

**Latvijas Republikas
Zemkopības ministrija**
*Ministry of Agriculture
Republic of Latvia*

Latvijas lauksaimniecība un lauki

Agriculture and Rural Area of Latvia

2005

Latvijas lauksaimniecība un lauki
Agriculture and Rural Area of Latvia

Izdevējs
Publisher

Latvijas Republikas Zemkopības ministrija
Republikas laukums 2
Rīga, LV-1981
Ministry of Agriculture Republic of Latvia
Republikas laukums 2
Riga, LV-1981
Latvia

Atbildīgā par izdevumu
Publisher in Chief

Maruta Grīnberga
Kopējās lauksaimniecības politikas departamenta Ekonomiskās
informācijas nodaļas vadītāja
Head of Economic Information Division
Common Agricultural Policy Department

Tulkojums
Translation

SIA "IM tulki"
"IM tulki" Ltd

Fotogrāfijas
Photos

Juris Logins; Arvīds Krivens

© Latvijas republikas Zemkopības ministrija
Ministry of Agriculture Republic of Latvia

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta
Reproduction and quotations are permitted on condition that the source is stated

levads Introduction

2004. gads bija nozīmīgs ar vairākiem svarīgiem notikumiem visas valsts mērogā un arī lauksaimniecības nozarē. Līdz ar iestāšanos Eiropas Savienībā Latvija sāka aktīvu līdzdalību Eiropas institūciju darbā, kas dod iespēju ietekmēt ES lēmumus jau to tapšanas procesā. Tā rezultātā iespējams sagatavot tādus normatīvos aktus un lēmumus, kas sekmē mūsu valsts lauksaimnieku un lauku iedzīvotāju vienlīdzīgu iespēju attīstīties jau ES kontekstā. Izvērtējot pirmo līdzdalības gadu, varam secināt, ka Latvijas iestāšanās ES ir labvēlīgi ietekmējusi Latvijas lauksaimniecību.

Lauksaimniekiem 2004. gadā pirmoreiz bija iespēja pretendēt uz ES tiešajiem atbalsta maksājumiem, pieteikties uz Lauku attīstības plānā un struktūrfondos paredzētajiem līdzekļiem, un, kas ļoti atzinīgi, šī iespēja aktīvi tika izmantota. Kopumā 2004. gadā dažādos valsts un ES atbalsta maksājumus lauksaimnieki un lauku uzņēmēji saņēma 110,5 miljonus latu. Tie pavēra plašākas iespējas ražošanas attīstībai un lauku vides sakārtošanai nekā iepriekšējos gados.

Ar prieku varam secināt, ka 2004. gada rezultāti liecina par lauksaimniecības izaugsmi. Tādas nozares kā piensaimniecība, graudkopība un liellopu gaļas ražošana piedzīvoja būtisku augšupeju, augkopības produkcijai labvēlīgie klimatiskie apstākļi un tirgus nosacījumi palielināja produkcijas pārdošanas apjomus un ienākumus. Tā rezultātā pieaugusi lauksaimniecības IKP pievienotā vērtība, ievērojami palielinājušies lauksaimnieku ienākumi.

Iestājoties ES, Latvijas uzņēmējiem pavērās Vienotā tirgus iespējas tirdzniecībai ES robežās bez ievadmaksām un ierobežojumiem, kas 2004. gadā veicināja strauju lauksaimniecības un to pārstrādes produktu tirdzniecības apjoma pieaugumu ar ES dalībvalstīm. Uzņēmēji ir izmantojuši arī iespējas saņemt eksporta kompensācijas tirdzniecībā ar trešajām valstīm.

Neskatoties uz to, ka samazinās lauksaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits, nozarē aizvien pastāv tendence palielināties ražošanas koncentrācijai un līdz ar to arī vidējam saimniecību lielumam, kas liecina par intensīvās ražošanas attīstību un ļauj cerēt uz lauksaimnieku ekonomiskā stāvokļa vispārēju un strauju uzlabošanu.

Un nobeigumā vēl tikai jāuzsver: esam pārliecināti, ka pozitīvās pārmaiņas turpināsies un mēs arī nākamajā gadā varēsim priecāties par sasniegtajiem rezultātiem.

2004 was essential with several significant events on the scale of the whole country, as well as in the agricultural sector. Herewith acceding to the European Union, Latvia initiated active participation in the operation of the institutions of the European Union that ensures possibility to influence the EU decisions already in their making. As a result it is possible to develop the legal enactments and decisions that promote equal possibility for the development of the farmers and rural inhabitants of our country already in the EU context. Considering the first year of the partnership, we are able to conclude that the accession of Latvia to the EU has influenced favorably the agriculture of Latvia.

In 2004 for the first time the farmers had the possibility to claim the EU direct payments, to apply for funding envisaged according to the Rural Development Plan and Structural Funds, and it is very important that this possibility is used dynamically. The farmers and the rural entrepreneurs received 110,5 million lats in total from different state and the EU support payments. They opened wider possibilities for development of production and adjustment of rural environment than in previous years.

We can conclude with pleasure that the results of 2004 testify the development of agriculture. Such sectors, as dairy farming, cultivation of grain and beef production had essential increase, as well as favorable weather conditions and market provisions for plant-growing production increased the amount of production realization and income. As a result the added value of agriculture has increased in the GDP and the income of farmers has essentially augmented.

Acceding to the EU, the possibilities of the common market were opened to the entrepreneurs of Latvia for trade within the limits of the EU without import duties and limitations that in 2004 encouraged fast increase of trade amount of agricultural and its processing products with the Member States of the EU. The entrepreneurs have also utilized possibilities to receive export refunds from the trade with the third countries.

Notwithstanding that, the number of inhabitants employed in agriculture decreases, the tendency of increase of production concentration and herewith also the medium size of farms still exist, that testifies the intensive development of production and allows hoping for general and fast improvement of economic conditions of farmers.

At the end I would like to emphasize that we are sure that positive changes will continue and we will be able to enjoy ourselves at the reached results in the next year, too.

Zemkopības ministrs
Minister of Agriculture

Mārtiņš Roze

Saturs

Table of Contents

Ievads	3
<i>Introduction</i>	3
1. Situācija Latvijas lauksaimniecībā un laukos	6
<i>Situation of Agriculture and Rural Area in Latvia</i>	6
1.1. Lauksaimniecības vieta tautsaimniecībā	6
<i>Role of Agriculture in Economy</i>	6
1.2. Nodarbinātība	7
<i>Employment</i>	7
1.3. Ienākumi	7
<i>Income</i>	7
1.4. Lauku teritoriju raksturojums	14
<i>Characteristic of the Rural Areas</i>	14
1.5. Lauku saimniecību struktūra	18
<i>Structure of Rural Farms</i>	18
1.6. Lauksaimniecības zemju izmantošana	23
<i>Usage of Agricultural Land</i>	23
1.7. Vidi saudzējoša lauksaimniecība	27
<i>Environmental Agriculture</i>	27
1.8. Izglītība, konsultācijas un zinātne	28
<i>Education, Advices and Science</i>	28
2. Eiropas Savienības institūcijas	35
<i>Institutions of the European Union</i>	35
3. ES pasākumi lauksaimniecībai un laukiem	37
<i>EU measures in Agriculture and Rural area</i>	37
3.1. Kopējā lauksaimniecības politika Latvijā	37
<i>Common Agricultural Policy in Latvia</i>	37
3.1.1. Tiešie maksājumi	37
<i>Direct payments</i>	37
3.1.2. Importa, eksporta administrēšanas pasākumi (licences, eksporta kompensācijas, tarifu kvotas)	43
<i>Administration Measures of the Import and Export (licences, export refunds, tariff quotas)</i>	43
3.1.3. Tirgus intervence	44
<i>Market intervention</i>	44
3.1.4. Lauku attīstības plāns	44
<i>Rural Development Plan</i>	44
3.2. Strukturālie fondi	45
<i>Structural Funds</i>	45
4. Nacionālais atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai	47
<i>National support in Agriculture and Rural development</i>	47
4.1. Valsts atbalsts - subsīdijas	47
<i>State Aid - subsidies</i>	47
4.2. Tirgus veicināšanas pasākumi	49
<i>Measures for Promotion of the Market</i>	49
4.3. Kredītpolitika	50
<i>Credit policy</i>	50
4.4. Nodokļi	52
<i>Taxes</i>	52
4.5. Kooperatīvu un nevalstisko organizāciju atbalsts	57
<i>Support for cooperative and non-governmental organizations</i>	57
5. Lauksaimniecības nozaru attīstība	62
<i>Development of Agricultural sectors</i>	62
5.1. Piens un piena produkti	62
<i>Milk and Milk-based Products</i>	62
5.2. Cūkgaļas ražošana	68
<i>Production of Pork</i>	68
5.3. Liellopu gaļas ražošana	71
<i>Production of Beef</i>	71
5.4. Olu un putnu gaļas ražošana	75
<i>Production of Eggs and Poultry</i>	75

5.5. Aitkopības un kazkopības nozaru attīstība.....	78
<i>Development of Sheep Farming and Goat Farming.....</i>	78
5.6. Zirgkopība	80
<i>Horse Farming.....</i>	80
5.7. Graudaugi.....	82
<i>Cereals.....</i>	82
5.8. Augļi un dārzeņi.....	86
<i>Fruits and Vegetables.....</i>	86
5.9. Cukurbietes un cukurs.....	91
<i>Sugar Beets and Sugar.....</i>	91
5.10. Kartupeļi	93
<i>Potatoes.....</i>	93
5.11. Eļļas augi.....	95
<i>Oil Plants.....</i>	95
5.12. Lini.....	96
<i>Flax.....</i>	96
5.13. Augu ģenētisko resursu saglabāšana	97
<i>Preservation of the Genetic Resources of Plants.....</i>	97
5.14. Biškopība.....	98
<i>Apiculture.....</i>	98
5.15. Netradicionālās lauksaimniecības nozares	99
<i>Non-traditional Agricultural Sectors.....</i>	99
5.16. Bioloģiskā lauksaimniecība	101
<i>Organic Farming.....</i>	101
6. Pārtika	103
<i>Food.....</i>	103
6.1. Pārtikas ražošana.....	103
<i>Production of Food.....</i>	103
6.2. Pārtikas drošība un kvalitāte	103
<i>Safety and Quality of Food.....</i>	103
6.3. Valsts pārtikas aprites uzraudzība	104
<i>State's Monitoring of the Food Turnover.....</i>	104
6.4. Valsts veterinārā uzraudzība	109
<i>Public Veterinary Surveillance.....</i>	109
7. Ārējās tirdzniecība	112
<i>External Trade.....</i>	112
7.1. Starptautiskās tirdzniecības līgumi.....	112
<i>International Trade Agreements.....</i>	112
7.2. Ārējās tirdzniecības analīze	116
<i>External Trade Analysis.....</i>	116
7.3. Eiropas Savienības tirgus aizsardzības pasākumi, kuri skar Latvijas lauksaimniecības intereses	120
<i>Market Protection Measures of the European Union that Affect the Agricultural Interests of Latvia.....</i>	120
8. Zivsaimniecības nozare	121
<i>Fisheries Sector.....</i>	121
9. Lauksaimniecības un lauku attīstības politikas izstrāde un īstenošanas institūcijas	128
<i>Forming of the Rural Development Policy and its Implementation at Different Institutions.....</i>	128

1. Situācija Latvijas lauksaimniecībā un laukos

Situation of Agriculture and Rural Area in Latvia

1.1. Lauksaimniecības vieta tautsaimniecībā

Role of Agriculture in Economy

Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā un veiksmīga nacionālā un Eiropas savienības atbalsta izmantošana Kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros ir devusi spēcīgu impulsu lauksaimniecības nozares attīstībai.

The accession of Latvia to the European Union and the successful usage of the national and the European Union's assistance within the framework of the Common Agricultural Policy have rendered powerful impulse for the development of the agricultural sector.

1.1. tabula
Table 1.1

Iekšzemes kopprodukts lauksaimniecībā un tā īpatsvars kopējā iekšzemes kopprodukta struktūrā 2002. - 2004. gadā

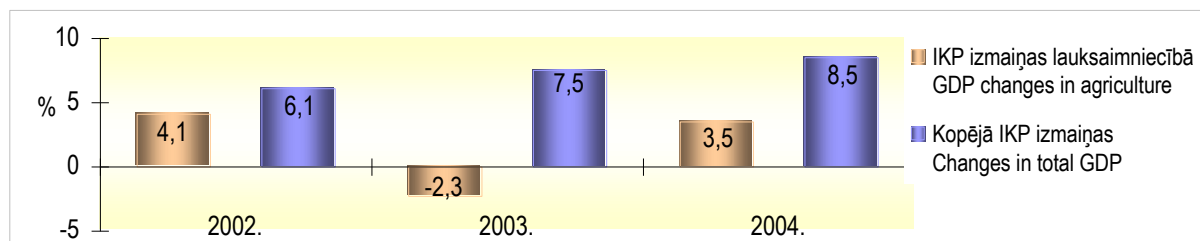
Gross domestic product in agriculture and its share in the structure of gross domestic product in 2002 - 2004

	2002.	2003.	2004.
IKP pievienotā vērtība faktiskajās cenās, tūkst. Ls GDP added value, in a current prices, thous. LVL	5 118 516	5 639 508	6 563 384
Lauksaimniecības un medniecības pievienotā vērtība faktiskajās cenās, tūkst. Ls Agricultural and hunting added value, in a current prices, thous. LVL	132 646	133 742	158 795
Lauksaimniecības un medniecības pievienotās vērtības faktiskajās cenās īpatsvars kopējā IKP, % Share of agricultural and hunting added value, in a current prices structure in total GDP, %	2,6	2,4	2,4

Avots: Centrālā statistikas pārvalde (CSP)
Source: Central Statistical Bureau (CSB)

Pēc CSP datiem iekšzemes kopprodukta apjoms, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2004.gadā pieauga par 8,5%, bet lauksaimniecības nozarē pieauga par 3,5%.

According to the CSB data, in 2004 the volume of gross domestic product increased by 8,5% against the previous year, and increased by 3,5 % in agriculture.

Avots: CSP
Source: CSB

1.1.attēls. IKP pievienotās vērtības izmaiņas 2002. – 2004. gadā
Figure 1.1. Changes of GDP added value in 2002 – 2004

Lauksaimniecības un medniecības daļa nacionālajā kopproduktā 2004.gadā bija 2,4%, kas joprojām ir vairāk kā vidēji Eiropas Savienībā (turpmāk – ES) (1,5%)¹.

Lauksaimniecībā nodarbināto produktivitāte ir ļoti zema. Rēķinot pēc pievienotās vērtības uz vienu lauksaimniecībā nodarbināto, tā bija mazāka par 10% no ES valstu vidējā rādītāja. Neskatoties uz to, ka nodarbināto īpatsvars lauksaimniecībā un lauksaimniecības kopprodukta īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā samazinājies, nozares produktivitātes koeficients palicis iepriekšējā gada līmenī.

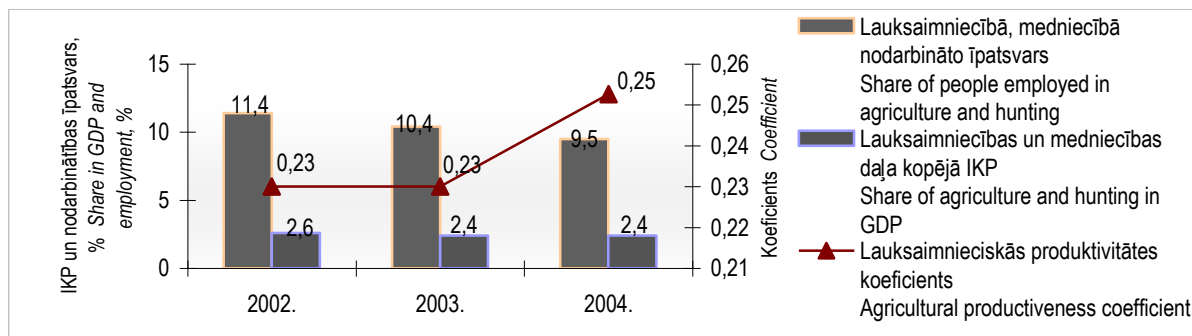
In 2004 the share of agriculture and hunting in the gross national product was 2.4%, which is higher still than in the European Union on the average (1.5%).

Productiveness of people employed in agriculture is very low. The added value per person employed in agriculture was lower than the average indication of the EU countries by 10%. Despite the decrease of the share of people employed in agriculture and the share of agricultural gross product in the total added value, the productiveness coefficient of the

¹ 2003.gads.

Tas liecina par to, ka pakāpeniski paaugstinās ražošanas efektivitāte, kas stabilizē nozari.

industry remained at the level of the previous year. This indicates gradual rise of production effectiveness, which stabilises the industry.

Avots: CSP

Source: CSB

1.2.attēls. Lauksaimniecībā, medniecībā nodarbināto īpatsvars un lauksaimniecības un medniecības daļa kopējā IKP 2002. – 2004. gadā

Figure 1.2. Share of persons employed in agriculture and hunting and share of agriculture and hunting in the total GDP in 2002 – 2004

1.2. Nodarbinātība Employment

Darbspēka apsekojuma dati liecina, ka kopumā valstī 2004.gadā bija nodarbināti 1017,7 tūkst. cilvēki (56,1% no iedzīvotāju kopskaita vecumā no 15 līdz 74 gadiem), savukārt lauksaimniecībā, medniecībā pamatdarbā bija nodarbināti 97,0 tūkst. cilvēki, kas ir 9,5% no kopējā nodarbināto iedzīvotāju skaita. Savā lauku saimniecībā ar mērķi saražot produkciju personiskajam patēriņam bija nodarbināti 5,9 tūkst. cilvēki (0,6% no nodarbināto kopskaita).

Neskatoties uz to, ka kopējam nodarbināto skaitam valstī ir tendence palielināties, kopš 2001.gada lauksaimniecībā pamatdarbā nodarbināto īpatsvars (15-74 gadu vecumā) sarucis no 12,3% līdz 9,5% jeb par 21,2 tūkst cilvēkiem.

Labour force research data indicate that in 2004 a total of 1017,7 thous. people (56,1% of the total number of population of the age from 15 to 74 years) were employed in this country, of them 97,0 thous. people or 9,5% of the total number of employed population were employed in agriculture. In their turn, 5,9 thous. people (0,6% of the total number of employed population) were employed in farming for the purpose of production for their personal consumption.

Despite the growing trend of the total number of employed population in this country, since 2001 the share of people employed in agriculture as their main work (of the age of 15-74 years) has decreased from 12,3% to 9,5% or by 21,2 thous. people.

1.2. tabula

Table 1.2

Iedzīvotāju nodarbinātības dinamika 2002. – 2004. gadā Latvijā (tūkst. cilvēku) Dynamics of employment of the population in 2002 – 2004 in Latvia (thous. people)

	2002.	2003.	2004.
Ekonomiski aktīvi iedzīvotāji vecumā 15-74 gadi <i>Economically active population of the age of 15-74 years</i>	1123,5	1126,0	1136,3
Nodarbinātie <i>Employed</i>	989,0	1006,9	1017,7
Nodarbinātie lauksaimniecībā, medniecībā <i>Employed in agriculture and hunting</i>	112,3	104,4	97,0
Pilnu darba laiku nodarbinātie lauksaimniecībā, medniecībā <i>Employed in agriculture and hunting full-time</i>	75,6	73,4	64,4
Nepilnu darba laiku nodarbinātie lauksaimniecībā, medniecībā <i>Employed in agriculture and hunting part-time</i>	36,6	31,1	32,6

Avots: CSP

Source: CSB

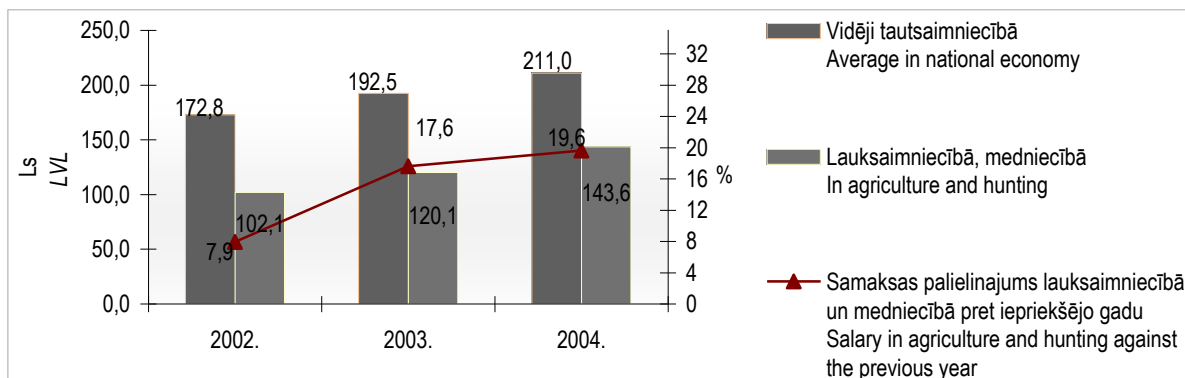
1.3. Ienākumi Income

Lauksaimniecības nozarē strādājošo ienākumu līmenis ir zemāks ne kā vidēji valstī (1.3.attēls).

The level of income of people working in agriculture is lower than the average in this country

Lauksaimniecībā, medniecībā strādājošo darbinieku vidējā bruto darba samaksa 2004. gadā bija Ls 143,6 mēnesī, kas ir tikai 68% no vidējās bruto darba samaksas valstī. Salīdzinājumā ar 2003.gadu, 2004.gadā vidējā bruto darba samaksa lauksaimniecībā un medniecībā pieauga straujāk kā iepriekšējos gados, palielinoties par 19,6%, un vidējā bruto darba samaksa strādājošajiem tautsaimniecībā palielinājās par 9,6%.

(figure 1.3.). In 2004 gross salary of employees working in agriculture and hunting amounted to LVL 143,6 per month, which makes only 68% of the average gross salary in this country. In 2004 it was growing faster than in previous years against 2003 and increased by 19,6%, and faster than the average gross salary of people working in agriculture too, which increased by 9,6%.

Avots: CSP
Source: CSB

1.3. attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā un lauksaimniecībā, medniecībā 2002. – 2004. gadā
Figure 1.3. Average monthly gross salary of employees in Latvia and in agriculture and hunting in 2002 – 2004

Agrārās ekonomikas institūts ir izstrādājis lauksaimniecības ienākumu novērtējumu (iekļaujot nelauksaimnieciskās blakusdarbības) kopumā pa sektoru, apkopojot visa sektora datus par ražotās produkcijas apjomu, tās izlietojumu, cenām, ražošanas izmaksām un ienākumu pārdali, izmantojot Lauksaimniecības ekonomisko kopaprēķinu (LEK).

Kaut arī joprojām ienākumi lauksaimniecībā ir mazāki nekā vidēji valstī, tomēr 2004.gadā noticis ievērojams to pieaugums. Straujākais pieaugums ir zemes īpašniekiem un lietotājiem, kuriem bija tiesības uz valsts atbalsta maksājumiem. Kopējais ražotāju saņemtā atbalsta apjoms (bez investīcijām) 2004.gadā pieauga trīskārt – par aptuveni par Ls 60 milj. (šeit iekļautas arī tās subsīdijas, ko turpināja izmaksāt 2005.gadā par iepriekšējo gadu). Turklāt salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, lielākajai daļai augkopības produkcijas bija samērā labvēlīgi augšanas apstākļi un tirgus nosacījumi, tādēļ palielinājās gan pārdošanas apjomi, gan cenas.

The Institute of the Agrarian Economics has developed evaluation of the agricultural income (including non-agricultural supplementary activities) on the sector at large, summarizing the data of the whole sector on the amounts of the generated production, its use, prices, production costs and redistribution of income, by applying the Economic Accounts of Agriculture (EAA).

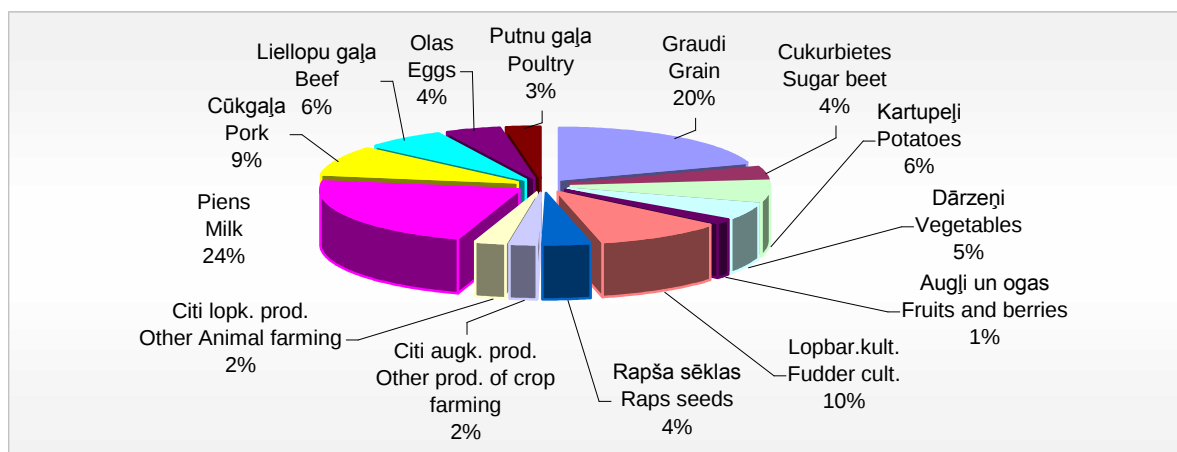
Although the income of agriculture is still lower than the average in the country, yet it has essentially increased in 2004. Land owners and users that had the rights for the state assistance payments had the fastest growth. The total amount of the assistance received by producers (without investments) increased three times in 2004 – for about LVL 60 million (the subsidies that were continued to pay in 2005 for the previous year are included there). Besides that compared to the previous years the largest part of the crop production had enough favorable growing conditions and market provisions, therefore the sale amounts, as well as prices augmented.

Lauksaimniecības produktu struktūra un vērtības izmaiņas

Structure of the Agricultural Products and Changes of Value

Lauksaimniecības produktu struktūra (1.4.attēls) tiek aprēķināta bāzes cenās – iekļaujot arī subsīdijas, kuras attiecināmas tieši uz šo produktu. Būtiskās izmaiņas, kas 2004.gadā, salīdzinājumā ar 2003. gadu, ir notikušas atbalsta politikā, cenu izmaiņas, kā arī laika apstākļi ietekmējuši arī produktu struktūru vērtības izteiksmē: palielinājies piena īpatsvars no 20% līdz 24%, rapša no 2% līdz 4%, taču samazinājies īpatsvars kartupeļiem (no 9% līdz 6%), dārzeņiem (no 7% līdz 5%), cūkgaļai (no 11% līdz 9%) u.c.

The structure of the agricultural products (figure 1.4.) is calculated in basic prices – including subsidies that are attributed exactly to this product. The essential changes that in 2004 compared to 2003 have occurred in the assistance policy, changes in prices, as well as weather conditions have influenced the value of the product structure: the proportion of milk has increased from 20% to 24%, proportion of rape seeds – from 2% to 4%, though the proportion of potatoes (from 9% to 6%), proportion of vegetables (from 7% to 5%) and proportion of pork (from 11% to 9%) etc has decreased.

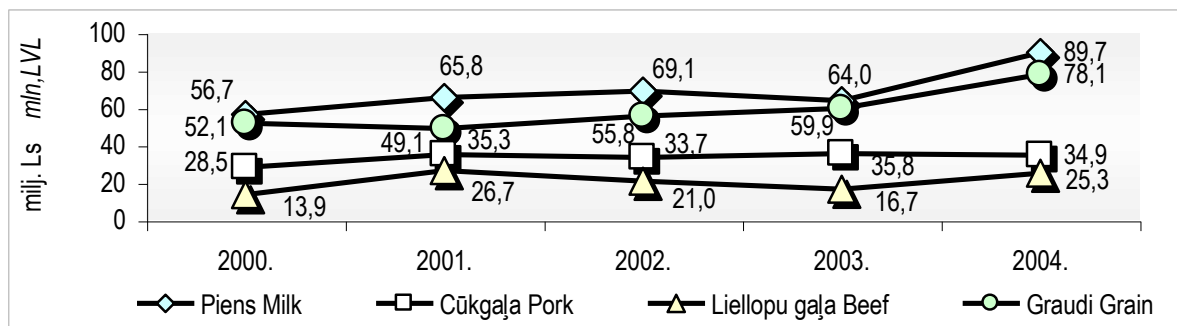
Avots: Latvijas valsts agrārais ekonomikas institūts (Lauksaimniecības ekonomiskais kopaprēķins (LVAEI (LEK))
Source: The institute of Agrarian Economy of Latvia (Economic Accounts of Agriculture (IAEL (EAA))

1.4. attēls. Lauksaimniecības gala produkcijas struktūra 2004. gadā

Figure 1.4. Structure of final agricultural products in 2004

Apļūkojot nozīmīgāko lauksaimniecības produktu vērtības izmaiņas (1.5.attēls), redzams, ka 2004.gadā galvenās nozares piedzīvoja būtisku augšupeju, izņemot cūkkopību. Ja pienam galvenais iemesls bija cenas pieaugums, tad graudiem – platību maksājumi un daļēji arī apjomu palielinājums. Savukārt liellopiem pieaugumu deva gan cenu, gan apjomu, gan arī atbalsta pieaugums.

Examining the changes of value of the most significant agricultural products (figure 1.5) one can see, that in 2004 the main sectors experienced essential growth, except pig-breeding. If the increase of price was the principal reason for the milk, then area payments and partially also the augment of amount - for the grain. In its turn the increase of prices, amount, as well as of assistance provided augment for cattle breeding.

Avots: LVAEI (LEK)

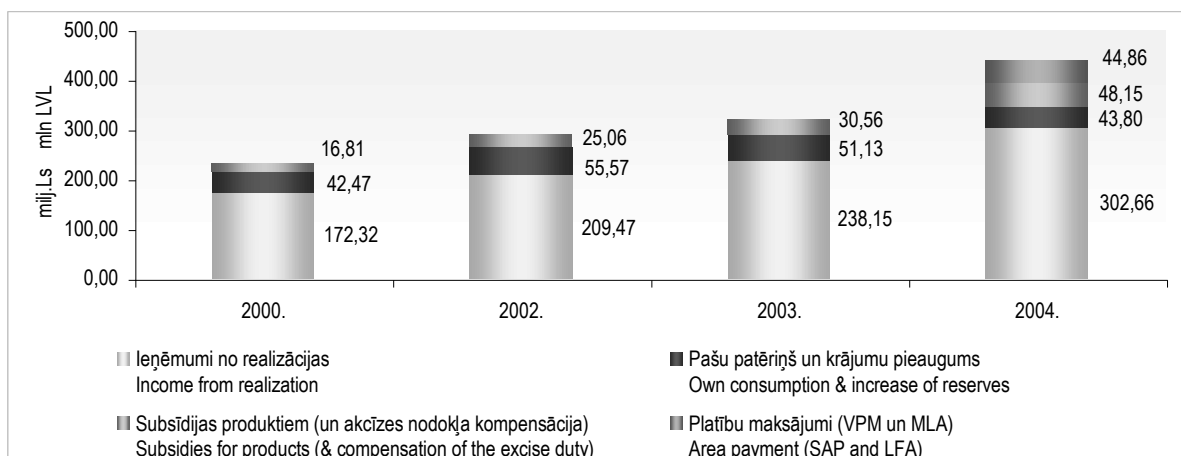
Source: IAEL (EAA)

1.5. attēls. Gala produkcijas vērtības dinamika 2000. - 2004.gadā (bāzes cenās)

Figure 1.5. Dynamics of the value of final products in 2000 - 2004 (at basic prices)

1.6.attēlā attēlotas produkcijas vērtības galvenās sastāvdaļas, kā arī daži citi maksājumi, kuri papildina ienākumus. Redzam, ka joprojām būtiskākā loma ir ieņēmumiem no pārdošanas, un to vērtība pieaug straujāk nekā saražotā produkcija. 2004.gadā, salīdzinot ar 2003.gadu, pārdoto preču vērtība pieaugusi par 27%, bet saražoto – par 21%. Turpretī pašpatēriņš uzturam pēdējos gados samazinās. Šādu tendenci izraisa gan iepirkuma cenu pieaugums, gan ražošanas koncentrācija. Redzams arī, ka 2004.gadā patiešām nozīmīga daļa no lauksaimnieku ieņēmumiem bija valsts atbalsts – tas veidoja ap 21% no galapatēriņa vērtības (šajā attēlā nav parādīta produkcija, kas patērēta saimniecībā ražošanas vajadzībām).

The main elements of the value of the production are reflected in the Figure 1.6., as well as some other payments that supplement the income. Evidently the income from sale has a significant role and its value increases faster than the generated production. In 2004 compared to 2003 the value of the realized goods has increased for 27% but the value of the produced goods – for 21%. On the other hand the self-consumption for food decreases within the last years. Increases of the purchase price and the production concentration produce this tendency. Evidently that in 2004 the state aid was a really significant share of the farmer's income - it formed 21% from the value of the final consumption (the production that is consumed for processing needs at the farm is not showed in the figure).

Avots: LVAEI (LEK)

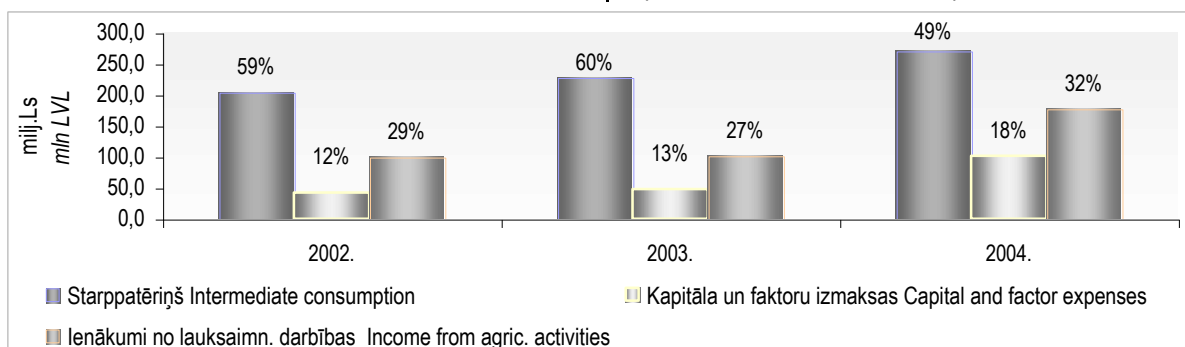
Source: IAEI (EAA)

1.6. attēls. Ieņēmumu struktūra lauku saimniecībās 2000.-2004.gadā

Figure 1.6. Structure of income at farms in 2000 - 2004

Ieņēmumi ir atkarīgi ne tikai no ražotās produkcijas vērtības, bet arī no izmaksām, kas saistītas ar tās ražošanu. 1.7. attēls rāda galaprodukcijas izlietojumu – cik no nozares kopējās izlaides ir starppatēriņš², kapitāla un faktoru³ izmaksas, un cik paliek lauksaimnieku rīcībā.

The income depends not only on the value of the generated production but also on expenses that are related to its generation. The Figure 1.7. shows usage of the final production – how much from the total output of the sector is intermediate consumption², capital and factor³ expenses and what remains at disposal of the farmers.

Avots: LVAEI (LEK)

Source: IAEI (EAA)

1.7. attēls. Izmaksas un ieņēmumi gala produkcijā 2002.-2004.gadā

Figure 1.7. Expenses and income in final products in 2002 – 2004

Jau 2003.gads iezīmējās ar būtisku izmaksu pieaugumu – pirktu resursu vērtība pieauga par 19%. Savukārt 2004.gadā palielinājās ne tikai produktu cenas un valsts atbalsts, bet arī resursu cenas. Visvairāk cenas pieaugušas minerālmēsliem (provizoriski par 25%), degvielai un lauksaimniecības pakalpojumiem – par 20%. Vidēji pirktajiem resursiem aprēķinātais cenu pieaugums ir 13,2%, tai skaitā nelauksaimnieciskās izcelsmes resursiem – 14%. Saskaņā ar provizoriskiem datiem izmaksu vērtība 2004.gadā pieaugusi par apmēram 20%. Pēdējos gados arī salīdzināmās cenās palielinājies izmaksu apjoms, kas saistīts ar valsts izvirzītajām prasībām, kā arī to, ka iepriekšējos gados nelielie ieņēmumi radīja spiestu izmaksu samazinājumu, ko nākas kompensēt. Pieaug arī

Already 2003 characterized itself by essential increase of expenses – the value of the purchased resources increased for 19%. In its turn in 2004 not only the prices of products and state aid augmented but also prices of resources did. Most of all the prices have increased for artificial fertilizers (provisional for 25%), fuel and agricultural services – for 20%. The calculated price increase of the purchased resources is 13,2% in average, including non-agricultural origin resources – 14%. According to the provisional data the value of expenses has increased for about 20% in 2004. The amount of expenses has also increased in comparable prices during the last years that is related to the requirements set forward by the state, as well as the fact that the low

² Starppatēriņš ir visu pirktu resursu izmaksas, kā arī pašražoto resursu vērtība, kura tika iekļauta gala produkcijā.

³ Kapitāla un faktoru izmaksas – ražošanas nodokļi mīnus subsīdijas (izņemot produktu), pamatlīdzekļu patēriņš, samaksātā noma un kredītu procenti.

minerālmēslu un pesticīdu patēriņš, kas gan nav vērtējams viennozīmīgi.

Palielinoties produkcijas vērtībai par 21% un starppatēriņam par 19%, bruto pievienotā vērtība (faktiskajās bāzes cenās) pieaugusi par 25%. Līdz šim vienīgi 2001.gadā panākts pieaugums, kas būtu tam tuvs. Absolūtos skaitļos pieaugums 2004.gadā bijis par Ls 35 milj., no kuriem Ls 28,5 milj. radījis cenu un produktu subsīdiju pieaugums, bet Ls 6,5 milj. jeb 4,7% devusi ražošanas apjomu palielināšanās.

Taču galvenais faktors, kurš visvairāk ietekmēja 2004.gada ienākumus, bija nevis viss iepriekš aprakstītais, bet gan tie maksājumi, kas nav tieši saistīti ar produktu ražošanu, tomēr tiek izmaksāti saimniecību īpašniekiem un lietotājiem par lauksaimnieciski izmantojamo zemi. Tie iekļauti vienotie platības maksājumi, kā arī maksājumi par mazāk labvēlīgajiem apvidiem, kuri attiecas uz 2004.gadu un tika izmaksāti līdz 2005.gada 15.aprīlim. Šo abu maksājumu summa ir Ls 44 862 tūkst.. Tie ir uzskaitīti 1.3.tabulas rindā "subsīdijas, nesadalītas pa produktiem". Vēl šajā rindā ir iekļauta akcīzes nodokļa faktiskā atmaksa 2004.gadā – Ls 8 930 tūkst.

Tie jāpiebilst, ka ienākumu aprēķinam LEK tiek iekļauti tie maksājumi, kurus tieši saņem ražotājs, bet kuri nav saistīti ar investīcijām, tātad tiek iekļauti visi maksājumi par ražoto produkciju, platībām un lopiem, kā arī akcīzes nodokļa kompensācija, bet netiek iekļauts atbalsts investīcijām, jo tas tiek uzskaitīts pie kapitāla veidošanas.

Saskaņā ar novērtējumu vidēji par 7,6% pieaugušas arī pamatlīdzekļu cenas. Tas, kā arī lielāki ražošanas apjomi, ir iemesls pamatlīdzekļu patēriņa pieaugumam par 16% (t.i., faktiskais nolietojums atjaunošanas cenās).

Ražošanas nodokļu pieauguma (10%) galvenais iemesls ir darba devēja veikto sociālās apdrošināšanas iemaksu pieaugums, kas tagad tiek uzskaitītas šajā sadaļā.

Aprēķinātā maksājumu apjoma rezultātā neto pievienotā vērtība (ņemot vērā faktorizmaksas) pieaugusi par 72%, bet lauksaimnieku ienākumi (no pēdējās atņemot zemes nomu un % par kredītiem) – par 74% jeb par Ls 75,5 milj. Sektora ienākumu kopējais apjoms novērtēts Ls 177,6 milj.

income created forced reduction of income within the last years that has to be compensated. The consumption of artificial fertilizers and pesticides is also growing that cannot be evaluated unambiguously. The gross added value (in actual basic prices) has increased for 25% by growing the value of production for 21% and the intermediate consumption for 19%. Until now the increase that would be close to it was reached only in 2001. The increase was for LVL 35 million in absolute numbers in 2004 where LVL 28,5 million created the increase of prices and subsidies of products but 6,5 LVL million or 4,7% provided the increase of the production amounts.

Though the main factor that most of all influenced the income of 2004 was not all the above-described but the payments that are not directly related to the product generation, however they are paid to the farm owners and users for the agricultural land. There are included the common area payments, as well as payments for less favorable areas that relate to 2004 and were paid by 15 April 2005. The amount of both of these payments is LVL 44 862 thousand. They are listed in the row "subsidies, not divided according to products" of the Table 1.3. Besides the actual reimbursement of the excise duty in 2004 – LVL 8 930 thousand is included in the row.

It should be added that for calculation of income in EAA those payments are included, which the producer receives directly but which are not related to investments, consequently all the payments for the generated production, areas and livestock, as well as refund of the excise duty but the support for investments is not included because it is accounted at the composition of the capital.

According to the evaluation the prices of fixed assets have also increased for 7,6% in average. This fact, as well as wider production amounts is the reason for increase of consumption of the fixed assets for 16% (i.e., actual depreciation in replacement costs).

The increase of the social security payments by the employer is the main reason for the increase of production taxes (10%) that at the moment are accounted in this chapter.

The net added value (taking into consideration the factor costs) has increased for 72% as a result of the calculated payment amount but the income of farmers (from the last one withdrawing the land lease and percentage for credits) – for 74% or LVL 75,5 million. The total amount of income of the sector is evaluated for LVL 177,6 million.

1.3. tabula

Table 1.3

Lauksaimniecības nozares ienākumu veidošanās svarīgākās pozīcijas 2002. – 2004. gadā (milj. Ls)*Key items of income formation in agricultural industry in 2002 - 2004 (mln. LVL)*

Rādītāji Indications	Vērtība bāzes cenās, milj.Ls Value at basic prices, mln.LVL			Izmaiņas (+), % Changes (+), %	
	2002.	2003.	2004.(p)	2003./2002.	2004./2003.
Augkopība Crop farming	153,6	172,6	208,5	12	21
Graudaugi Cereals	55,8	59,9	78,1	7	30
Rapsis Raps seeds	4,1	5,2	15,2	25	193
Cukurbietes Sugar beets	12,0	9,4	14,3	-21	52
Lopbarības kultūras Fodder cultures	21,8	29,5	40,6	35	38
Dārzeni Vegetables	16,3	22,3	19,6	37	-12
Kartupeļi Potatoes	33,3	30,0	25,7	-10	-14
Augļi un ogas Fruits and berries	5,4	6,3	5,8	17	-8
Citi augu produkti Other vegetable products	4,9	10,1	9,3	104	-7
Lopkopība Cattle breeding	151,5	147,2	187,8	-3	28
Piens Milk	69,1	64,0	89,7	-7	40
Liellopi Cattle	21,0	16,7	25,3	-20	51
Cūkas Pigs	33,7	35,8	34,9	6	-3
Mājputni Poltry	5,8	5,4	11,4	-7	112
Olas Eggs	13,7	16,5	17,2	20	4
Citi dzīvnieku produkti Other animals products	8,1	8,8	9,3	9	5
Lauksaimniecības preču izlaide <i>Output of the agricultural goods</i>	305,1	319,9	396,3	5	24
Pakalpojumi Services	3,3	3,7	4,0	13	8
Neatdalāmās blakusdarbības Indivisible side activities	32,8	47,0	47,9	43	2
Lauks. nozares izlaide Output of agricult. industry	341,1	370,6	448,3	9	21
Starppatēriņš Intermediate consumption	204,8	228,3	270,9	11	19
Bruto pievienotā vērtība Gross value added	136,3	142,3	177,4	4	25
Subsīdijas, nesadalītas pa produktiem <i>Subsidies not dividend into products</i>	5,9	6,3	53,9	6	759
Ar ražošanu saistītie nodokļi Production-related taxes	9,4	11,5	12,7	22	10
Pamatlīdzekļu patēriņš Consumption of fixed assets	27,2	30,0	34,8	10	16
Neto pievienotā vērtība (faktorizmaksās) <i>Net value added (factor expenses)</i>	105,6	107,0	183,8	1	72
Noma Rental	1,0	1,3	1,8	37	39
Kredītprocenti Credit interest	4,7	3,6	4,4	-24	23
Ienākumi no lauksaimn. darbības <i>Income from agricult. activities</i>	99,9	102,1	177,6	2	74
Nodokļi no ienākuma Income tax	3,8	5,2	6,4	40	22
Algoto darbinieku ienākumi Income of hired employees	10,1	12,6	13,8	26	9
Ģimenes darbaspēka ienākumi <i>Income of family labour force</i>	86,1	84,3	157,3	-2	87

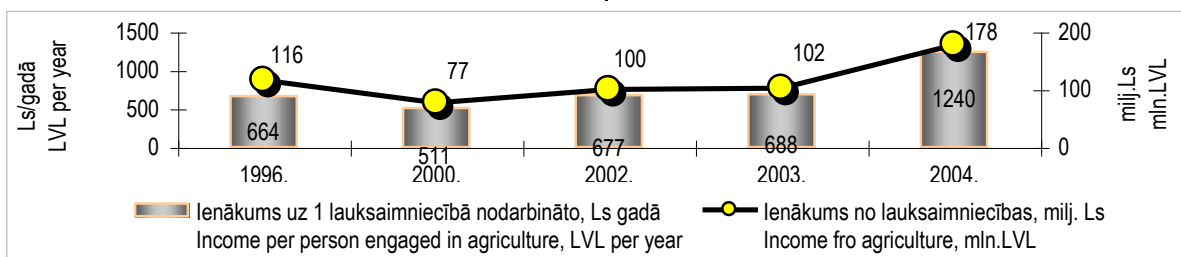
Nodarbināto skaits lauksaimniecībā, tūkst. pilna laika vienības ⁴ <i>Number of people employed in agriculture, thous. people</i>	142,0	140,9	138,0	-1	-2
Ienākumi uz vienu lauksaimniecībā nodarbināto, Ls gadā <i>Income per person employed in agriculture, LVL per year</i>	677	688	1240	2	80

Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEI (EAA)

2004.gada ienākumi ir lielāki nekā jebkurā citā gadā, kopš tiek veikts ekonomiskais kopaprēķins (1.8.attēls). Ja aplūkojam ienākumus vidēji uz vienu sektorā nodarbināto, to līmenis joprojām nav augsts. Vidējie trīs ienākumi 2004.gadam aprēķināti 1240 Ls gadā, jeb 103 Ls mēnesī. Tas, protams, ir ievērojami vairāk kā iepriekš, taču par 31% atpaliek no valstī vidējās neto darba samaksas (2004.gadā – 150 Ls/mēnesī [CSP]). Tomēr salīdzinot ar 2003.gadu, kad aprēķinātie lauksaimnieku ienākumi bija pat par 58% zemāk, nekā valstī vidējā darba alga, izmaiņas ir nozīmīgas.

The income of 2004 is larger than in any other year since the economical accounts are performed (Fig.1.8.). If we look at the income per one employed in the sector in average, its level is still not high.

The average net income of 2004 is LVL 1240 per year or LVL 103 per month. Of course it is much more than previously, though it runs behind the average net wage in the country for 31% (in 2004 – LVL 150 per month (Central Statistical Bureau - CSB)). However compared to 2003 when the calculated income of farmers was even for 58% lower than the average wage in the country, the changes are essential.

Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEI (EAA)

1.8. attēls. Ienākumi lauksaimniecībā 1996., 2000., 2002. – 2004. gadā
Figure 1.8. Income in agriculture in 1996, 2000, 2002 – 2004

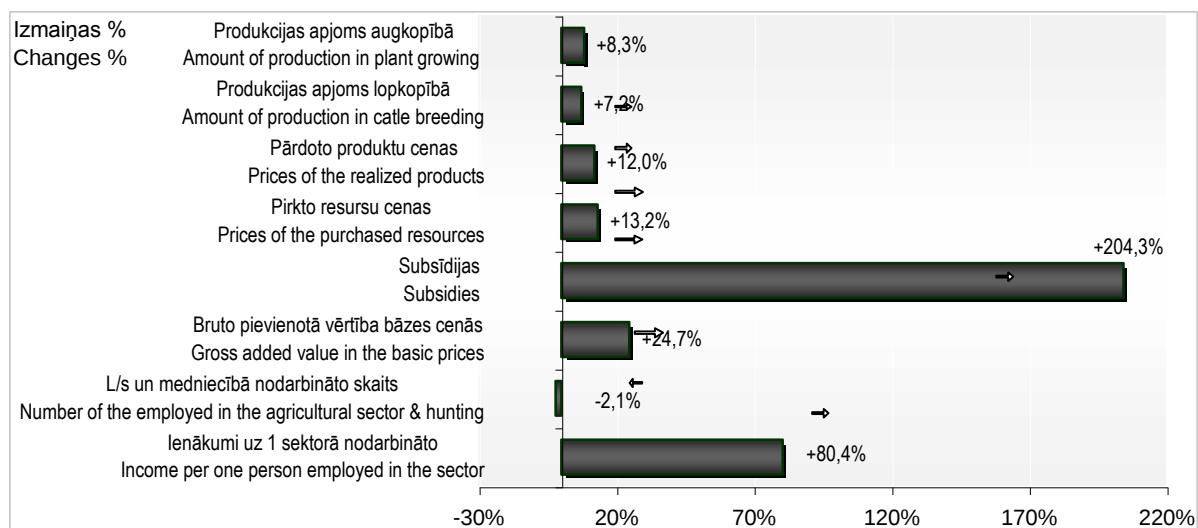
Aplūkojot rādītājus salīdzināmās cenās, ir aprēķināts, ka no Ls 75,5 milj. papildu ienākumiem lielāko daļu – Ls 59 milj. – ir devis subsīdiju pieaugums. Cenu izmaiņas (ņemot vērā arī resursu cenu pieaugumu) ir devušas Ls 12 milj. pieaugumu, bet ražošanas apjomu izmaiņas – Ls 4 milj. Taču, ņemot vērā nelabvēlīgo cenu indeksu deviņdesmito gadu otrajā pusē, ražošanas izdevīgums 2004.gadā tomēr nesasniedz to produktu/resursu cenu attiecību (ieskaitot arī subsīdijas), kāds tas bija 1996.gadā, tomēr tas ir labāks nekā 1997.un turpmākos gados līdz 2003.gadam.

1.9.attēlā uzskatāmi apkopotī daži būtiskie rādītāji, kas raksturoja izmaiņas lauksaimniecības sektorā 2004.gadā. Nodarbināto skaita izmaiņas ir novērtētas, izmantojot CSP darbaspēka apsekojuma datus.

Looking at the indicators in the comparable prices, it is calculated that the increase of subsidies has provided the largest part - LVL 59 million - of the additional income for the amount of LVL 75,5 million. The changes of prices (taking into consideration also the increase of the resource prices) have provided increase for the amount of LVL 12 million but the changes of the production amounts – LVL 4 million. However taking into consideration the unfavorable price index in the second part of 1990's, in 2004 the production profitability does not yet reach the proportion of product/resource prices (including subsidies) as it was in 1996, though it is better than in 1997 and the further years until 2003.

Some essential indicators that characterized changes in the agricultural sector in 2004 are summarized objectively in the Figure 1.9. The changes of number of the employed are evaluated using the Survey on the Labor Force by the CSP.

⁴ Ir mainīta nodarbināto skaita aprēķināšanas metodika, iepriekš tika ņemts vērā lauksaimniecībā nodarbināto skaits pēc CSP darbaspēka apsekojuma datiem, bet pašreizējais aprēķins ir veikts, ņemot vērā lauku saimniecību struktūras apsekojuma datus par lauksaimniecībā nodarbinātajiem.

Avots: LVAEI (LEK)

Source: IAEI (EAA)

1.9.attēls. Galveno sektora rādītāju izmaiņas 2004./2003.gadā

Figure 1.9. Changes of the main indicators of the sector in 2004/2003

Tajā pašā laikā, kā liecina produktu vērtības izmaiņas, nebūt visi sektori nav attīstījušies vienmērīgi. Nozīmīgs cenu pieaugums ir skāris tikai dažus produktus, arī subsīdijas nozīmīgā apmērā nesaņem visi ražotāji. Tādēļ nākotnē iespējamās ražošanas struktūras izmaiņas, kuru tendences, šķiet, jau iezīmējušās 2004.gadā.

At the same time, not all the sectors have developed equally as testify the changes of the value of the products. An essential increase of price has been experienced only for several products, as well as not all producers receive subsidies of significant amount. Therefore changes of the production structure are possible in the future and their tendencies have been characterized already in 2004.

1.4. Lauku teritoriju raksturojums

Characteristic of the Rural Areas

Galvenās tautsaimniecības nozares lauku teritorijās ir lauksaimniecība un mežsaimniecība, piekrastes teritorijās arī zivsaimniecība.

Ekonomiski aktīvākie iedzīvotāji emigrē no laukiem uz pilsētām, sevišķi uz valsts centrālo daļu - Rīgu un tās reģionu. Tā rezultātā lauki ir kļuvuši ļoti mazapdzīvoti. 1999. gada sākumā Latvijas lauku teritorijās dzīvoja 760 tūkstoši, bet 2004. gada sākumā - 746 tūkstoši iedzīvotāju. Tātad laika posmā no 1999. līdz 2004. gada sākumam iedzīvotāju skaits pagastos un lauku novados kopā ir samazinājies par 14 tūkstošiem jeb 1,9 %. Samazinājuma tempi ir palēninājušies, jo laikā no 1995. līdz 2000. gadam iedzīvotāju skaits Latvijas laukos saruka par 2,5 %.

Salīdzinot ar citām valstīm, Latvija ir ļoti mazapdzīvota, lauku teritorijās iedzīvotāju blīvums ir 11 iedz./km².

Lauku pašvaldībās vidēji vienā pagastā dzīvo 1,5 tūkstoši cilvēku. Teritorijas, kurās iedzīvotāju skaits ir mazāks par diviem tūkstošiem, veido 83% no visiem Latvijas pagastiem. Šajās mazajās teritorijās dzīvo apmēram 60% no lauku iedzīvotāju kopskaita un 18% no valsts iedzīvotāju kopskaita. 12 pagasti, kuros iedzīvotāju skaits pārsniedz 5 tūkstošus, veido tikai 3% no visiem pagastiem valstī, bet tie aptver 13% no lauku iedzīvotāju kopskaita un 4% no valsts iedzīvotāju kopskaita. Kopēja

Agriculture and forestry are the main sectors of the national economy in the rural areas, as well as fishery in the coastal areas.

The economically most active inhabitants are emigrating from the countryside to the cities, especially to the central part of the country - Riga and its region. As a result the country side is sparsely inhabited. 760 thousand inhabitants lived at the rural area at the beginning of 1999, 746 thousand inhabitants - at the beginning of 2004. Consequently the number of inhabitants has decreased for 14 thousand in total or 1,9 % at the rural municipalities and areas within the period of time from 1999 to the beginning of 2004. The speed of decrease has slowed down because the number of inhabitants at the rural area decreased for 2,5 % in the period of time from 1995 to 2000.

Compared to other countries, Latvia is very sparsely populated; the density of inhabitants at the rural area is 11 inhabitants per km².

1,5 thousand inhabitants live in average in one parish at the rural municipalities. Areas where the number of inhabitants is lower than two thousand form 83% of all the parishes of Latvia. 60% of the total amount of rural inhabitants and 18% of the total number of inhabitants of the country live at these small areas. 12 parishes where the number of inhabitants exceeds 5 thousand form only 3% of all the parishes in the country but they comprise

iezīme, raksturojot lauku pašvaldību teritorijas, ir tā, ka nelielos pagastos attīstības pamatrādītāji ir ļoti mainīgi vairāku gadu garumā, savukārt lielākajās teritorijās tie ir samērā noturīgi.

13% of the total amount of rural inhabitants and 4% of the total amount of inhabitants of the country. Characterizing the rural municipal areas the common feature is that the basic indicators of development are very inconsistent at small parishes during a couple of years, in its turn they are more consistent in the largest areas.

Nodarbinātība Employment

Galvenā ekonomiskā aktivitāte laukos ir lauksaimniecība. Ļoti lēni laukos pieaug nodarbinātība citās nozarēs, jo lauku ekonomikā esošajām pamatnozarēm ir salīdzinoši ierobežotas alternatīvas. Lauku iedzīvotājiem trūkst finanšu kapitāla, ideju un zināšanu uzņēmējdarbībā, lai attīstītu jau esošās un apzinātu visas iespējamās nozares.

2004. gada sākumā bezdarba līmenis Latvijas pagastos bija vidēji 8,6%, par 0,5% zemāks nekā 2000. gada sākumā 9,1 %), bet tomēr tas bija palielinājies par 0,1% kopš 2003. gada sākuma (8,5%).

Faktiskais bezdarba līmenis laukos ir būtiski augstāks, jo ir izplatītas dažas slēptās bezdarba formas, piemēram, neapmaksātā darbā iesaistīto ģimenes locekļu īpatsvars laukos, nepilnu darba laiku strādājošo īpatsvars laukos. Būtiska problēma ir bezdarba pieaugums pirmspensijas vecuma (sākot no 50 gadiem) lauku iedzīvotāju vidū.

Bezdarba vidējais līmenis lauku teritorijās kopumā samazinās, tomēr piecu gadu laikā tas palielinājies 40% pagastu. Nemainīgi augsts bezdarba līmenis saglabājas Latgalē. Visaugstākais reģistrētā bezdarba līmenis 2004.gada 1.decembrī bija šādos rajonos: Ludzas – 27,6%, Rēzeknes rajonā – 26,2%, Balvu – 25,9%, Daugavpils – 21,7%, Krāslavas – 21,2%, Preiļi – 19,4%.

Agriculture is the main economic activity in the rural area. The employment in other sectors grows slowly in the rural area because the basic branches of the rural economics have relatively limited alternatives. The rural inhabitants lack financial capital, ideas and knowledge regarding entrepreneurship in order to develop the existing and to study all the possible sectors.

The unemployment level was 8,6 % in average in the parishes of Latvia, 0,5 % lower than at the beginning of 2000 (9,1%) but it has still augmented for 0,1 % since the beginning of 2003 (8,5%).

The actual unemployment level is significantly higher in the rural area because different hidden unemployment types are widespread, for instance, the proportion of members of family involved in the unpaid job at the rural area and proportion of the persons employed partial working day at the countryside. Increase of unemployment of the rural inhabitants of pre-retirement age (starting from age of 50) is an essential problem.

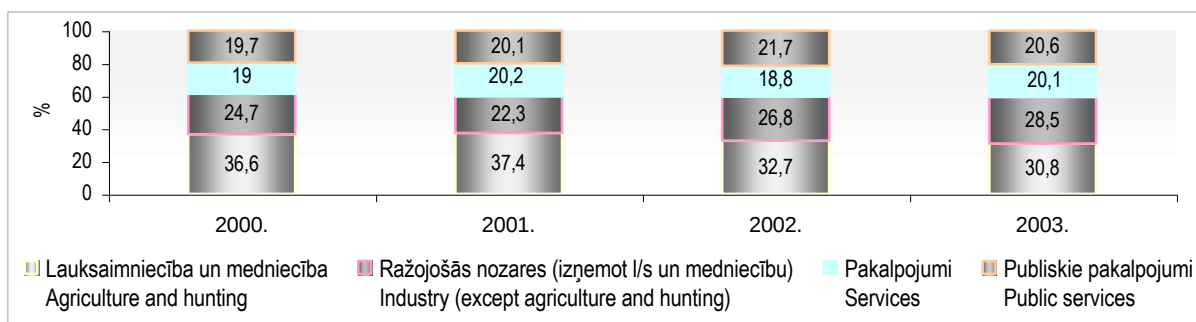
The average unemployment level decreases in general at the rural areas, though it has increased at 40% of parishes within the period of time of five years. Constantly high unemployment level remains in Latgale Region. On 1 December 2004 the highest registered unemployment level was in the following districts: Ludza – 27,6%, Rēzekne – 26,2%, Balvi – 25,9%, Daugavpils – 21,7%, Krāslava – 21,2%, Preiļi - 19,4%.

1.4. tabula
Table 1.4

Darba meklētāju īpatsvars un bezdarba līmenis
Proportion of job seekers and unemployment level

	2001.	2002.	2003.	2004.
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, valstī kopumā <i>Proportion of job seekers in % of the total amount of the economically active inhabitants in the country in general</i>	13,1	12,0	10,6	10,4
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, laukos <i>Proportion of job seekers in % of the total amount of the economically active inhabitants in the rural area</i>	10,4	9,0	7,8	8,4
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, pilsētās <i>Proportion of job seekers in % of the total amount of the economically active inhabitants in the cities</i>	14,3	13,2	11,7	11,3
Reģistrētā bezdarba līmenis vidēji periodā, % <i>Level of the registered unemployment within the period in average, %</i>	10,4	9,0	7,8	8,4

Avots: CSP
Source CSB

Avots: LVAEI, pēc CSP datiem
Source: IAEI, from data of CSB

1.10.attēls. Nodarbināto struktūra pēc darbības veidiem laukos 2000. – 2003.gadā, %

Figure 1.10. Structure of employed according to types of activities at the rural area in 2000 - 2003, %

Kā liecina darbaspēka apsekojuma dati pilsētās darba meklētāju īpatsvars bija augstāks nekā laukos, 2004. gadā attiecīgi 11,3% un 8,4%. Daļējs izskaidrojums zemākam īpatsvaram laukos varētu būt tas, ka par nodarbinātām tiek uzskatītas arī tās personas, kurām nozīmīgs iztikas avots ir darbs piemājas vai personīgajā saimniecībā tikai savam personiskajam patēriņam.

As testify the data of the Survey on Labor Force the proportion of job seekers is higher in the cities than in the rural area, respectively 11,3% and 8,4% in 2004. A partial explanation for lower proportion at the rural area may be the fact that the persons whose essential means of substance are work at the household plot or a private farm only for his own consumption are considered as employed.

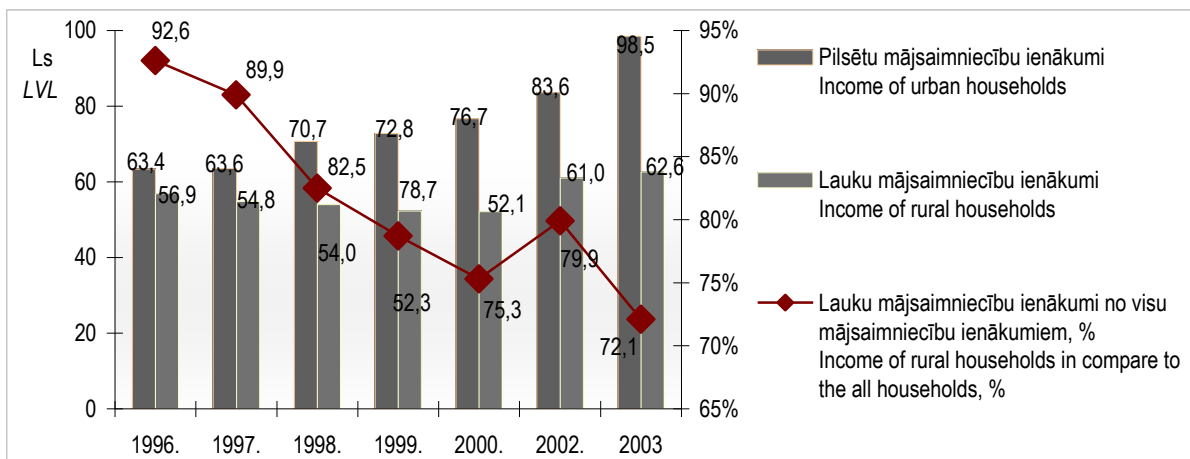
Ienākumi Income

Neskatoties uz to, ka ekonomiskie rādītāji pastāvīgi uzlabojas, sabiedrības dzīves kvalitātes līmenis joprojām ir zems. Iedzīvotāju ienākumu pieaugums ir ļoti nevienmērīgs. Nabadzīgo iedzīvotāju skaits pamazām pieaug, turklāt ir vērojama nabadzības feminizācija. Saskaņā ar Kopējās sociālās iekļaušanās memorandu 2002. gadā 16% Latvijas iedzīvotāji bija pakļauti nabadzības riskam. Labklājības ministrijas veiktie pētījumi pierāda, ka salīdzinoši plaša lauku sabiedrība dzīvo arvien pieaugošā nabadzībā un māsaimniecībā iztikas nolūkiem tiek uzturēta naturālā saimniecība. To apliecina arī būtiskā starpība starp valstī noteikto viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma preču un pakalpojuma groza vērtību, kas valstī 2003. gadā tika noteikta Ls 94 apmērā, un vidējo māsaimniecības rīcībā ienākumu naudā uz vienu lauku iedzīvotāju – Ls 53.

1.11.attēlā redzams, ka māsaimniecību ienākumi pa gadiem palielinās, taču pilsētu māsaimniecību ienākumi pieaug straujāk nekā lauku māsaimniecību ienākumi. Salīdzinot 1996.gadu ar 2002.gadu, pilsētu māsaimniecību ienākumi ir pieauguši par 32%, bet lauku māsaimniecību ienākumi – tikai par 7%, un 2002.gadā pilsētu māsaimniecību ienākumi bija par 37% lielāki nekā lauku māsaimniecību ienākumi.

Notwithstanding that the economic indicators are improving constantly, the quality of the living level of the society is still low. Increase of the income of inhabitants is uneven. The number of poor inhabitants is slowly growing, beside that feminization of poverty is observed. In compliance with the Memorandum of the Common Social Alignment 16% of the inhabitants of Latvia were subjected to the risk of poverty in 2002. The researches performed by the Ministry of Welfare demonstrate that a comparatively large number of rural population lives in a growing poverty and subsistence economy is maintained at the household for purposes of livelihood. The essential difference between the value of the basket of goods and services of full living costs per capita defined in the country that was established for the amount of LVL 94 in the country in 2003 and the average disposable income in cash of a household per one rural inhabitant - LVL 53 acknowledges it.

The Figure 1.11. shows that the income of households increases every year, though the income of urban households increases more rapidly than the income of the rural households. Compared 1996 to 2002 the income of the urban households has increased for 32% but the income of the rural households - only for 7% and in 2002 the income of the urban households was for 37% higher than the income of the rural households.

Avots: CSP
Source: CSB

1.11. attēls. Lauku un pilsētu mājsaimniecību ienākumu dinamika 1996.-2003.gadā, 2000.gada cenās

Figure 1.11. Dynamics of the income of the urban and rural households in 1996-2003, in prices of 2000

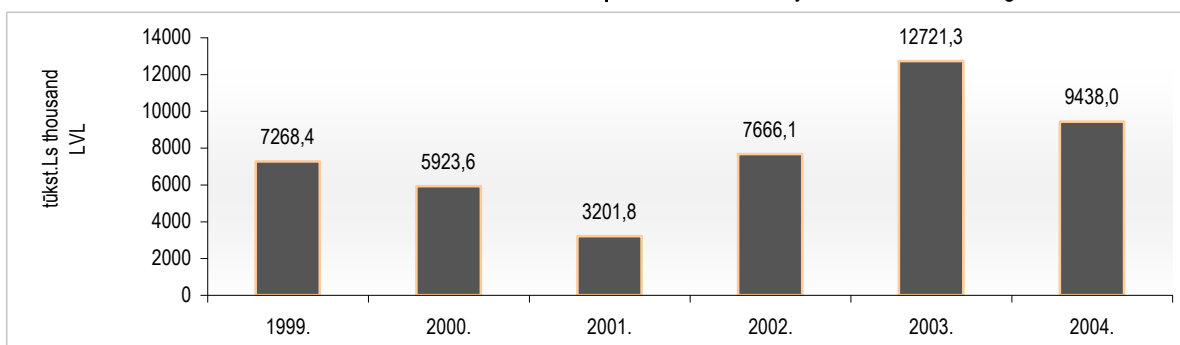
Investīcijas Investments

Nefinanšu investīcijas lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā sasniedza 47,8 milj. latu, kas ir 3,4% no kopējām nefinanšu investīcijām valstī, un salīdzinājumā ar 2003.gadu tās ir palielinājušās par 36%. Latvijā lielas investīcijas ir nepieciešamas lauku ceļiem, tādēļ Latvijā ir izstrādāta Lauku ceļu programma, kas sastāv no divu veidu projektiem: reģionālajiem, kam atvēl 25%, un vietējiem projektiem, atbilstoši 75% no gadam plānotā līdzekļu daudzuma.

Lauku ceļi ar melno segumu faktiski ir sasnieguši ekspluatācijas laika beigas, un to kvalitāte strauji pazeminās, apgrūtinot satiksmi. Visiem lauku ceļiem ar grants segumu ir būtiski nepieciešams remonts. Galvenā grants ceļu problēma šodien ir grants virskārtas nodilums un "aizlaistā" ūdens novadīšanas sistēma.

The non-financial investments in agriculture, hunting and forestry reached LVL 47,8 million that is 3,4% from the total non-financial investments in the country and they have increased for 36% compared to 2003. Large investments are requested for rural roads in Latvia therefore the Rural Road Programme is developed in Latvia, it consists of two types of projects: regional projects – 25% are granted to them and local projects – 75% are granted to them of the planned annual amount of the resources.

The rural roads with the black surfacing have actually reached the deadline of exploitation and their quality diminishes rapidly burdening the traffic. Reparation is essentially requested for all the rural roads with the gravel surface. At the moment the main problem of the gravel roads is the wear of the upper surface of gravel and the outworn system of water drainage.

Avots: Latvijas valsts ceļi
Source: Latvian State roads

1.12.attēls. Lauku autoceļu finansējums 1999. – 2004.gadā, tūkst.Ls

Figure 1.12. Financing for rural roads in 1999 – 2004, thousand LVL

Telekomunikācijas un internets Telecommunications and Internet

Fiksēto telekomunikāciju tīkla pārklājums Latvijā ir neliels. 2003.gadā apmēram 28,9% iedzīvotājiem bija

The coverage of the fixed telecommunication network is not large in Latvia. In 2003 about 28,9% of

pieeja zemes līnijai, kamēr ES-15 vidējais rādītājs bija 86%.

Līdz 2005.gadam mobilo telekomunikāciju pakalpojumu tirgū dominēja divi operatori. 2002.gadā 25% Latvijas iedzīvotāju izmantoja mobilo telekomunikāciju pakalpojumus.

2003.gadā valstī bija apmēram 40 interneta pakalpojumu sniedzēji, no kuriem ap 70% darbojās Rīgā. Galvenokārt tiek izmantoti fiksētā tīkla pakalpojumi; tiešais pieslēgums, izmantojot mobilās telekomunikācijas vai radio pieslēgumu, nav izplatīts. Interneta izmantošana Latvijā nav liela. Atbilstoši interneta asociācijas datiem 2002.gada 1.janvārī bija 6,1 interneta lietotājs uz 100 iedzīvotājiem, kamēr ES-15 vidējais līmenis bija 26,3.

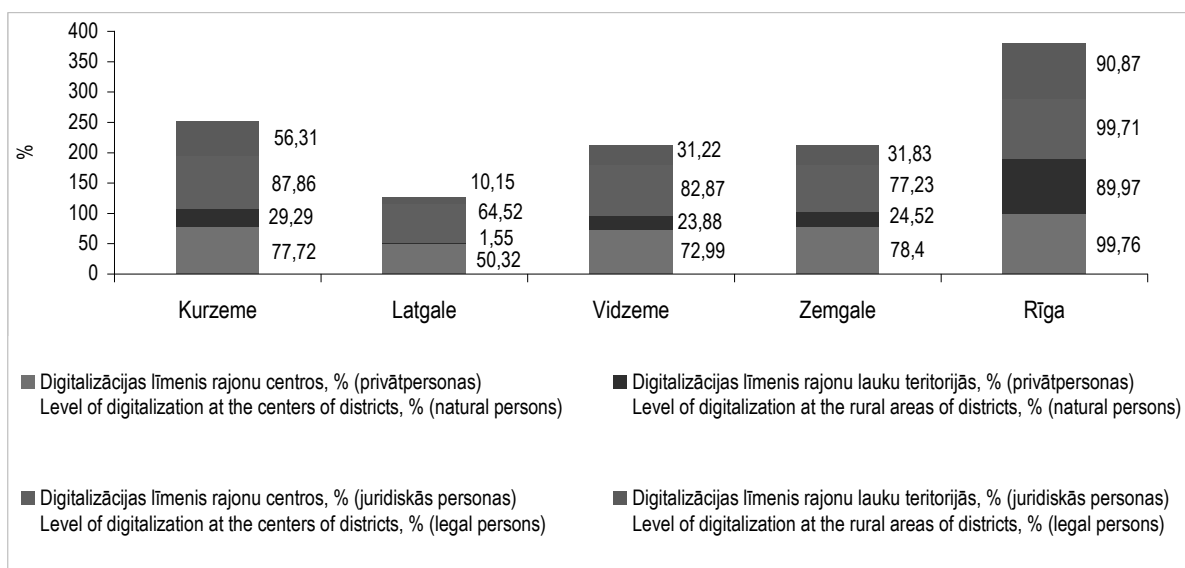
Latgales reģionā gan rajonu centros, gan rajonu lauku teritorijās fiksēto telekomunikāciju līniju digitalizācijas līmenis ir viszemākais, salīdzinot ar pārējiem Latvijas reģioniem.

inhabitants had an access to the land line, while the average indicator of the EU -15 is 86%.

Two operators dominated in the market of the mobile telecommunication services until 2005. 25% of the inhabitants of Latvia utilized the mobile telecommunication services in 2002.

About 40 providers of the Internet services existed in the country in 2003, 70% of them operated in Riga. The services of the fixed network are mainly used, the direct connection using the mobile telecommunications or radio connection is not widespread. Usage of the Internet is not widespread in Latvia. In compliance with the data of the Internet Association there were 6,1 Internet users per 100 inhabitants on 1 January 2002, while the average level of the 15 Member States of the EU was 26,3.

The lowest level of digitalization of the fixed telecommunication lines is at the centers of districts and rural areas of districts at the Latgale Region, compared to the other Regions of Latvia.

Avots: Valsts reģionālā attīstības aģentūra

Source: State Regional Development Agency

1.13.attēls.Fiksēto telekomunikāciju līniju digitalizācijas līmenis rajonu centros un rajonu lauku teritorijās, 2002.gada.decembris

Figure 1.13. Level of digitalization of the fixed telecommunication lines at the centers of districts and rural areas of districts, December 2002

1.5. Lauku saimniecību struktūra⁵ Structure of Rural Farms

2003.gada 131,4 tūkst. ekonomiski aktīvo lauku saimniecību izmantoja 2846,6 tūkst. ha zemes, tai skaitā kopējo lauksaimniecībā izmantojamo zemi - 1835,3 tūkst.ha jeb 64,5 % no saimniecību zemes kopplatības.

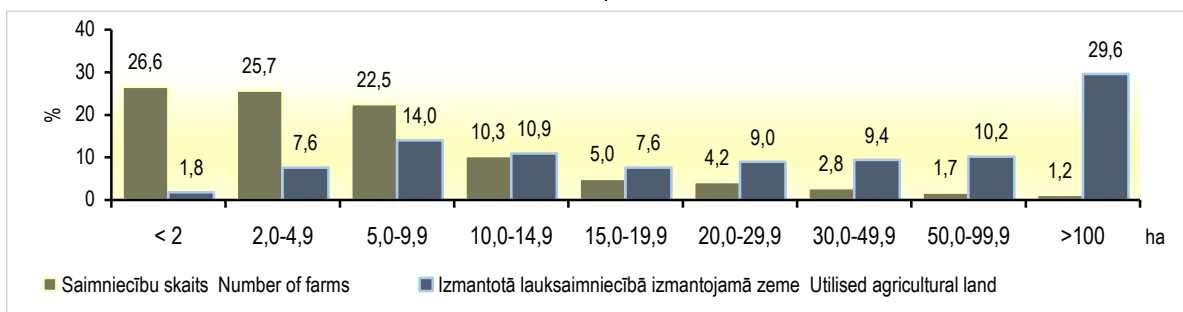
2003.gada 1.jūnijā Latvijā 99,9 % no saimniecību kopskaita bija privātā sektora saimniecības un tikai 0,1 %

In 2003 131,4 thousand economically active rural farms utilized 2846,6 thousand ha land, including the common agricultural land – 1835,3 thousand ha or 64,5% of the total area of the farmland.

On 1 June 2003 99,9% of the total number of farms were farms of the private sector and only 0,1% of farms were farms of the state, municipal, public and

⁵ 1.5. apakšnodaļā Lauku saimniecību struktūra ir aplūkoti un analizēti 2003.gada Lauku struktūras apsekojuma dati, jo šāda informācija tiek gatavota ik pa diviem gadiem.

saimniecību bija valsts, pašvaldību, sabiedrisko un | religious organizations.
religisko organizāciju saimniecības.

Avots: CSP, Lauku saimniecību struktūra Latvijā 2003.gada jūnijā
Source: CSB, Structure of agriculture farms in Latvia in June of 2003

1.14.attēls. Saimniecību skaits un izmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme dažāda lieluma saimniecībās 2003.gadā, %
Figure 1.14. Number of farms and utilised agricultural land in farms of different size in 2003, %

Vienai saimniecībai vidēji bija 21,7 ha zemes, tai skaitā 11,4 ha - izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes, 2,6 ha - neizmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Vislielākās lauku saimniecības bija Dobeles, Saldus un Tukuma rajonā - attiecīgi 23,5 ha, 23,3 ha un 19,5 ha kopējās lauksaimniecībā izmantojamās zemes vidēji vienā saimniecībā.

One farm had 21,7 ha land in average, including 11,4 ha the utilized agricultural land, 2,6 ha - the unutilized agricultural land. The largest rural farms were situated at Dobeles, Saldus and Tukums Districts - respectively 23,5 ha, 23,3 ha and 19,5 ha of the common agricultural land per one farm in average.

1.5.tabula
Table 1.5

Saimniecību grupējums pēc izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības 2003.gadā.
Grouping of farms by total area of the utilized agricultural land in 2003

Izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība, ha Total area of utilised agricultural land, ha	Saimniecību skaits Number of farms	% no kopskaita % of total	Izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība, tūkst.ha Total area of utilised agricultural land, thsd ha	% no izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības % of the total area of utilised agricultural land
Pavisam <i>Total</i>	131414	100	1494,9	100
<1	19919	15,2	7,3	0,5
1,0-1,9	14413	11,0	20,3	1,4
2,0-4,9	33767	25,7	113,0	7,6
5,0-9,9	29624	22,5	209,2	14,0
10,0-14,9	13470	10,2	162,7	10,9
15,0-19,9	6600	5,0	113,1	7,6
20,0-29,9	5580	4,2	133,9	9,0
30,0-49,9	3714	2,8	140,5	9,4
50,0-99,9	2246	1,7	152,6	10,2
100,0-199,9	890	0,7	120,5	8,1
200,0-499,9	446	0,3	135,0	9,0
≥500	179	0,1	186,8	12,5
bez izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes <i>no utilised agricultural land</i>	566	0,4	-	-

Avots: CSP, Lauku saimniecību struktūra Latvijā 2003.gada jūnijā
Source: CSB, Structure of agriculture farms in Latvia in June of 2003

Struktūras apsekojuma vispārinātie dati liecina, |

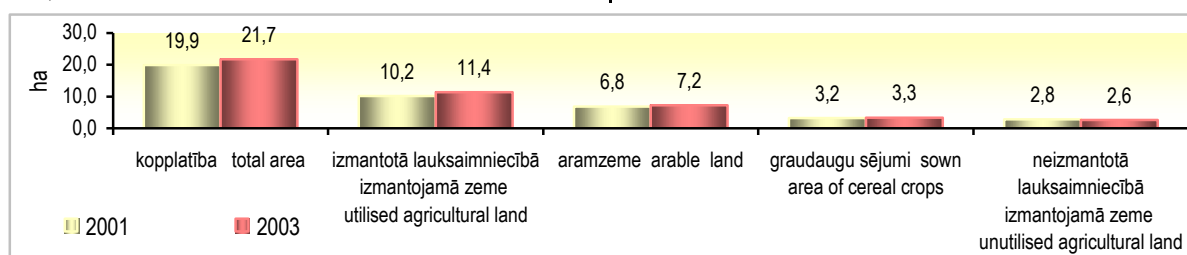
The general data of the survey on structure

ka 58,4 % saimniecību lauksaimniecības produkciju pārdošanai neražoja.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes kopplatība bija 1835,3 tūkst. ha, no tās izmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme - 1494,9 tūkst. ha jeb 81,5 % no lauksaimniecībā izmantojamās zemes kopplatības. Aramzeme aizņēma 944,7 tūkst. ha jeb 63,2 % no izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes. No lauksaimniecībā izmantojamās zemes kopplatības gandrīz piekto daļu - 340,4 tūkst. ha - aizņēma neizmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme. Vairāk kā trešdaļu lauksaimnieciskās zemes neizmantoja Ludzas, Ventspils un Ogres rajonā - attiecīgi 36,4 %, 33,9 % un 33,7 %.

testify that 58,4% of farms did not generated agricultural production for sale.

The total area of the agricultural land was 1835,3 ha, 1494,9 thousand ha of it was the utilized agricultural land or 81,5% of the total amount of the agricultural land. The plough land occupied 944,7 thousand ha or 63,2% of the utilized agricultural land. The unutilized agricultural land occupied almost one fifth of the agricultural land – 340,4 thousand ha. More than one third of the farmland was not utilized at Ludza, Ventspils and Ogre Districts – respectively 36,4%, 33,9% and 33,7%.

Avots: CSP, Lauku saimniecību struktūra Latvijā 2003.gada jūnijā
Source: CSB, Structure of rural farms in Latvia in June of 2003

1.15. attēls. Lauku saimniecību vidējie platību rādītāji 2003.gadā, ha
Figure 1.15. Average size of farms in 2003, hectares

2003.gada 1.jūnijā aramzemes kopplatība bija 944,7 tūkst. ha. Vairāk kā pusei ekonomiski aktīvo saimniecību aramzemes platība nebija lielāka par 2,0 ha. 30,5 tūkst. saimniecību jeb 23,2 % no saimniecību kopskaita aramzemes platība bija mazāka par 0,5 ha, 35,6 tūkst. saimniecību jeb 27,1 % aramzemes platība bija no 0,5-1,9 ha. Bez aramzemes bija 6,2 tūkst. jeb 4,7 % ekonomiski aktīvo saimniecību.

The total amount of the arable land was 944,7 ha on 1 June 2003. More than a half of the economically active farms had an area of the arable land that was not larger than 2,0 ha. 30,5 thousand farms or 23,2% of the total number of farms had the area of arable land that was smaller than 0,5 ha, 35,6 thousand farms (27,1%) had the area of arable land from 0,5 to 1,9 ha. 6,2 thousand or 4,7% of the economically active farms did not have arable land.

1.6.tabula
Table 1.6

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmantošana saimniecībās 2003.gadā, tūkst.ha
Usage of the agricultural land at farms in 2003, thousands of ha

	Visās saimniecībās All farms	Tai skaitā - Of which		
		sabiedriskajā sektorā public sector	privātajā sektorā private sector	no tā iedzīvotāju saimniecībās of which private farms
Pavisam Total	1835,3	6,1	1829,2	1644,3
Izmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme Utilised agricultural land	1494,9	5,3	1489,7	1317,6
Tai skaitā: Aramzeme Of which: Arable land	944,7	4,0	940,6	796,5
No tās: Of which:				
Lauksaimniecības kultūru sējumu platība Sown area	838,7	3,3	835,4	701,9
Papuves Fallows	104,7	0,7	104,0	93,5
Ilggadīgie stādījumi Permanent crops	21,7	0,2	21,4	20,5

Izmantotās pļavas un ganības <i>Utilised meadows and pastures</i>	528,6	1,0	527,6	500,6
No tām kultivētās <i>Of which cultivated</i>	83,7	0,4	83,3	74,3
Neizmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme <i>Unutilised agricultural land</i>	340,4	0,8	339,5	326,7
No tās atmatas <i>Of which land laying waste</i>	100,7	0,2	100,5	96,8

Avots: CSP, Lauku saimniecību struktūra Latvijā 2003.gada jūnijā
 Source: CSB, Structure of agriculture farms in Latvia in June of 2003

Saimniecību ekonomiskais lielums raksturo saimniecības potenciālu radīt pievienoto vērtību, un tas lielā mērā nosaka saimniecības konkurētspēju atkarībā no izvēlētajiem specializācijas virzieniem.

Eiropas Savienībā saimniecību ekonomisko lielumu izsaka Eiropas lieluma vienībās, 1ELV = 1200 EUR.

The economical amount of farms characterizes the potential of a farm to create the added value and it largely determines the competitiveness of a farm depending upon the chosen field of specialization.

The economic amount of farms is expressed in units of European value, 1 ESU=1200 EUR.

1.7.tabula
Table 1.7

Saimniecību skaits pēc ekonomiskā lieluma un specializācijas 2003.gadā
Farms by type of farming and economic size in 2003

Specializācijas veids Type of farming	Kopējais aktīvo saimniecību skaits Total number of economically active farms	Ekonomiskā lieluma vienības - <i>Economic size units</i>						
		mazās saimniecības small farms		vidējās saimniecības medium-sized farms		lielās saimniecības large farms		
		<2	2,0-3,9	4,0-7,9	8,0-15,9	16,0-39,9	40,0-100	>100
Pavisam <i>Total</i>	131414	110282	13140	4688	1950	896	297	161
Laukkopība <i>Field crops</i>	36209	32169	1667	1037	654	434	183	65
Dārzkopība <i>Horticulture</i>	740	337	144	123	80	35	15	5
Ilggadīgo kultūru audzēšana <i>Permanent crops</i>	4210	3854	213	89	32	16	5	1
Jauktā augkopība <i>Mixed cropping</i>	28862	24145	3298	979	332	92	14	2
Piena lopkopība <i>Dairying</i>	5662	3887	862	549	219	107	22	16
Ganāmo mājlopu audzēšana (bez piena lopkopības) <i>Grazing livestock (without dairying)</i>	2967	2562	257	102	39	5	-	1
Cūkkopība un putnkopība <i>Granivores (pigs and poultry)</i>	1612	1244	207	45	47	28	10	30
Jauktā lopkopība <i>Mixed livestock</i>	20191	16296	2914	750	163	50	11	6
Jauktā augkopība un lopkopība <i>Mixed cropping and livestock</i>	30963	25788	3577	1013	384	129	37	34

Avots: CSP, Lauku saimniecību struktūra Latvijā 2003.gada jūnijā
 Source: CSB, Structure of agriculture farms in Latvia in June of 2003

Visvairāk graudaugu bija iesēts Jelgavas, Dobeles un Bauskas rajonā - attiecīgi 42,8 tūkst. ha,

The largest part of crops was sowed at Jelgava, Dobeles and Bauska Districts – respectively 42,8 thousand

38,8 tūkst. ha un 36,6 tūkst. ha. Vislielākās platības aizņēma ziemas kvieši - 129,0 tūkst. ha un vasaras mieži - 128,9 tūkst. ha jeb katra 30,2 % no graudaugu sējumu kopplatības. Graudaugi 2003.gada jūnijā bija iesēti 52,1 tūkst. saimniecību. Gandrīz trešdaļai (30,8 %) šo saimniecību graudaugu kultūru sējumu platības bija no 1,0-2,4 ha. 50 un vairāk ha platībā graudaugi bija iesēti tikai 1,4 tūkst. saimniecību jeb 2,7 % no saimniecību ar graudaugu sējumiem kopskaita.

Tehniskās kultūras bija iesētas 31,4 tūkst. ha platībā jeb 3,7 % no sējumu kopplatības. 27,2 tūkst. ha jeb 86,6 % no tehnisko kultūru sējumu kopplatības aizņēma ziemas un vasaras rapsis.

Mājlopus un mājputnus turēja 93,0 tūkst. saimniecību. Liellopus turēja 67,0 tūkst. saimniecību, ar 378,7 tūkst. liellopu. Trešā daļa šo saimniecību turēja 3-5 liellopus, 16,0 tūkst. saimniecību turēja tikai vienu liellopu un šajās saimniecībās no 100 liellopiem 86 bija slaucamās govīs.

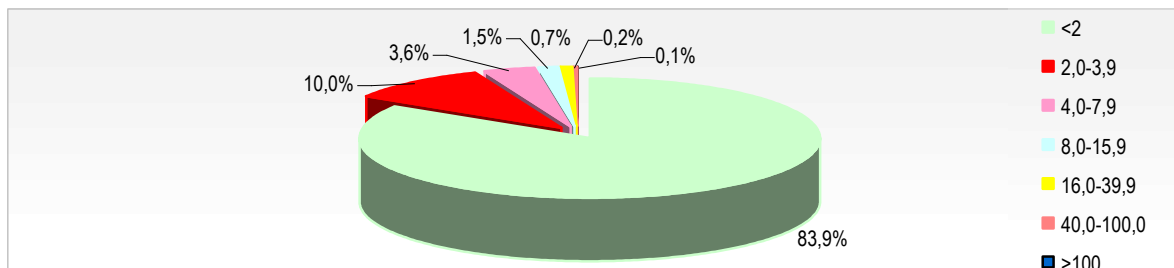
Ekonomiski aktīvajās saimniecībās bija 416,3 tūkst. cūku. Visvairāk cūkas, gandrīz piekto daļu no cūku kopskaita, audzēja Rīgas un Jēkabpils rajonā. Vienu cūku turēja 24,2 % saimniecību, divas cūkas - 40,0 % saimniecību, 50 un vairāk cūkas turēja tikai 1,3 % no visām cūku audzētāju saimniecībām kopā.

ha, 38,8 thousand ha and 36,6 thousand ha. The winter wheat and the summer barley occupied the largest areas respectively – 129,0 thousand ha and 128,9 thousand ha, or each - 30,2% of the total area of the crop fields. 52,1 thousand farms had sowed the crops in June 2003. Almost one third (30,8%) of the farms had the areas of crop fields from 1,0-2,4 ha. 1,4 thousand farms or 2,7% of the total amount of farms with crop fields had sowed crops in 50 ha or larger areas.

Technical crops were sowed in area of 31,4 thousand ha or 3,7% of the total amounts of crop fields. 27,2 thousand ha or 86,6% of the total area of the technical crops occupied the winter and summer rape.

93,0 thousand farms kept domestic animals and fowls. 67,0 thousand farms kept cattle. There was 378,7 thousand heads of cattle in these farms in total. Almost one third of these farms kept 3-5 heads of cattle, 16,0 thousand farms kept only one head of cattle and 86 of 100 cattle were milk cows in these farms.

The economically active farms had 416,3 thousand pigs. Most of all the pigs were bred at Riga and Jēkabpils Districts - almost one fifth of the total amount of pigs. 24,2% farms of the total amount of farms kept one pig, 40% kept two pigs. Only 1,3% of the total number of pig-breeding farms kept 50 or more pigs.

Avots: CSP, Lauku saimniecību struktūra Latvijā 2003.gada jūnijā
Source: CSB, Structure of agriculture farms in Latvia in June of 2003

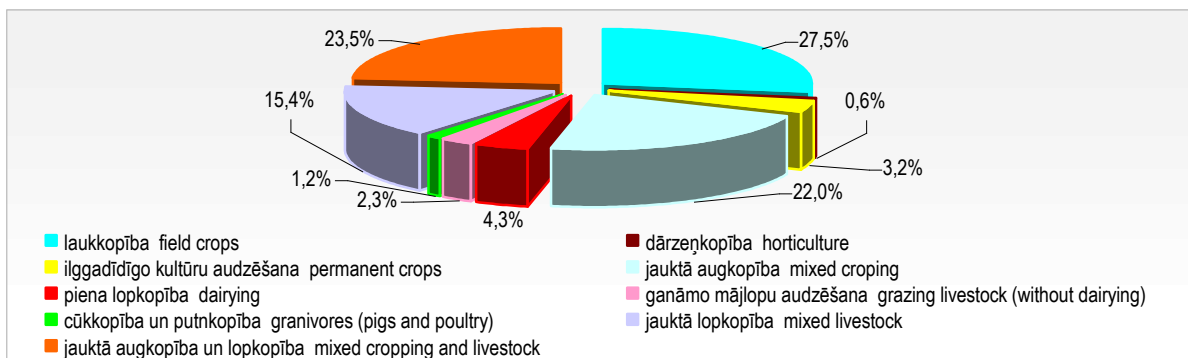
1.16.attēls. Saimniecību sadalījums pēc ekonomiskā lieluma, %
Figure 1.16. Grouping of farms according to economic size, %

Uz 2003.gada 1.jūniju ekonomiski aktīvajās saimniecībās bija 14,4 tūkst. zirgu, tai skaitā 6,4 tūkst. jeb 44,7 % bija ķēves no 3 gadu vecuma. Visvairāk zirgu turēja Latgalē - Daugavpils rajonā bija 13,9 %, Rēzeknes rajonā - 11,4 %, Krāslavas rajonā - 10,9 % no zirgu kopskaita.

2003.gada 1.jūnijā 67,8 tūkst. saimniecību audzēja 3582,4 tūkst. mājputnu, no tiem 2556,1 tūkst. jeb 71,4 % no mājputnu kopskaita bija vistas, no tām 2251,5 tūkst. - dējējvistas. Visvairāk mājputnus audzēja Bauskas un Rīgas rajonā, attiecīgi 1468,5 tūkst. (41,0 %) un 711,7 tūkst. (19,9 %).

On 1 June 2003 the economically active farms had 14,4 thousand horses, including 6,4 thousand or 44,7% mares at the age from 3 years. Most of all the horses were kept at Latgale Region – Daugavpils District - 13,9%, Rēzekne District – 11,4%, Kraslava District – 10,9% of the total number of horses.

On 1 June 2003 67,8 thousand farms bred 3582,4 thousand fowls, 2556,1 thousand of them were hens or 71,4% of the total number of fowls, 2251,5 thousand of them were laying hens. Most of all the fowls were bred at the Bauska and Riga Districts, respectively 1468,5 thousand (41,0%) and 711,7 thousand (19,9%).

Avots: CSP, Lauku saimniecību struktūra Latvijā 2003.gada jūnijā

Source: CSB, Structure of rural farms in Latvia in June of 2003

1.17.attēls. Saimniecību sadalījums pēc specializācijas 2003.gadā, %

Figure 1.17. Farms by type of farming in 2003, %

Papildus lauksaimnieciskajai ražošanai 8,2 tūkst. saimniecību jeb 6,2 % no ekonomiski aktīvo saimniecību kopskaita nodarbojās ar citiem saimnieciskās darbības veidiem, galvenokārt mežsaimniecību un līgumdarbiem, izmantojot saimniecības tehniku un iekārtas un tā gūstot papildus ienājumus.

In addition to the agricultural production 8,2 thousand farms or 6,2% of the total number of the economically active farms are engaged in other types of economic activities, mainly in forestry and task work using machinery and farm equipment and in this way obtaining additional income.

1.6. Lauksaimniecības zemju izmantošana

Usage of Agricultural Land

Atbilstoši Latvijas Republikas zemes bilanci uz 2005. gada 1. janvāri lauksaimniecībā izmantojamā zeme (LIZ) bija 38,5% no rajonu kopplatības jeb 2464057,5 ha, t.sk. aramzeme 1807051,1 ha, augļu dārzi 28785,5 ha, pļavas 228201,4 ha un ganības 400019,5 ha (1.18. attēls).

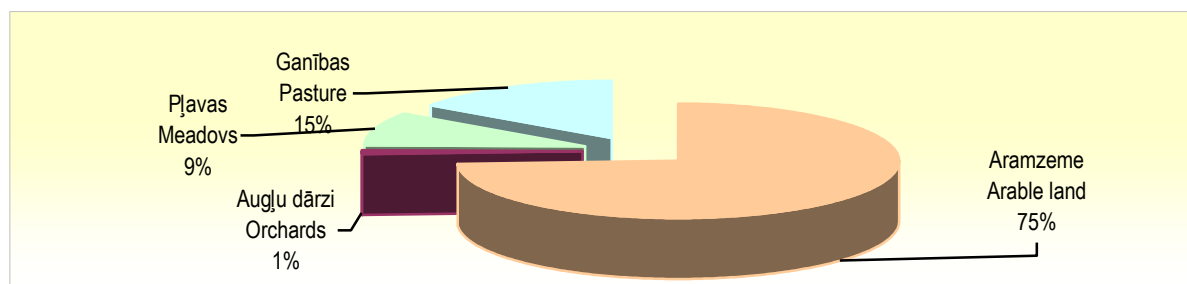
Saskaņā ar Lauku atbalsta dienesta datiem 2004. gadā vienotajam platības maksājumam (VPM) attaisnotā platība bija 1471,4 tūkst.ha jeb 59,7% no rajonu LIZ, savukārt pēc lauku saimniecību struktūras apsekojuma 2003.gadā izmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme bija 1494,9 tūkst.ha.

2003. un 2004. gadā netika veikta zemes pārraudzība un zemes lietošanas kontrole pagastos un līdz ar to nav objektīvas informācijas par 2004. gadā pārējās - aptuveni 40,3% - LIZ izmantošanu lauksaimnieciskajā ražošanā. Atbilstoši Valsts zemes dienesta (VZD) 2002. gadā veiktās zemes pārraudzības pagastu rezultātiem lauksaimnieciskajā ražošanā netika izmantoti 503,1 tūkst. ha jeb 21,2% apsekotās LIZ platības. Lai daļēji risinātu radušos situāciju zemes pārraudzībā, kā pagaidu variantu Zemkopības ministrija sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centra speciālistiem 2005. gadā paredz veikt LIZ apsekojumu pagastos ar mērķi iegūt informāciju par neizmantoto lauksaimniecībā izmantojamo zemi pašvaldību administratīvajās teritorijās.

On 1 January 2005 according to the land balance of the Republic of Latvia 38,5% of the total area of districts or 2464057,7 ha were area of agricultural land (AAL), including arable land – 1807051,1 ha, orchards – 28785,5 ha, grasslands – 228201,4 ha and pasture land – 400019,5 ha (Figure 1.18).

According to the data of the Rural Support Service the eligible area for the Single Area Payment Scheme (SAPS) was 1471,4 thousand ha or 59,7% of the AAL of districts, in its turn according to the Survey on the Structure of Farms, the utilized agricultural land constituted 1494,9 thousand ha in 2003.

The land monitoring and control of land utilization were not performed in parishes in 2003 and 2004 and therefore objective information on utilization of the agricultural land in the agricultural production in 2004 does not exist. In accordance with the results of the land monitoring performed by the State Land Service in 2002, 503,1 thousand ha or 21,2% of the monitored area of AAL were not utilized for the agricultural production. In order to resolve partially the present situation regarding land monitoring, the Ministry of Agriculture in cooperation with the experts of the Rural Advisory and Training Centre of Latvia plans to perform inspection of the AAL in parishes in 2005 that is aimed at obtaining information on the unutilized agricultural land at the administrative territories of municipalities.

Avots: Valsts zemes dienests (VZD)

Source: State Land Service (SLS)

1.18.attēls. Rajonu lauksaimniecībā izmantojamās zemes sadalījums pa zemes lietošanas veidiem uz 2005. gada 1.janvāri

Figure 1.18. Grouping of agricultural land at districts according to types of land usage on 1 January 2005

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācija

Transformation of the Agricultural Land

Pēc Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma stāšanās spēkā ir izstrādāti Ministru kabineta noteikumi "Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamu zemi un izsniedz zemes transformācijas atļaujas". 2004. gadā Lauku atbalsta dienests izsniedzis atļaujas zemes transformācijai 5180,53 ha platībā (1.8. tabula).

Following entering into force of the Law "On Agricultural and Rural Development" the Regulations of the Cabinet of Ministers is developed "On the procedure according to that the area of agricultural land shall be transformed into non-agricultural land and licenses for land transformation shall be issued". The Rural Support Service has issued licenses for the land transformation for the area of 5180,53 ha in 2004 (Table 1.8.).

1.8.tabula

Table 1.8

Platības, kurām izsniegta atļauja transformēt LIZ

Areas for which the licenses for transformation of the AAL are issued

Gads Year	Trans-formējamā LIZ, ha AAL to be transformed ha	t. sk. meliorētā platība, ha Including, drained area, ha	No kopējās platības transformēta Transformed of the total amount				
			meža zemēs, ha Forest lands, ha	zem ūdeņiem, ha Under water, ha	apbūvei, ha For construction, ha	zem ceļiem, ha For roads, ha	Pārējās zemēs, ha Other lands, ha
2002.	1656,60	578,40	1368,8	97,80	159,2	0,20	30,40
2003.	4892,15	1887,42	3849,04	359,38	616,46	5,90	61,37
2004.	5180,53	2411,25	3913,58	311,49	846,69	2,37	106,40

Avots: LAD

Source: RSS

Apkopotie rezultāti rāda, ka nepieciešamība pēc atļaujām transformēt LIZ ir saistīta ar saimniecisko darbību, kuras rezultātā ir jāmaina zemes lietošanas veids. Ja salīdzina 2002. gadā lauksaimnieciskajā ražošanā neizmanto LIZ un platības, kurām izsniegta transformācijas atļauja, tad tas veido tikai 0,33% no kopējās neizmanto LIZ. Platības, kurās ir atļauts transformēt LIZ, pēdējo trīs gadu laikā palielinājušās vidēji 3 reizes. Transformētas tiek arī meliorētās platības, kas ir potenciāli labākās platības lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Pēdējo trīs gadu rezultāti liecina, ka vidēji 77,8% no paredzētās transformācijai LIZ, tiek transformēta meža zemēs.

The summarized results demonstrate that necessity for licences to transform the AAL is related to the economic activity, for which the type of land utilization must be changed. If the AAL that is not used in the agricultural production in 2002 is compared to the areas for which the transformation licence is issued, then it forms only 0,33% of the common unutilized AAL. The areas where it is permitted to transform the AAL have increased for three times in average within the last three years. The drained areas are also transformed that are potentially the best areas for generation of the agricultural production. The results of the last three years testify that 77,8% of the AAL planned for transformation are transformed into forest lands.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegāde

Acquisition of the Agricultural Land

Īstenojot Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kreditēšanas programmu, 2004. gadā subsidējās kredītprocenu kompensācijai kredītus apkalpojošajai bankai valsts akciju sabiedrībai „Latvijas Hipotēku un zemes banka” tika izmaksāti 81,2 tūkst. latu. Aizņēmējiem piešķirti aizdevumi 5,7 tūkst. ha LIZ iegādei.

Implementing the Crediting Programme for Acquisition of the Agricultural Land, LVL 81,2 thousand were paid to the credit maintaining bank the state joint-stock company “Mortgage and Land Bank of Latvia” for subsidies for compensation of the credit interest. Loans for acquisition of 5,7 thousand ha of the AAL were granted to the borrowers.

Zemes sadalījums zemes lietošanas veidos uz 2005. gada 1.janvāri

Grouping of Land According to the Types of Land Utilization on 1 January 2005

Pēc VZD zemes uzskaites datiem zemes lietošanas veidu sadalījums ir stabils un 2004.gadā nav būtiski mainījies (1.9.tabula). Salīdzinot ar 2003.gadu, samazinājušās lauksaimniecībā izmantojamās zemes, purvu un pārējās zemes platības (atbilstoši – par 0,1%, 0,1% un 0,2% no LR kopplatības). Uz tā rēķina par 0,3% palielinājušās mežu platības un par 0,1% - ceļu platības.

In compliance with the accounting data of the SLS the type of the land utilization is stable and has not changed essentially in 2004 (Table 1.9). Compared to 2003, the areas of agriculture, marsh and other types of land have reduced (respectively – for 0,1%, 0,1% and 0,2% of the total area of the LR). Therefore the forest areas have increased for 0,3% and road areas for - 0,1%.

1.9.tabula

Table 1.9

Zemes sadalījums zemes lietošanas veidos uz 2005. gada 1.janvāri

Grouping of land according to the types of land utilization on 1 January 2005

Zemes lietošanas veidi Types of land utilization	ha	% no kopplatības % of the total area
Lauksaimniecībā izmantojamā zeme Area of Agricultural land	2465094,6	38,2
Meži Forests	2904423,9	45,0
Krūmāji Bushes	114991,1	1,8
Purvi Marshes	248766,6	3,8
Zem ūdeņiem Under water	232073,8	3,6
Pagalmi Yards	91742,9	1,4
Ceļi Roads	133801,5	2,1
Pārējās zemes Other land	267970,8	4,1
Kopā In total	6458865,2	100,0

Avots: VZD
Source: SLS

Zemes sadalījums pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupām

Grouping of Land According to Purpose Groups of Utilization of the Real Estate

Zemes sadalījumā pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupām Latvijas Republikas rajonos ar vislielāko īpatsvaru (62,6%) joprojām ir nekustamā īpašuma

The purpose group of utilization of the real estate “Agriculture” with the total area of 4 million ha has still the largest proportion (62,6%) in the division of land

lietošanas mērķu grupa "Lauksaimniecība" ar kopplatību ~4 milj.ha.

according to purpose groups of utilization of real estate in the districts of the Republic of Latvia.

Augsnes auglības uzlabošana

Improvement of Fertility of Soil

Viens no rādītājiem augsnes auglībai ir optimālas ūdens un gaisa attiecības augsnes aktīvajā slānī.

Latvijas zemkopjiem nākas strādāt daudz nelabvēlīgākos augsnes mitruma apstākļos nekā vairums citu Eiropas valstu – pārmitro lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvars mūsu valstī ir aptuveni 90%. Latvijā ir meliorētas 63 % lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas ir aptuveni 1,6 milj. hektāru.

Kultūraugu normālai augšanai un attīstībai nepieciešama piemērota augsnes reakcija. Lauksaimniecībā izmantojamo zemju agroķīmiskās izpētes dati liecina, ka Latvijā aptuveni 40% augšņu ir ar paaugstinātu skābumu, t.sk. skābo augšņu (pH<5,6) – 23%.

Valstij noteikto valsts meliorācijas sistēmu uzturēšanu raksturojošie rādītāji apkopoti 1.10. tabulā.

Optimal proportion of water and air in the active layer of soil is one of the indicators for the richness of soil.

Farmers of Latvia have to work in more unfavourable conditions regarding the humidity of soil than in the largest part of the other countries of Europe – the proportion of the over humid agricultural lands makes 90% in our country. 63% of agricultural lands are meliorated in Latvia that is about 1,6 million ha.

Appropriate reaction of the soil is requested for normal growing and developing of the cultivated plants. The data of the agrochemical research of agricultural land testify that 40% of the soils in Latvia have heightened acidity, including acid soils (pH<5,6) – 23%.

The indicators that characterize maintenance of the melioration system of the state, determined for the state are summarized in the Table 1.10.

1.10.tabula
Table 1.10

Meliorācijas sistēmu uzturēšana 2002. – 2004.gadā

Maintenance of the melioration systems in 2002-2004

Darbu veids Type of work	Gada nepieciešamais apjoms, km Amount requested for a year, km	Realizētais apjoms, km Realized amount, km		
		2002	2003	2004
Valsts ūdensnoteku kopšana Maintenance of the water channels of the state	9000	3923	3689	3305
Valsts ūdensnoteku remonts Repair of the water channels of the state	1600	124	126	66
Nosusināšanas režīma nodrošināšana polderētajās platībās Provision of the drainage regime at the poldered areas	45 sūkņu staciju darbināšana Operation of 45 pump houses	Strādā 45 sūkņu stacijas, tiek nodrošināts nosusināšanas režīms 36,2 tūkstošos ha lauksaimniecības zemju 45 pump houses are operating, the drainage regimes are provided for 36,2 thousand ha of the agricultural land		

Avots: LAD
Source: RSS

2004.gadā apstiprināti 17 ES struktūrfondu projekti ar kopējo attaisnato izdevumu summu Ls 0,817 milj. valsts meliorāciju sistēmu rekonstrukcijai un renovācijai. ES LIFE Nature programmas projekts "Lubāna mitrāja kompleksa vides apsaimniekošana", kurš īstenots Ls 0,1115 milj. apjomā. Projekta realizācija turpināsies 2005. un 2006.gadā.

2004.gadā meliorēto zemju un meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai un sakārtošanai, skābo augšņu

17 projects were approved for the EU Structural Funds in 2004 for the total eligible amount LVL of 0,817 million aimed at the reconstruction and renovation of the state melioration system. The project "Maintenance of the Environmental Complex of the Lubana Wetland" of the EU Life Nature Programme that was implemented for the amount of LVL 0,1115 million. The implementation of the project will continue in 2005 and 2006.

In 2004 LVL 0,714 million were used in total of

kalpošanai un agroķīmiskajai izpētei kopumā no valsts subsīdiju apmēra izlietoti Ls 0,714 milj. Valsts atbalsta programmas rādītāju dinamika augsnes auglības uzlabošanā pēdējos 3 gados apkopota 1.11. tabulā.

the state subsidies for reconstruction and adjustment of the meliorated lands and melioration systems, for liming of the acid soils and agrochemical research. Dynamics of indicators of the assistance programme of the state for improvement of the fertility of the soils during the last 3 years are summarized in the Table 1.11.

1.11.tabula
Table 1.11

Atbalsts meliorēto zemju sakārtošanai, augsnes kalpošanai un augšņu agroķīmiskai izpētei 2002. - 2004.gadā
Support of appropriate arrangement of ameliorated lands, liming and agrochemical research of soils in 2002 - 2004

Pasākums <i>Measure</i>	Gads <i>Year</i>	Tūkst. Ls <i>Thous.LVL</i>	Tūkst. ha <i>Thous.ha</i>	Saimniec. skaits <i>Number of farms</i>
Meliorēto zemju un esošo meliorācijas sistēmu rekonstrukcija un sakārtošana <i>Reconstruction and appropriate arrangement of ameliorated lands and amelioration systems</i>	2002	673	6,9	256
	2003	684	5,8	219
	2004	257	3,2	92
Skābo augšņu kalpošana <i>Liming of acid soils</i>	2002	432	5,0	239
	2003	460	5,1	167
	2004	322	3,9	162
Augšņu agroķīmiskā izpēte <i>Agrochemical research of soils</i>	2003	80	26	373
	2004	135	47,2	666

Avots: LAD
Source: RSS

Salīdzinot ar divu iepriekšējo gadu vidējiem rādītājiem, meliorācijas sistēmu sakārtošana samazinājusies par 45 %. Skābo augšņu kalpošana samazinājusies par 24 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Augšņu agroķīmiskā izpēte veikta 666 saimniecībās, aptverot 47,2 tūkst. ha lielu platību.

Compared to the average indicators of two previous years, the adjustment of the melioration systems has decreased for 45%. The liming of the acid soils has reduced for 24% compared to the previous year. The agrochemical research of soils are performed in 666 farms, encompassing area of 47,2 thousand ha.

1.7.Vidi saudzējoša lauksaimniecība *Environmental Agriculture*

Attīstoties lauksaimnieciskai ražošanai, būtiski palielinās vides piesārņojums, kas ietekmē cilvēka veselību, dzīvās dabas resursus, kā arī ūdens ekosistēmu. Lai uzlabotu vides stāvokli Eiropas valstīs, tiek veikti dažādi pasākumi, un arī Latvijai kā Eiropas Savienības dalībvalstij ir jāieklejas šajā procesā.

Slāpeklis ir viens no svarīgākajiem augu barības elementiem, kas augsnes ūdeņos ir nitrātu veidā un var izdalīties gaisā vai tikt izskalots ar ūdeni, radīt virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojumu ar tālākām sekām. Tāpēc līdzsvars starp barības elementu lietošanu un iznesi, kas saistīts ar rūpīgu, pamatotu kūsmēsli un minerālmēsli pielietošanu, kā arī slāpekli fiksējošu augu izmantošanu, garantē veiksmīgu saimniekošanu, pasargājot vidi no piesārņojuma lauksaimnieciskās darbības rezultātā.

1991.gada 12.decembra Eiropas Savienības Nitrātu direktīvā (91/676/EEC) par ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu ar nitrātiem, kas cēlušies no lauksaimnieciskās darbības, iestrādātas prasības dalībvalstīm noteikt ierobežojumus lauksaimniecībai un izstrādāt darbības programmas ar obligātiem pasākumiem, kuru mērķis ir samazināt ūdens un augsnes piesārņojumu ar nitrātiem teritorijās, kuras ir jutīgas pret šāda veida piesārņojumu.

Nitrātu direktīvas prasības ir iestrādātas Latvijas

By developing the agricultural production, the pollution of environment rises essentially that affects human health, resources of nature, as well as the ecosystem of water. In order to improve the environmental situation in European countries, several measures are provided and Latvia as a Member State of the European Union must get involved in this process.

Nitrogen is one of the most important elements of the nutriment of plants that finds it self as nitrates in the ground waters and may discharge in air or wash with water, as well as may create surface and groundwater contamination with further consequences. Therefore the balance between the utilization of the fertilization elements and outlet that is related to careful and substantiated utilization of organic and artificial fertilizers, as well as the usage of plants fixing nitrogen, will guarantee successful management by protecting the environment of contamination as a result of the agricultural activities.

Requirements to the Member States to define limitations for agriculture and to develop activity programmes encompassing compulsory measures aimed at reducing pollution of water and soil with nitrates in the territories that are sensitive to this kind of contamination are stipulated in the Council Directive 91/676/EEC of 12

nacionālajā likumdošanā un ir noteiktas īpaši jutīgās teritorijas - Dobeles, Bauskas, Jelgavas un Rīgas rajons. Zemkopības ministrijas izstrādātajā programmā „Rīcības programma īpaši jutīgām teritorijām, uz kurām attiecas paaugstinātas prasības ūdens un augsnes aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem” ir noteikta īpaši jutīgo teritoriju apsaimniekošanas kārtība.

Ar Zemkopības ministrijas rīkojumu apstiprināts Lauksaimniecības un vides aizsardzības konsultatīvās padomes sastāvs un Padomes nolikums. Padomes darbības mērķis ir veicināt zemes resursu racionālu izmantošanu, dabas resursu un lauku vides saglabāšanu, videi draudzīgas lauksaimniecības attīstību un vides prasību ieviešanu lauksaimniecības uzņēmumos.

December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources.

The requirements of the above-mentioned Directive are introduced in the national legislation of Latvia and the following territories are defined as especially sensitive territories– Dobeles, Bauska, Jelgava and Riga Districts. The procedure on management of the especially sensitive territories is stipulated in the programme “Action Programme for Especially Sensitive Territories that Require Increased Requirements for Protection of Water and Soil against Pollution with Nitrates Caused by Agricultural Activity” that is developed by the Ministry of Agriculture.

The staff of the Consultative Board of the Agricultural and Environmental Protection and Regulation of the Board is approved by the Decree of the Ministry of Agriculture. The purpose of activities of the Board is promoting efficient utilization of the resources of land, preservation of natural resources and rural environment, development of agriculture friendly to the environment and implementation of the environmental requirements at the agricultural undertakings.

1.8. Izglītība, konsultācijas un zinātne

Education, Advices and Science

Izglītība

Education

2004.gadā no Zemkopības ministrijas padotības Izglītības un zinātnes ministrijas padotībā tika nodotas divas augstākās izglītības iestādes – Jēkabpils Agrobiznesa koledža un Malnavas koledža, kā arī 31 profesionālās izglītības iestāde.

Zemkopības ministrijas padotībā esošā Latvijas Lauksaimniecības universitāte (LLU) studējošo skaita ziņā ir trešā lielākā augstskola aiz Latvijas Universitātes un Tehniskās universitātes. Tā nodrošina augstāko akadēmisko un profesionālo izglītību tās kompetences jomās - lauksaimniecības, veterinārmedicīnas, pārtikas, inženierzinātņu, mežu, lauku sociāli ekonomiskās attīstības, informācijas tehnoloģiju un vides apsaimniekošanas jomās.

Visas LLU studiju programmas ir licencētas un akreditētas.

In 2004 two higher educational establishments – the Jēkabpils Agro-business College and the Malnava College were transferred from subordination of the Ministry of Agriculture to subordination of the Ministry of Education and Science, as well as 31 professional educational establishments.

The Latvia University of Agriculture (LUA) that is subordinated to the Ministry of Agriculture is the third largest higher educational establishment according to the number of students, following the University of Latvia and the Technical University. It ensures the higher academic and professional education within the sectors of its competence – sector of agriculture, veterinary medicine, food, engineering sciences, forestry, rural social economic development, IT and environmental management.

All programmes of the LUA are licensed and accredited.

1.12.tabula

Table 1.12

LLU piedāvātās studiju programmas

Study programmes offered by the LUA

	Pilna laika, skaits <i>Full time, number</i>	Nepilna laika, skaits <i>Partial time, number</i>
Akadēmiskās izglītības bakalaura studiju programmas <i>Bachelor's study programmes of the academic education</i>	10	6
2.līmeņa profesionālās augstākās izglītības un profesionālās augstākās	15	10

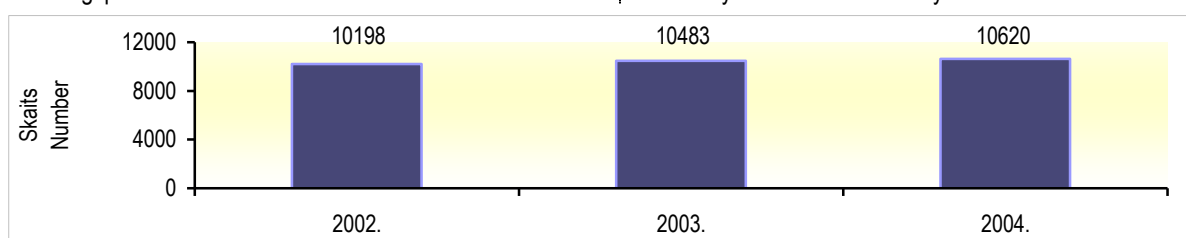
izglītības bakalaura studiju programmas
Bachelor's study programmes of the 2nd level professional higher education and professional higher education

1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas Study programmes of the 1 st level professional higher education	-	5
Akadēmiskās izglītības maģistra studiju programmas Master study programmes of the academic education	16	14
Profesionālās augstākās izglītības maģistra studiju programmas Master study programmes of the professional higher education	2	2

Avots: Latvijas lauksaimniecības universitāte (LLU)
Source: Latvia University of Agriculture (LUA)

Pēdējo trīs gadu laikā kopējais studējošo skaits nemitīgi palielinās.

The total amount of students increases constantly within the last three years.

Avots: LLU
Source: LUA

1.19.attēls. LLU studējošo skaits 2002.-2004.gadā

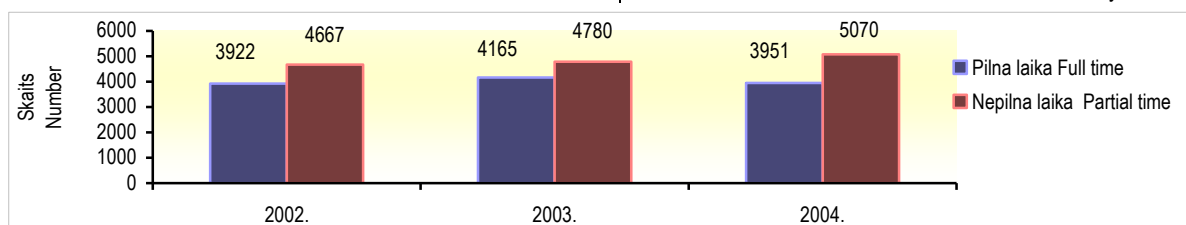
Figure 1.19. Number of students of the LUA in 2002-2004

Triju gadu laikā aptuveni nemainīgs ir pilna laika studējošo skaits. Ievērojami palielinās nepilna laika studējošo skaits, t.i., par maksu studējošo skaits.

The number of students of the full time studies is almost constant within the last three years. The number of the students of the partial time studies, i.e., students paying tuition fee, grows remarkably.

Budžeta studiju vietu skaits 2004.gadā - 3050 (lauksaimniecībā un mežsaimniecībā - 490) jeb 28,7% no studējošo kopskaita, un tam ir tendence samazināties.

The number of budget places reached 3050 in 2004 (in agriculture and forestry - 490) or 28,7% of the total number of the students and it has a tendency to fall.

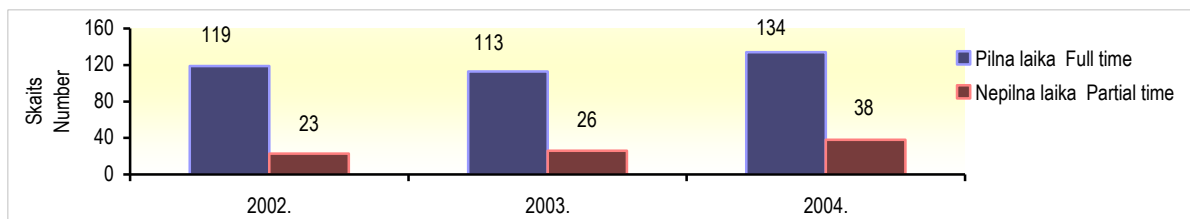
Avots: LLU
Source: LUA

1.20.attēls. LLU pilna un nepilna laika studējošo skaits pamatstudijās 2002.-2004.gadā

Figure 1.20. Number of LUA full time and partial time students at the basic studies in 2002-2004

Viena no lielākajām problēmām ir augstskolas mācībspēku sastāva atjaunošana un nomaiņa. Mācību un zinātnisko darbu LLU realizē 496 pedagogi, no kuriem 44% ir vecāki par 50 gadiem, bet no profesoru skaita tikai 26% ir jaunāki par 50 gadiem. Ņemot vērā iepriekš teikto, kā pozitīvu faktu var vērtēt doktorantu skaita pieaugumu. 2004.gadā no jauna uzņemti 68 doktoranti.

The renovation and change of the staff of the higher educational establishment is one of the biggest problems. 496 pedagogues ensure study and scientific work at the LUA, 44% of them are older than 50 but only 26% of the total number of professors are younger than 50. Taking into consideration the above-mentioned, as a positive fact may be evaluated the increase of number of the candidates for the doctor's degree. 68 new candidates for the doctor's degree were matriculated in 2004.

Avots: LLU
Source: LUA

1.21.attēls. LLU pilna un nepilna laika studējošo skaits doktorantūrā 2002.-2004.gadā

Figure 1.21. Number of LUA full time and partial time students at the doctoral programme in 2002-2004

Pēdējos gados ir vērojama tendence palielināties aizstāvēto promocijas darbu skaitam. 2004.gadā zinātņu doktora grādu ieguva 12 pretendenti.

A tendency of increase of the presentations of the doctorate theses are observed within the last years. 12 candidates obtained the doctor's degree in 2004.

Zinātne Science

Zinātnes funkciju veic Zemkopības ministrijas padotībā esošā Latvijas Lauksaimniecības universitāte, kura saskaņā ar Komerclikuma spēkā stāšanās kārtības likuma 12.pantu 2004.gadā par LLU aģentūrām reorganizēja integrētos zinātniskos institūtus: "Skrīveru zinātnes centrs", zinātnes centrs "Sigra", "Ulbrokas zinātnes centrs" un "Ūdenssaimniecības un zemes zinātniski pētnieciskais institūts".

Zemkopības ministrijas padotībā ir arī reorganizējamās Valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija "Valsts Dobeles dārzkopības selekcijas un izmēģinājumu stacija", Bezpeļņas organizācija Valsts zinātniskais uzņēmums "Valsts Stendes selekcijas stacija", Valsts bezpeļņas zinātniskais uzņēmums "Priekulļu selekcijas stacija", Valsts SIA "Latvijas valsts agrārās ekonomikas institūts".

Zinātnisko darbību lauksaimniecības jomā realizē arī SIA "Latgales Lauksaimniecības zinātnes centrs un a/s "Pūres dārzkopības izmēģinājumu stacija".

Zemkopības ministrija 2004.gadā no valsts subsīdijām atbalstīja 31 pētījumu projektu Ls 362600 apjomā.

The Latvia University of Agriculture that is subordinated to the Ministry of Agriculture ensures the scientific function, which in compliance with Paragraph 12 of the Law "On Entering into Force of the Commercial Law" reorganized the following integrated scientific institutes as agencies of the LUA in 2004: "Scientific Centre of Skrīveri", the Scientific Centre "Sigra", "Scientific Centre of Ulbroka" and "Scientific Research Institute of Water Management and Land". The following organizations to be reorganized are also subordinated to the Ministry of Agriculture: the State Scientific Non-profit Organization "Dobele Horticulture Plant-breeding and Pilot Station of the State", the Non-profit Organization Scientific Undertaking of the State "Stende Plant-breeding Station of the State", the State Non-profit Scientific Undertaking "Priekuli Plant-breeding Station" and "Institute of Agrarian Economics of Latvia" Ltd of the State.

The "Agricultural Scientific Centre of Latgale" Ltd and the Joint-Stock Company "Horticulture Pilot Station of Pūre" also ensure scientific activities at the agricultural sector.

The Ministry of Agriculture supported 31 research projects for the amount of LVL 362600 in 2004.

Konsultācijas Advisory Services

Konsultācijas par lauksaimniecību un nelauksaimniecisko komercdarbību Latvijas lauku iedzīvotājiem rajona līmenī sniedz 1991.gadā izveidotais SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" (līdz 2004.gada 9.novembrim - Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs) (turpmāk - LLKC), kura 99% pamatkapitāla pieder valstij un 1% - Latvijas Zemnieku federācijai. Šobrīd LLKC nodarbina 272 darbiniekus - t.sk. centrā Ozolniekos - 72 darbiniekus.

Lai konsultācijas un pakalpojumi būtu pieejami lielākajai daļai lauku iedzīvotāju, LLKC darbojas 26 rajonu lauksaimniecības konsultāciju biroji.

LLKC ir ievērojami paplašinājis pakalpojumu klāstu, tuvinot to tirgus ekonomikas principiem, un tie ir šādi:

1) lauksaimniecībā - augkopībā (t.sk. dārzkopībā),

The Latvian Rural Advisory and Training Centre Ltd that was established in 1991 provides consulting services for rural inhabitants of Latvia on agriculture and non-agricultural business at the district level (until 9 November 2004 - Agricultural Advisory and Training Support Centre of Latvia) (hereinafter referred to as LRAC), whose 99% of the core capital belong to the state and 1% - to the Farmer Federation of Latvia. The LRAC employs 272 persons at the moment- including 72 employees at the Centre in Ozolnieki.

In order to ensure accessibility to consultations and services for the largest part of the rural inhabitants, 26 agricultural district consulting offices are operating at the LRAC.

The LRAC has enlarged remarkably the choice

lopkopībā (t.sk. konsultācijas piena kvalitātes uzlabošanā, cūku un liellopu ēdināšanas plāni);

2) grāmatvedībā un likumdošanā - grāmatvedības kārtošana (pastāvīga grāmatvedības kārtošana, nodokļu deklarāciju un gada pārskatu sagatavošana, revidenta atzinuma sagatavošana gada pārskatam u.c.), konsultācijas grāmatvedības jautājumos (t.sk. ieteikumi uzskaites sistēmu ieviešanā, grāmatvedības organizācijas dokumentu izstrāde, pašizmaksas kalkulācija), konsultācijas nodokļu un finanšu jautājumos, juridiskās konsultācijas (palīdzība uzņēmuma dibināšanā, reorganizācijā, likvidācijā, kā arī izmaiņu sagatavošana uzņēmuma reģistrācijas dokumentos);

3) konsultācijas ar datortehniku un datorprogrammām saistītajos jautājumos - palīdzība datora izvēlē, datortehnikas konfigurēšanā, datorprogrammu uzstādīšanā);

4) konsultācijas biznesa plānu izstrādē šādiem nolūkiem - uzņēmuma darbības, attīstības un investīciju apjomu plānošanai, kredīta pieteikumam bankā, SAPARD un citu ES un nacionālo atbalstu saņemšanai; investoru, sadarbības partneru un citu ieinteresēto personu informēšanai par uzņēmuma attīstības gaitu un tendencēm;

5) konsultācijas ES struktūrfondu apgūšanas jautājumos;

6) izdevējdarbībā - vizītkaršu izgatavošana, prezentāciju materiālu veidošana, mājas lapu sagatavošana u.c.;

7) pieaugušo tālākizglītībā.

Valsts dotēti maksas pakalpojumi ir orientēti galvenokārt uz mazajiem un vidējiem lauku saimniekiem.

2003. un 2004.gadā LLKC vislielāko finansējumu piešķir kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumiem vidējam lauku uzņēmējam (1.13. tabula). Otrais lielākais finansējums ir piešķirts kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumiem lauku teritorijā.

of services, approximating it to the principles of the market economics and they are the following:

1) in agriculture - in plant-breeding the improvement of milk quality, pig and cattle feeding plans);

2) in accountancy and legislation - administration of accountancy (regular administration of accountancy, development of tax declarations and annual reports, development of auditor's statement on the annual report etc), advices on issues related to the accountancy (including, recommendations for implementation of registration systems, development of documents for organization of accountancy, calculation of actual costs), advices on issues related to taxes and finances, legal advices (assistance for foundation, reorganization and liquidation of an enterprise, as well as development of changes at the registration documents of an enterprise);

3) advices on issues related to the computer engineering and software - assistance for choosing a computer, configuration of the computer engineering, installation of software);

4) advices on development of business plans for the following purposes: planning of amount of the enterprise's activities, development and investments, credit application at the bank, receipt of SAPARD and other EU and national support; informing the investors, cooperation partners and other interested persons on the course and tendencies of development of the enterprise;

5) advices on issues related to acquiring the EU Structural Funds;

6) in publishing - production of business cards, preparation of materials for presentations, elaboration of web-pages etc;

7) Continuing education for adults.

The paid services endowed by the state are mainly oriented to the small and medium rural farmers.

In 2003-2004 the LRAC granted the largest financing to the medium rural entrepreneurs for the measures for improvement of professional skills (see Table 1.13). The second largest financing was granted for the measures for improvement of professional skills at the rural area.

1.13.tabula
Table 1.13

LLKC līdzekļu izlietojuma struktūra
Structure of utilization of the LRAC resources

Nosaukums Name	2003. Ls (%)	2004. Ls (%)
Kvalifikācijas celšanas pasākumi lauku teritorijā <i>Measures for improvement of professional skills at the rural area</i>	74 955 (11%)	137 203 (20,5%)
Kvalifikācijas celšanas pasākumi vidējam lauku uzņēmējam <i>Measures for improvement of professional skills for the medium rural entrepreneur</i>	464 470 (66%)	426 316 (63,6%)
Kvalifikācijas celšanas pasākumi lauksaimniecības produkcijas ražotājiem <i>Measures for improvement of professional skills for the producers of the agricultural production</i>	13 190 (2%)	13 219 (2,0%)
Kvalifikācijas celšanas pasākumi lauksaimniecības sektora speciālistiem <i>Measures for improvement of professional skills for experts of the agricultural sector</i>	59 400 (8%)	52 973 (7,9%)
Mācību metodiskais darbs profesionālās izglītības iestādēs <i>Methodological work of training at the professional educational</i>	43 137 (6%)	22 490 (3,4%)

establishments

Skaidrošana saistībā ar integrāciju ES, t.sk. par ES kopējo lauksaimniecības politiku

53 831 (7%)

Explanations concerning the integration into the EU, including the EU Common Agricultural Policy

Citi Other

21 964 (3,2%)

Kopā In total

706 983 (100%)

670 122 (100%)

Avots: Latvijas lauksaimniecības konsultāciju centrs (LLKC)

Source: Latvian Rural Advisory Centre (LRAC)

Neskatoties uz LLKC un rajona lauksaimnieku apvienību darbību, lauku iedzīvotājiem pietrūkst nepieciešamo zināšanu un informācijas par notiekošajiem procesiem. Tā kā lauksaimniecības un lauku atbalsta shēmām pievienojas līdz šim neaktīvie lauku iedzīvotāji, ir pieaugusi nepieciešamība pēc informācijas pagastu līmenī.

In spite of the work of the LRAC and the farmer associations of the districts, the rural inhabitants lack the necessary knowledge and information on the current processes. As the rural inhabitants, that were passive until now, are joining the support schemes of agriculture and rural support, the necessity for information at the district level has grown.

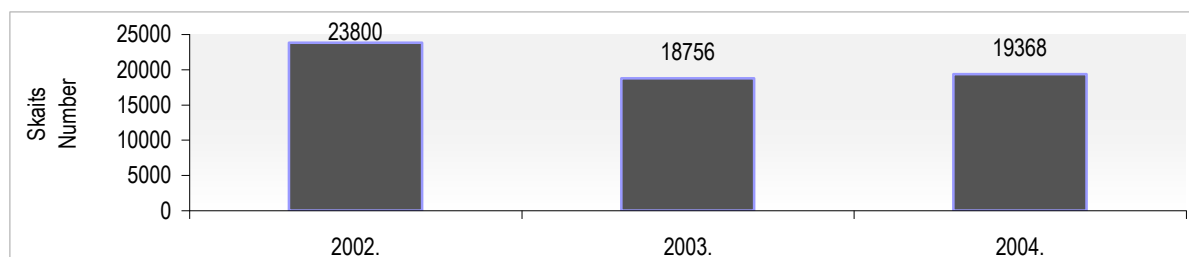
Pieaugušo tālākizglītība

Continued Education of Adults

LLKC 2004.gadā veikta virkne pasākumu, lai veicinātu lauku attīstību, paaugstinātu lauku uzņēmēju profesionālās un ekonomiskās zināšanas, nodrošinātu konsultāciju un mācību organizāciju visos Latvijas rajonos, veicinātu lauku iedzīvotāju sagatavošanos Eiropas Savienības (ES) fondu apgūšanai un dalībai ES. 2004. gadā noorganizēti 806 mācību semināri zemniekiem un lauku uzņēmējiem, kuros piedalījās 19368 klausītāji (75293 cilvēkstundas). Sniegtas 46068 bezmaksas konsultācijas lopkopības, augkopības, augu aizsardzības, kopdarbības, nodokļu, grāmatvedības, KLP, ES atbalsta saņemšanas un citos aktuālajos jautājumos.

In 2004 a lot of activities were performed at the LRAC in order to promote the rural development, to increase professional and economic knowledge of the rural entrepreneurs, to ensure organization of consulting services and training at all the districts of Latvia, to facilitate training of rural inhabitants for acquisition of the European Union (EU) funds and participation at the EU.

806 training seminars for farmers and rural entrepreneurs were organized in 2004, where 19368 listeners participated (75293 human hours). 46068 free-of-charge consultations were ensured on the issues related to cattle breeding, plant-breeding, plant protection, cooperation, taxes, accountancy, CAP, receipt of EU support and other pending matters.

Avots:LLKC

Source: LRAC

1.22. attēls. Semināru klausītāji

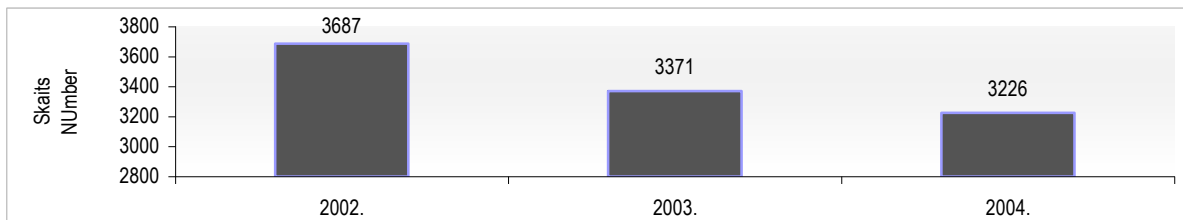
Figure 1.22. Audience of seminars

Lai izglītotu ar lauksaimniecību saistīto iestāžu un uzņēmumu speciālistus, zemnieku saimniecību vadītājus un strādājošos sekmīgai darbībai tirgus ekonomikas apstākļos, tālākās izglītības nodaļa 2004. gadā noorganizēja valsts finansētos mācību kursus 355 dienu apjomā, t.sk.: Lauku atbalsta dienesta (LAD) speciālistiem – 18 dienas, profesionālās izglītības iestāžu skolotājiem – 25 dienas, LLKC lauksaimniecības konsultantiem – 88 dienas, Ciltsdarba Valsts inspekcijas speciālistiem – 9 dienas; Valsts ciltsdarba datu apstrādes centra speciālistiem – 11 dienas, Pārtikas un veterinārā dienesta speciālistiem – 138 dienas, Valsts pilnvarotiem pagasta veterinārārstiem – 14 dienas, Zemkopības ministrijas un tās pakļautībā esošo

In order to educate the experts of the authorities and enterprises related to agriculture, the managers and the employed of farms for effective operation at the market economy conditions, the Unit of the Continued Education has organized training courses financed by the state for the amount of 355 days in 2004, including: 18 days for experts of the Rural Support Service (RSS), 25 days for teachers of the professional educational establishments, 88 days for agricultural consultants of the LRAC, 9 days for the experts of the State Breeding Inspection, 11 days for the experts of the State Breeding Data Processing Centre, 138 days for the experts of the Food and Veterinary Service, 14 days for the parish

iestāžu speciālistiem – 13 dienas, Valsts Augu aizsardzības dienesta speciālistiem – 36 dienas, Latvijas Zemnieku federācijas biedriem – 3 dienas. Kopējais klausītāju skaits minētajās grupās bija 3216 cilvēki (47704 cilvēkstundas).

veterināriem, kas ir autorizēti valsts, 13 dienas, Valsts Augu aizsardzības dienesta speciālistiem – 36 dienas, Latvijas Zemnieku federācijas biedriem – 3 dienas. Kopējais klausītāju skaits minētajās grupās bija 3216 cilvēki (47704 cilvēkstundas).

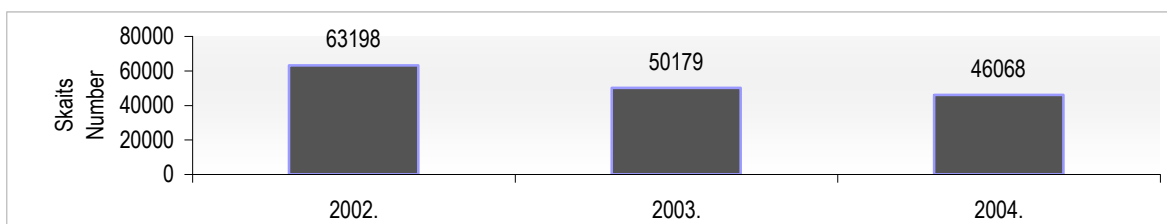
Avots: LLKC
Source: LRAC

1.23.attēls. Tālākizglītības kursu klausītāju skaits

Figure 1.23. Number of the audience of the Continued education courses

Tālākizglītības nodaļas darbība organizēta atbilstoši ES Mūžizglītības memoranda ieteikumiem, un veiktais darbs 2004. gadā ir nodrošinājis lauksaimniecības speciālistiem un citiem klientiem zināšanu papildināšanu atbilstoši viņu specialitātei.

The operation of the Unit of the Continued Education is organized according to the recommendation of the EU Memorandum of the Life-long Education and in 2004 the accomplished work has ensured supplement of knowledge of agricultural experts and other clients in compliance with their speciality.

Avots: LLKC
Source: LRAC

1.24.attēls. Bez maksas konsultāciju skaits

Figure 1.24. Number of the free-of-charge consultations

Pārskata periodā visos Latvijas rajonos piensaimniecības, cūkkopības, augkopības u.c. nozarēs darbojās 97 interešu grupas. Interesu grupu organizēšanas mērķis ir veicināt ekonomiski pamatotu saimniekošanu un zemnieku izglītošanu, kā lai palielinātu produkcijas konkurētspēju Eiropas Savienības tirgū.

26 izveidotajās pagastu, iniciatīvas grupās kā sabiedriskās aktivitātes 2004.gadā bija izvirzītas brīvdabas estrādes iekārtošana, muzeja remonts un jaunas ekspozīcijas iekārtošana, bērnu istabas iekārtošana skolas telpās, skolas inventāra iegāde, pieredzes apmaiņas braucieni, apmācības organizēšana pieaugušajiem, datorklases izveide, sporta laukuma ierīkošana, uzņēmējdarbības atbalsta centru izveide, bibliotēkas telpu remonts, datortehnikas iegāde bibliotēkām un tūrisma maršrutu iekārtošana. Pagastos, kuros turpināja darboties iniciatīvas grupas, kuras izveidotas 2003.gadā, tika realizēti plānotie semināri 2004.gadam un pabeigts darbs pie jau iesāktajām sabiedriskajām aktivitātēm.

Apkopoti un sagatavoti bruto seguma aprēķini zemnieku saimniecībām par 2003. gadu. Aprēķini ir sagatavoti 38 augkopības kultūrām un 17 lopu grupām. Šis izdevums ir noderīgs materiāls konsultantiem, zemniekiem,

During the reporting period 97 groups of interests operated at dairy farming, pig-breeding, plant cultivation and other sectors in all the districts of Latvia. The purpose of organizing the groups of interests is to promote economically substantiated management and education of farmers, as well as to increase the competitiveness of production at the market of the European Union.

In 2004 the following public activities were proposed at the 26 parish initiative groups established – arrangement of an open air scene, repair of a museum and setting up a new exhibition, arrangement of a nursery at a school, acquisition of a school stock, experience exchange trips, organization of training for adults, establishment of a computer class, arrangement of a playing field, establishment of entrepreneurship support centres, repair of the premises of a library, acquisition of computer engineering for libraries and arrangement of tourism routes. The seminars planned for 2004 were realized and the work related to the already initiated public activities was terminated at the parishes where the initiative groups that were established in 2003 continued to work.

ZM speciālistiem, lauksaimniecības skolu pasniedzējiem un audzēkņiem, LLU studentiem, kā arī citiem interesentiem.

Apkopotas vidējās tehnisko pakalpojumu cenas 2004. gadā Latvijā. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, šoreiz aptauja tika veikta traktoros, kombainos un citu lauksaimniecības tehniku detalizētāk klasificējot pēc to jaudas un darba platuma.

Būvniecības programmas ietvaros sagatavoti, izstrādāti un izplatīti materiāli zemniekiem par lauksaimniecības ražošanas ēku būvniecību un tehnoloģiskajiem risinājumiem, Latvijā ieviestām ES prasībām atbilstošām normām un standartiem.

Pavairota mācību metodiskā literatūra - J.Ozoliņš "Automobiļu un traktoru elektroiekārtas" 2.daļa, 1000 eksemplāri izdalīti lauksaimniecības izglītības iestādēm pēc ZM Lauku attīstības departamenta apstiprinātas sadales. Materiāls publicēts arī uzņēmuma interneta mājas lapā.

2004.gadā sagatavotas, pavairotas un izplatītas informācijas lapas "Konsultants" 1.-5 numurus, 70525 eksemplāros, kuros apskatīti aktuālākie jautājumi - atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai, vides prasības saimniecībām jūtīgās teritorijās, ES atbalsts mežsaimniecībai, LR ZM ministra uzrunu lauksaimniekiem, LLKC speciālistu sagatavotā detalizētā informācija par ES tiešajiem maksājumiem, pieteikšanās kārtību un pieteikumu pārbaudi. Informācijas lapās apskatītas Lauku attīstības plāna prioritātes un tajā ietvertu pasākumu mērķi un atbalsta saņemšanas noteikumi, paredzamās atbalsta summas, kā arī LAD, ZM, LLKC un to reģionālo un rajonu iestāžu kontaktinformācija. Materiāli izplatīti rajonu konsultāciju birojos, rajonu lauksaimnieku apvienībās, LLKC organizētajosursos un semināros.

Līdz 01.07.2004. mācību metodiskā darba nodaļa vadīja metodisko darbu 37 izglītības iestādēs, lai paaugstinātu izglītības efektivitāti un kvalitāti atbilstoši Eiropas Savienības darba tīrgus vajadzībām.

The gross margin calculations are summarized and developed for the farms for 2003. The calculations are prepared for 38 plant-growing cultures and 17 groups of livestock. This publication is a useful material to advisers, farmers, experts of the MoA, professors and students of the agricultural schools, students of the LUA, as well as to other interested parties.

The average prices of the technical services in Latvia in 2004 are summarized. Compared to the previous years, this time the poll was performed by classifying in more detail the tractors, combines and other agricultural equipment according to their output and width of work.

The materials on construction of agricultural production edifices and technological solutions, the provisions and standards implemented in Latvia according to the EU requirements are developed and distributed to farmers in the framework of the Construction Programme.

The methodical literature of training are duplicated – J.Ozolins "Electrical Equipment of Cars and Tractors", Volume 2, 1000 copies were distributed to the agricultural educational establishments following the distribution approved by the Rural Development Department of the MoA. The material is also published at the Internet web page of the authority.

In 2004 70525 copies of the information pages "Consultant" - issues 1-5, were developed, duplicated and distributed, where the most pending matters were considered – the support to restructuring of the partially subsistence economies, the environmental requirements to the farms at sensitive areas, the EU support to the forestry, the address of the Minister of Agriculture of the Republic of Latvia to the farmers, the detailed information on the EU direct payments prepared by the experts of the LRAC, the procedure for application and the review of applications. The priorities of the Rural Development Plan, the purposes of measures included in it, the provisions for receipt of support and the planned support amounts, as well as contact information of the RSS, MoA, LRAC and their regional and district authorities are considered at the information pages.

The materials are distributed at the consulting offices of the districts, at the farmer associations of districts and the courses and seminars organized at the LRAC.

The Unit of the Methodological Work of Training managed the methodological work at 37 educational establishments by 1 July 2004 in order to advance efficiency and quality of education according to the needs of the labour market of the European Union.

2. Eiropas Savienības institūcijas *Institutions of the European Union*

Pirmais gads ES lēmuma pieņemšanas struktūrās *First Year at the EU Decision Taking Structures*

Sākot ar 2004.gada 1.maiju Latvija ir kļuvusi par pilntiesīgu Eiropas Savienības (turpmāk - ES) dalībnieci, līdz ar to Latvija aktīvi var piedalīties visās ES lēmumu pieņemšanas procesos - dažādos ES lēmumu pieņemšanas institūciju formātos un pārstāvēt tajos valsts intereses.

Tā kā Latvija ir maza valsts, tad jautājums par tās dalību ES lēmumu pieņemšanas procesā ir īpaši svarīgs, jo valsts suverenitāte būs proporcionāli atkarīga no valsts iespējām un spējas piedalīties lēmumu pieņemšanā un savu nacionālo interešu argumentāciju un pamatošanu Briselē.

Lai Latvijas dalība ES lēmumu pieņemšanas institūcijās būtu efektīva, valstij ir jādefinē tās mērķi un intereses, kā arī pārstāvjiem jāspēj argumentēt un pamatot tās nacionālās intereses. Tādēļ liela nozīme ir ES jautājumu koordinācijai un no tās - sagatavošanās stadijai, kas nodrošina efektīvu valsts interešu pārstāvību un liecina par valsts gatavību piedalīties lēmumu pieņemšanas procesos.

Pēc Pievienošanās ES līguma parakstīšanas, Latvijā, ES jautājumos tika izveidota institucionālā struktūra, kuras mērķis panākt vienotu un funkcionējošu ES jautājumu koordināciju valstī. Nodrošināt Latvijas pilnvērtīgu dalību ES lēmumu pieņemšanas institūcijās, sagatavojot vienotu Latvijas pozīciju par ES darba kārtības jautājumiem.

Katra ministrija ir atbildīga par ES jautājumu pārraudzīšanu savas nozares ietvaros un, sekojot ES institūciju darba kārtībai, tās gatavo Latvijas nacionālās pozīcijas jautājumiem, savas kompetences.

Zemkopības ministrijā ir izveidota sava iekšējā ES jautājumu koordinācijas sistēma, kas nosaka vienotu kārtību, kādā ministrijā un tās padotības esošajās iestādēs tiek nodrošināta iekšējā un starpinstitucionālā ES dokumentu, nacionālo pozīciju, instrukciju un to projektu aprītes kārtība.

Atsevišķa ministrijas struktūrvienība - ES lietu koordinatori, seko tās kompetencē esošo jautājumu virzībai un uzrauga, lai tiktu ņemtas vērā iesaistīto institūciju un sociālo partneru intereses. Izveidotas starpinstitūciju darba grupas, kurās piedalās pārstāvji ne tikai no līdzatbildīgām ministrijām, bet arī sociālie partneri un nevalstisko organizāciju pārstāvji. Tas nodrošina pilnīgu ES jautājumu analīzi no dažādiem skatu punktiem, kas palīdz definēt nacionālo pozīciju un līdz ar to efektīvi pārstāvētu nacionālās intereses ES lēmumu pieņemšanas institūcijās.

Zemkopības ministrijas un padotības iestāžu speciālisti aktīvi pārstāv Latvijas intereses ES lēmumu pieņemšanas institūcijās - Eiropas Komisijas un ES Padomes darba grupās un komitejās, Īpašās lauksaimniecības komitejas un ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes sanāsmēs par lauksaimniecības kopējo tirgus organizāciju, lauku attīstības, veterinārijas, pārtikas drošības, augu veselības un zivsaimniecības jautājumiem.

Starting from 1 May 2004 Latvia has become a full-fledged member of the European Union (hereinafter referred to as - the EU), herewith Latvia may take part actively at all the decision taking processes - at different formats of the EU decision taking institutions and represent the interests of the state at them.

As Latvia is a small country, the issue on its participation at the EU decision taking is essential because the sovereignty of a country will be proportionally dependent of the possibilities of the country and ability to participate at the decision taking, as well as argumentation and substantiation of the national interests at Brussels.

In order the participation of Latvia at the EU decision taking institutions would be effective, the country must define its purposes and interests, as well as its representatives have to be able to argue and substantiate its national interests. Therefore the coordination of the EU matters has a big importance, as well as a special preparation stage that ensures effective protection of the state's interests and testifies on the readiness of the state to participate at the decision taking processes.

Following the signature of the EU Accession Treaty, an institutional structure was established in Latvia concerning the EU matters, whose purpose is reaching common and functioning coordination of the EU matters in the country. To ensure full-fledged membership of Latvia at the EU decision taking institutions by developing common position of Latvia on current matters of the EU agenda.

Each ministry is responsible for monitoring of the EU matters within the framework of its sector and following the agenda of the EU institutions they are preparing national positions of Latvia within their competence.

The Ministry of Agriculture has established its own internal coordination system of the EU matters that stipulates common procedure according to that the circulation of the internal and inter-institutional EU documents, the national positions, the guidelines and their drafts are ensured at the ministry and the institutions subordinated to it.

A separate unit of the ministry - the Coordinators of the EU matters, follows the progress of the issues under their competence and monitors that the interests of the involved institutions and social partners are taken into consideration. Inter-institutional working groups are established where the representatives participate not only from the involved ministries but also social partners and representatives of the non-governmental institutions. It provides comprehensive analyses of the EU matters from different points of view that helps to define the national position and herewith to

Dalība Eiropas Komisijas un ES Padomes darba grupās un komitejās dod iespēju ietekmēt ES lēmumus jau to tapšanas procesā, kā rezultātā tiek pieņemti nozīmīgi lēmumi, sekmējot Latvijas lauku ražotāju vienlīdzīgu iespēju attīstīties ES ietvaros.

represent effectively the national interests at the EU decision taking institutions.

The experts of the Ministry of Agriculture and the institutions subordinated to it represent actively the interests of Latvia at the EU decision taking institutions – at the working groups and committees of the European Commission and the Council of the European Union, at the meetings of the Special Agricultural Committee and the European Council of the Agriculture and Fishery on the issues related to the organization of the common agricultural market, rural development, veterinary, food safety, plant health and fishery.

Participation at the working groups and committees of the European Commission and the EU Council ensures possibility to influence the EU decisions already at their making process, as a result essential decisions are taken promoting equal possibility to the rural producers of Latvia to develop within the framework of the EU.

3. ES pasākumi lauksaimniecībai un laukiem EU measures in Agriculture and Rural area

3.1.Kopējā lauksaimniecības politika Latvijā Common Agricultural Policy in Latvia

3.1.1.Tiešie maksājumi

Direct payments

Līdz ar Latvijas pievienošanos Eiropas Savienībai (turpmāk – ES) un ņemot vērā Pievienošanās ES līguma noteikumus, 2004.gadā Latvijas lauksaimniekiem bija iespēja pirmo reizi pretendēt uz ES tiešajiem atbalsta maksājumiem.

Atšķirībā no „vecajās” ES dalībvalstīs īstenotās sistēmas tiešo atbalsta maksājumu piešķiršanā Latvijā, tāpat kā citās jaunajās dalībvalstīs (izņemot Maltu un Slovēniju), šie atbalsta maksājumi tika ieviesti ar vienotā platības maksājuma shēmas starpniecību.

Shēmas būtība ir maksājums par lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kas uzturēta labā lauksaimniecības un vides stāvoklī neatkarīgi no tā, vai uz tās notiek lauksaimnieciskā ražošana vai nē (vienotais platības maksājums), kā arī šīs shēmas ietvaros tiek atļauts ieviest atsevišķus maksājumus konkrētu lauksaimnieciskās produkcijas ražošanas virzienu stimulēšanai (papildu valsts tiešie maksājumi).

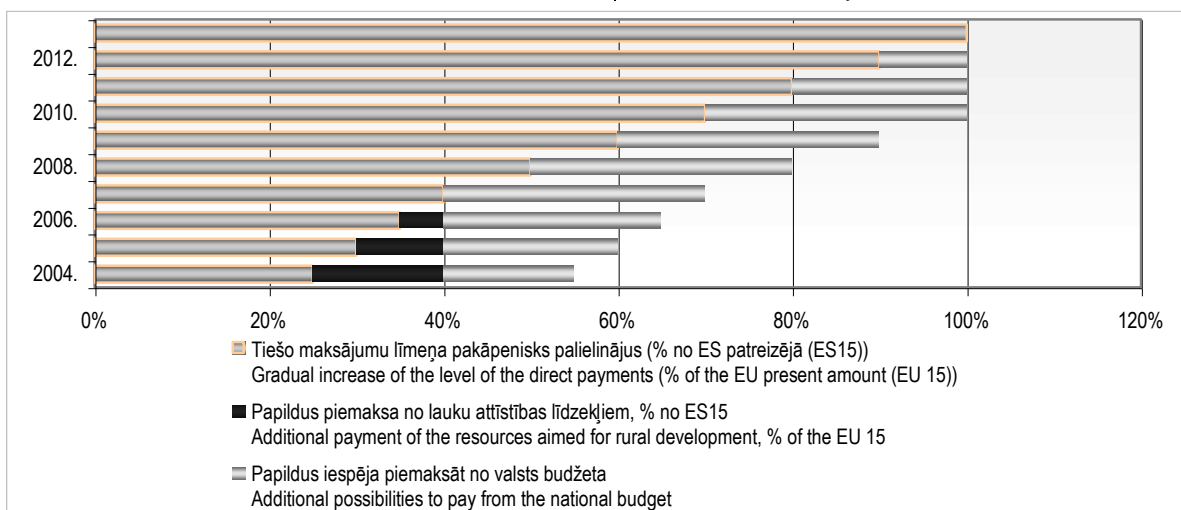
ES tiešie atbalsta maksājumi jaunajās ES dalībvalstīs tiek ieviesti pakāpeniski. 2004.gadā Latvijas lauksaimnieki varēja saņemt ES tiešos atbalsta maksājumus 55% apmērā no tiem maksājumiem, kādus lauksaimnieki saņēma vecajās ES dalībvalstīs. Katru gadu ES tiešo atbalsta maksājumu līmenis jaunajās ES dalībvalstīs pakāpeniski pieaug (3.1.attēlu), līdz 2013.gadā sasnies 100% ES „vecā” dalībvalstu līmeni.

By accession to the European Union (hereinafter referred to as – the EU) and taking into consideration the provisions of the Accession Treaty to the EU, the farmers of Latvia for the first time had a possibility to apply for the EU direct support payments in 2004.

Unlike the system of allocation of the direct support payments that is implemented in the “old” Member States, these support payments are implemented by mediation of the Single area payment scheme in Latvia, as in other new Member States (except Malta and Slovenia).

The essence of the scheme is a payment for agricultural land that is maintained in good agricultural and environmental condition, notwithstanding that there is agricultural production or not (single area payment), as well as according to this scheme it is allowed to implement separate payments for promotion of particular agricultural production sectors (complementary national direct payments).

The EU direct support payments are implemented gradually in the new EU Member States. In 2004 the farmers of Latvia were able to receive the EU direct support payments for the amount of 55% of the payments that the farmers received in the old EU member states. Every year the level of the EU direct payments increases gradually in the new EU Member States (figure 3.1.), it will achieve 100% of the level of the “old” Member States by 2013.

Avots: Zemkopības ministrija

Source: MoA

3.1.attēls. ES tiešie atbalsta maksājumi 2004.-2013.gadā

Figure 3.1. EU direct support payments in 2004 - 2013

ES tiešo atbalsta maksājumu finansēšanā līdz 2013.gadam, kad tie pilnībā tiks finansēti no ES budžeta, tiek izmantots dažādu avotu finansējums – gan ES budžets (piemēram, no 2004.gada maksimāli iespējamajiem 55 procentiem – 25 procentus novirzot vienotajam platības maksājumam, 15% atvēlot papildu valsts tiešo maksājumu finansēšanai (finansējums no Lauku attīstības plāna līdzekļiem), gan katras valsts nacionālais budžets (2004.gadā atļaujot no nacionālā budžeta papildu valsts tiešajiem maksājumiem 15%). Lauku attīstības plāna finansējums tiešajiem maksājumiem pieejams līdz 2006.gadam (ieskaitot).

ES tiešos atbalsta maksājumus veido divu veidu maksājumi - vienotais platības maksājums un papildu valsts tiešie maksājumi noteiktiem sektoriem (3.1.tabulu).

Funding of different sources is used for financing of the EU direct support payments by 2013, when they will be fully financed from the budget – either the EU budget (for instance, out of 55% maximally available – 25 % are shifted to the single area payment, 15% are granted for financing of the complementary national direct payments (funding from the resources of the Rural Development Plan), or the national budget of each country (15% were granted to the complementary national direct payments from the national budget). The funding of the Rural Development Plan is available for the direct payments by 2006 (including).

Two types of payments form the EU direct support payments – the single area payment and the complementary national direct payments for particular sectors (Table 3.1.).

3.1.tabula
Table 3.1

Vienotais platības maksājums un papildu valsts tiešie maksājumi pa sektoriem
Single area payment and Complementary national direct payments according to sectors

Sektors <i>Sector</i>	Vienotais platības maksājums* <i>Single area payment</i>	Papildu valsts tiešie maksājumi <i>Complementary national direct payment</i>
Piens un piena produkti <i>Milk & Milk products</i>		
Cūkgaļa <i>Pork</i>		
Liellopu gaļa <i>Beef</i>		
Olas un putnu gaļa <i>Eggs & Poltry</i>		
Aitkopība <i>Sheep Farming</i>		
Kazkopība <i>Goat Farming</i>		
Zirgkopība <i>Horse Farming</i>		
Graudaugi <i>Cereals</i>		
Augļi un dārzeņi <i>Fruits & Vegetables</i>		
Cukurbietes un cukurs <i>Sugar beets & Sugar</i>		
Galda kartupeļi <i>Table potatoes</i>		
Cietes kartupeļi <i>Starch potatoes</i>		
Eļļas augi <i>Oil Plants</i>		
Lini <i>Flax</i>		
Biškopība <i>Apiculture</i>		
Zālāja un linu sēklas <i>Seeds of grassland and linseeds</i>		

*Maksājumu saņem, ja konkrētā sektora pārstāvja rīcībā ir lauksaimniecībā izmantojamā zeme labā lauksaimniecības un vides stāvoklī

*The payment may be received if the representative of the particular sector has at his/her disposition the agricultural land in good agricultural and environmental conditions.

Avots: ZM
Source: MoA

Vienotais platības maksājums *Single area payment*

Pievienošanās ES līgums nosaka, ka ES budžeta piešķirtie līdzekļi (2004.gadā tie veido 25% no maksimāli iespējamajiem 55%) jāizlieto tikai un vienīgi vienotā platības maksājuma piešķiršanai, kas saskaņā ar Pievienošanās ES līgumu ir maksājums par lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kas 2003.gada 30.jūnijā bija labā lauksaimniecības un vides stāvoklī. Turklāt Pievienošanās ES līgumā noteikts, ka uz šīs zemes nav obligāti jāveic lauksaimnieciskās produkcijas ražošana vai kādas citas ar lauksaimniecisko darbību saistītas aktivitātes.

The EU Accession Treaty stipulates that the funding allocated from the EU budget (it formed 25% of the maximally available 55% in 2004) must be used only and exclusively for granting the single area payment that according to the EU Accession Treaty is a payment for the agricultural land that was in good agricultural and environmental conditions on 30 July 2003. Beside that the EU Accession Treaty stipulates that it is not compulsory to generate the agricultural production or to perform any other activities that are related to agriculture on this land.

According to the provisions of the good

Pēc katras dalībvalsts noteiktiem lauksaimniecībā izmantojamās zemes laba lauksaimniecības stāvokļa nosacījumiem Eiropas Komisija apstiprināja vienotajam platības maksājumam attaisnoto lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību.

Latvijā par šim maksājumam atbilstošu lauksaimniecībā izmantojamo zemi tika noteikta platība 1 475 000 hektāru apmērā. Pamatojoties uz šo platību un ES budžeta piešķirtajiem līdzekļiem, tika noteikta vienotā platības maksājuma likme, kas 2004.gadā Latvijā bija 13,64 lati par hektāru.

Pamatojoties uz 2004.gadā lauksaimnieku iesniegumos deklarētajām platībām un Lauku atbalsta dienesta veiktajām administratīvajām pārbaudēm un pārbaudēm saimniecībās uz vietas, vienotais platības maksājums tika izmaksāts par 1 282 863 hektāriem lauksaimniecībā izmantojamās maksājumam attaisnotās platības par kopējo summu 17 447 423 lati.

Ņemot vērā to, ka ES tiešie atbalsta maksājumi tiek ieviesti pakāpeniski, piemērojot procentuālo pieaugumu, tad vienotā platības maksājuma likme turpmāk katru gadu palielināsies

agricultural conditions of the agricultural land defined by each Member State, the European Commission approved the eligible area of the agricultural land for the single area payment.

The area of the agricultural land for the amount of 1 475 000 ha was stipulated as appropriate for this payment in Latvia. Basing on this area and the funding granted by the EU, the rate of the single area payment was determined that reached LVL 13,64 per ha in Latvia in 2004.

Basing on the areas declared in the applications of farmers in 2004 and the administrative checks performed by the Rural Support Service and on-the-spot checks, the single area payment was paid for 1 282 863 ha of the agricultural area eligible for the payment for the total amount of LVL 17 447 423.

Taking into consideration that the EU direct support payments are implemented gradually applying the percentage increase; the rate of the single area payment will increase each year in the future.

Papildu valsts tiešie maksājumi

Complementary national direct payments

Pievienošanās ES līgums nosaka, ka katrai jaunajai dalībvalstij ir iespēja papildus vienotajam platības maksājumam izmaksāt papildu maksājumus katrai dalībvalstij nozīmīgiem sektoriem, bet ievērojot ES noteiktos atbalstāmos sektorus.

Pamatojoties uz iepriekšminēto, Latvijā 2004.gadā tika ieviesti 8 dažādi papildu valsts tiešie maksājumi:

- 1) laukaugu platības maksājums;
- 2) lopbarības platības maksājums;
- 3) liellopu (vecāki par 8 mēnešiem) kaušanas prēmija;
- 4) zīdītājgovs prēmija;
- 5) aitu mātes prēmija;
- 6) maksājums par pienu;
- 7) maksājums par kartupeļu cieti;
- 8) maksājums par zālāja un lina sēklām.

The EU Accession Treaty stipulates that each new Member State has a possibility to pay complementary payments in supplement to the single area payment for the sectors essential for each Member State but following the sectors to be supported defined by the EU.

Basing on the above-mentioned, 8 different complementary national direct payments were introduced in Latvia in 2004:

- 1) area payment for arable crops;
- 2) area payment for fodder area;
- 3) payment per slaughtered animal (older than 8 month);
- 4) Payment per suckler cow;
- 5) Payment per ewe;
- 6) Payment for milk;
- 7) Payment for potato starch;
- 8) Payment for seeds of grassland and flax seeds.

Papildu valsts tiešais maksājums par laukaugu platību

Complementary national direct payment for the area of Arable Crops

Laukaugu platības maksājums 2004.gadā tika piešķirts par šādām laukaugu kultūru platībām: vasaras un ziemas kvieši, vasaras un ziemas mieži, rudzi, auzas, tritikāle, griķi, vasaras un ziemas rapsis, zirņi, lauku pupas, eļļas lini, saldā lupīna, šķiedras lini, maisījums no kādām iepriekšminētajām kultūrām, kurās laukaugu sējumi parastos augšanas apstākļos tika uzturēti vismaz līdz to ziedēšanas sākumam.

Papildu valsts tiešā atbalsta maksājuma maksimālā likme 2004.gadā tika noteikta 43,56 lati par hektāru. Taču tā kā 2004.gadā lauksaimnieki savos platību maksājumu iesniegumos deklarēja lielāku ar laukaugiem apsēto platību, nekā tā tika noteikta Latvijai iestājoties ES, tad papildu valsts tiešā maksājuma likme par laukaugu

The area payment for arable crops was granted to the following areas of the arable crops in 2004: summer and winter wheat, summer and winter barley, rye, oats, tritikāle, buckwheat, summer and winter rape, peas, field beans, oil flax, sweet lupine, fibre flax, the mix of the some of the above-mentioned cultivations, where sowings of the field crops were maintained at usual growing conditions at least until the beginning of their blooming.

LVL 43,56 per ha was determined the maximal rate of the complementary national direct payment in 2004. As the farmers declared the larger area sowed with the arable crop at their applications for area payments than it was determined when Latvia acceded to the EU, the rate of the complementary national direct payment for

hektāru tika proporcionāli samazināta un sākumā paredzēto 43,56 latu vietā 2004.gadā lauksaimniekiem tika izmaksāti 41,68 latī par katru maksājumam atbilstošo laukaugu hektāru. Laukaugu platības maksājums tika veikts par laukaugu platību 463 684 hektāru apmērā un par 19 311 045 latu lielu kopējo summu.

a hectare of the Arable crops was reduced in proportion and LVL 41,68 were paid to the farmers per each hectare of Arable crops appropriate for the payment instead of LVL 43,56 as it was envisaged at the beginning. The area payment for Arable crops was processed for the area of 463 684 ha and for the total amount of LVL 19 311 045.

Papildu valsts tiešais maksājums par lopbarības platību

Complementary national direct payment for the Area of Feed

Lopbarības platības maksājums 2004.gadā tika piešķirts par aramzemē iesētiem ilggadīgiem zālājiem, tas ir, par kultivētajām pļavām un ganībām, kurās zeltmeņa botānisko sastāvu pārsvarā veido kultivējamās tauriņziežu un stiebrzāļu zālaugu sugas un kurām raksturīgs vienmērīgs zeltmeņa blīvums, kā arī par graudaugiem, pākšaugiem un kukurūzu, ja tos izmanto zaļbarībai un skābbarībai.

Papildu valsts tiešā atbalsta maksājuma likme 2004.gadā bija 11,82 latī par hektāru. Šis atbalsta maksājuma veids 2004.gadā tika izmaksāts par 338 917 hektāriem par kopējo summu 3 990 390 latī.

In 2004 the area payment for feed was granted for long-term plants sowed in the plough land, i.e. for the cultured meadows and pasture lands where the cultured species of papilionaceous and caulescent plants mainly form the botanic composition of the sward, which are characterized by regular density of the sward, as well as for crops, leguminous plants and maize if they are used for green forage and ensilage.

The rate of the complementary national direct payment was LVL 11,82 per ha in 2004. In 2004 this type of direct payment was paid for 338 917 ha for the total amount of LVL 3 990 390 LVL.

Papildu valsts tiešais maksājums par nokautiem liellopiem

Complementary national direct payment per Slaughtered animals

Lai lauksaimnieks varētu pretendēt uz maksājumiem par liellopiem, tiem bija jābūt reģistrētiem un par tiem regulāri bija jāsniedz informācija kārtībā, kāda noteikta normatīvajos aktos par dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu.

Papildu valsts tiešais maksājums par nokautiem liellopiem, kuri vecāki par astoņiem mēnešiem, tika piešķirts, ja lauksaimnieks ievēroja šādus nosacījumus:

1) liellopi tika nokauti Pārtikas un veterinārā dienesta uzraudzībā esošā kautuvē vai tika eksportēti uz citu valsti tieši no saimniecības;

2) minimālais liellopa turēšanas laiks konkrētā lauksaimnieka ganāmpulkā nebija mazāks par 2 mēnešiem pirms liellopa nokaušanas vai eksportēšanas.

3) Maksājuma likme 2004.gadā bija 52,83 latī par maksājumam atbilstošu dzīvnieku.

Izvērtējot lauksaimnieku iesniegtos iesniegumus kaušanas prēmijas saņemšanai, Lauku atbalsta dienests veica papildu valsts tiešā maksājuma izmaksu par 84 187 nokautiem vai eksportētiem liellopiem par kopējo summu 4 447 939 latī.

In order a farmer could apply payments for the bovine animals, they had to be registered and information about them had to be submitted regularly according to the procedure stipulated at the legal enactments on the registration of animals, herds and cattle-sheds.

The complementary national direct payment for the slaughtered animal, which are older than eight month, was granted, if the farmer complied with the following conditions:

1) the livestock was slaughtered at a slaughterhouse that is monitored by the Food and Veterinary Service or they were exported to an other state directly from the farm;

2) the minimal keeping time of the bovine animals at the herd of the particular farmer was not less than 2 month prior the slaughtering or exporting of the cattle.

3) In 2004 the payment rate was LVL 52,83 per animal appropriate to the aid. Considering the applications submitted by the farmers for the payment per slaughtered animalslaughter bonus, the Rural Support Service processed disbursement of the complementary national direct payment for 84 187 slaughtered or exported bovine animals for the total amount of LVL 4 447 939.

Papildu valsts tiešais maksājums par zīdītājgovīm

Complementary national direct payment for the Suckler Cows

Lai lauksaimnieks varētu pretendēt uz maksājumiem par zīdītājgovīm, tām bija jābūt reģistrētām un par tām regulāri bija jāsniedz informācija kārtībā, kāda noteikta normatīvajos aktos par dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu.

Tiesības pretendēt uz papildu valsts tiešo maksājumu bija par gaļas šķirnes zīdītājgovi vai zīdītājgovi, kas ir iegūta krustojumā ar gaļas šķirni, kā arī par piena šķirņu govīm, kas apsēklotas ar gaļas šķirņu bulļiem pēc

In order a farmer could apply payments for the suckler cows, they had to be registered and information about them had to be submitted regularly according to the procedure stipulated at the legal enactments on the registration of animals, herds and cattle-sheds.

It was entitled to apply for the complementary national direct payment for the meat breed suckler cow or suckler cow that is obtained in interbreeding with the meat breed, as well as for the milk breed cows that are

atnešanās un ja tās netiek slauktas, kā arī tika ievēroti šādi nosacījumi:

1) līdz 2004.gada 1.oktobrim vai 31.decembrim lauksaimnieks deklarēja zīdītājgovi valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Valsts ciltisdarba informācijas datu apstrādes centrs” (tagad valsts aģentūra „Lauksaimniecības datu centrs”);

2) līdz 2004.gada 10.aprīlim vai 10.oktobrim, vai līdz 2005.gada 20.maijam lauksaimnieks iesniedza papildu valsts tiešā maksājuma iesniegumu Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē;

3) lauksaimnieks turēja zīdītāgovis savā ganāmpulkā vismaz 6 mēnešus pēc kārtas no iesnieguma iesniegšanas dienas.

Par atbalstam atbilstošu zīdītājgovi lauksaimniekam bija tiesības saņemt vienreizēju maksājumu 91,51 latu apmērā gadā.

Izvērtējot lauksaimnieku iesniegtos iesniegumus par atbalstu zīdītājgovīm, Lauku atbalsta dienests veica papildu valsts tiešā maksājuma izmaksu par 2 808 zīdītājgovīm par kopējo summu 256 966 latu.

inseminated with the meat breed bulls following the parturition and if they are not milked, as well as the following provisions are complied with:

1) by 1 October or 31 December 2004 the farmers declared the suckler cow at the state limited liability company “State Breeding and Information Data Processing Centre” (at the moment the state agency “Agricultural Data Centre”);

2) by 10 April or 10 October 2004 or 20 May 2005 the farmers submitted the application for the complementary national direct payment at the Regional Agricultural Board of the Rural Support Service”;

3) the farmers kept the suckler cows at his/her herd for at least 6 month running starting from the day when the application was submitted;

The farmer was entitled to receive an payment per the suckler cow once per year appropriate to the aid for the amount of LVL 91,51 per year.

Considering the applications submitted by the farmers for the payment per suckler cows, the Rural Support Service processed disbursement of the complementary national direct payment for 2 808 suckler cows for the total amount of LVL 256 966.

Papildu valsts tiešais maksājums par aitu mātēm

Complementary national direct payment per Ewe

Lai lauksaimnieks varētu pretendēt uz maksājumiem par aitu mātēm, tām bija jābūt reģistrētām un par tām regulāri bija jāsniedz informācija kārtībā, kāda noteikta normatīvajos aktos par dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu.

2004.gadā uz papildu valsts tiešo maksājumu par aitu mātēm varēja pretendēt lauksaimnieks, kuram ganāmpulkā bija ne mazāk kā 10 aitu mātes un par kurām lauksaimnieks līdz 2004.gada 15.jūlijam vai 10.oktobrim iesniedza iesniegumu atbalsta saņemšanai Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē.

Atbalsta maksājuma likme 2004.gadā bija 8,73 latu par katru aitu māti.

Izvērtējot lauksaimnieku iesniegtos iesniegumus par atbalstu aitu mātēm, Lauku atbalsta dienests veica papildu valsts tiešā maksājuma izmaksu par 9 973 aitu mātēm par kopējo summu 87 070 latu.

In order a farmer could apply payments per the ewes, they had to be registered and information about them had to be submitted regularly according to the procedure stipulated at the legal enactments on the registration of animals, herds and cattle-sheds.

In 2004 the farmer, who had not less than 10 ewes at his herd and for which the farmer submitted the application for the receipt of aid at the Regional Agricultural Board of the Rural Support Service by 15 July or 10 October 2004, could apply for the complementary national direct payment per ewes.

The rate of the payment was LVL 8,73 per each ewe in 2004.

Considering the applications submitted by the farmers for the payment per ewe, the Rural Support Service processed disbursements of the complementary national direct payment per 9 973 ewes for the total amount of LVL 87 070.

Papildu valsts tiešais maksājums par pienu

Complementary national direct payment for Milk

2004.gadā papildu valsts tiešais maksājums tika piešķirts par katru piena kvotas tonnu, kas uz 2004.gada 31. martu bija piešķirta atbalsta pretendenta saimniecībai. Lai saņemtu šo maksājumu, atbalsta pretendents līdz 2004.gada 15. jūlijam vai 10. oktobrim bija jāiesniedz iesniegums Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē.

Atbalsta maksājuma likme 2004.gadā bija 4,17 latu par piešķirto piena kvotas tonnu.

Pamatojoties uz lauksaimnieku iesniegtajiem iesniegumiem un pēc to pārbaudes, Lauku atbalsta dienests veica papildu valsts tiešā maksājuma izmaksu par 500 271 tonnām piena par kopējo summu 2 084 709 latu.

In 2004 the complementary national direct payment was granted for each quota tonne of milk that was allocated to the farm of the applicant for aid on 31 March 2004. In order to receive this payment, the applicant had to submit the application to the Regional Agricultural Board of the Rural Support Service by 15 July or 10 October 2004.

The rate of the direct payment was 4,17 LVL per allocated quote tonne of milk in 2004.

Basing on the applications submitted by the farmers and following their review, the Rural Support Service processed disbursement of the complementary national direct payment for 500 271 tonnes of milk for the

total amount of LVL 2 084 709.

Papildu valsts tiešais maksājums par zālāja un linu sēklām
Complementary national direct payment for Seeds of Grassland and Flax seeds

Papildu valsts tiešais maksājums tika piešķirts par saražotām un realizētām kultūraugu sugu sēklām.

The complementary national direct payment was granted for the produced and realized for seeds of the cultured plant species.

3.2. tabula
Table 3.2

Papildu valsts tiešais maksājums par zālāja un linu sēklām
Complementary national direct payment for Seeds of Grassland and Flax seeds

Suga Species	Maksājums / payment EUR/100kg	Suga Species	Maksājums / payment EUR/100kg
Spelta kvieši	13,93	Timotiņš	76,95
Šķiedras lini	21,77	Birztales skarene	21,25
Eljas lini	19,52	Pļavas skarene	25,30
Kaņepes	17,22	Purva skarene	28,30
Suņu smilga	53,92	Parastā skarene	25,66
Baltā smilga	62,73	<i>Hedisārija Hedysarum coronarium L.</i>	28,92
Ložņu smilga	53,92	Apiņu lucerna	14,25
Parastā smilga	53,92	Sējas lucerna (populācijas)	4,47
Augstā dižauza	60,53	Sējas lucerna (šķirnes)	18,96
Kamolzāle	46,16	Sējas esparsete	14,75
Niedru auzene	55,15	Aleksandrijas āboliņš	19,32
Aitu auzene	30,37	Bastarda āboliņš	19,45
Pļavas auzene	36,98	Inkarnāta āboliņš	19,32
Sarkanā auzene	28,02	Sarkanais āboliņš	40,27
Auzeņairene	27,07	Baltais āboliņš <i>Trifolium repens L.</i>	48,67
Daudzziedu (t.sk. viengadīgā) airene	16,72	Baltais āboliņš <i>Trifolium repens L. var. giganteum</i>	44,32
Ganību airene	25,70	Persiešu āboliņš <i>Trifolium resupinatum L.</i>	19,32
Hibrīdā airene	15,84	Vasaras vīķi	27,36
Timotiņš (Bertolini)	42,15	Ziemas vīķi	20,72

Avots: ZM
Source: MoA

Lai saņemtu šo papildu valsts tiešo maksājumu par 2004. ražas gadu lauksaimniekam jānodrošina šādu nosacījumu izpilde:

- 1) sēklām ir jābūt saražotām un realizētām;
- 2) tām ir jābūt sertificētām Valsts augu aizsardzības dienestā;
- 3) līdz 2005.gada 1.augustam jāiesniedz iesniegums atbalsta saņemšanai par 2004.gadu.

Sakarā ar sēkļu sektoram raksturīgo īpašo tirdzniecības gada periodu (piemēram, 2004.gadā saražotās sēklas jārealizē laika periodā no 2004.gada 1.jūlija līdz 2005.gada 30.jūnijam) pieteikšanās uz maksājumu par 2004.gadā saražotajām un realizētajām sēklām ir noteikta līdz 2005.gada 1.augustam. Šī sektora atbalstam par 2004.ražas gadu paredzēts finansējums 200 103 latu apmērā.

In order to receive the complementary national direct payment for the harvest of 2004, the farmers have to ensure fulfilment of the following provisions:

- 1) the seeds have to be produced and realized;
- 2) they have to be certified at the State Plant Protection Service;
- 3) they have to submit the application for receipt of aid for 2004 by 1 August 2005.

Owing to the specific period of the commercial year that is typical to the seed sector (for instance, the seeds produced in 2004 have to be realized in the period of time from 1 July 2004 to 30 June 2005) the application term for the aid for the seeds produced and realized in 2004 is stipulated until 1 August 2005. The aid for this sector is planned for the amount of LVL 200 103 for the harvest of 2004.

Papildu valsts tiešais maksājums par kartupeļu cieti
Complementary national direct payment for potato starch

Papildu valsts tiešo maksājumu par kartupeļu cieti varēja saņemt tie lauksaimnieki – cietes kartupeļu audzētāji, kuri bija reģistrējušies Valsts augu aizsardzības dienestā, kā arī bija noslēguši cietes kartupeļu

The complementary national direct payment for the potato starch could receive the farmers – the planters of the potatoes for starch, who had registered themselves at the State Plant Protection Service, as well as who had

audzēšanas līgumus ar cietes ražotāju par noteikta apjoma kartupeļu piegādi. Lai saņemtu maksājumu, lauksaimniekam bija jānodrošina cietes kartupeļu piegāde cietes ražotājam tādā apjomā, par kādu tika noslēgts līgums, kā arī līdz 2004.gada 15.maijam bija jāiesniedz iesniegums atbalsta maksājuma saņemšanai Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē.

Papildu valsts tiešā maksājuma likme 2004.gadam tika noteikta 36,61 lats par kartupeļu cietes tonnu.

Izvērtējot 2004.gadā lauksaimnieku iesniegtos iesniegumus, Lauku atbalsta dienests veica atbalsta izmaksu par 5 769 kartupeļu cietes tonnām par kopējo summu 211 181 lats.

concluded the contracts on growing the potatoes for starch with producers of starch on the delivery of particular amount of potatoes. In order to receive the payment, the farmer had to provide delivery of the potatoes for starch for the amount the contract that was concluded, as well as had to submit the application for receipt of the payment to the Regional Agricultural Board of the Rural Support Service by 15 May 2004.

The rate of the complementary national direct payment was stipulated LVL 36,61 per tonne of the potato starch in 2004.

Considering the applications submitted by the farmers, the Rural Support Service processed disbursement of the aid for 5 769 tonnes of potato starch for the total amount of LVL 211 181.

3.1.2.Importa, eksporta administrēšanas pasākumi (licences, eksporta kompensācijas, tarifu kvotas)

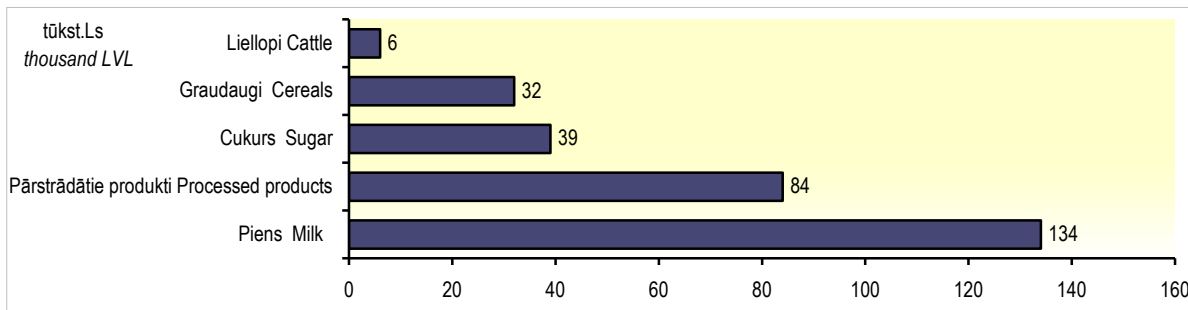
Administration Measures of the Import and Export (licences, export refunds, tariff quotas)

Līdz ar iestāšanās brīdi ES, Latvija tirdzniecībā ar trešajām valstīm piemēro ES importa un eksporta administrēšanas sistēmu. Lai realizētu šo sistēmu, nepieciešamos kopējos nosacījumus tirdzniecības mehānismu piemērošanai galvenokārt nosaka ES normatīvie akti (regulas). Saistībā ar importa un eksporta licencēšanu, eksporta kompensāciju, nodrošinājumu piemērošanu regulās identificētās dalībvalstu izvēles un specifiskās prasības, kā arī to administrēšanā iesaistīto institūciju Lauku atbalsta dienesta, Galvenās muitas pārvaldes, Pārtikas un veterinārā dienesta funkcijas noteiktas Ministru kabineta 2004. gada 22. aprīļa noteikumos Nr. 406 „Lauksaimniecības un pāstrādāto lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības režīma administrēšanas kārtība”.

Viens no būtiskākajiem ieguvumiem pēc pievienošanās ES ir iespēja piemērot eksporta kompensācijas noteikumi pamata un pāstrādātajiem lauksaimniecības produktiem. Lai varētu konkurēt pasaules tirgos, eksportējot atsevišķus lauksaimniecības produktus uz trešajām valstīm, eksporta kompensācijas sedz ES iekšējā tirgus un pasaules tirgus cenu starpību.

By acceding to the EU, Latvia applies the EU import and export administration system regarding the trade with the third countries. In order to implement the system, mainly the EU legal enactments (Regulations) stipulate the requested common provisions for applying the trade mechanism. The Regulations No. 406 of the Cabinet of Ministers “On the procedure of the administration of the external trade regime of the agricultural and agricultural processed products” stipulates the licensing of the import and export, export refunds, application of guaranties, choices and specific requirements of the Member States identified in the Regulations, as well as functions of the following institutions involved in their administration – the Rural Support Service, the Central Customs Board and the Food and Veterinary Service.

The possibility to apply the export refunds to the definite basic and processed agricultural products is one of the most essential attainments following the accession to the EU. In order to be able to compete with the world markets by exporting separate agricultural products to the third countries, the export refunds cover the difference between the prices of the EU internal market and the markets of the world.

Avots: LAD
Source: RSS

3.2.attēls. Latvijas eksportētājiem izmaksātais eksporta kompensāciju apjoms pa produktu sektoriem laika periodā no 01.05.2004.-30.04.2005.gada (tūkst. Ls)

Figure 3.2. Amount of export refunds paid to the exporters of Latvia according to the sectors of products in the period of time from 1 May 2004 to 30 April 2005 (thousand, LVL)

Periodā no 01.05.2004. – 30.04.2005. Latvijas uzņēmējiem aprēķināto eksporta kompensāciju summa sastāda Ls 295 590 ar kopējo pieteikumu skaitu 1329 pa visiem atbalsta sektoriem (3.2 attēls).

Lai varētu veikt importu/eksportu, ir jānoskaidro, vai importējamais/eksportējamais produkts ir licencējams un vai ir nepieciešama importa/eksporta licence. Importa vai eksporta licence ir atļauja, kura uzliek uzņēmējam par pienākumu importēt vai eksportēt saskaņā ar licenci tās spēkā esamības laikā tajā noteikto produktu daudzumu.

Latvijas uzņēmējiem interese par eksportu uz trešajām valstīm un importu no trešajām valstīm pašreiz ir neliela. 2004. gadā neliels daudzums importa licenču tika izsniegts liellopu gaļas sektorā ar kopējo daudzumu 338,511 t, piena sektorā ar kopējo daudzumu 25,075 t, vistas gaļas sektorā ar kopējo daudzumu 3,529 t. Attiecīgi eksporta licences piena produktu sektorā tika izsniegta par kopējo daudzumu 539,849 t, liellopu gaļas sektorā - 20 t.

In the period of time from 1 May 2004 to 30 April 2005 the amount of the export refunds calculated for the entrepreneurs of Latvia constitutes LVL 295 590 with the total number of applications -1329 according to all aid sectors (figure 3.2.).

In order to import/export, it is necessary to clarify, whether the product to be imported/exported has to be licensed and whether the import/export licence is requested. The import or export licence is a permission that obliges the entrepreneur to import or export according to the licence during its validity and the amount of products stipulated in it.

The entrepreneurs of Latvia show small interest in the export to and the import from the third countries at the moment. In 2004 few import licences were issued at the beef sector for the total amount of 338,511 t, at the milk sector for the total amount of 25,075 t, at the poultry sector for the total amount of 3,529 t. Respectively the export licences were issued at the milk sector for the total amount of 539,849 t and at the beef sector – 20 t.

3.1.3. Tirgus intervence

Market intervention

Saskaņā ar Latvijas nacionālo normatīvo aktu un ES tieši piemērojamās likumdošanas nosacījumiem Latvijā ir iespējas izmantot intervences sistēmu, pastāvīgi un periodiski īstenojot valsts intervences iepirkumu (sviestam un vājpiena pulverim) un/vai privāto uzglabāšanu (sviestam un noteiktiem sieriem gadījumā), tādējādi ar intervences palīdzību tiek regulēts iekšējais tirgus, stabilizējot cenas un tirgus piedāvājumu, kā arī tiek garantēts noteikts sviesta un vājpiena pulvera cenu līmenis.

Valsts intervences iepirkums ir noteikts arī graudu sektorā, intervencē var pārdot kviešus un miežus Latvijā noteiktos intervences centros. Labības intervences mērķis ir pieņemt glabāšanai graudus, kam nav atradies noiets brīvajā tirgū. Intervencē pieņemtiem graudiem Eiropas Komisijas regulās ir noteikta iepirkuma cena, minimālais labības partijas apjoms un kvalitāte.

In compliance with the provisions of the national legal enactments of Latvia and the directly applicable legislation of the EU, there are possibilities to apply the intervention system in Latvia, regularly and periodically launching the intervention procurement of the state (for butter and skimmed milk powder) and/or the private storage (for butter and particular cheeses), accordingly the internal market is regulated by assistance of the intervention, by stabilizing prices and market supply, as well as the fixed level of prices of butter and skimmed milk powder is guaranteed.

The intervention procurement of the state is also stipulated at the grain sector, the wheat and barley may be sold on intervention at the definite intervention centres in Latvia. The purpose of the grain intervention is accepting the grain that has no outlet at the free market for storage. The purchasing price, the minimal amount and the quality of the grain accepted on intervention are defined at the Regulations of the European Commission.

3.1.4. Lauku attīstības plāns

Rural Development Plan

2004.gada 30.jūnijā Eiropas Komisija pieņēma lēmumu „Par Latvijas lauku attīstības programmēšanas dokumenta 2004.-2006.gada programmēšanas periodam apstiprināšanu”. Ar šo lēmumu tika apstiprināts Latvijas Lauku attīstības plāns. Laika posmā no 2004. - 2006. gadam kopējais sabiedriskais finansējums lauku attīstības plāna ietvaros ieviešamajiem pasākumiem ir EUR 410 125 001, kur Eiropas Lauksaimniecības vadības un garantijas fonds (turpmāk- ELVGF) Garantijas daļas ieguldījums veido EUR 328 100 000.

Lai nezaudētu vienu gadu, no 2004.gada 5.aprīļa līdz 20.maijam tika izsludināta pieteikšanās uz platību maksājumiem, tai skaitā uz mazāk labvēlīgo apvidu atbalstu. Tūlīt pēc lauku attīstības plāna apstiprināšanas,

On 30 June 2004 the European Commission took the decision “On the approval of the Programming Document of the Rural Development of Latvia for the programming period from 2004 to 2006”. The rural Development Plan of Latvia was approved by this Decision. In the period of time from 2004 to 2006 the total public financing for the measures to be implemented within the framework of the Rural Development Plan is EUR 410 125 001, where the contribution of the Guaranty Part of the European Agricultural Guidance and Guaranty Fund (hereinafter referred to as – EAGGF) constitutes EUR 328 100 000.

In order not to lose one year, the application for the area payments was announced from 5 April to 20

t.i., 1.jūlijā tika izsludināta pieteikšanās uz diviem pasākuma „Agrovide” apakšpasākumiem - „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” un „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”. Vēlāk tika izsludināta pieteikšanās uz pasākuma „Agrovide” trešo apakšpasākumu „Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana” un citiem lauku attīstības plāna pasākumiem: „Mazāk labvēlīgie apvidi un apvidi ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā”, „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” un „Atbalsts ražotāju grupām”.

2004.gadā atbalsta saņēmējiem no Lauku attīstības plāna pasākumu ieviešanai paredzētajiem līdzekļiem kopumā tika izmaksāts Ls 31,8 milj., kur ES līdzfinansējuma daļa veido 80%. No pasākuma „Agrovide” paredzētajiem līdzekļiem kopumā tika izmaksāti Ls 4,4 milj., bet no pasākuma „Mazāk labvēlīgie apvidi un apvidi ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā” līdzekļiem – Ls 27,4 milj.

Līdz 2004.gada 1. decembrim pasākumā „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” bija iesniegts 3261 pieteikums, 157 noraidīti. Vislielākais pieteikumu skaits bija no Ziemeļvidzemes, Dienvidlatgales un Dienvidkurzemes, bet vismazākais pieteikumu skaits bija no Austrumlatgales un Lielrīgas.

May 2004, including for the aid for the less favoured areas. Soon following the approval of the Rural Development Plan, i.e., the application for two sub-measures of the measure “Agri-environment” was announced on 1st July – “Development of Organic Farming” and “Preservation of Biodiversity in Grasslands”. The application to the third sub-measure “Preservation of Genetic Resources of Farming Animals” of the measure “Agri-environment” was announced later, as well as for other measures of the Rural Development Plan: “Less-favoured Areas and Areas with Environmental Restrictions”, “Support to Reorganization of the Semi-subsistence Farms” and “Support for Producer Groups”.

LVL 31,8 million were paid in total to the beneficiaries from the funding planned for implementation of the measures according to the Rural Development Plan, where 80% form the share of the EU co-financing. LVL 4,4 million were paid in total from the funding planned for the measure “Agri-environment” but LVL 27,4 million– from the funding planned for the measure “Less-favoured Areas and Areas with Environmental Restrictions”.

3261 applications were submitted for the measure “Support to Reorganization of the Semi-subsistence Farms” by 1 December 2004, 157 out of them were rejected. The largest number of the applications came from Ziemeļvidzeme, Dienvidlatgale and Dienvidkurzeme Regions but the smallest number of applications came from Austrumlatgale and Lielrīga Regions.

3.2.Strukturālie fondi *Structural Funds*

Eiropas Savienības strukturālo fondu apguve laukiem un lauksaimniecībai (atbalsts no Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda virzības daļas - ELVGF) 2004. gadā ir noritējusi ļoti veiksmīgi. Kopumā uz ES struktūrfondu atbalstu tika iesniegti 1 777 projekti, kuru kopējā vērtība bija Ls 101 433 612. No tiem 2004. gadā tika apstiprināti 1 159 projekti par kopējo summu Ls 62 906 694, apmaksāti 2004. gadā tika 257 projekti par kopējo summu: Ls 8 292 025.

Uz ELVGF atbalstu varēja pretendēt Vienotā programmdokumenta 4.prioritātes “Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana” šādu pasākumu ietvaros:

- investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos;
- atbalsts jauniem zemniekiem;
- lauksaimniecības produktu pārstrāde;
- lauku teritoriju pārveidošanās un attīstības veicināšana;
- mežsaimniecības attīstība.

Vislielākais iesniegto projektu skaits bija uz pasākumu “Investīcijām lauksaimniecības uzņēmumos” – pavisam kopā 778 projekti, no kuriem tika apstiprināti 528. Otrajā vietā pēc iesniegto projektu skaita bija pasākums “Lauku teritoriju pārveidošanās un attīstības veicināšana” - tika iesniegti 490 projekti, bet apstiprināti – 329, no kuriem lielākā daļa (205 apstiprināti projekti) ir lauku tūrisma un

The acquirement of the Structural Funds of the European Union concerning the rural area and agriculture (support from the Guidance part of the European Agricultural Guidance and Guaranty Fund – EAGGF) was successful in 2004. 1 777 projects were submitted in total for the support of the EU Structural Funds, which total amount constituted LVL 101 433 612. 1 159 projects of them were approved for the total amount of LVL 62 906 694 in 2004, 257 projects were disbursed for the total amount of LVL 8 292 025 in 2004.

It was possible to apply for the assistance of the EAGGF in the framework of the following activities of the 4th priority “Promotion of Development of Rural Area and Fisheries” of the Single Programming Document:

- Investments in agricultural enterprises;
- Support to new farmers;
- processing of agricultural products;
- promotion of reorganization and development of rural areas;
- development of forestry.

The largest number of the projects was submitted to the measure “Investments in agricultural enterprises” – 778 projects in total, 528 of them were approved. The measure “Promotion of reorganization and development of rural areas” occupied the second position – 490 projects were submitted but 329 were

amatniecības aktivitāšu veicināšanas projekti.

Izvērtējot aktivitāti pa reģioniem (ņemot vērā iesniegto projektu skaitu Lauku atbalsta dienesta reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs), secināms, ka vislielākā aktivitāte ir bijusi Ziemeļvidzemes (16% no kopumā 2004.gadā iesniegtajiem projektiem), Ziemeļkurzemes (15%) un Lielrīgas (14%) reģionā, daudz neatpaliekot arī Dienvidkurzemes un Zemgales reģiona. Vismazākā aktivitāte ir bijusi Austrumlatgales (4%) un Ziemeļaustrumu (6%) reģionā.

approved, the largest number of them (205 approved projects) is projects related to promotion of activities of the rural tourism and craft.

Considering the activity according to the regions (taking into account the number of projects submitted to the Regional Agricultural Boards of the Rural Support Service), it may be concluded that the largest activity was at Ziemeļvidzeme Region (16% of the projects submitted in total in 2004), Ziemeļkurzeme Region (15%) and Lielrīga Region (14%), followed also by Dienvidkurzeme and Zemgale Regions. The smallest activity was at Austrumlatgale (4%) and Ziemeļaustrumu (6%) Regions.

4. Nacionālais atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai National support in Agriculture and Rural development

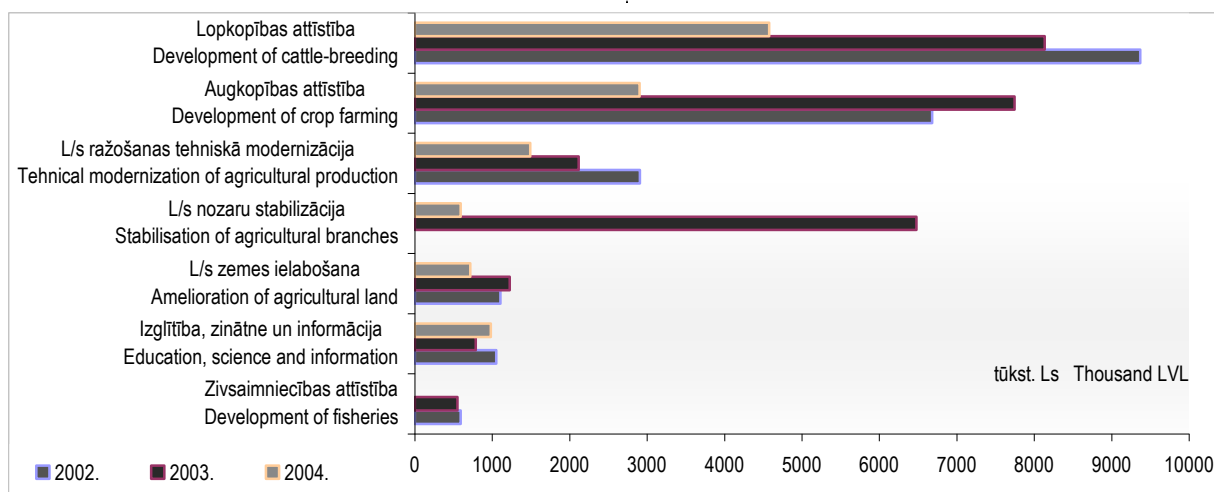
4.1. Valsts atbalsts - subsīdijas State Aid - subsidies

2004. gadā Latvija pievienojās Eiropas Savienībai un līdz ar to nacionālā maksājumu sistēma tika pakāpeniski tuvināta Eiropas Savienības lauksaimniecības atbalsta maksājumu sistēmai un Kopienas pamatnostādnēm attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības nozarē.

Nemot vērā situāciju lauksaimniecībā, ar valsts atbalstu bija jānodrošina nozaru attīstība līdz iestājam Eiropas Savienībā, saglabājot iepriekšējā gada atbalsta lielumu, lai nepasliktinātu ekonomisko situāciju. Līdz ar to 2004. gada pavasarī vēl tika izmaksāti maksājumi par graudaugu sējplatībām 1 674 tūkst. latu apmērā, pamatojoties uz iepriekšējā gadā iesniegtajiem pieteikumiem. Tāpat tika izmaksāts finansējums 191 tūkst. latu apmērā par kartupeļu, atklātā lauka dārzeņu un ražojošu zemeņu platībām, lai gan jau ar 2004. gadu sāka ieviest vienoto platības maksājumu.

In 2004 Latvia acceded to the European Union and therefore the system of the national aid was gradually approximated to the system of the agricultural aid of the European Union and to the basic statements of the Community regarding the state aid for the agricultural sector.

Taking into consideration the situation at the agricultural sector, the state aid had to ensure the development of sectors until the accession to the European Union, maintaining the amount of state aid of the previous year, in order not to worsen the economic situation. Therefore payments for the sowing areas of crops were still paid for the amount of LVL 1 674 thousand in the spring of 2004, basing on the applications submitted in the previous year. Similarly the financing was disbursed for areas of potatoes, open-field vegetables and fruiting strawberries for the amount of LVL 191 thousand, although the new area payments were introduced starting from 2004.

Avots: ZM
Source: MoA

4.1.attēls. Subsīdiju programmu finansējums, 2002. – 2004.gadam.
Figure 4.1. Funding of Subsidies Programmes for 2002 – 2004

Ar 2004. gadu Latvijā bija pieejams finansējums Eiropas Savienības struktūrfondu ietvaros, un daļu pasākumu vairs nebija paredzēts subsidēt no nacionālā atbalsta. Tā atbalsts ilggadīgo stādījumu ierīkošanai sākotnēji tika paredzēts tikai par pavasarī ierīkotajiem stādījumiem. Taču agroklimatisko apstākļu dēļ (pavasara salnas) nozarē radās zaudējumi, un tāpēc subsīdijas 100% apmērā tika izmaksātas par visiem 2004. gadā ierīkotajiem stādījumiem, bet 50% tika segti nozarē radušies zaudējumi. Pēc Latvijas Augļkopju asociācijas apkopotās un Zemkopības ministrijā iesniegtās informācijas 2004. gadā kopumā no salnām cietuši 806,64 ha stādījumu.

As from 2004 the financing under the European Union Structural Funds was available, it was not planned to subsidize a part of the activities of the national aid. The aid for laying out the long-term plantations at the beginning was planned only for the plantations laid out in the spring. But due to agro-climatic conditions (frosts in spring) damages were suffered at the sector and therefore subsidies for the amount of 100% were paid for all the plantations laid out in 2004 but the suffered damages at the sector were paid for the amount of 50%. According to the information summarized by the Fruit-growing Association of Latvia and submitted to the Ministry of agriculture 806,64 ha of plantations in total suffered from the frosts in 2004.

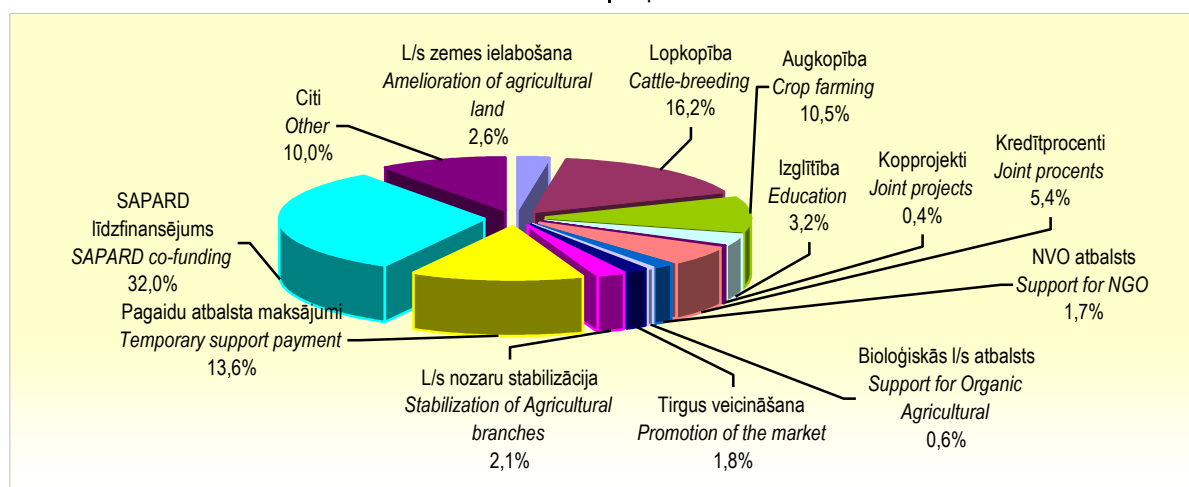
2004.gadā izmaksātās subsīdijas pa reģioniem (bez SAPARD līdzfinansējuma)
Subsidies according to the regions disbursed in 2004 (without SAPARD co-financing)

Reģioni Regions	Kopējā summa (milj.Ls) Total sum (mln.LVL)
Ziemeļvidzeme	2,51
Zemgale	2,33
Lielrīga	2,24
Dienvidkurzeme	1,97
Ziemeļkurzeme	1,77
Dienvidlatgale	1,72
Viduslatvija	1,06
Austrumlatgale	0,94
Ziemeļaustrumi	0,80

Avots: LAD
Source: RSS

Lopkopības attīstībai 2004.gadā kopumā izmaksātās subsīdijas Ls 4 578 tūkst. apmērā, tai skaitā Ls 3 154 tūkst. izmaksāti ciltisdarba pasākumiem piensaimniecībā. Šī pasākuma ietvaros subsīdijas ģenētiskās kvalitātes noteikšanai tika piešķirtas govju ganāmpulka īpašniekam kā vienreizējs maksājums 25 latu apmērā par pārraudzībā esošu govi, kurai ir aprēķināts ražības indekss. Ņemot vērā transmisīvās sūklveida encefalopātijas augsto bīstamību, bija nepieciešams nodrošināt valsts atbalstu dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu, kas nav paredzēti pārtikai, savākšanu, transportēšanu, uzglabāšanu, pārstrādi un iznīcināšanu atbilstoši Eiropas Savienības prasībām. Šis pasākums bija nepieciešams, lai nepieļautu cilvēku un dzīvnieku inficēšanos vai saindēšanos, kā arī cilvēkiem un dzīvniekiem patogēnu mikroorganismu nokļūšanu un izplatīšanos vidē. Šim pasākumam sākotnēji tika atvēlētas subsīdijas 440 tūkst. latu apmērā, bet līdz gada beigām tika izmaksāti tikai Ls103 tūkst., kas vērtējams pozitīvi, jo Latvijā šāds pasākums tiek ieviests pirmoreiz un tā ieviešanā nepieciešams iegūt pieredzi.

The subsidies for the amount of LVL 4578 thousand in total were paid for the development of cattle-breeding in 2004, including LVL 3 154 thousand for breeding activities at the dairy-farming sector. According to this measure the subsidies for determination of the genetic quality were allocated to the proprietors of the cow herds as an extraordinary payment for the amount of LVL 25 per cow whose fertility index is calculated. Taking into consideration the dangerousness of the transmitted spongiform encephalopathy it was necessary to ensure state aid for collection, transportation, storage, processing and liquidation of by-products that are not envisaged for food in compliance with requirements of the European Union. This activity was necessary in order not to permit infection or intoxication of people or animals, as well as getting out and distribution of pathogen micro organisms in the environment. At the beginning the subsidies for the amount of LVL 440 thousand were allocated to this aid but only LVL 103 thousand were disbursed by the end of the year that should be considered positively because such a measure was introduced for the first time in Latvia and it is necessary to accumulate experience for its implementation.

Avots: LAD
Source: RSS

4.2.attēls. Subsīdiju izlietojums pa programmām 2004.gadā, %

Figure 4.2. Use of the subsidies according to the programmes in 2004, %

Izvērtējot 2004.gadu kopumā, jāsecina, ka, piešķirot naudas līdzekļus noteiktiem pasākumiem, kas veicina lauksaimniecības nozares attīstību, ir īstenots subsīdiju programmas mērķis un nodrošināta valsts atbalsta nepārtrauktība un pakāpeniska pāreja uz Eiropas Savienības maksājumu sistēmu. Eiropas Savienības tiešie maksājumi, Vienotajā programmdokumentā un Lauku attīstības plānā paredzētie pasākumi un nacionālās subsīdijas papildina viens otru, bet nav analoģiski.

Considering 2004 in general, it should be concluded that by allocating funding for particular measures that promote the development of the agricultural sector, the purpose of the subsidy programme is achieved and the continuity of the state aid and the gradual transition to the payment system of the European Union is ensured. The direct payments of the European Union, the measures planned according to the Single Programming Document and the Rural Development Plan and the national subsidies supplement each other but they are not analogical.

4.2. Tirgus veicināšanas pasākumi

Measures for Promotion of the Market

Kopš 2001. gada Latvijā tiek realizēta lauksaimniecības un pārtikas preču tirgus veicināšanas programma, kuras patronese ir Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga.

Programmas ietvaros veiksmīgi darbojas preču zīme "Kvalitatīvs produkts", kuras piešķiršanas nosacījumi 2004. gada laikā ir mainīti atbilstoši Eiropas Savienības prasībām. „Karotītes produkcijas popularitāte turpina pieaugt, ko apstiprina oficiāli pētījumu dati. 2004.gadā zīmes atpazīstamība respondentu vidū bija 77,5%.

Sekmīgi turpinās darbs pie koncepcijas "Growing green in Latvia" (GGL) jeb "Zaļš, izaudzēts Latvijā", kura vizuālais logo kalpo par atpazīstamības simbolu Latvijā ražotiem pārtikas produktiem eksporta tirgos un apliecina produkcijas kvalitāti, kā arī ražošanas nepiesārņoto vidi. 2004. gadā GGL logo un filozofija arvien vairāk tiek izmantota dažādos eksporta veicināšanas pasākumos, tajā skaitā nacionālajos standos starptautiskajās izstādēs Berlīnē, Viļņā, Parīzē.

Šīs koncepcijas ietvaros ir izveidota pirmā Latvijas pārtikas eksportētāju datu bāze, kurā apkopotas ziņas par nozīmīgākajiem pārtikas uzņēmumiem. Datu bāze ir atrodamā interneta mājas lapā www.exporthub.lv, kur informācija tiek pastāvīgi papildināta. Tāpat 2004. gadā tika izveidota videovizītkarte, kas bija veltīta Latvijas lauksaimniecības un pārtikas pārstrādes nozaru aktualitātēm.

Lai popularizētu Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produktus ārvalstīs, filma kā ilustrējošs materiāls tiek demonstrēta starptautiskajās izstādēs un forumos.

Since 2001 the Programme for Promotion of the Market of the Agricultural and Food Products is implemented in Latvia, whose patroness is the President of the State Mrs Vaira Vīķe Freiberga.

The trademark "Kvalitatīvs produkts" (Product of a good quality) operates successfully within the framework of the Programme. The provisions of its allocation are changed according to the requirements of the European Union during 2004. The popularity of the "Spoon Quality" continues to grow that approves the data of the official researches. The identification of the trademark among the respondents reached 77,5% in 2004.

The work concerning the conception "Growing green in Latvia" (GGL) or "Zaļš, izaudzēts Latvijā" continues successfully, its visual logo serves as the symbol of identification at the export markets for the food products generated in Latvia and approves the quality of the production, as well as the unpolluted environment of the production. The GGL logo and philosophy are used more and more at different measures for promotion of export in 2004, including on the national panels at the international exhibitions in Berlin, Vilnius and Paris.

The first data base of the food exporters of Latvia is established within the framework of this conception, where the data about the most significant food enterprises are summarized. The data base may be found at the web page www.exporthub.lv and the information is regularly updated. Beside that the video business card was developed in 2004 that was dedicated to the current events at the agricultural and food processing sectors of Latvia.

In order to popularize abroad the agricultural and food products of Latvia, the film as an illustrating material is showed at international exhibitions and forums.

Avots: Mārketinga padome
Source: the Marketing Council

4.3.attēls. Vizuālais logo „Zaļš, izaudzēts Latvijā”

Figure 3.3. The logotype „Growing green in Latvia”

4.3. Kredītpolitika

Credit policy

Lauksaimniecības ilgtermiņa investīciju kreditēšanas programma

Crediting Programme of the Agricultural Long-term Investments

Pārskata gadā savu darbību turpināja 2002.gadā uzsāktā Kreditēšanas programma (turpmāk – Kreditēšanas programma).

Tās mērķis - veicināt ilgtspējīgu un konkurētspējīgu lauksaimnieku un lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību veidošanos kapitālietilpīgajās lauksaimniecības nozarēs. Kreditēšanas programmas ietvaros lauksaimnieki varēja saņemt aizdevumus ilgtermiņa investīciju projektu realizācijai. Aizdevumu termiņš – līdz 20 gadiem ar 6,8% gada likmi. Kreditēšanas programmas administrēšanu veic VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka”.

2004.gadā Kreditēšanas programmas ietvaros tika piešķirti 84 aizdevumi par Ls 3 554 120. Vislielākais finansējums piešķirts ar piensaimniecības attīstību saistīto projektu īstenošanai (fermu rekonstrukcija, iekārtu iegāde). Kā otra lielākā projektu grupa ir graudkopības attīstība (graudu kaltes, glabātavas). Reģionu griezumā attiecīgi visvairāk piešķirto aizdevumu ir Vidzemes un Zemgales lauksaimniekiem.

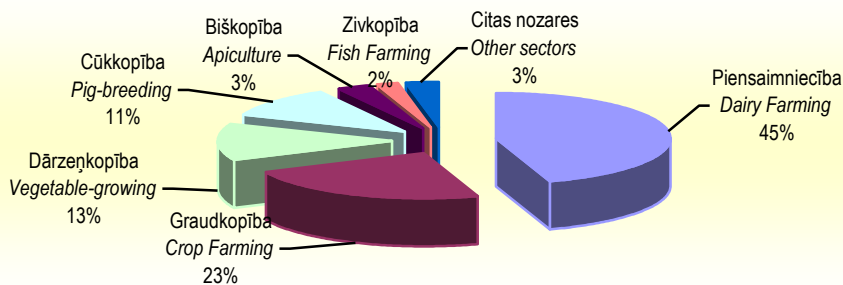
2004.gada beigās tika uzsākts darbs pie grozījumiem Kreditēšanas programmā, lai pazeminātu procentu likmes un radītu papildu atvieglojumus bioloģisko lauksaimniecības produktu ražotājiem un lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām.

The Crediting Programme (hereinafter referred to as – the Crediting Programme) initialized in 2002 continued its activities during the reporting year.

Its purpose is promoting the establishment of sustainable and competitive cooperative societies of farmers and agricultural services at the capital intensive agricultural sectors. According to the Crediting Programme the farmers could receive loans for implementation of the long-term investment projects. The loan term was until 20 years with the rate of 6,8%. The State Joint-stock Company the “Mortgage and Land Bank of Latvia” ensures the administration of the Crediting Programme.

84 loans for the amount of LVL 3 554 120 were granted according to the Crediting programme in 2004. The largest share of the funding was allocated to the implementation of the projects related to the dairy farming (reconstruction of farms, acquisition of equipment). The second largest group of projects is related to the cultivation of grain (drying houses and store houses of grain). According to the regions, the largest part of loans was allocated to the farmers of Vidzeme and Zemgale Regions.

At the end of 2004 the work concerning the amendments to the Crediting Programme was started, in order to reduce the interest rates and to establish additional allowances for producers of the biologic agricultural products and the cooperative societies of the agricultural services.

Avots: ZM
Source: MoA

4.4.attēls. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kreditēšanas programmas kredītu struktūra pēc saimniecību specializācijas (turpmāk – Zemes programma)

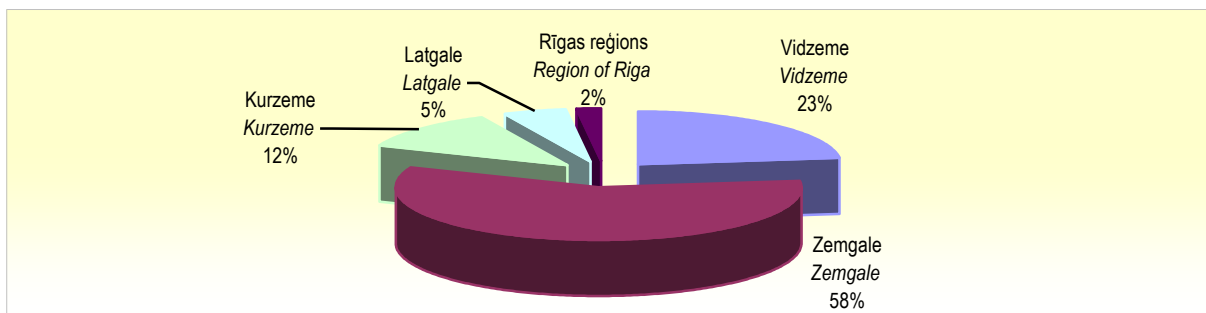
Figure 4.4. Credit structure of the crediting programme for acquisition of the agricultural land according to the field of specialization of farms (hereinafter referred to as – the Land Programme)

Zemes programma savu darbību uzsāka 2002.gadā ar mērķi radīt lauksaimniekiem iespēju saņemt finansējumu ar pieņemamiem nosacījumiem galvenā ražošanas pamatlīdzekļa – zemes - iegādei un veicināt saimniecību izveidi ar optimālu ražošanas platību. Aizdevumu termiņš – līdz 20 gadiem ar 4% gada likmi. Arī

The Land Programme was commenced in 2002 aimed at creating the possibility for farmers to receive financing with acceptable provisions for acquisition of the main production instruments – land and promoting establishment of farms with the optimal production area. The loan term was until 20 years with a rate of 4%. The

šīs programmas administrēšanu veic VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka”.

State Joint-stock Company the “Mortgage and Land Bank of Latvia” ensures the administration of this programme, too.

Avots: ZM

Source: MoA

4.5.attēls. Zemes programmas piešķirto aizdevumu struktūra pa reģioniem

Figure 4.5. Structure of the loans granted under the Land Programme according to the Regions

Zemes programmas aktivitāte, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata gadu, ir samazinājusies. Pārskata gadā tika piešķirti 134 aizdevumi par Ls 1 724 043. Visvairāk finansējumu saņēmuši Zemgales reģiona lauksaimnieki.

The activity of the Land Programme has reduced compared to the previous reporting year. 134 loans were granted for the total amount of LVL 1 724 043 during the reporting year.

Kredītu garantijas lauku uzņēmējiem

Credit Guaranties for the Rural Farmers

Valsts akciju sabiedrības “Lauku attīstības fonds” (turpmāk tekstā – Fonds) garantē banku, kredītiestāžu un citu specializēto finanšu institūciju izsniegtos īstermiņa un ilgtermiņa kredītus lauku uzņēmējiem. Bez Fonda Latvijā kredītus garantē Latvijas garantiju aģentūra, kura negarantē lauksaimniecības attīstībai ņemtus kredītus un tās sniegto garantiju apjomu, salīdzinot ar Fonda izsniegto garantiju apjomu, ir neliels.

Fonds 2004.gadā ir piešķīris 423 kredītu garantijas (tajā skaitā LHZB – 218, LUB – 125, a/s „Hansabanka” – 37, “Latvijas Krājbanka” – 27, “Parekss banka” – 4, “Baltijas Tranzītu banka” – 11, “Rietumu banka” – 1) kopsummā par Ls 12,09 milj.

Salīdzinot ar 2003.gadu, piešķirto garantiju skaits ir samazinājies apmēram par 30%, kas saistīts ar Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības atbalsta programmas un SAPARD programmas realizācijas pārtraukšanu.

Pamatojoties uz fonda garantijām, lauku uzņēmēji 2004.gadā varēja saņemt kredītus kopsummā par Ls 34,02 milj., tajā skaitā ES struktūrfondu apguvei par Ls 15,66 milj., SAPARD projektu realizācijai Ls - 9,24 milj.

No 2004.gadā piešķirtajām 423 kredītu garantijām 203 piešķirtas tehnikas iegādei, 58 - apgrozāmo līdzekļu palielināšanai, 85 - celtniecībai un iekārtu iegādei, 38 - zemes un nekustamā īpašuma iegādei un 39 - dažādiem citiem pasākumiem.

Kopš 1997.gada, kad Fonds sāka nodarboties ar kredītu garantēšanu, piešķirtas 1836 kredītu garantijas kopsummā par Ls 38,18 milj. Sakarā ar kredītu atmaksu spēku zaudējušas 576 kredītu garantijas Ls par 6,49 milj. (tajā skaitā 2004.gadā 262 garantijas par Ls 3,4 milj.).

Uz 2005.gada 1.janvāri spēkā bija 1179 kredītu garantijas par Ls 23,69 milj.

Lai nodrošinātu pieprasījumu pēc Fonda garantijām, Fonds 2004.gada 26.janvārī parakstīja papildu vienošanos ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju, tika

The State Joint-stock Company “Rural Development Fund” (hereinafter referred to as - the Fund) guaranties the short-term and long-term credits given by the banks, the credit institutions and other specialized financial institutions to the rural entrepreneurs. The Guaranty Agency of Latvia guaranties credits in Latvia along with the Fund, it does not guaranty credits taken for development of agriculture and the number of its given credits is small compared to those given by the Fund.

In 2004 the Fund has given 423 credit guaranties (including “Latvijas Hipotēku un zemes banka” - 218, LUB - 125, “Hansabanka” - 37, “Latvijas Krājbanka” - 27, “Parekss banka” - 4, “Baltijas tranzītu banka” - 11, “Rietumu banka” - 1 for the total amount of 12,09 million.

The number of the given guaranties has decreased for amount of 30% compared to 2003 that is related to the interruption of implementation of the Aid Programme of the Non-agricultural Entrepreneurship and the SAPARD programme.

Basing on the guaranties of the Fund the rural entrepreneurs were able to receive credits for the total of LVL 34,02 million in 2004, including for the acquisition of the EU Structural funds for LVL 15,66 million, for implementation of the SAPARD projects - LVL 9,24 million.

203 of 423 credit guaranties that were given in 2004 were given for acquisition of equipment, 58 - for the increase of the working resources, 85 - for the construction and acquisition of equipment, 38 - for acquisition of land and real estate and 39 - for other activities.

1836 credit guaranties have been given for the total amount of LVL 38,18 million since 1997 when the Fund started to deal with the guaranteeing of credits. Due to refunding of credits 576 credit guaranties have lost

noteikts, ka Fonda izsniegto un spēkā esošo garantiju apjoms nepārsniedz piecas reizes Fonda pašu kapitālu.

validity for the total amount of LVL 6,49 million (including 262 guaranties for the total amount of LVL 3,4 million in 2004).

1179 credit guaranties for the amount of LVL 23,69 million were in force on 1 January 2005.

In order to ensure demand for the guaranties of the Fund, the Fund signed an additional agreement with the Finance and Capital Market Commission on 26 January 2004, it was stipulated there that the amount of the guaranties given and being into force will not exceed its own capital more than five times.

4.2.tabula
Table 4.2

VAS "Lauku attīstības fonds" izsniegtās garantijas 2002.-2004.gadā
Guaranties given by the State Joint-stock Company "Rural Development Fund" in 2002-2004

	2002.	2003.	2004.	1997.-2004.
Izsniegto garantiju skaits <i>Number of given guaranties</i>	307	618	423	1836
Garantētā summa (tūkst.Ls) <i>Amount guaranteed (thousand, LVL)</i>	6046	15215	12086	38177
Kredītu apjoms, kas saņemts ar VAS "LAF" garantijām (tūkst.Ls) <i>Amount of credits that was received with the guaranties of the State Joint-stock Company "RDF" (thousand, LVL)</i>	15002	33288	34024	98459

Avots: Lauku attīstības fonds
Source: Rural development Fund

Fonds 2004.gadā ir nodrošinājis garantiju piešķiršanu visām banku pieprasītajām kredītu garantijām lauku uzņēmējiem, kuri atbilda Fonda aizdevumu garantēšanas noteikumiem. Fonda kredītu garantijas iespēju lauku uzņēmējiem apgūt SAPARD programmas līdzekļus, kā arī sekmēja ES strukturālo fondu līdzekļu apgušanu.

In 2004 the Fund has ensured the guaranties for all the credit guaranties requested by the banks for the rural entrepreneurs that complied with the provisions of the Fund for guaranteeing loans. The credit guaranties of the Fund ensured the possibility for the rural entrepreneurs to acquire the funding of the SAPARD Programme, as well as contributed to uptaking of the financing of the EU Structural Funds.

4.4.Nodokļi Taxes

Pēc ES statistikas biroja „Eurostat,” apkopotajiem datiem kopējais nodokļu slogs, ko veido visi nodokļi un sociālās apdrošināšanas maksājumi Latvijā 2003.gadā tie veidoja 29,1 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), kas bija otrais zemākais rādītājs starp visām 25 Eiropas Savienības valstīm. Viszemākais nodokļu slogs 2003.gadā no IKP bija Lietuvā 28,7%, tai seko Latvija 29,1%, Slovākija 30,9%, Īrija 31,2 %, Igaunija 33,4%. Savukārt visaugstākie nodokļi bija Zviedrijā 51,4%, Dānijā 49,8%, Beļģijā 48,1%, Francijā 45,7% un Somijā 45,1% no IKP (avots: Financenet).

Pēc Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā esošās informācijas Latvijā nodokļu maksātāju reģistrā uz 2005.gada 1.janvāri reģistrētas 28527 zemnieku saimniecības, tajā skaitā ar PVN apliekamās personas – 4445.

Zemnieku saimniecību skaits, kuras kā saimnieciskās darbības veicēji aizpilda gada deklarāciju par saimniecisko darbību (D3 veidlapu), 2003.gadā bija 20264. Dati par 2004.gadu Valsts ieņēmumu dienestā vēl nav apkopoti.

Lauksaimniecības produktu ražotājiem 2004.gadā

According to the data summarized by the EU Statistic Bureau "Eurostat" the total burden of taxes that is formed by all the taxes and social security payments formed 29,1% of the gross domestic product (GDP) in Latvia in 2003 that was the second lowest indicator between all 25 Members States of the European Union. In 2003 the lowest burden of taxes was in Lithuania 28,7%, then followed Latvia 29,1% Slovakia 30,9%, Ireland 31,2%, Estonia 33,4% of the GDP. In its turn the highest taxes were in Sweden 51,4%, Denmark 49,8%, Belgium 48,1%, France 45,7% and Finland 45,1% of the GDP (Source: Financenet).

In compliance with the information that is at the disposal of the State Revenue Service, 28527 rural farms were registered at the Tax Payer Register in Latvia on 1 January 2005, including 4445 persons to be imposed the VAT.

The number of the farms, where performers of the economic activities are fulfilling the annual declaration on the economic activities (form D3), reached 20264 in 2003. The data on 2004 are not still summarized at the

izmaksātās pievienotās vērtības nodokļa 12% kompensācija bija 4360,0 tūkst. latu jeb par 33,5 % vairāk nekā 2003.gadā.

2004.gadā kopējie ieņēmumi valsts budžetā pa nodokļu veidiem no zemnieku saimniecībām bija Ls 4095,9 tūkst., kas salīdzinājumā ar 2003.gadu kopumā pieauguši par 11,5% (4.3.tabula).

State Revenue Service.

The compensation of 12% of the value added tax disbursed to the producers of the agricultural products reached LVL 4360,0 thousand in 2004 or for 33,5% more than in 2003.

In 2004 the total income at the state budget from the farms according to the types of taxes reached LVL 4095, thousand that compared to 2003 has increased for 11,5% in total (table 4.3.).

4.3.tabula
Table 4.3

Valsts budžeta ieņēmumi no zemnieku saimniecībām 2002.-2004.gadā, (tūkst.Ls)
State budget receipts from peasant farms in 2002 – 2004, thous. LVL

	2002.	2003.	2004.	2004./2003.%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis <i>Individual income tax</i>	969,0	1287,1	1528,1	118,7
Uzņēmumu ienākuma nodoklis <i>Corporate revenue tax</i>	433,1	459,8	389,8	84,8
Sociālās apdrošināšanas iemaksas <i>Social insurance payments</i>	2459,3	2963,2	3136,6	105,8
Pievienotās vērtības nodoklis <i>Value added tax</i>	- 1266,0	- 1098,8	-1443,9	131,4
Dabas resursu nodoklis <i>Natural resources tax</i>	31,5	48,3	47,2	97,7
Akcīzes nodoklis <i>Excise tax</i>	8,8	-	-	-
Muitas nodoklis <i>Custom tax</i>	40,8	13,5	13,4	99,3
Ieņēmumi kopā <i>Total receipts</i>	2676,5	3673,1	4095,9	111,5

Avots: Valsts ieņēmumu dienests (VID)
Source: State Revenue Service (SRS)

Uzņēmumu atlase veikta pēc īpašuma un uzņēmējdarbības klasifikatora (IUFIK) uzņēmējdarbības formas koda 72 "Zemnieku saimniecība".

Nodokļu maksātāju reģistrā reģistrēto lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumu skaits bija pavisam 327 uzņēmumi, tajā skaitā 226 gaļas pārstrādes, 61 piena pārstrādes, 40 graudu pārstrādes uzņēmumi. Uzņēmumu atlase veikta pēc vispārējās ekonomiskās klasifikācijas (NACE 1.1. red.) pamatdarbības veidiem (atlasei izmantota informācija par pamatdarbības veidiem, kurus VID saņēmis no Centrālās statistikas pārvaldes).

Valsts budžeta ieņēmumi no lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumiem 2004.gadā pēc nodokļu veidiem pavisam bija Ls 15976,4 tūkst.

Selection of enterprises is performed according to the code No. 72 "Farm" of entrepreneurship form of the classifier of the propriety and entrepreneurship.

327 agricultural processing enterprises were registered at the Tax Payer Register, including 226 – meat processing, 61 milk processing and 40 corn processing enterprises. Selection of enterprises was performed according to the basic activity types of the general economic classification (NACE 1.1. red.) (the information for selection was used on the types of the basic activities, which the State Revenue Service received from the Central Statistical Bureau).

The state budget income from the agricultural processing enterprises according to the types of taxes was LVL 15976,4 thousand in total in 2004.

2004.gada valsts budžeta ieņēmumi no lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumiem (tūkst.Ls)
State budget receipts from agricultural processing enterprises in 2004, thous. LVL

Nozares <i>Branches</i>	Tai skaitā: <i>Including:</i>		Uzņēmuma ienākuma nodoklis <i>Corporate revenue tax</i>	Sociālās apdrošināšanas lemaksas <i>Social insur. payments</i>	PVN <i>VAT</i>	Akcīzes nodoklis <i>Excise tax</i>	Dabas resursu nodoklis <i>Natural resource tax</i>	Muitas nodoklis <i>Custom tax</i>
	Pavisam ieņēmumi <i>Total receipts</i>	Iedzīvot. ienākuma nodoklis <i>Individ. Income tax</i>						
Gaļas, gaļas izstrādājumu un konservu ražošana <i>Production of meat, meat products & canned meat</i>	8373,5	1684,7	62,8	2981,3	3174,5	0	64,2	306,0
Piena pārstrāde, siera un saldējuma ražošana <i>Milk processing, production of cheeses & ice- cream</i>	5606,6	2111,3	339,6	3294,7	-343,9	0	103,8	14,0
Graudu malšana, cietes un cietes produktu ražošana <i>Production of products of grain milling, starch & starch products</i>	1996,3	632,3	145,8	956,5	178,7	0	12,2	46,2
Kopā <i>In total</i>	15976,4	4428,3	548,2	7232,5	3009,3	0	180,2	366,2

Avots: VID
Source: SRS

Pēc (4.3. un 4.4. tabula) apkopotās informācijas 2004.gadā valsts budžeta kopējie ieņēmumi no zemnieku saimniecībām un pārstrādes uzņēmumiem bija Ls 20,0 milj. No tiem valsts sociālās apdrošināšanas maksājumus samaksāti Ls 10,4 milj. jeb 51,8 % no visu samaksāto nodokļu īpatsvara. Jāuzsver, ka sociālās apdrošināšanas iemaksājamo summu ziņā tas ir lielākais nodoklis. Tā likme - 33,09 %.

Savukārt ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) 2004.gadā bija Ls 5,96 milj. jeb 29,7 %.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklim Latvijas nodokļu likumdošanas akti paredz, ka gada apliekamajā ienākumā netiek ietverti un ar nodokli netiek aplikti ienākumi no lauksaimnieciskās ražošanas (personiskās palīgsaimniecībās, piemājas un zemnieku saimniecībās), ja tie nepārsniedz 3000 latu gadā. Pēc VID apkopotās informācijas 2002.gadā šie neapliekamie ienākumi bija Ls 9,6 milj., bet 2003.gadā - Ls 7,9 milj.

No 2005.gada 1.janvāra IIN neapliekamais minimums mēnesī noteikts 26 latī, atvieglojums par apgādībā esošu personu - 18 latī. Likumā par IIN 2004.gada 20.decembrī pieņemtie grozījumi paredz, ka katru gadu līdz 30. jūnijam noteiks ar IIN neapliekamā minimuma apmēru, to pakāpeniski paaugstinot, kā arī noteiks nodokļa atvieglojumu par apgādībā esošām personām.

Lai uzlabotu uzņēmējdarbības vidi, kopš 2002.gada Latvijā tika samazināta uzņēmumu ienākuma nodokļa likme (IIN) no 25% līdz 15%. 2004.gadā tā tika samazināta no 19% uz 15%. Arī lauksaimniecības nozarē

Following the summarized information (Table 4.3. and 4.4.) the total state budget income from the farms and processing enterprises was LVL 20,0 million in 2004. LVL 10,4 million of them or 51,8% of the total proportion of the taxes paid were disbursed for the social security payments. It should be emphasized that that it is the biggest tax as regards the amounts of social insurance to be paid. Its rate - 33,09 %.

In its turn the revenue of the inhabitant income tax (IIT) was 5,96 million LVL or 29,7%.

The legislation on taxes of Latvia concerning the income tax envisages that the income from the agricultural production (private auxiliary farms, household plots and farms) is not included in the annual taxable income and it is not imposed by the tax, if it does not exceed LVL 3000 per year. Following the information summarized by the SRS the in tax-exempt income was LVL 9,6 million in 2002 but LVL 7,9 million LVL in 2003.

The monthly non-taxable minimum of the IIT is defined LVL 26 by 1 January 2005, allowance for a dependent person is LVL 18. The amendments to the Law "On the Income Tax" approved on 20 December 2004 stipulate that the amount of the non-exempt minimum of the income tax will be defined by 30 June every year, gradually scaling it up, as well as the tax allowances for the dependent persons will be defined.

In order to improve the environment of entrepreneurship, the rate of the enterprise income tax (EIT) was reduced since 2002 from 25% to 15%. In 2004 it was reduced from 19% to 15%. The revenue of the EIT

UIN ieņēmumi, salīdzinot ar 2003.gadu, palielinājušies par 19,2%. Kopumā UIN 2004.gadā lauksaimniecības produktu pārstrādes nozarēs bija Ls 548,2 tūkst., bet 2003.gadā - Ls 459,8 tūkst.

Saskaņā ar likumu „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” spēkā ir vairākas UIN atlaides. Lauksaimniecības nozarē uzņēmumiem, kas veic lauksaimniecisko darbību, atlaide noteikta 10 latu apmērā par katru lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru. Pēc VID datiem šī atlaide 2002.gadā bija 438,6 tūkst. lati, bet 2003.gadā - 308,0 tūkst. lati.

has also increased for 19,2% at the agricultural sector compared to 2003. In 2004 the EIT was 548,2 thousand LVL in total at the processing sectors of the agricultural product but in 2003 – 459,8 thousand LVL.

According to the Law “On the Enterprise Income Tax”, several allowances of the EIT are in force. The allowance for the amount of LVL 10 is determined for each hectare of the agricultural land concerning agricultural enterprises that ensure agricultural activities. In compliance with the data of the SRS the allowance was LVL 438,6 thousand in 2002 but LVL 308,0 thousand in 2003.

Dīzeļdegvielas akcīzes nodokļa atmaksa lauksaimniecības produktu ražotājiem

Reimbursement of the Excise Duty of the Derv for the Producers of the Agricultural Production

Lauksaimniecības produktu ražošanai faktiski izmantotā zemes platība, par kuru 2004.gadā pieprasīta akcīzes nodokļa atmaksa par iegādāto dīzeļdegvielu, bija 333719 ha un saņemtā nodokļa kompensācija Ls 8,93 milj., no tiem Ls 1,28 milj. par 2003.gadā iegādāto dīzeļdegvielu.

Pēc pašvaldību informācijas no 209096 personām, kuru īpašumā vai lietošanā ir zeme, 2004.gadā atmaksu par izlietoto dīzeļdegvielu pieprasīja pavisam 12030 personas jeb 5,8 % no kopējā skaita, tai skaitā 7444 zemnieku saimniecības. Turpretim 2003.gadā to pieprasīja 10633 personas, no tām - 7032 zemnieku saimniecības.

The actual amount of the land utilized for the agricultural production for which the reimbursement of the excise duty of the acquired derv was requested, constituted 333719 ha in 2004 and the received tax compensation was LVL 8,93 million, LVL 1,28 million of them was for the purchased derv.

In accordance with the information of the municipalities 12030 persons or 5,8% of the total amount – 209096 persons who own or utilise the land, requested reimbursement for the utilised derv in 2004, including 7444 farms. While 10633 persons requested it in 2003, 7032 of them were farms.

4.5.tabula
Table 4.5

Atmaksātais akcīzes nodoklis par izlietoto dīzeļdegvielu 2002.-2004.gadā

Refunded excise tax for derv used in 2002 - 2004

	Mērvienības	2002.	2003.	2004.
Pavisam izmaksāts akcīzes nodoklis, <i>Total excise tax paid out,</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	5,40	5,50	8,93
t.sk: par kārtējo gadā iegādāto <i>incl.: for what was purchased in the current year</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	4,90	4,80	7,65
par iepriekšējā gadā iegādāto <i>for what was purchased in the previous year</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	0,50	0,70	1,28
Izmantojamā zemes platība, <i>Land area used,</i>	milj.ha <i>mln. LVL</i>	2,03	2,10	2,57
no tās: pieprasīta atmaksa <i>of which: refund requested</i>	milj.ha <i>mln. LVL</i>	0,48	0,48	0,58
% no kopējās zemes platības <i>% of the total land area</i>	%	23,6	22,9	22,6
Saņemti iesniegumi atmaksai <i>Applications for refund received</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	5,60	5,76	8,25
no tiem: atzīti par nederīgiem <i>of which: acknowledged invalid</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	0,14	0,15	0,28
% no kopējo iesniegumu skaita <i>% of the total number of applications</i>	%	2,5	2,5	3,4
Pašvaldību informācija par personu skaitu, kuru īpašumā vai lietošanā ir zeme <i>Information of the municipalities on the number of persons who own or use land</i>	Skaitis <i>Number</i>	189693	182811	209096
no tām: kas pieprasa atmaksu <i>of which: requested refund</i>	skaitis <i>number</i>	6666	10633	12030
% no kopējo personu skaita <i>% of the total number of persons</i>	%	3,5	5,8	5,8

Avots: VID
Source: SRS

Kopsavilkums "Personu skaita struktūra", kuras par 2004.gadā iegādāto dīzeļdegvielu pieprasīja akcīzes nodokļa atmaksu uz 2005.gada 1.janvāri

Summary "Number of persons in the structure" who requested refund of the excise tax on diesel fuel purchased in 2004, as of 1 January 2005

Struktūra Structure	Kopējais skaits Total number			Faktiski pieprasījuši atmaksu Actually requested refund			
	Pašvaldību sniegtā informācija par personu skaitu, kuru lietošanā ir zeme Information on the number of persons who had land in use, supplied by municipalities	Personu skaits, kuras reģistr.NMR (VID) un nodarbojas ar saimniecisko darbību Number of persons registered with the Tax Payers' Register (SRS) and engaged in business activities		Personu skaits, kuras pieprasa akcīzes nodokļa atmaksu (no gada sākuma) Number of person requesting refund of the excise tax (from the beginning of the year)		No kopējā skaita % atmaksu pieprasa Requested refund, of the total number (%)	
		Kopā Total	t.sk.reģistrētas kā PVN maksātāji incl. registered as VAT payers	Kopā Total	t.sk.reģistrētas kā PVN maksātājas incl. registered VAT payers	No kopējā reģistrētā PVN maksātāju skaita % atmaksu pieprasa Requested refund, of the total registered number of VAT payers (%)	
Zemnieku saimniecības Peasant farms	25979	26135	4110	7444	28,7	2296	55,9
SIA,(ar lauksaimniecības novirzienu) Ltd., (with agricultural orientation)	626	632	539	309	49,4	301	55,8
A/s,(ar lauksaimniecības novirzienu) JSC, (with agricultural orientation)	38	37	31	14	36,8	14	45,2
Individuālie uzņēmumi Individual enterprises	57	386	106	23	40,4	17	16,0
Kooperatīvās saimniecības Cooperative farms	121	168	109	62	51,2	57	52,3
Paju sabiedrības Share companies	17166	1987	52	235	1,4	26	50,0
Fiziskas personas Individuals	145981	34895	54	3318	2,3	27	50,0
Pārējās Others	19128	3930	369	625	3,3	154	41,7
Kopā: In total	209096	68170	5370	12030	5,8	2892	53,9

Avots: VID
Source: SRS

2004.gadā no saņemtajiem iesniegumiem dīzeļdegvielas atmaksai par nederīgiem atzīti (iesniegto dokumentu neatbilstība faktiskajiem dīzeļdegvielas iegādes izdevumiem un faktiski apstrādātajām zemes platībām) 3,4% no kopējo iesniegumu skaita jeb kopsummā Ls 283112.

Kļūstot par ES dalībvalsti, Latvija no 2004.gada 1.maija piemēro ES noteiktās minimālās akcīzes nodokļa likmes naftas produktiem. Akcīzes nodokļa likme dīzeļdegvielai (gāzeļļai) bija Ls 148 par 1000 litriem.

No 2005.gada 1.janvāra akcīzes nodokli par

In 2004 the 3,4% of the total amount of applications received for reimbursement of the derv for the total amount of LVL 283112 were recognized as invalid (the incompliance of the submitted documents with the actual expenditure for purchasing of derv and actually cultivated areas of land).

Becoming a Member State of the EU, starting from 1 May 2004 Latvia applies the minimal rates of the excise duty for the oil products determined by the EU. The rate of the excise duty for the derv (gas oil) was LVL 148 per 1000 liters.

dīzeļdegvielu, kas izmantota lauksaimniecības zemes apstrādei, atmaksā 164 latus par 1000 litriem.

From 1 January 2005 LVL 164 per 1000 liters are reimbursed for the excise duty for the derv that is utilized for cultivating the agricultural land.

Pievienotās vērtības nodoklis, jaunā pielietošanas kārtība pēc iestāšanās ES.

Value Added Tax, new application procedure following the acceding to the EU

PVN ir patēriņa nodoklis, ko pieskaita pie preces vai pakalpojuma cenas. To maksā preces pircējs vai pakalpojuma saņēmējs. Ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā ir atceltas ārējās robežas starp Latviju un citām ES dalībvalstīm, nodrošināta preču un pakalpojumu brīva kustība kopējā tirgus ietvaros, tāpēc, ievēdot preces Latvijā no citām ES dalībvalstīm, PVN nav jāmaksā uz valsts robežas. Par preču importu ES uzskata preču ieviešanu ES teritorijā no trešajām valstīm vai teritorijām. Par eksportu ES uzskata preču izvešanu no ES teritorijas uz trešajām valstīm vai teritorijām.

Bez standarta PVN 18% likmes, Latvijā ir noteikta arī samazināta PVN 5% likme. Ir arī PVN nulles % likme.

Pēc iestāšanās ES no 2004.gada 1.maija mainījās arī PVN likmes, kas skar lauksaimniecības nozari. PVN 9% likmes vietā tika ieviesta PVN 5% likme, kas tiek piemērota veterināro medikamentu piegādēm saskaņā ar MK apstiprināto sarakstu. Tāpat no 2004.gada 1.maija PVN 18% likme tiek piemērota veterinārmedicīnas preču piegādēm, veterinārmedicīnas pakalpojumiem, kas līdz tam ar šo nodokli netika aplikti.

The VAT is a consumption tax that is charged up to the price of goods or services. The customer of goods or recipient of services pays it. By Latvia's accession to the European Union the exterior frontiers between Latvia and other EU Member States are removed, the free movement of goods and services is ensured within the framework of the common market, therefore when transporting goods from other EU Member States to Latvia, it is not necessary to pay the VAT on the border. The EU considers the transporting of goods from the third countries or territories to the EU area as import of goods. The EU considers the transporting of goods from the EU area to the third countries or territories as export.

The reduced VAT rate - 5% is determined beside the standard VAT rate - 18% in Latvia. There is also VAT rate - 0%

The rates of the VAT related to the agricultural sector changed following the accession to the EU since 1 May 2004. The 5% VAT rate was introduced instead of the 9% VAT rate that is imposed to the supply of the veterinary medicine in compliance with the list approved by the CM (Cabinet of Ministers). Beside that from 1 May 2004 the 18% VAT rate is imposed to the supply of goods of the veterinary medicine, the services of the veterinary medicine that until above-mentioned moment was not imposed by this tax.

4.5.Kooperatīvu un nevalstisko organizāciju atbalsts *Support for cooperative and non-governmental organizations*

Kooperācijas veicināšana

Promotion of Cooperation

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (LPKS) tika dibinātas ar mērķi noteikt stratēģiju un veicināt lauksaimniecības produktu ražošanu un realizāciju par biedriem izdevīgām cenām gan vietējā, gan arī ES tirgū. Sabiedrības saviem biedriem sniedz iespējami lētākus pakalpojumus.

2004.gadā Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīviem bija iespēja pretendēt uz valsts atbalstu subsīdijām „Kredītprocentu dzēšana lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīviem”, „Investīciju atbalsts lauksaimniecībā”. Kā vienreizējais maksājums Ls 5000 apmērā no subsīdiu programmas „Kooperācijas attīstības atbalsts jaunajiem kooperatīviem” tika piešķirti Ls 69843,49 tūkst. jaunajām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām.

The cooperative societies of the agricultural services (CSAS) were established aimed at defining strategy and promoting production and realization of the agricultural products for prices favorable to the members either in the local market or the EU market. The society supplies services that are as cheap as possible.

In 2004 the cooperatives of the agricultural services had a possibility to apply for the state aid subsidies “Canceling of credit interest for the cooperatives of the agricultural services” and “Investment aid for agriculture”. LVL 69843,49 were allocated as extraordinary payments for the amount of LVL 5000 each from the subsidy programme “Support for development of collaboration for the new cooperatives” to the new cooperative societies of the agricultural services.

4.7.tabula
Table 4.7

**Lauksaimniecības nevalstisko organizāciju un lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību atbalsts
2004.gadā (tūkst. latu)**

*Support for the agricultural non-governmental organizations and cooperative societies of the agricultural services in 2004
(thousand, LVL)*

Pasākums <i>Measure</i>	Summa (tūkst. Ls) <i>Amount (thous. LVL)</i>	%
Lauksaimniecības nevalstisko organizāciju atbalsts <i>Support for the agricultural non-governmental organizations</i>	111,99	24,2
Lauksaimniecības nevalstisko organizāciju savstarpējās sadarbības veicināšana <i>Promotion of mutual collaboration of the agricultural non-governmental organizations</i>	168,0	36,3
Kooperācijas attīstības atbalsts jaunajiem kooperatīviem <i>Support for development of collaboration for the new cooperatives</i>	69,84	15,1
Kreditprocentu dzēšana atzītiem lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīviem <i>Cancelling of the credit interest for the recognized cooperatives of the agricultural services</i>	109,81	23,7
Jauno augļu un dārzeņu ražotāju grupu sākotnējās atzīšanas veicināšana <i>Promotion of initial recognition of the new fruit and vegetable producers</i>	3,25	0,7
Kopā <i>In total</i>	462,89	100,0

Avots: ZM
Source: MoA

Atbalsta politika radījusi labvēlīgu kooperācijas attīstību Latvijas teritorijā kā jaunu Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību (LPKS) dibināšanā, tā apgrozījuma pieaugumā. Laika periodā no 2003.gada 1.aprīļa līdz 2004.gada 1.aprīlim tika nodibinātas 27 jaunas kooperatīvās sabiedrības. Tas liecina par kooperatīvu kā organizāciju nepieciešamību laukos un to pozitīvo ieguldījumu lauksaimniecībā.

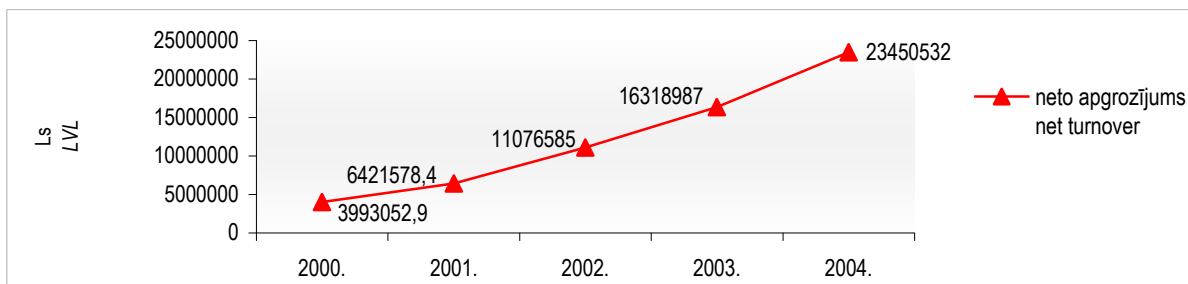
The aid policy has created favorable development of the cooperation in the territory of Latvia either for the establishment of new cooperative societies of agricultural products (CSAP) or for increase of turnover. 27 new cooperative societies were established in the period of time from 1 April 2003 to 1 April 2004. It testifies on the necessity of cooperatives as organizations at the rural area and their positive contribution to agriculture.

4.8.tabula
Table 4.8

**Kooperatīvajām saimniecībām izmaksātās subsīdijas reģionu griezumā 2004.gadā
*Subsidies disbursed to the cooperative societies according to the regions in 2004***

Reģioni <i>Regions</i>	Kopējā summa(tūkst.Ls) <i>Total amount (thous. LVL)</i>
Ziemeļvidzeme	11,40
Zemgale	8,55
Lielrīga	9,48
Dienvidkurzeme	0
Ziemeļkurzeme	1,88
Dienvidlatgale	15,20
Viduslatvija	1,90
Austrumlatgale	2,11
Ziemeļaustrumi	1,13
Citi saņēmēji <i>Other receivers</i>	411,24
Kopā <i>In total</i>	462,89

Avots: LAD
Source: RSS

Avots: ZM
Source: MoA

4.6.attēls. Kooperatīvo sabiedrību neto apgrozījums un apgrozījums starp biedriem 2000. - 2004.gadā

Figure 4.5. Net turnover of the cooperative societies and the turnover amongst the members in 2000 – 2004

Vērtējot kooperatīvās sabiedrības, tiek ņemti vērā pakalpojumu apgrozījuma rādītāji.

4.5.attēlā ir redzams kooperatīvu apgrozījums laika periodā no 2000.gada līdz 2004.gadam. Neto apgrozījums no Ls 3,99 milj. 2000.gadā ir pieaudzis līdz Ls 23,5 milj. 2004.gadā jeb par Ls 7,14 milj. vairāk nekā 2003.gadā.

Zemkopības ministrija saskaņā ar 2003.gada 17.jūnijā pieņemtajiem Ministru kabineta "Noteikumiem par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības reģistrācijai nepieciešamajiem dokumentiem un šīs sabiedrības atzīšanas kārtību" 2005.gada 15.aprīlī izvērtēja kooperatīvo sabiedrību darbību pēc 2003.gada rezultātiem un sniedza pozitīvu vērtējumu 45 kooperatīvajām sabiedrībām.

2004.gadā reģistrētas 72 lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības, kuras savu darbību veic Latvijas teritorijā. To darbības novirzieni: graudu pirmapstrādes un uzglabāšanas kooperatīvās sabiedrības - 25, piena kooperatīvi - 27, no kuriem 3 kooperatīvi nodarbojas arī ar piena pārstrādi un ražo kvalitatīvu produkciju, augļu un dārzeņu kooperatīvi - 10, medus kooperatīvu - 2, gaļas kooperatīvi - 3 un lauksaimniecības tehnikas pakalpojumu kooperatīvi - 5.

2004.gadā vērojama piena un graudu kooperatīvu strauja attīstība.

The indicators of the turnover of services are taken into consideration evaluating the cooperative societies.

The turnover of the cooperatives in the period of time from 2000 to 2004 is showed in Figure 4.5. The net turnover from LVL 3,99 million in 2000 has increased by LVL 23,5 million annually or for LVL 7,14 million more than in 2003.

In compliance with the Regulations of the Cabinet of Ministers "On the documents requested for the registration of a cooperative society of the agricultural services and procedure of accepting these societies" adopted on 17 June 2003, the Ministry of Agriculture considered the activities of the cooperative societies according to the results of 2003 and ensured positive evaluation on 45 cooperative societies on 15 April 2005.

72 cooperative societies of the agricultural services were registered in 2004, which operate in the territory of Latvia. Their sectors of operation are the following: 25 – cooperative societies of the corn pre-processing and storage, 27 – cooperatives of milk, 3 of them are involved in processing of milk and produce production of a good quality, 10 cooperatives of fruit and vegetables, 2 cooperatives of honey, 3 cooperatives of meat, 5 cooperatives of agricultural equipment services.

A fast development of the cooperatives of milk and corns is observed in 2004.

Lauksaimnieku pašpārvalde

Self-government of the Farmers

Lai atbalstītu lauksaimnieku nevalstisko organizāciju darbību, 2004.gadā Lauksaimniecības subsīdiju valsts programmā lauksaimnieku nevalstisko organizāciju atbalstam tika izlietoti 112 000 latu ar mērķi paplašināt lauku iedzīvotāju iesaistīšanos lēmumu pieņemšanas procesos, nodrošināt sadarbību starp dažāda līmeņa institūcijām un nevalstiskajām organizācijām, veicināt lauku iedzīvotāju informētību un izglītošanu par Latvijas integrāciju ES, radīt labvēlīgu vidi lauksaimnieciskajai ražošanai, kā arī aktivizēt ekonomikas dažādošanu laukos, tādējādi paaugstinot lauku iedzīvotāju dzīves līmeni.

Nodrošinot informācijas apriti starp valsts institūcijām, Eiropas Savienības līmeņa organizācijām un lauksaimniekiem, 2004.gadā valsts atbalsts subsīdiju veidā tika piešķirts arī lauksaimnieku nevalstisko organizāciju

In order to support the operation of the agricultural non-governmental organizations, according to the State Programme of Agricultural Subsidies LVL 112 000 were used for supporting the agricultural non-governmental organizations in 2004 aimed at expanding the involvement of the rural population in the decision taking processes, to ensure cooperation between institutions and non-governmental institutions of different levels, to promote information of the rural inhabitants on the integration of Latvia into the EU, to ensure favourable environment for the agricultural production, as well as to liven differentiation of economics at the rural area, thus improving the level of living of the rural population.

Ensuring circulation of information between the public institutions, the institutions of the EU level and the farmers, LVL 168 000, as a state aid were granted for

savstarpējās sadarbības veicināšanai - 168 000 latu, t.sk. 31 000 latu Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomei, 35 000 latu Latvijas zemnieku pārstāvim Briselē un 102 000 latu rajonu lauksaimnieku apvienību izveidei un darbībai.

Latvijā aktīvi darbojas 6 daudznozaru lauksaimnieku organizācijas, kā arī aptuveni 60 nozaru asociācijas un biedrības. Šīs lauksaimnieku nevalstiskās organizācijas aptver visu Latvijas teritoriju, nodrošinot vispārēju informācijas apmaiņu starp lauksaimniekiem un dažāda līmeņa valsts institūcijām. Lai nodrošinātu efektīvu informācijas apmaiņu starp lauksaimnieku organizācijām un Zemkopības ministriju, 2000.gada aprīlī tika izveidota Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome (turpmāk - LOSP) dažādu valsts mēroga lauksaimniecības ražošanas un produkcijas pārstrādes nevalstisko organizāciju apvienojoša konsultatīva institūcija, lai veicinātu lauksaimnieku organizāciju diskusijas ar Zemkopības ministriju un citām valsts institūcijām aktuālajos lauksaimniecības jautājumos. LOSP nodrošina atgriezenisko saikni starp Zemkopības ministriju un nevalstiskajām organizācijām lauksaimniecības politikas veidošanas un ieviešanas jautājumos, kā arī veic lauksaimniecības sektorā esošo problēmu apzināšanu un iespējamo risinājumu meklēšanu. 2004.gada beigās LOSP noformēja juridisko statusu, reģistrējoties kā biedrība Uzņēmumu reģistrā.

Katru gadu atkārtoti tiek slēgts LOSP sadarbības līgums ar Zemkopības ministriju, kurā tiek noteikti galvenie ZM un LOSP pamatprincipi un reglamentēti sadarbības virzieni. Līguma ietvaros visi būtiskākie lauksaimniecības sektoru ietekmējošie normatīvie akti tiek saskaņoti ar LOSP. Padomes pārstāvji piedalās normatīvo aktu izstrādes darba grupās, tiem ir iespējas virzīt priekšlikumus izmaiņām lauksaimniecības darbības regulējumos, kā arī ražotājiem vismaz reizi mēnesī ir iespējams pārrunāt aktuālos jautājumus ar zemkopības ministru.

2004.gadā Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomē darbojās 51 organizācija, tai skaitā 6 daudznozaru sabiedriskās organizācijas, 35 nozares pārstāvošas lauksaimnieku organizācijas un biedrības, kā arī 10 asociētie biedri.

Lai tiktu nodrošināta atgriezeniska informācijas apmaiņa starp rajona, valsts, pašvaldību institūcijām, LOSP un lauku iedzīvotājiem, 2004.gadā darbojās 24 rajonu lauksaimnieku apvienības. Tas veicinājis arvien lielākas lauku iedzīvotāju daļas iesaistīšanos dažādu jautājumu risināšanā un paaugstinājis to informētības līmeni par Eiropas Savienības Kopējo lauksaimniecības politiku un Latvijas integrāciju Eiropas Savienībā.

2004.gadā LOSP pārstāvji piedalījušies Zemkopības ministrijas izveidotajās darba grupās, snieguši atzinumus par aktuāliem un stratēģiskiem jautājumiem. LOSP sadarbībā ar Zemkopības ministriju ir panākusi kompensāciju izmaksāšanu augļkopjiem par pavasara salnu nodarītajiem zaudējumiem. LOSP piedalījies platību maksājumu sistēmas un sektoru atbalsta izstrādāšanā, līdzdarbojies Lauku attīstības plāna un Vienotā programmdokumenta programmas papildinājuma izstrādē, sekojusi SAPARD Latvijas Lauku attīstības programmas realizācijai. Caur LOSP Briseles biroja darbu

promotion of mutual cooperation of the non-governmental institutions of farmers in 2004, including LVL 31 000 to the Cooperation Board of the Organizations of Farmers, LVL 35 000 to the representative of the farmers of Latvia in Brussels and LVL 102 000 for establishment and activities of the regional societies of farmers.

6 multi-sector organizations of farmers operate actively in Latvia, as well as about 60 branch associations and societies. These non-governmental organizations of farmers encompass the entire territory of Latvia, by providing general exchange of information between the farmers and the public institutions of different levels. In order to ensure effective exchange of information between the organizations of farmers and the Ministry of agriculture the Latvian Agriculture Joint Consultative Council (LAJCC) was established in April 2000 that is a consultative institution uniting different non-governmental institutions of agricultural production and processing on the scale of the country, in order to encourage discussions of the farmer organizations with the Ministry of Agriculture and other public institutions on the current matters of agriculture. The LAJCC ensures feedback between the Ministry of Agriculture and the non-governmental organizations on the matters related to the establishment and implementation of the agricultural policy, as well as gathers information on the problems at the agricultural sector and searches for the possible solutions. The LAJCC processed the legal status at the end of 2004 by registering as a society at the Enterprise Register.

The cooperation agreement between the LAJCC and the Ministry of Agriculture is concluded repeatedly every year where the main basic principles of the MA and LAJCC are stipulated and the cooperation sectors are regulated. All the most significant legal enactments influencing the agricultural sector are coordinated with the LAJCC within the framework of the agreement. The representatives of the Board take part at the working groups developing the legal enactments, they are able to forward recommendations for amendments to the legal enactments related to agriculture and once in a month the producers may discuss the current matters with the Minister of Agriculture.

51 organizations participated at the Latvian Agriculture Joint Consultative Council in 2004, including 6 multi-sector public organizations, 35 organizations and societies representing the sector, as well as 10 associated members.

24 district associations of farmers operated in 2004 in order to ensure the feedback of information between the regional, state and municipal organizations, the LAJCC and the rural inhabitants. It has encouraged the participation of the increasingly larger part of the rural inhabitants at solving different issues and has increased their information level on the Common Agricultural Policy of the European Union and the integration of Latvia into the European Union.

In 2004 the representatives of the LAJCC have participated at the working groups established by the Ministry of Agriculture and rendered statements on current and strategic matters. In cooperation with the Ministry of Agriculture the LAJCC has attained disbursement of

tiek iegūta informācija par lauksaimniecības aktualitātēm pārējās Eiropas Savienības valstīs un tiek pārstāvētas Latvijas lauksaimnieku intereses Eiropas līmeņa lauksaimnieku nevalstiskajās organizācijās.

Lai nodrošinātu diskusijas ar pārtikas ražotājiem un to atsevišķām organizācijām, Zemkopības ministrija sadarbojas ar Pārtikas nozaru sadarbības padomi (turpmāk – PNSP). Tās galvenie sadarbības virzieni:

- ar pārtikas nozari saistīto normatīvo aktu projektu saskaņošana atzinuma sniegšanai;
- informācijas sniegšana par darba grupām, kas izveidotas Zemkopības ministrijā un kurās izskata ar pārtikas apriti saistītos jautājumus;
- PNSP pārstāvju darbība Zemkopības ministrijas darba grupās atsevišķu normatīvo aktu izstrādei;
- sistemātiskas tikšanās starp PNSP un zemkopības ministru par aktuāliem jautājumiem pārtikas nozarē, kurās ministrs un attiecīgie ZM speciālisti atbild uz izvirzītajiem jautājumiem.

Pašreizējā laikā ļoti svarīgs savstarpējās sadarbības virziens ir Eiropas Savienības dokumentu prasību skaidrojumi par to piemērošanu (vīna sektorā, augļu un dārzeņu sektorā, higiēnas jomā pārtikas aprītē u.c.).

compensations to fruit-growers on damages caused by the spring frosts. The LAJCC has taken part at the development of the system of area payments and support for sectors, has participated at the development of the addendum to the Rural Development Plan and the Single Programming Document and has followed the implementation of the rural Development Programme of Latvia under the SAPARD. Information on the current issues of agriculture in other Member States of the European Union are obtained and the interests of the farmers of Latvia are represented at the non-governmental agricultural organizations of the European level with the assistance of the LAJCC office at Brussels.

In order to ensure discussions with food producers and their particular organizations, the Ministry of Agriculture cooperates with the Cooperation Board of the Food Sector (hereinafter referred to as – the CBFS). Its main cooperation sectors are the following:

- Coordination of the draft legal enactments related to the food sector for rendering of the statement;
- Rendering of information on the working groups that are established at the Ministry of Agriculture, where the issues related to the circulation of food are considered;
- Activities of the representatives of the CBFS at the working groups of the Ministry of Agriculture regarding development of particular legal enactments;
- Regular meetings between the CBFS and the Minister of Agriculture on current matters of the food sector where the minister and the relevant experts of the MA reply to the put issues.

Explanations of the requirements of the European Union's documents on their implementation are a very important sector of the mutual cooperation at the moment (at the sector of wine, the sector of fruit and vegetable, and the standards of hygiene at the circulation of food).

5. Lauksaimniecības nozaru attīstība Development of Agricultural sectors

5.1. Piens un piena produkti Milk and Milk-based Products

Piensaimniecība ir viena no lauksaimniecības pamatnozārēm Latvijā. 2004.gadā saražotas 786,4 tūkst. tonnas piena. No tā govs piens 784,0 tūkst. tonnas.

Dairy production is one of the basic agricultural sectors in Latvia. 786,4 thousand tonnes of milk were produced in 2004. 784,0 thousand tonnes of it was the milk of cows.

5.1.tabula
Table 5.1

Piena bilance 2002.-2004.gadā (tūkst.t.)
Milk balance 2001-2003 (thousand tons)

	2002.	2003.	2004.
Atlikums gada sākumā pārrēķināts pienā <i>Stocks at the beginning of the year, converting to milk</i>	34,7	16,48	22,1
Resursi Resources			
Saražots piens un piena produkti, pārrēķinot pienā <i>Produced milk and milk-based products, converting to milk</i>	813,7	785,7	786,4
Piena produktu imports, pārrēķinot pienā <i>Import of milk-based products, converting to milk</i>	75,9	88,2	79,8
Resursi kopā <i>Resources in total</i>	924,3	890,3	888,3
Patēriņš Consumption			
Piena un piena produktu patēriņš, pārrēķināts pienā <i>Consumption of milk and milk-based products, converting to milk</i>	816,1	767,7	733,0
- t. sk. patēriņš iedzīvotāju uzturā <i>- of which the consumption in people's food</i>	640,4	606,2	599,0
- t. sk. patēriņš lopbarībā <i>- of which the consumption in animal feed</i>	175,7	161,5	134,0
Piena produktu eksports, pārrēķinot pienā <i>Export of milk-based products, converting to milk</i>	91,8	100,6	139,0
Kopā patērēts piens un piena produkti, pārrēķināti pienā <i>Total amount of consumed milk and milk-based products, converting to milk</i>	907,8	868,2	872,0
Atlikums gada beigās <i>Stocks at the end of the year</i>	16,5	22,1	16,3

Avots: CSP, LAD
Source: CSB, RSS

Gada vidējais slaucamo govju skaits 2004.gadā bija 184,4 tūkst. govju, no kurām visa veida saimniecībās izslaukti 784,0 tūkst. tonnas piena, pie vidējais izslaukums no govju bija 4251 kg. No izslauktā piena daudzuma lopiem izbarotas 134,0 tūkst. tonnas, uzturam patērētas 133,8 tūkst. tonnas, pārdots neapstrādāts 511,0 tūkst. tonna, pārdošanai pārstrādātas 5,1 tūkst. tonnas piena, krējuma ražošanai – 2,8 tūkst. tonnas, siera ražošanai – 0,6 tūkst. tonnas, sviesta ražošanai – 0,2 tūkst. tonnas. Ieņēmumi no pārdojā piena bija Ls 65,9 milj.

Piena kvalitāte 2004.gadā, salīdzinot ar 2003.gadu, uzlabojusies. Tā vidējais olbaltumvielu saturs pienā ir 3,30 %, tauku saturs 4,16 %.

The average number of the milking cows reached 184,4 thous. cows in 2004, from which 784,0 thous. tonnes of milk were milked at all types of farms. The average milk yield of the cow was 4251 kg. 134,0 thous. tonnes of the milked amount were fed to the livestock, 133,8 thous. tonnes were used for aliment, 511,0 thous. tonnes were sold without processing, 5,1 thous. tonnes were processed for realization, 2,8 thous. tonnes – for production of cream, 0,6 thous. tonnes – for production of cheese, 0,2 thous. tonnes – for production of butter. The income of the realized milk constituted LVL 65,9 million.

The quality of milk has improved compared to 2003. The average protein content is 3,30%, fat content - 4,16%.

Visu veidu saimniecību grupējums pēc slaucamo govju skaita 2004.gada beigās
Grouping of farms of fall types according to the number of the milking cows at the end of 2004

Slaucamo govju skaits saimniecībā <i>Number of the milking cows at farms</i>	Saimniecības ar attiecīgo slaucamo govju skaitu <i>Farms with the respective number of the milking cows</i>		Slaucamo govju skaits grupā <i>Number of the milking cows at the Group</i>	
	Skaitis <i>Number</i>	Procenti <i>Percentage</i>	Skaitis <i>Number</i>	Procenti <i>Percentage</i>
1	32484	53,0	32484	17,5
2	15246	24,9	30492	16,5
3 - 5	8952	14,6	33978	18,3
6 - 9	2273	3,7	16401	8,9
10 - 19	1439	2,4	19112	10,3
20 - 29	372	0,6	8669	4,7
30 - 49	223	0,4	8220	4,4
50 - 99	147	0,2	9985	5,4
100 - 199	50	0,1	7021	3,8
200 - 299	26	0,0	6574	3,6
300 un vairāk <i>300 and more</i>	27	0,1	12288	6,6
Kopā <i>In total</i>	61239	100,0	185224	100,0

Avots: CSP
Source: CSB

Samazinoties mazo (1-5 govju) saimniecību skaitam, pakāpeniski palielinās lielo saimniecību īpatsvars. Salīdzinot ar 2003.gadu, var paredzēt, ka sakarā ar piena iepirkuma cenu kāpumu mazo saimniecību skaits kopējā struktūrā samazināsies arī turpmāk, vienlaicīgi pieaugot lielo saimniecību skaitam un govju skaitam tajās, rezultātā kāpinot piensaimniecības efektivitāti.

Piensaimniecības sektorā pašreiz notiek strukturālas pārmaiņas, kuras turpināsies tuvāko gadu laikā. Piena ražotāji piesaista investīcijas ganāmpulku atjaunošanā, saimniecību modernizēšanā un paplašināšanā, kas rada iespēju attīstīties piena sektoram. Tomēr piensaimniecības sektors vēl ir diezgan sadrumstalots.

Ganāmpulka pārstrukturizāciju pierāda lielāko ganāmpulku skaita pieaugums, piemēram, ganāmpulku skaits ar govju skaitu no 51-99 govīm (*pēc pētījumu rezultātiem efektīvākais saimniecības lielums un nozares specializācijas indikators*) no 2003.gada līdz 2004.gadam ir palielinājies par 18%.

Latvijā vidējā piena iepirkuma cenu ir pieaugusi un, salīdzinot ar 2004.gada martu, 2005.gada martā tā palielinājās par 20%, sasniedzot iepirkuma cenas līmeni 154,6 Ls par tonnu (Latvijas piensaimnieku centrālās savienības - *LPCS dati*), kas pagaidām ir 73% no ES vidējās svērtās piena iepirkuma cenas (*DG AGRI-D1 dati, iepirkumā pēc faktiskā piena tauku satura*). Turklāt ilgākā laika periodā (salīdzinot ar 2003.gada martu) tā ir pieaugusi pat vēl vairāk – par 54%. 2004.gada vidējā cena 130,63 Ls ir par 36% lielāka par 2003.gada vidējo cenu 96,09 Ls (*CSP dati*).

By reducing the number of the small farms (1-5 cows), the proportion of the big farms grows gradually. Compared to 2003, it is possible to forecast that the number of the small farms will reduce within the common structure due to the increase of the purchasing price of milk, simultaneously the number of the big farms and the number of cows at them will grow, as a result the effectiveness of the dairy production will be augmented.

Structural changes are going on at the sector of the dairy production at the moment that will continue in the near future. The milk producers attract investments for the renovation of herds and for the modernization and expansion of farms that ensure possibility for the development of the sector of milk. Therefore the sector of milk is rather disintegrated.

The increase of the number of the largest herds approves the reorganization of the herd, for instance, the number of herds including 51-99 cows (according to the results of researches the most effective size of a farm and the indicator of specialization of the sector) has increased for 18% from 2003 to 2004.

The average purchasing price of milk has grown in Latvia, it has increased for 20% in March 2005 compared to March 2004 reaching the level of purchasing price of 154,6 LVL per tonne (data of the Latvian Central Dairy Association - LCDA) that is 73% of the weighted-average purchasing price of milk of the EU (data of the DG Agri-D1, at purchasing according to the actual fat content of milk). Beside that it has grown even more – for 54% during the longer period of time (compared to March 2003). The average price of 2004 – LVL 130,64 is for 36% higher than the average price of 2003 – LVL 96,09 (data of the CSB).

Ciltsdarbs Breeding

5.3.tabula
Table 5.3

Govju ganāmpulku kvalitāte 2002.-2004.gadā
Quality of Herds of Cows 2002-2004

	2002.	2003.	2004.
Govju skaits pārraudzībā tūkst. <i>Number of recorded cows (thousand)</i>	75,8	98,4	104,0
Vidējais izslaukums no govīm kg/gadā <i>Average milk-yield from a cow (kg per year)</i>	3958	4261	4251
Vidējais izslaukums no govīm pārraudzībā kg/gadā <i>Average milk-yield from a recorded cow (kg per year)</i>	4833	4791	4936
Piena tauki govīm pārraudzībā % <i>Milk fats from recorded cows (%)</i>	4,37	4,43	4,44
Piena olbaltums govīm pārraudzībā % <i>Milk Proteins from recorded cows (%)</i>	3,25	3,24	3,34

Avots: Lauksaimniecības datu centrs (LDC)
Source: Agricultural data centre (ADC)

Pēc lauksaimniecības datu centra datiem dzīvnieku reģistrā uz 2005.gada 1.janvāri Latvijā reģistrēti 376547 liellopi, t.sk. 204982 slaucamās govīm. 12102 ganāmpulkos veikta slaucamo govju pārraudzība.

Salīdzinot pārraudzības rezultātus pēdējo desmit gadu laikā, 2004.gadā ir sasniegts augsts pārraudzības izslaukums, vidēji no govīm izslaucot 4936 kg piena, t.i., par 145 kg vairāk kā iepriekšējā pārraudzības gadā. Salīdzinot govju skaita izmaiņas pārraudzībā ar iepriekšējiem gadiem, redzams, ka notikušas būtiskas izmaiņas un govju skaits pārraudzībā ir par 5,6 tūkstošiem vairāk kā iepriekšējā pārraudzības gadā. Tas nozīmē, ka ganāmpulka īpašnieki saprot un novērtē pārraudzības darba nepieciešamību ganāmpulka veiksmīgam menedžmentam.

Pārraudzībā atrodas dažādu šķirņu govīm, un to vidējais izslaukums, olbaltumvielu un tauku saturs ir atšķirīgs.

According to the data of the Agricultural Data Centre, 376547 heads of cattle, were registered at the Register of the Livestock in Latvia on 1 January 2005, including 204982 milking cows. The monitoring of the milking cows was ensured at 12102 herds.

Comparing the monitoring results within the last ten years, a high milk yield is reached in 2004, by milking 4936 kg of milk per cow, i.e., for 145 kg more than in the previous monitoring year. Comparing the changes of the number of cows under the monitoring to the previous years, it is visible that essential changes have happened and the number of cows under the monitoring has increased for 5,6 thousand as during the previous monitoring year. It means that proprietors of herds understand and evaluate the necessity of the monitoring work for successful management of the herd.

Cows of different breeds are under the monitoring and their average milk yield, protein and fat content are different.

5.4.tabula
Table 5.4

Pārraudzībā esošo dažādo šķirņu govju produktivitāte 2003.-2004.gadā
Productivity of Various Breeds of Recorded Cows 2003-2004

Govju šķirne <i>Breed of cows</i>	Dzīvnieku skaits <i>Number of animals</i>		Izslaukums no govīm, kg/gadā <i>Milk-yield from a cow, kg per year</i>		Piena olbaltums, % <i>Milk proteins, %</i>		Piena tauki, % <i>Milk fats, %</i>	
	2003.	2004.	2003.	2004.	2003.	2004.	2003.	2004.
Latvijas brūnā <i>Latvian Brown breed</i>	68524	90628	4550	4831	3,22	3,29	4,45	4,48
Angleras <i>Angler breed</i>	376	524	5515	6058	3,23	3,30	4,67	4,68
Zviedrijas sarkanraibā <i>Swedish Red breed</i>	233	304	5204	5527	3,17	3,24	4,32	4,34
Holšteinas melnraibā <i>Black and white Holstein breed</i>	29139	37176	5296	5601	3,09	3,16	4,21	4,25
Latvijas zilā <i>Latvian Blue breed</i>	128	218	4364	4471	3,19	3,28	4,35	4,42

Avots: LDC
Source: ADC

Latvijas slaucamo govju ganāmpulku pārsvarā veido Latvijas brūnās šķirnes govīs – 68% no kopējā pārraudzībā esošo govju skaita, to vidējais izslaukums ir 4831 kg, tauku saturs 4,48% un olbaltums 3,29%. To skaits pārraudzībā 2004.gadā attiecībā pret 2003.gadu ir pieaudzis par 22104 govīm. Holšteinas melnraibās šķirnes govīs ir 30 % no visām pārraudzībā esošajām govīm. Salīdzinot ar 2003.gadu, arī šo govju skaits ir pieaudzis par 8037 govīm, pieaugusi arī to produktivitāte par 305 kg no govīm gadā, salīdzinot ar iepriekšējo pārraudzības gadu.

Analizējot 2004.gada pārraudzību šķirņu griezumā, vislabākie rādītāji ir Angleras šķirnei, kur vidējais izslaukums ir 6058 kg, piena tauku saturs 4,68 % un olbaltums 3,30 %, bet šīs šķirnes dzīvnieku skaits ir neliels, salīdzinot ar kopējo pārraudzības ganāmpulku valstī.

The brown breed cows of Latvia form predominantly the herd of milking cows of Latvia – 68% of the total number under the monitoring, their average milk yield is 4831 kg, fat content – 4,48% and protein content – 3,29%. Their number under the monitoring has increased for 22104 cows in 2004 compared to 2003. The Holstein black-spotted breed cows form 30% of the total number of cows under the monitoring. The number of these cows has increased for 8035 cows compared to 2003, their productivity has grown for 305 kg per cow annually compared to the previous monitoring year.

Analyzing the monitoring of 2004 according to the breeds, the Angler breed has the best indicators, where the average milk yield is 6056 kg, fat content of milk – 4,68% and protein content – 3,30%. But the number of these cows is small compared to the whole herd under the monitoring in the country.

ES un nacionālais atbalsts

Support of the EU and the National Aid

Ciltsdarba valsts atbalstam govkopībā 2004.gadā tika paredzēts 3,133 milj. latu apjomā. Dzīvnieku ģenētiskās kvalitātes noteikšanai tika paredzēti 3,036 milj. latu, t.sk. par pārraudzībā esošu govī, kurai aprēķināts ražības indekss, – 25 lati.

Piena ražotājiem, sākot jau ar 2004.gadu, tika piešķirti tiešie maksājumi par katru piena kvotas tonnu (saskaņā ar tiešo maksājumu pakāpeniskas ieviešanas shēmu un vienotā platības maksājuma shēmu). Tiešie maksājumi piena sektoram 2004.gadā kopējā papildus maksājumu daļa 2,59 milj. EUR (EUR 20,66/ha × 125 496 ha) un kopējā papildus valsts tiešo maksājumu aploksne ir 4,02 milj. EUR.

Uz papildus valsts tiešajiem maksājumiem 2004.gadā piena sektorā no ražotājiem bija iesniegti 18 380 pieteikumi, kas tika 100% apmaksāti un izmaksātā summa Ls 2 084 709 par 500 290 tonnu.

Pagaidu valsts atbalsts govkopības nozarei 2004.gadā tika paredzēts Ls 3,142 milj. apjomā: 31 Ls par pārraudzībā esošu govī. Subsīdiju mērķis bija attīstīt ciltsdarbu, mērķtiecīgi izmantojot augstvērtīgus vaislas dzīvniekus, lai saglabātu un uzlabotu esošo ģenofondu.

LVL 3,133 million were planned for the state aid for the breeding at the cow-breeding sector in 2004. LVL 3,036 million were planned for setting standards of the genetic quality of livestock, including LVL 25 per cow under the monitoring, for which the fertility index was calculated. The objective of the subsidies is developing the breeding by utilizing purposefully the high quality breed animals in order to preserve and improve the existing gene pool.

Direct payments were allocated to the milk producers for each quota tonne of milk starting from 2004 (according to the scheme of the gradual implementation of the payments and the scheme of the common area payment). In 2004 the common share of the additional aid of the direct payments for the milk sector was EUR 2,59 million (EUR 20,66/ha × 125 496 ha) and the common share of the additional direct state aid - EUR 4,02 million.

The producers submitted 18 380 applications for the additional state direct aid at the milk sector in 2004 that were disbursed for 100% and the paid amount constituted LVL 2 084 787 for 500 290 tonnes.

The temporary state aid for the cow breeding sector was planned for the amount of LVL 3,142 million in 2004 - LVL 31 for each cow under the monitoring. The objective of the subsidies was developing the breeding by utilizing purposefully the high quality breed animals in order to preserve and improve the existing gene pool.

Piena kvotu sistēmas ieviešana

Implementation of the System of Milk Quota

Iestājoties Eiropas Savienībā, ar 2004.gada 1.maiju, tika ieviesta piena kvotu sistēma, kas radīja precīzu piena ražošanas un realizācijas kontroli gan no kvantitatīvā, gan no kvalitatīvā aspekta, un nodrošināja priekšnoteikumus piena ražošanas pārstrukturēšanai.

Valsts kopējā piena kvota tika sadalīta individuālajās kvotās katram piena ražotājam. Ražotājam tika piešķirta piegādes kvota, vai tiešās tirdzniecības kvota, kas bija paredzēta 2004./2005. kvotas gadam.

Kopējais 2004./2005. kvotas gadā registrēto

Following the accession to the European Union the system of the milk quota was introduced from 1 May 2004 that created exact control of the production and realization of milk both regarding quality and quantity and ensured preconditions for reorganization of the milk production.

The common milk quota of the country was divided into individual quotas for each milk producer. The supply quota or the quota of the direct trade that were planned for 2004/2005 year of quota was awarded to the

kvotu īpašnieku skaits bija 30733. Latvijas piešķirtā kopējā piena kvota bija 695 395 t (58% no iestāšanās sarunās pieprasītā). Sākotnēji piegādes kvota bija 468 943 t un tiešās tirdzniecības kvota 226 452 t., valsts rezervei atstājot 1%. Pārstrukturēšanas procesa rezultātā tika palielināti piena piegādes apjomi pārstrādei un samazināti piena tiešās tirdzniecības apjomi. Veicot pārrēķinu, kvotas gada beigās piegādes kvota bija 631 855,798 tonnas un tiešās tirdzniecības kvota 63 539,202 tonnas.

Pēc izlīdzināšanas piegādes piena kvotas izpilde bija 72,6%, bet tiešās tirdzniecības kvotas izpilde tikai 14%, kas nozīmē, ka Latvija pirmajā kvotas gadā valsts piešķirto piena kvotu nav pārsniegusi.

producer.

The total number of the registered quota proprietors reached 30733 in 2004/2005 year of the quota. The common milk quota of Latvia was 695 395 t (58% of the requested during the accession discussions). The supply quota was 468 942 t initially and the direct trade quota – 226 452 t, 1% leaving for the state reserve. Due to the reorganization process the amount of milk supply for processing was increased and the amount of the direct milk trade was reduced. Performing recalculation the supply quota was 631 855,798 t and the direct trade quota – 63 539,202 t at the end of the quota year.

Following the clearing the fulfilment of the milk supply quota was 72,6% but the fulfilment of the direct trade quota was 14%, which means that Latvia has not exceeded the milk quota allocated by the state within the first quota year.

Kopējā tirgus organizācijas pasākumi *Organizational Activities of the Common Market*

Piena pārstrādes uzņēmumiem noteiktu piena produktu ražošanai un pārdošanai (sviestam, vājpiena pulverim) ES Kopienas iekšējā tirgū ir iespēja izmantot vairākus atbalsta programmu pasākumus (kas vairākkārt jau ir īstenoti sviesta ražošanā), tādējādi atsevišķiem uzņēmumiem ir izdevies veicināt piena produktu pārdošanu un patēriņu (īstenojot arī “*Skolas piena*” programmu). Vairāki uzņēmumi, eksportējot piena produktus uz trešajām valstīm (piem., uz Krieviju), izmanto ES noteiktās eksporta atmaksas noteiktiem piena produktiem.

Piena pārstrādes uzņēmumiem ir iespējas izmantot intervences sistēmu, īstenojot valsts intervences iepirkumu (sviestam un vājpiena pulverim) vai privāto uzglabāšanu (sviesta un noteiktu sieru gadījumā). 2004.gadā jau tika izmantota iespēja 2004./2005.gada uzglabāšanas periodam veikt intervences privāto uzglabāšanu noteiktiem siera veidiem saskaņā ar regulas (EK) Nr.1244/2004 nosacījumiem. 2005.gadā notiek aktivitātes, lai veiktu sviesta un vājpiena pulvera iepirkumu, kā arī lai uzsāktu noteiktu sieru privāto uzglabāšanu 2005./2006.gada uzglabāšanas periodam.

Tomēr visu šo pasākumu izmantošana varētu notikt ievērojami aktīvāk, bet tikai tad, kad piena pārstrādes uzņēmumi apgūs visas ES piena tirgus atbalsta pasākumu sniegtās iespējas un būs gatavi īstenot šo pasākumu noteiktās prasības. Latvijas piena pārstrādē ir vērojama:

neliela konkurences pastiprināšanās atsevišķās piena produktu grupās, kas liek:
attīstīt Latvijas piena produktu ražotājiem konkurētspējīgāku produktu ražošanu;
ražošanas koncentrācija lielākajos uzņēmumos, uzņēmumu apvienošanās un investīciju ieguldīšana uzņēmumu specializācijas attīstībā.

Tas rada iespēju palielināt noteiktu produktu ražošanu, ļauj samazināt to ražošanas izmaksas un palielināt piena iepirkuma cenas. Īpaši šāda tendence ir vērojama siera ražošanā, kad 2004.gadā saražotais siera

The milk processing enterprises for production and selling of the particular milk products (butter, skimmed milk powder) at the EU internal market have a possibility to utilize several measures of the aid programme (that are already implemented for several times concerning the butter production), thus separate enterprises have succeeded in promoting the selling and consumption of the milk products (by implementing also the “School Milk” Programme) several enterprises exporting the milk products to the third countries (for instance, Russia) use the export refunds stipulated by the EU for particular milk products.

The milk processing enterprises have possibilities to utilize the intervention system by implementing the state intervention procurement (for butter and skimmed milk powder) or the private storage (for butter and particular types of cheese). The possibility was already used for the intervention private storage of particular types of cheese for the storage period of 2004/2005 in compliance with provisions of the Regulation (EC) No. 1244/2004. Activities are ensured in 2005 in order to procure butter and skimmed milk powder, as well as to initiate the private storage of particular types of cheese for the storage period of 2005/2006.

Though the utilization of all these activities could be faster but only then, when the milk processing enterprises will acquire all the possibilities provided by the support measures of the EU milk market and will be ready to implement the requirements stipulated by these measures.

The following situation is observed at the milk processing sector in Latvia:

small increase of competition at the particular groups of the milk products that makes:

- the producers of milk products of Latvia to develop the production of more competitive products;
- concentration of production at the largest enterprises, merging of enterprises and investing

apjoms pret 2003.gadu ir palielinājies par 15%, par 43% pret 2002.gadu un pat par 77% salīdzinājumā ar 2000.gadu.

Ražošanas uzņēmumu specializācija un ražošanas koncentrēšanās sekmēs arī Eiropas Savienības Kopējā tirgus organizācijas pasākumu aktīvāku izmantošanu, kas ilgākā laikā termiņā nodrošinās sekmīgu piena nozares turpmāko attīstību.

in the development of the specialization of the enterprises.

It creates a possibility to increase production of the particular products, allows to reduce their production costs and to augment the purchasing prices of milk. This tendency especially is observed at the cheese production sector; the amount of cheese produced in 2004 has increased for 15% compared to 2003, for 43% compared to 2002 and even for 77% compared to 2000.

Specialization of the production enterprises and concentration of the production will also promote the more active utilization of the organizational measures of the Common market of the European Union that will ensure a successful further development of the milk sector for the long-term period.

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

Galvenie normatīvie akti, kas reglamentē pienaaimniecības nozari:

Padomes Regula Nr.1788/2003 (2003.gada 29.septembris), ar ko nosaka maksājumu piena un piena produktu nozarē;

Komisijas Regulas 595/2004 (2004.gada 30.marts), ar kuru paredz sīki izstrādātus noteikumus par to, kā piemērojama Padomes Regula (EK) Nr.1788/2003, ar ko nosaka maksājumu piena un piena produktu nozarē;

Ministru kabineta 2004.gada 15.aprīļa noteikumos Nr.315 "Kārtība, kādā tiek veikti darījumi ar piena kvotām, šo kvotu administrēšanas un kontroles kārtība, kā arī soda naudas aprēķināšanas un iekasēšanas kārtība";

Ministru Kabineta 2004.gada 22.aprīļa noteikumi Nr.405 „Piena un piena produktu tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība”;

Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumi Nr.875 „Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība krējuma, sviesta vai augsta tauku satura sviesta iegādei par pazeminātām cenām”;

Galvenie Latvijas Republikas normatīvie akti, kas reglamentē ciltssdarbu govkopībā:

2003.gada 14.oktobra MK noteikumi Nr.577 “Govju pārraudzības kārtība”;

1999.gada 21.decembra ZM instrukcija Nr.10 “Par piena šķirņu govju ciltsvērtības noteikšanu”;

2004.gada 16.februāra ZM instrukcija Nr.5 “Kārtība liellopu šķirnes noteikšanai un informācijas reģistrēšanai datu bāzē”;

Ciltssdarba programma govkopībā 2002.gadam un tuvākai perspektīvai līdz 2007.gadam;

Latvijas Holšteinas šķirnes lopu ciltssdarba programma 2002. – 2007.gadam.

The main legal enactments that stipulate the dairy-production sector are the following:

Council regulation (EC) No 1788/2003 of 29 September 2003 establishing a levy in the milk and milk product sector;

Commission Regulation (EC) No 595/2004 of 30 March 2004 laying down detailed rules for applying Council Regulation (EC) No 1788/2003 establishing a levy in the milk and milk products sector;

Regulations No. 315 of the Cabinet of Ministers “On the Procedure according to that transactions are concluded with the milk quota, the procedure of administration and control of the quota, as well as the procedure of calculation and collection of fine” of 15 April 2004;

Regulations No. 405 of the Cabinet of Ministers “On the procedure of administration and monitoring of the market intervention measures of milk and the milk products” of 22 April 2004;

Regulations No. 875 of the Cabinet of Ministers “On the procedure of granting, administrating and monitoring of the European Union aid for purchasing of cream, butter or butter with a high content of fat for reduced prices” of 19 October 2004;

The main legal enactments of the Republic of Latvia that stipulate the breeding at the cow-production sector:

Regulations No. 577 of the CM “Procedure of Monitoring the cows” of 14 October 2003,

Guidelines No. 10 of the MA “On definition of the breed value of the milk breed cows”;

Guidelines No. 5 of the MA “Procedure of definition of the cattle breed and registration of information at the data base”;

Breeding programme for the cow-breeding sector for 2002 and the closest perspective until 2007;

Breeding programme for the Holstein breed livestock of Latvia for 2002-2007

5.2. Cūkgaļas ražošana

Production of Pork

Cūkkopības nozares mērķis ir nodrošināt iekšējā tirgus vajadzības pēc kvalitatīvas cūkgaļas un ražot konkurētspējīgu produkciju. Lai to sasniegtu, ir nepieciešams palielināt cūkgaļas ražošanu vietējā tirgus piesātināšanai līdz pašapgādei, kā arī radīt apstākļus cūkkopības produkcijas eksportam, izveidojot un modernizējot kautuves, kuras būtu atbilstošas ES prasībām.

The purpose of the pig-breeding sector is ensuring the needs of the internal market for the pork of a good quality and producing of competitive production. In order to achieve it is necessary to increase the production of pork for the saturation of the internal market until self-provision, as well as to create conditions for the export of the pig-breeding products by establishing and updating the slaughter houses that would comply with the EU requirements.

5.5.tabula
Table 5.5

Cūkgaļas balance 2002.-2004.gadā (tūkst. tonnas)
Pigmeat Balance (Thousand Tons) 2002 – 2004

	2002.	2003.	2004.
Atlikums uz gada sākuma <i>Stocks at the beginning of the year</i>	0,70	2,70	3,00
Resursi <i>Resources</i>			
Saražotās gaļa, dzīvsvārā <i>Produced meet, live weight</i>	46,01	47,30	47,19
Saražotā gaļa, kautsvārā <i>Produced meet, carcass weight</i>	35,89	36,90	36,81
Gaļas imports (t.sk. dzīvo lopu), kautsvārā <i>Meat import (including live livestock), carcass weight</i>	25,83	28,52	28,40
Gaļas produktu imports (pārrēķinot gaļā) <i>Import of meat products (converting to meat)</i>	2,40	2,93	3,50
Kopā resursi (pārrēķinot gaļā) <i>Total resources (converting to meat)</i>	64,82	71,05	71,37
Patēriņš <i>Consumption</i>			
Patērētā gaļa un gaļas produkti (pārrēķinot gaļā) <i>Consumed meat and meat products (converting to meat)</i>	60,92	66,16	66,71
Gaļas eksports (t.sk. dzīvu lopu), kautsvārā <i>Meat export (including live livestock), carcass weight</i>	0,04	0,05	0,06
Gaļas produktu (pārrēķinot gaļā) eksports, kautsvārā <i>Export of meat products (converting to meat), carcass weight</i>	1,16	1,84	2,10
Kopā patērētā gaļa un tās produkti (pārrēķinot gaļā) <i>Total meat and meat products consumed (converting to meat)</i>	62,12	68,05	68,87
Atlikums uz gada beigām <i>Stocks at the end of the year</i>	2,70	3,00	2,50

Avots:LAD
Source: RSS

2004.gadā saražots 36,81 tūkst. tonnas cūkgaļas, kas ir aptuveni tāds pat daudzums kā 2003.gadā. Patēriņš 2004.gadā pieaudzis par 0,8%, salīdzinot ar 2003.gadu.

No kopējā saražotās gaļas apjoma cūkgaļa ir 29,5%.

Latvijā tradicionāli cūkgaļas patēriņš salīdzinot ar liellopu gaļas patēriņu ir ievērojami lielāks, ko apliecina statistikas dati. Tā liellopu gaļas un tās gaļas produktu patēriņš (pārrēķinot gaļā) bija 27,4 tūkst. tonnas, cūkgaļas - 66,7 tūkst. tonnas jeb 2,4 reizes vairāk.

36,81 t of pork were produced in 2004 that is almost the same amount as in 2003. The consumption has increased for 0,8% in 2004 compared to 2003.

29,5% of the total amount of the produced meat is pork.

The consumption of pork traditionally is significantly larger compared to the consumption of beef that is testified by the statistical data. Therefore the consumption of beef and its products (re-calculating into meat) was 27,4 thousand t, pork – 66,7 thousand t or for 2,4 times more.

5.6.tabula
Table 5.6

Saimniecību grupējums pēc cūku skaita 2004.gada beigās
Grouping of farms of fall types according to the number of the pigs at the end of 2004

Cūku skaits saimniecībā <i>Number of pigs at the Farm</i>	Saimniecības ar attiecīgo cūku skaitu <i>Farms with the respective number of the pigs</i>		Cūkas grupā <i>Pigs at the Group</i>	
	Skaits <i>Number</i>	Procenti <i>Percentage</i>	Skaits <i>Number</i>	Procenti <i>Percentage</i>
1	12310	28,2	12310	2,9
2	16415	37,6	32830	7,6
3 - 4	7854	18,0	26521	6,2
5 - 9	3705	8,5	23910	5,5
10 - 19	1854	4,3	24041	5,6
20 - 49	955	2,2	28470	6,6
50 - 99	277	0,6	17879	4,2
100 - 199	151	0,3	20216	4,7
200 - 399	70	0,2	18866	4,4
400 - 999	31	0,1	20372	4,7
1000 - 1999	11	0,0	16023	3,7
2000 - 4999	10	0,0	34474	8,0
5000 un vairāk <i>5000 and more</i>	14	0,0	154863	35,9
Kopā <i>In total</i>	43657	100,0	430775	100,0

Avots: CSP
Source: CSB

Salīdzinot ar 2003.gadu, kopējais cūku skaits saimniecībās samazinājies par 8,7 tūkst. cūkām jeb 2%. Galvenokārt tas noticis saimniecībās ar 2 līdz 99 cūkām, un šādos ganāmpulkos, ir 35,7% no visa cūku skaita. Tikai par vienu saimniecību (no 13 uz 14 saimniecībām) pieaudzis cūku skaits ar 5000 un vairāk.

The total number of pigs at farms has decreased by 8,7 thous. pigs or 2% compared to 2003. Mainly it was at the farms with 2 – 99 pigs and such herds include 35,7% of the total number of pigs.

The number of farms with 5000 pigs or more has increased only for one unit (from 13 to 14 farms).

5.7.tabula
Table 5.7

Saimniecību grupējums pēc sivēnmāšu skaita 2004.gada beigās
Grouping of farms of fall types according to the number of the sows at the end of 2004

Cūku skaits saimniecībā <i>Number of pigs at the Farm</i>	Saimniecības ar attiecīgo cūku skaitu <i>Farms with the respective number of the pigs</i>		Sivēnmāšu grupā <i>Sows at the Group</i>	
	Skaits <i>Number</i>	Procenti <i>Percentage</i>	Skaits <i>Number</i>	Procenti <i>Percentage</i>
1	2844	51,1	2844	8,0
2	1182	21,2	2364	6,6
3 - 4	788	14,2	2586	7,3
5 - 9	408	7,3	2659	7,5
10 - 19	210	3,8	2698	7,6
20 - 49	80	1,4	2368	6,7
50 - 99	27	0,5	2302	6,5
100 - 199	5	0,1	753	2,1
200 - 499	8	0,1	2471	6,9
500 un vairāk <i>500 and more</i>	15	0,3	14502	40,8
Kopā <i>In total</i>	5567	100,0	35547	100,0

Avots: CSP
Source: CSB

Apmēram uz pusi samazinājies saimniecību skaits, kurās ir sivēnmātes. Ja 2003.gadā bija pavisam 11721 tādas saimniecības, tad 2004.gadā tikai 5567. Tāpat kopumā par 34% ir samazinājies sivēnmāšu skaits saimniecībās grupā no 1 līdz 499 sivēnmātēm, vienlaicīgi pieaugot par 1480 sivēnmātēm saimniecībās ar sivēnmāšu skaitu virs 500 un vairāk.

Cūkgaļas ražošanas apjomi ir stabili un 2004.gadā nav palielinājušies, pie tam vienlaicīgi notiek strukturālas izmaiņas sektorā un ražošanas koncentrēšanās lielākās saimniecībās. Salīdzinot ar 2003.gadu, dzīvnieku skaits saimniecībās, kurās ir vairāk par 1000 cūkām, ir palielinājies par 11% (pēc Lauksaimniecības datu centra datiem).

Konkurences dēļ valstī un Eiropas Savienībā kopumā gaļas kvalitāte ir uzlabojusies. Panākta augstāka samaksa par labākas kvalitātes gaļu. Pamats tam ir liemeņu klasifikācijas sistēmas SEUROP ieviešana lieljaudas kautuvēs.

The number of the farms that have sows has reduced for a half. If 11721 farms existed in total in 2003 then they are only 5567 in 2004. The number of the sows has reduced for 34% in total in the group from 1 to 499 sows; simultaneously the number of the sows has grown for 1480 in the farms with 500 or more pigs.

The amount of the pork production is stable and has not augmented in 2004. Beside that structural changes are going on at the sector and the concentration of production at the largest farms. The number of livestock has increased for 11% at the farms where there are more than 1000 pigs compared to 2003 (according to the data of the Agricultural Data Centre).

The quality of meat has improved due to the competition in the country and the European Union. The implementation of the carcass classification system SEUROP at the heavy-duty slaughter houses is its bases.

Ciltsdarbs

Breeding

Šķirnes cūku audzēšanu Latvijā koordinē šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijas: SIA „Cūku ciltsdarba centrs” un SIA „Agrosels”, kuras realizē cūku selekcijas programmu. 2004. gadā ar šķirnes materiāla atražošanu nodarbojās 20 saimniecības, kuras ir ieguvušas šķirnes dzīvnieku saimniecības statusu. To uzdevums ir nodrošināt cūkgaļu ražojošās saimniecības ar kvalitatīvu un ģenētiski augstvērtīgu vaislas materiālu.

SIA „Cūku ciltsdarba centrs” realizē arī ciltsdarba programmu par Latvijas balto cūku šķirni. Realizējot šo programmu, ir iespēja saņemt Eiropas Strukturālo fondu maksājumus par dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanu.

The following organizations of the pedigree-cattle breeding coordinate the pedigree-pig breeding in Latvia: “Pig Breeding Centre” Ltd, and “Agrosels” Ltd, which are launching the pig-breeding programme. 20 farms were involved in the production of the breeding material that have received the status of the pedigree-cattle breeding farms. Their aim is to provide the farms producing pork with a breeding material of a high quality and value.

The “Pig Breeding Centre” Ltd also launches the breeding programme of the white pig breed of Latvia. Implementing the programme it is possible to receive the funding of the European Structural Funds on the keeping of the genetic resources of livestock.

ES un nacionālais atbalsts

Support of the EU and the National Aid

Ciltsdarbam cūkkopībā nacionālās subsīdijas 2004. gadā par ģenētiskās kvalitātes noteikšanu tika piešķirtas 607 000 latu apmērā.

Nacionālais atbalsts ciltsdarbam un audzēšanai cūkkopības nozarē 2001.gadā piešķirts Ls 680 tūkst.

Pagaidu valsts atbalsts cūkkopības nozarei 2004.gadā tika piešķirts Ls 122 tūkst. Apmērā. Atbalstu saņēma cūkgaļu ražojošās saimniecības īpašnieki par sivēnmāti ar produktivitāti 20 un vairāk atšķirti sivēni gadā.

National subsidies for the amount of LVL 607 000 were granted to the breeding at the pig production sector for definition of the genetic quality.

The national aid for the amount of LVL 680 thousand was granted for the breeding and keeping at the pig production sector in 2001.

The temporary state aid for the amount of LVL 122 thousand was granted to the pig-breeding sector in 2004. The proprietors of the farms producing pork received the aid per each sow with productivity - 20 or more weanlings a year.

Kopējā tirgus organizācijas pasākumi

Organizational Measures of the Common Market

Paplašinoties Eiropas Savienībai, ir palielinājies gaļas tirgus gan tirdzniecībā starp dalībvalstīm, gan eksports uz trešajām valstīm. Latvijai ir potenciālas iespējas palielināt tirdzniecības apjomus, lai gan pirmajā gadā pēc iestājas gaļas eksports uz trešajām valstīm un pārējām dalībvalstīm nebija liels.

Pirmais gads pēc iestājas ES ir bijis labvēlīgs

By enlargement of the European Union the meat market has enlarged either regarding the trade between the Member States or export to the third countries. Latvia has potential possibilities to increase the amount of trade, though the export to the third countries and the Member States was not large in the first year following the accession.

attiecībā uz cūkgaļas iepirkuma cenām. Kopumā tās pieaugušas par 20%. Tā kā 2004.gadā ES vidējā cūkgaļas cena ir bijusi salīdzinoši augsta un stabila, līdz ar to nebija nepieciešamības ieviest cūkgaļas tirgu regulējošus pasākumus.

The first year following the accession was favourable regarding the purchasing prices of pork. They have increased for 20% in general. As the average price of pork of the EU has been comparatively high and stable in 2004, therefore it was not necessary to implement the regulating measures of the pork market.

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

Galvenie Latvijas Republikas normatīvie akti, kas reglamentē gaļas nozari:

2004.gada 22.aprīļa noteikumi Nr.411 „Noteikumi par dzīvnieku kvalitātes un klasifikācijas prasībām un kārtību, kādā novērtējama liemeņu atbilstība kvalitātes un klasifikācijas prasībām”;

2004.gada 20.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.331 „Liellopu gaļas, teļa gaļas, cūkgaļas, aitū un kazu gaļas tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība”;

2004.gada 13.janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 24 „Grozījumi Ministru kabineta 2002.gada 28.maija noteikumos Nr.203 „Gaļas un gaļas produktu marķēšanas noteikumi”.

The main legal enactments of the Republic of Latvia that regulate the sector of meat are the following:

Regulations No. 411 “On the requirements of quality and classification of livestock and the procedure according to that the compliance of the carcass shall be evaluated with the requirements of quality and qualification” of 22 April 2004;

Regulations No. 331 of the Cabinet of Ministers “On the procedure of administration and monitoring of the intervention measures of beef, veal, pork, mutton and goat’s meat” of 20 April 2004;

Regulations No. 24 of the Cabinet of Ministers “Amendments to the Regulations No. 203 of the Cabinet of Ministers of 28 May 2002 “On the Regulations of the marking the meat and meat products”” of 13 January 2004.

5.3. Liellopu gaļas ražošana

Production of Beef

Latvijā liellopu gaļas ražošanas nozares galvenie mērķi ir pašnodrošinājuma sasniegšana un liellopu gaļas kvalitātes uzlabošana. Palielinot gaļas šķirņu liellopu skaitu un to krustojumu skaitu ar piena šķirnēm un uzlabojot gaļas kvalitāti, liellopu sektoram rastos priekšnosacījumi konkurencei Eiropas Savienības tirgū.

Analizējot statistikas datus, var secināt, ka liellopu gaļas ražošana valstī ir stabila, bet ir nelieli ražošanas apjomi. Tā kā liellopu gaļas ražošanas cikls ir samērā ilgs, tad nav iespējams īsā laika periodā strauji kāpināt tā ražošanu.

2004.gadā saražots 21,59 tūkst. tonnas liellopu gaļas, kas ir par 1,9 % vairāk nekā 2003.gadā. Patēriņš 2004.gadā pieaudzis par 0,3%, salīdzinot ar 2003.gadu.

No kopējā saražotās gaļas apjoma liellopu gaļa ir 29,5%.

The main aims of the beef production sector in Latvia are achievement of the self-provision and improvement of the quality of beef. By increasing the number of the meat breed cattle and the number of interbred with the milk breeds and by improving the quality of meat, the preconditions would appear for the beef sector for competition at the European Union market.

Analyzing the statistic data it can be concluded that the production of beef is stable in the country but it has small production output. As the cycle of the beef production is rather long, it is not possible to increase the production in a short period of time.

21,59 thousand t of beef were produced in 2004 that is for 1,9 % more than in 2003. The consumption has increased for 0,3% in 2004 compared to 2003.

29,5% of the total amount of the produced meat is beef.

Liellopu gaļas balance 2002.-2004.gadā (tūkst. tonnas)
Beef Balance (Thousand Tons) 2002 – 2004

	2002.	2003.	2004.
Atlikums uz gada sākuma <i>Stocks at the beginning of the year</i>	1,39	0,80	1,50
Resursi <i>Resources</i>			
Saražotās gaļa, dzīvmasā <i>Produced meet, live weight</i>	29,71	39,20	39,98
Saražotā gaļa, kautmasā <i>Produced meet, carcass weight</i>	16,04	21,20	21,59
Gaļas imports (t.sk. dzīvo lopu), kautmasā <i>Meat import (including live livestock), carcass weight</i>	7,06	7,44	6,26
Gaļas produktu imports (pārrēķinot gaļā) <i>Import of meat products (converting to meat)</i>	0,06	0,01	0,04
Kopā resursi (pārrēķinot gaļā) <i>Total resources (converting to meat)</i>	24,55	29,45	29,38
Patēriņš <i>Consumption</i>			
Patērētā gaļa un gaļas produkti, pārrēķinot gaļā <i>Consumed meat and meat products (converting to meat)</i>	23,27	27,26	27,35
Gaļas eksports (t.sk. dzīvo lopu), kautmasā <i>Meat export (including live livestock), carcass weight</i>	0,03	0,02	0,18
Gaļas produktu eksports (pārrēķinot gaļā) <i>Export of meat products (converting to meat), carcass weight</i>	0,45	0,67	0,55
Kopā patērētā gaļa un tās produkti (pārrēķinot gaļā) <i>Total meat and meat products consumed (converting to meat)</i>	23,75	27,95	28,08
Atlikums uz gada beigām <i>Stocks at the end of the year</i>	0,80	1,50	1,30

Avots: LAD
Source: RSS

Latvijā tradicionāli liellopu gaļas patēriņš salīdzinot ar cūkgaļas patēriņu ir ievērojami mazāks, ko apliecina statistikas dati. Tā liellopu gaļas un tās gaļas produktu patēriņš (pārrēķinot gaļā) bija 27,4 tūkst. tonnas, cūkgaļas - 66,7 tūkst. tonnas jeb 2,4 reizes vairāk.

Ņemot vērā to, ka vecajās dalībvalstīs liellopu gaļas cena ir augstāka, nākotnē lielāka vērtība nozarē būtu jāvēlēt tieši šīs gaļas eksportam. Cenu analīze liecina, ka kopš 2005.gada sākuma cenas nedaudz atpaliek arī no pieaugošā Lietuvas cenu līmeņa

Vēl vērojama liela cenu starpība (58,7%) starp vidējo cenu jauniņiem ES un Latvijā. Salīdzinot ar vidējo cenu Eiropas Savienībā, tā ir zemāka cena, bet, ņemot vērā pozitīvo cenu kāpumu 2004.gadā, ir prognozējams arī turpmāk liellopu gaļas cenu pakāpenisks pieaugums.

The consumption of beef traditionally is significantly lower in Latvia compared to the consumption of pork that is testified by the statistical data. Therefore the consumption of beef and its products (re-calculating into meat) was 27,4 thousand t, pork – 66,7 thousand t or 2,4 times more.

Taking into consideration that the price of beef is higher in the old Member States, more attention should exactly be paid to the export of this meat at the sector in the future. The analyses of prices testify that the initial prices also run behind a bit the increasing price level of Lithuania since beginning of 2005.

Beside that the big difference of prices (58,7%) is observed between the average price of young stock at the EU and Latvia. Compared to the average price at the European Union the price is lower but taking into account the positive increase of prices in 2004, the gradual increase of the prices of beef is also forecasted in future.

Saimniecību grupējums pēc liellopu skaita 2004.gada beigās
Grouping of farms of fall types according to the number of the bovine animals at the end of 2004

Liellopu skaits saimniecībā <i>Number of bovine animals at the Farm</i>	Saimniecības ar attiecīgo liellopu skaitu <i>Farms with the respective number of the pigs</i>		Liellopi grupā <i>Bovine animals at the Group</i>	
	Skaits <i>Number</i>	Procenti <i>Percentage</i>	Skaits <i>Number</i>	Procenti <i>Percentage</i>
1	18022	27,8	18022	4,9
2	18187	28,1	36374	9,8
3 - 5	17249	26,7	67077	18,2
6 - 9	5911	9,1	43541	11,8
10 - 19	2948	4,6	41278	11,2
20 - 29	1118	1,7	28259	7,7
30 - 49	664	1,0	25911	7,0
50 - 99	405	0,6	28848	7,8
100 - 199	149	0,2	21461	5,8
200 - 299	28	0,0	6725	1,8
300 - 499	35	0,1	15478	4,2
500 un vairāk <i>500 and more</i>	42	0,1	36179	9,8
Kopā <i>In total</i>	64758	100,0	369153	100,0

Avots: CSP
Source: CSB

Latvijā ir visi priekšnosacījumi liellopu gaļas ražošanai, jo ir lielas dabīgo un kultivēto zālāju platības, kuras var izmantot gan kā ganības, gan kā zaļo masu lopbarības ražošanai, un liellopi ir visracionālākie šādas barības patērētāji. Tāpat nozarei ir tendence attīstīties. Tomēr saimniecību struktūra vēl joprojām ir sadrumstalota, 55,9% saimniecībās ir no 1 līdz 2 liellopi.

Latvia has all the pre-conditions for the production of beef because there are big natural and cultured areas of grassland that can be used either as pastureland or as green mass for production of feed and the cattle is the most effective consumers of this type of feed. Consequently the sector has a tendency to develop. However the structure of farms is still fragmented, 59% of farms have 1 to 2 heads of cattle.

Ciltsdarbs *Breeding*

Specializēto gaļas liellopu audzēšanas nozare Latvijā ir salīdzinoši jauna, tās attīstība ir uzsākta tikai pirms aptuveni 10 gadiem, sākot Latvijā audzēt Šarolē, Herefordas, Limuzīnas un Angus šķirņu liellopus. Pašlaik Latvijā tiek ievesti un audzēti arī citu šķirņu gaļas liellopi, piemēram, Hailandes, Galovejas, Simentāles.

Ciltsdarba sistēmas izveidošanai un sakārtošanai valstī ir organizēti vairāki sadarbības projekti ar ārvalstīm – Latvijas/Dānijas kopprojekts par normatīvo aktu izstrādi, ciltsvērtības noteikšanas metodēm un ciltsgrāmatas sistēmas izveidošanu, kā arī Latvijas/Šveices kopprojekts par kvalitatīvas liellopu gaļas ražošanas sistēmas izveidošanu Latvijā.

Gaļas liellopu pārraudzības sistēmu valstī reglamentē Ministru kabineta noteikumi Nr.275 „Gaļas liellopu pārraudzības kārtība”. Pamatojoties uz pieņemtajiem normatīvajiem aktiem un iegūto pieredzi sadarbības projektos, valsts aģentūra „Lauksaimniecības datu centrs” ir izstrādājis programmatūru gaļas liellopu pārraudzības datu apstrādei, kur tiek apkopoti dati par valstī audzējamo dzīvnieku kvalitāti un izanalizēta informācija nosūtīta dzīvnieku audzētājiem.

The sector of breeding the specialized meat cattle is comparatively new, its development was started just 10 years ago by commencing to breed the cattle of the Sharole, Hereford, Limousine and Angus breeds. The cattle of other meat breeds are also exported to and bred in Latvia at the moment, for instance, cattle of the Hayland, Galovejas, Simentles meat breeds.

Several cooperation projects are organized with foreign countries for the establishment and adjustment of the breeding system in Latvia – a joint project of Latvia and Denmark on development of legal enactments, methods for detection of the breeding value and establishment of the system of herd-book, as well as a joint project of Latvia and Switzerland on the establishment of a qualitative beef production system in Latvia.

The Regulations No. 275 of the Cabinet of Ministers “Procedure of monitoring of the meat cattle” regulate the monitoring system of the meat cattle in the country. Basing on the approved legal enactments and the experience obtained at the cooperation projects, the State Agency “Data Centre of Latvia” has developed a software

for processing of data on the monitoring of the meat cattle, where the data on the quality of the bred livestock in the country are summarized and the analyzed information is sent to the producers of livestock.

ES un nacionālais atbalsts *Support of the EU and the National Aid*

2004.gadā liellopu gaļas sektorā tika piešķirts atbalsts papildus valsts tiešo maksājumu veidā par nokautajiem liellopiem un zīdītājgovīm. Netiešais atbalsts nozarei tika izmaksāts par lopbarības platībām, kā arī maksājumi par hektāriem vienoto platības maksājuma veidā par lauksaimniecībā izmantojamo zemi.

Papildus valsts tiešos maksājumus par lopbarības platībām varēja saņemt par kultivētām pļavām un ganībām, ilggadīgajiem zālājiem, graudaugiem, pākšaugiem un kukurūzu zaļbarībai un skābbarībai.

Maksājumus par liellopiem saimniecību īpašnieki varēja saņemt, ja dzīvnieki tika reģistrēti Lauksaimniecības datu centrā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu noteiktajā kārtībā:

1) par nokautajiem vai eksportētajiem liellopiem no 8 mēnešu vecuma,

2) par zīdītājgovīm, kuras tiek izmantotas teļu zīdīšanai, bet netiek izmantotas piena ieguvei. 2004.gadā par zīdītājgovīm varēja deklarēt gaļas šķirnes, ar gaļas šķirni krustotās zīdītājgovis, kā arī piena šķirņu govīs, kas tika apsēklotas ar gaļas šķirnes bulliem.

Additional state direct aid was granted as direct payments to the beef sector for the slaughtered cattle and suckling cows in 2004. The indirect aid was allocated to the sector for the areas of feed, as well as payments for hectares as common area payments for the agricultural land.

It was possible to receive the additional state direct aid for the areas of feed for the cultured meadows and pasturelands, long-term grasslands, crops, leguminous plants and corn for green forage and ensilage.

The proprietors of farms could receive payments on cattle, if the livestock was registered at the Agricultural Data Centre in accordance with the legal enactments on the registration of the livestock, herds and cattle sheds:

1) for slaughtered and exported cattle no younger than 8 month,

for suckling cows, which are used for suckling calves but which are not utilized for milking. In 2004 it was possible to declare as suckling cows the meat breeds, the suckling cows interbred with the meat breed, as well as the milk breed cows that were inseminated with the meat breed bulls.

5.10.tabula
Table 5.10

Papildus valsts tiešie maksājumi izmaksāti par 2004.gadu *Complementary national direct payment for 2004*

Maksājuma veids <i>Type of payment</i>	Apmaksāto vienību skaits <i>Number of the disbursed units</i>	Likme Ls/vien. <i>Rate in LVL per unit</i>	Izmaksātā summa, Ls <i>Disbursed amount, LVL</i>
Lopbarības platību maksājums (ha) <i>Payment for the areas of feed (ha)</i>	355113	11,82	4 197 880
Zīdītājgovju prēmija (dzīvnieki) <i>Bonus for suckling cows (livestock)</i>	1 402	91,51	128 300
Liellopu kaušanas prēmija (dzīvnieki) <i>Bonus for slaughtering of cattle (livestock)</i>	82776	52,83	4 373 255

Avots: ZM, LAD
Source: MoA, RSS

Kopējā tirgus organizācijas pasākumi *Organizational Measures of the Common Market*

Liellopu un teļa gaļas kopējā tirgus organizācija tiek regulēta ar intervences mehānisma palīdzību. Intervences mehānismu privātās uzglabāšanas formā nosaka Komisijas 2000.gada 15. marta Regula (EK) Nr.907/200, ar ko sīki izstrādātas normas, lai piemērotu Padomes Regulu (EK) Nr.1254/1999 attiecībā uz palīdzību par privātu uzglabāšanu liellopu un teļa gaļas nozarē un Ministru kabineta noteikumi Nr.331 „Liellopu gaļas, teļa

The organization of the common market of beef and veal is regulated with the assistance of the intervention mechanisms. The Regulation (EC) No 907/2000 stipulates the intervention mechanism of the private storage, where detailed provisions are developed in order to apply the Regulation 1254/1999 and the Regulations No. 331 of the Cabinet of Ministers “Procedure of administration and monitoring of the market

gaļas, cūkgaļas, aitū un kazū gaļas tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība”(izdoti 20.04.2004.).

Intervenci var ieviest kā privāto uzglabāšanu, ja Eiropas Savienībā vidējā cena ir 103% no bāzes cenas. Bāzes cena R3 vīriešu kārtas liellopiem ir EUR 2224 par tonnu. 2004.gadā pirmajā pusē cena bija 2685,2 EUR par tonnu, bet gada otrajā pusē 2691,9 EUR par tonnu. Līdz ar to Komisija izteica viedokli, ka 2004.gadā intervences pasākumi tirgus regulēšanai nav nepieciešami.

intervention measures of beef, veal, pork, mutton and goat's meat" (issued on 20 April 2004).

The intervention can be introduced as private storage if the average price is 103% of the basic price in the European Union. The basic price R3 for the male cattle is 2224 EUR per tonne. At the first semester of 2004 the prices constituted EUR 2685,2 per tonne but at the second semester EUR 2691,9 per tonne. Therefore the Commission offered an opinion that the intervention measures for regulation of the market are not requested in 2004.

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

Padomes Regula (EK) Nr. 1254/1999 (1999.gada 17.maijs) par liellopu un teļa gaļas tirgus kopīgo organizāciju.

Komisijas Regula (EK) Nr. 2342/1999 (1999.gada 28.oktobris), kas nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr. 1254/1999 par liellopu un teļa gaļas tirgus kopīgu organizāciju piemērošanai attiecībā uz piemaksu shēmām.

Padomes Regula (EK) Nr. 1782/2003 (2003.gada 29.septembris), ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, un groza Regulas (EEK) Nr. 2019/93, (EK) Nr. 1452/2001, (EK) Nr. 1453/2001, (EK) Nr. 1454/2001, (EK) Nr. 1868/94, (EK) Nr. 1251/1999, (EK) Nr. 1254/1999, (EK) Nr. 1673/2000, (EEK) Nr. 2358/71 un (EK) Nr. 2529/2001.

Council regulation (EC) No 1254 of 17 May 1999 on the common organization of the market in beef and veal;

Commission Regulation (EC) No 2342/1999 of 28 October 1999 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 1254/1999 on the common organisation of the market in beef and veal as regards premium schemes;

Corrigendum to Council Regulation (EC) No 1782/2003 of 29 September 2003 establishing common rules for direct support schemes under the common agricultural policy and establishing certain support schemes for farmers and amending Regulations (EEC) No 2019/93, (EC) No 1452/2001, (EC) No 1453/2001, (EC) No 1454/2001, (EC) No 1868/94, (EC) No 1251/1999, (EC) No 1254/1999, (EC) No 1673/2000, (EEC) No 2358/71 and (EC) No 2529/2001 (OJ L 270 of 21.10.2003).

5.4. Olu un putnu gaļas ražošana

Production of Eggs and Poultry

Latvijas tirgus pieprasījums pēc putnu gaļas ir lielāks nekā piedāvājums, kas rada labvēlīgu situāciju importam. Diezgan nozīmīga daļa no Latvijas mājputnu gaļas ir importēta. 2004.gadā tika importēts 1,9 reizes vairāk putnu gaļas, nekā saražots.

Izkopjot un audzējot augstražīgas gaļas putnu šķirnes, varētu panākt Latvijas iedzīvotāju nodrošināšanu ar vietējā ražojuma putnu gaļas produkciju.

The demand of the market of Latvia for the poultry is larger than supply that creates favourable situation for the import. Rather significant part of the poultry is imported to Latvia. In 2004 it was imported 1,9 times more poultry than produced.

By developing and breeding highly productive fowl breeds, it would be possible to achieve the self-provision of the inhabitants of Latvia with the fowl products of the local production.

5.11.tabula
Table 5.11

Putnu gaļas un tās produktu bilance, tūkst. tonnu
Balance of Poultry Meat and its Products, (thousand heads)

	2002.	2003.	2004.
Atlikums gada sākumā <i>Stocks at the beginning of the year</i>	1,73	4,00	3,20
Resursi <i>Resources</i>			
Saražotās gaļas apjoms dzīvsvarā <i>Produced meat, live weight</i>	15,2	17,80	20,38
Saražotās gaļas apjoms kautsvarā <i>Produced meat, carcass weight</i>	10,64	12,40	14,27
Gaļas imports kautsvarā <i>Meat import, carcass weight</i>	23,85	24,56	27,92
Gaļas produktu (pārrēķinot gaļā) imports <i>Import of meat products (converting to meat)</i>	1,52	1,29	1,52
Kopā resursi pārrēķinot gaļā <i>Total resources (converting to meat)</i>	37,74	42,25	46,90
Patēriņš <i>Consumption</i>			
Patērēta gaļa un tās produkti, pārrēķinot gaļā <i>Consumed meat and meat products (converting to meat)</i>	33,45	38,33	42,25
Gaļas eksports, kautsvarā <i>Meat export, carcass weight</i>	0,2	0,58	0,58
Gaļas produktu (pārrēķinot gaļā) eksports <i>Export of meat products (converting to meat)</i>	0,09	0,14	0,17
Kopā patērēta gaļa un tās produkti <i>Total meat and meat products consumed</i>	33,74	39,05	43,00
Atlikums gada beigās <i>Stocks at the end of the year</i>	4,0	3,20	3,90

Avots: LAD
Source: RSS

Olu un putnu gaļas cenas pēc iestāšanās Eiropas Savienībā ir pieaugušas. Olu cena 2004.gada maijā bija 82,85 eiro/100 kg, bet gada beigās palielinājās līdz 87, 90 eiro/100 kg, t.i., par 6 %. Putnu gaļas cena 2004.gada maijā bija 132,32 eiro/100 kg, gada beigās 132,71 eiro/100 kg, attiecīgi palielinoties par 0,29 %.

The prices of eggs and fowl have increased following the accession to the European Union. The price of eggs reached EUR 82,85 per 100 kg in May 2004 but at the end of year they augmented by EUR 87,90 per 100 kg, i.e., for 6%. The price of poultry reached EUR 132,32 per 100 kg in May 2004, at the end of year - EUR 132,71 per 100 kg, respectively increasing for 0,29 %.

5.12.tabula
Table 5.12

Mājputnu skaits visu veidu saimniecībās 2002.-2004.gads (tūkst.)
Number of Poultry in all Types of Farms 2002 – 2004 (thousand heads)

	2002.	2003.	2004.	2004/2003, %
Mājputnu kopējais skaits <i>Total number of poultry</i>	3882,0	4002,6	4049,5	101,2

Avots: CSP
Source: CSB

Mājputnu skaits kopumā Latvijā 2004.gadā bija ~4,0 miljoni. No tiem ~1,9 milj. ir dējējvistas. Salīdzinot ar 2003.gadu, mājputnu skaits ir palielinājies par 1,2 % jeb 46,9 tūkst. mājputnu.

The total number of the fowls reached ~4,0 million in 2004. ~1,9 million were laying hens. Compared to 2003 the number of fowls has increase for 1,2% or 46,9 thousand units.

Olu ražošanas un patēriņa balance 2002.-2004.gads (milj. gab.)
Production and Consumption Balance of Eggs 2002 – 2004 (million items)

	2002.	2003.	2004.
Atlikums gada sākumā <i>Stocks at the beginning of the year</i>	8,34	4,10	5,30
Resursi <i>Resources</i>			
Saražots <i>Produced</i>	508,61	508,83	527,40
Imports <i>Import</i>	3,95	10,43	15,61
Kopā resursi <i>Total resources</i>	520,9	523,36	548,31
% pret iepriekšējo gadu <i>%, as compared with the previous year</i>	107,7	100,5	104,8
Patēriņš <i>Consumption</i>			
Patērēts <i>Consumed</i>	515,2	450,45	495,11
Eksports <i>Export</i>	0,44	67,57	48,10
Kopā patērēts <i>Consumed in total</i>	515,64	518,02	543,21
Atlikums gada beigās <i>Stocks at the end of year</i>	4,1	5,3	5,1

Avots: LAD
Source: RSS

Latvijā olu eksports 2004.gadā samazinājies par 19,47 milj. olu, kas salīdzinājumā ar 2003.gadu ir samazinājies par 28,8 %.

2004.gadā olu imports salīdzinājumā ar 2003.gadu pieaudzis 1,5 reizes. Vienaļicīgi par 3,6% pieaugusi arī olu ražošana, kas norāda uz palielinātu olu patēriņu, tam pieaugot par 10%, jeb 44,66 milj. olu. Latvijā putnu olu ražošana praktiski nosedz pašnodrošinājumu.

The export of eggs of Latvia has decreased for 19,47 million eggs in 2004 that compared to 2003 has reduced for 28,8%.

The import of eggs has increased for 1,5 times in 2004 compared to 2003. The egg production has increased simultaneously for 3,6% that indicates on augmented consumption of eggs. It has increased for 10% or 44,66 million eggs. The egg production covers practically the self-provision in Latvia.

Kopējā tirgus organizācijas pasākumi *Organizational Measures of the Common Market*

Līdz ar iestāšanos Eiropas Savienībā arī Latvijas putnu gaļas tirgus tiek aizsargāts pret importu no trešajām valstīm. Eiropas Komisija reizi mēnesī nosaka reprezentatīvo Eiropas cenu, kas ir saistoša visām dalībvalstīm un pēc kuras tiek vai netiek noteikta papildus ievedmuita.

Tomēr 2004.gadā pēc iestājas Eiropas Savienībā putnu gaļas un olu imports no trešajām valstīm turpinās (*pēc LAD informācijas*).

Putnu gaļas un olu eksports uz trešajām valstīm pēc iestājas ES nenotiek, līdz ar to regulās paredzētās eksporta atmaksas netiek izmantotas. Katru ceturksni Eiropas Komisijas Putnu gaļas un olu Vadības komitejā tiek noteiktas eksporta atmaksas putnu gaļas un olu produkcijai.

By accession to the European Union, the poultry market of Latvia is protected against the import from the third countries. The European Commission stipulates the representative price of Europe once in a month that is binding to all the Member States and according to that the import duty is determined in addition.

However in 2004 following the accession to the European Union the poultry and egg import continues from the third countries (according to the information of the RSS).

Following the accession to the EU poultry and eggs are not exported to then third countries therefore the export refunds that are stipulated in the Regulations are not utilized. The export refunds for the poultry and egg production are determined at the European Commission Poultry and Egg Managing Committee each quarter.

5.5. Aitkopības un kazkopības nozaru attīstība

Development of Sheep Farming and Goat Farming

Aitkopības un kazkopības nozaru mērķi, ir saglabāt ģenētisko dažādību, ganāmpulka atjaunošanu un nodrošināt iekšējo tirgu ar kvalitatīvu produkciju.

The purposes of the sheep-breeding and goat-breeding sectors are preservation of the genetic diversity, renovation of herds and provision the internal market with production of a good quality.

5.14.tabula
Table 5.14

Aitu un kazu skaits 2002.-2004.gadā (tūkst. gab.)
Number of Sheep and Goats 2002 – 2004 (thousand heads)

	2002.	2003.	2004.	2004./2003. %
Aitas no tām: <i>Sheep, of which:</i>	31,5	39,2	38,6	98,5
aitu mātes <i>Ewes</i>	16,8	20,6	22,8	110,7
Kazas, no tām: <i>Goats, of which:</i>	13,2	15,0	14,7	98,0
kazu mātes <i>Goats mothers</i>	6,2	8,4	7,8	92,9

Avots: CSP
Source: CSB

Aitu un kazu skaits 2004.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir samazinājies. Aitu skaits ir samazinājies par 1,0 %, kazu skaits - par 1,7 %, vienlaicīgi palielinoties aitu māšu skaitam par 11,1%, bet samazinoties kazu māšu skaitam par 6,9 %. Latvijā no kopējā aitu ganāmpulka 59,2 % veido aitu mātes un no kopējā kazu ganāmpulka kazu mātes ir 52,8 %.

Aitu māšu un kazu māšu skaita palielināšanos ietekmē valsts sniegtais finansiālais atbalsts. Aitu un kazu māšu skaita pieaugumam ir pozitīva ietekme uz sektoru, kas liecina, ka nākotnē jēru un kazlēnu skaits pieaugs.

The number of sheep and goats has reduced in 2004 compared to 2003. The number of sheep has reduced for 1,0 %, the number of goats – 1,7 %. The number of ewes has increased simultaneously for 11,1% but the number of goats mother has reduced for 6,9 %. The ewes form 59,2 % of the total sheep herd and the goats mother form 52,8 % of the total goat herd in Latvia.

The financial aid granted by the state influences the increase of the number of ewes and goats. The increase of the number of ewes and goats mother has positive impact on the sector that testifies that the number of lambs and yearlings will increase in future.

5.15.tabula
Table 5.15

Vilnas ražošana 2002.-2004.gadā (tonnās)
Wool production 2002 – 2004 (in tons)

	2002.	2003.	2004.	2004./2003.%
Visa veidu saimniecībās <i>In all types of farms</i>	73,2	65,8	76,9	116,9

Avots: CSP
Source: CSB

Visu veidu saimniecībās aitu vilnas ieguve un ražošanas apjomi 2004.gadā, salīdzinot ar 2003.gadu, ir palielinājušies par 16,9%. Vidējais vilnas nocirpums no vienas aitas ir 2,0 kg. Pavisam 2004.gadā iegūts 76,9 tonnas vilnas.

The output of the fleece making and production has increased for 16,9% at all types of farms in 2004 compared to 2003. The average wool clipper of a sheep is 2,0 kg. 76,9 tons of fleece were obtained in total in 2004.

Aitu un kazu gaļas ražošana 2002.-2004.gadā (tonnās)
Production of Sheepmeat and Goatmeat 2002 – 2004 (in tons)

	2002.	2003.	2004.	2004./2003.%
Gaļa (dzīvmasā) <i>Meat (live weight)</i>	703	762	727	95,4
Gaļa (kautmasā) <i>Meat (carcass weight)</i>	350	381	365	95,8

Avots: CSP
Source: CSB

Kopējais saražotās aitū un kazu gaļas apjoms (kautmasā) 2004.gadā bija 365 tonnas, kas ir par 4,2% mazāk nekā 2003.gadā.

Latvijā kazas audzē piena ieguvei un gaļā patērē izbrāķētās kazas. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2004.gadā saimniecībās saražoja 2367 tonnas piena, izslaucot no kazas vidēji 329 litrus gadā. Kazu piena ražošanas apjomu pieaugums liecina par kazas piena un piena produktu pieprasījumu vietējā tirgū. Kazu piens tiek izmantots kazu siera ražošanā.

Aitkopības nozares attīstība ir atkarīga no valsts atbalsta. Bez tā nozare šobrīd nav rentabla un nav spējīga attīstīties.

The total amount of mutton and goat's meat (in carcass weight) was 365 tonnes in 2004 that is for 4,2% more than in 2003.

Goats are bred in Latvia for the acquiring milk and the defective goats are used for meat. According to the data of the Central Statistic Board 2367 tonnes of milk were produced at the farms in 2004 by milking 329 litres of a goat in average per year. The increase of the amount of the goat milk production testifies on the demand of the goat milk and goat milk products at the local market. The goat milk is used for production of the goat cheese.

The development of the sheep-breeding sector depends on the state aid. The sector is not profitable and cannot develop without it at the moment.

Ciltsdarbs *Breeding*

Latvijas Aitu audzētāju asociācija organizē aitkopības nozares darbu. Tiek realizēta ciltsdarba programma, kura paredz Latvijas tumšgalves šķirnes aitū saimnieciski derīgo īpašību izkopšanu, kā arī plānveidīgu dažādu šķirņu aitū krustojumu audzēšanu. 2004. gadā ar šķirnes materiāla atražošanu nodarbojās 13 saimniecības, kuras ir ieguvušas šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecības statusu.

Asociācija realizē arī Latvijas tumšgalves šķirnes aitū ciltsdarba programmu. Realizējot šo programmu, ir iespēja saņemt Eiropas Strukturālo fondu maksājumus par dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanu.

Latvijas Kazu audzētāju apvienība organizē kazkopības nozares darbu. Tiek realizēta Ciltsdarba programma kazkopībā. 2004. gadā ar šķirnes materiāla atražošanu nodarbojās 14 saimniecības, kuras ir ieguvušas šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecības statusu.

The Sheep-breeding Association of Latvia organizes the activities of the sheep-farming sector. The breeding programme is launched that envisages improving economically useful features of the black-head sheep breed, as well as systematic interbreeding of different sheep breeds. 13 farms were involved in production of breed material in 2004 that have obtained the status of the breeding farms of the pedigree livestock.

The Association also launches the Breeding Programme of the black-head breed sheep of Latvia. By launching the Programme it is possible to receive payments of the European Structural Funds for the preservation of the genetic resources of livestock.

The Goat-breeding Society of Latvia organizes the activities of the goat-farming sector. The Breeding Programme is launched at the goat-farming sector. 14 farms were involved in production of breeding material in 2004 that have obtained the status of the breeding farms of the pedigree livestock.

ES un nacionālais atbalsts *Support of the EU and the National Aid*

2004.gadā tika maksāti papildus valsts tiešie maksājumi par aitū mātēm. Maksājumam par aitū mātēm varēja pieteikties saimniecību īpašnieki, kuru ganāmpulkos bija 10 un vairāk aitū mātes. Kopējais izmaksātais finansējums aitkopības nozarei bija Ls 87,1 tūkst., bet maksājums par vienu dzīvnieku - 8,73 latu. Pavisam tika izmaksāts atbalsts par 9 973 aitū mātēm.

The additional state direct aid was disbursed for the ewes in 2004. The proprietors of farms, who had 10 or more ewes could apply for the payment for the ewes. The total disbursed amount at the sheep-breeding sector constituted 87,1 thousand LVL but the payment per ewe - LVL 8,73. The aid for 9 973 was disbursed in total.

The national aid for the amount of 49,7 thousand

Nacionālais atbalsts ciltisdarbam un audzēšanai aitkopības nozarē 2004. gadā piešķirts Ls 49,7 tūkst.

Pagaidu valsts atbalsts aitkopības nozarei 2004.gadā tika piešķirts Ls 64,1 tūkst. apmērā. Atbalstu saņēma aitu audzēšanas saimniecības īpašnieki par katru aitu māti, ja ganāmpulkā bija ne mazāk kā desmit aitu mātes.

Nacionālais atbalsts ciltisdarbam un audzēšanai kazkopības nozarē 2004. gadā piešķirts Ls 34,1 tūkst. apmērā.

LVL was granted for breeding and farming at the sheep-farming sector in 2004.

The temporary state aid for the amount of LVL 64,1 thousand was allocated to the sheep-breeding sector in 2004. The proprietors of the sheep-breeding farms received the aid per each ewe, if there were no less than 10 ewes at the herd.

The national aid for the amount of LVL 34,1 thousand was granted for breeding and farming at the goat-farming sector in 2004.

Kopējā tirgus organizācijas pasākumi *Organizational Measures of the Common Market*

Pastāv virkne objektīvu apstākļu, kuru dēļ intervences pasākumi privātas uzglabāšanas veidā aitu un kazu gaļas sektorā 2004.gadā un iespējams arī tuvākajos gados netiks ieviesta. Aitu un kazu gaļas ražošanas apjomi ir nelieli, līdz ar to gaļas ražošanas un realizācijas attiecības ir neregulētas un nav pārprodukcijas. Aitu un kazu liemeņu klasifikācija ir brīvprātīga, tā nav noteikta kā obligāta, kā tas ir gadījumos ar liellopu un cūku liemeņu klasifikāciju. Sakarā ar nelielajiem ražošanas un kaušanas apjomiem neviena kautuve neveic brīvprātīgu aitu un kazu liemeņu klasifikāciju. Līdz ar to nav pieejama vienota informācija par realizētās gaļas kvalitāti. Pēc Eiropas Komisijas likumdošanas privātajā uzglabāšanā var novietot līdz 12 mēnešiem vecus jēru liemeņus ar labu tirdzniecības kvalitāti, bet jāuzsver, ka šāda produkcija ir pieprasīta vietējā tirgū un līdz ar to nav nepieciešami pasākumi šādas produkcijas ilgstošai uzglabāšanai.

There are several impartial obstacles, due to which the intervention measures will not be implemented in the form of private storage at the sheepmeat and goatmeat sector in 2004 and possibly also in the nearest future. The production amounts of mutton and goatmeat are low, therefore the proportion between the production and realization of meat is regulated and there is not over-production. The classification of the sheep and goat carcasses is voluntary; it is not stipulated as compulsory, as it is in the case regarding classification of carcasses of cattle and pigs. Due to small amounts of production and slaughtering, no slaughterhouse performs voluntary classification of carcasses of sheep and goats. Therefore united information on the quality of the realized meat is not accessible. According to the legislation of the European Union, the carcass of the lambs of a good trade quality and that were not older than 12 month may be put at the private storage but it should be emphasized that this production is demanded at the local market and therefore measures for the long-term storage of the production are not requested.

5.6. Zirgkopība *Horse Farming*

Uz 2004.gada 1.janvāri zirgu kopskaits visu veidu saimniecībās bija 15,5 tūkstoši zirgu, un, salīdzinot ar 2003.gadu, to skaits palielinājies par 0,2 tūkst. zirgu. No kopējā zirgu skaita par 28,9 % pieaudzis ķēvju skaits no 3 gadiem.

The total number of horses reached 15,5 thousand at all types of farms on 1 January 2004 and compared to 2003 their number has increased for 0,2 thousand horses. The number of mares more than 3 years old has increased for 28,9% in the total number of horses.

5.17.tabula
Table 5.17

Zirgu kopskaits visu veidu saimniecībās 2002.-2004.gads (tūkst.)
Total number of Horses in all types of Farms 2002 – 2004 (thousand)

	2002.	2003.	2004.	2004/2003. %
Zirgu kopskaits visu veidu saimniecībās	18,5	15,4	15,5	100,6
Tai skaitā ķēves no 3 gadiem	1,9	4,5	5,7	126,7

Avots: CSP
Source: CSB

2004.gadā Latvijā tika izveidots vienots zirgu reģistrs. Pēc Latvijas datu centra datiem dzīvnieku reģistrā uz 2005.gada 1.janvāri Latvijā reģistrēti 9252 zirgu ganāmpulki, kuros atradās 13367 zirgi.

The common register of horses was established in 2004. According to the data of the Data Centre of Latvia, 9253 herds of horses were registered at the register of horses on 1 January 2005, where there were 13367 horses.

5.18.tabula
Table 5.18

Zirgu skaita sadalījums pēc ganāmpulka lieluma 2004.gadā
Grouping of the number of horses according to the size of the herd in 2004

Ganāmpulka lielums Size of the herd	1	2	No (From) 3-10	No(From) 11-20	No(From) 21-50	No (From) 51-100	Virs (More than) 101
Zirgu skaits Number of horses	8489	664	279	56	25	7	3

Avots: LDC
Source: Agricultural Data Centre (ADC)

Lielākais dzīvnieku skaits reģistrēts fiziskām personām, kuras tur vienu zirgu saimniecības vajadzībām.

Natural persons who keep one horse for the needs of the farms, have registered the largest number of horses.

5.19.tabula
Table 5.19

Zirgu skaita sadalījums pa šķirnēm 2004.gadā
Grouping of the number of horses according to the breeds in 2004

Šķirne (Breed)	Zirgu skaits (Number of horses)
Latvijas vietējais	8096
Latvijas	4904
Latvijas ardenis	224
Krievijas rikšotājs	105
Poniju vietējais	77
Hanoveras	57
Citi Other	56
Trakēnas	56
Lietuvas ardenis	55
Holšteinas	47
Angļu pilnasinis	29
Oldenburgas	15
Krievijas vezumnieks	15
Igaunijas vietējais	11
Dānijas siltasinis	11
Šetlandes ponijs	11
Vestfāles	10

Avots: LDC
Source: ADC

Ganāmpulku un dzīvnieku skaits, kā arī atbalsta apjoms pa reģioniem attēlots 5.20.tabulā.

Latvijā zirgu audzēšanu veic Latvijas Zirgaudzētāju biedrība un Latvijas šķirnes zirgu audzētāju asociācija saskaņā ar ciltsdarba programmās noteiktajiem mērķiem, kas balstās uz augstvērtīgu dzīvnieku ieguvu, genotipa saglabāšanu un uzlabošanu, mērķtiecīgi izmantojot vaislas materiālu un pilnveidojot zirgu pārraudzību.

The number of herds and horses, as well as amount of aid according to the regions are showed at the table 5.20.

The members of the Horse-breeding Society of Latvia and the Pedigree Horse Breeder Association of Latvia breed horses in Latvia in compliance with the purposes defined by the Breeding Programme that is based on acquirement of the highly-valued animals, preservation and improvement of the gene pool, utilizing purposefully the breeding material and improvement of the monitoring of horses.

Zirgu ganāmpulki Latvijā un atbalsts zirkopības nozarei uz 2005.g.1.janvāri
Herds of Horses in Latvia and Aid to the Horse-breeding Sector on 1 January 2005

Reģioni <i>Region</i>	Ganāmpulku skaits <i>Number of herds</i>	Dzīvnieku skaits <i>Number of Horses</i>	Atbalsts (subsīdijas) Ls tūkst. <i>Support (subsidies) LVL thousand</i>
Dienvidlatgale	3843	4242	7978,0
Austrumlatgale	2017	2260	5626,0
Ziemeļaustrumi	1110	1261	2437,0
Ziemeļvidzeme	519	1384	37499,0
Lielrīga	518	1457	19498,0
Viduslatvija	409	574	3747,0
Dienvidkurzeme	327	607	11044,0
Zemgale	298	908	23798,0
Ziemeļkurzeme	211	674	13657,0
Kopā: <i>Total:</i>	9252	13367	125284,0

Avots: LDC, LAD
Source: ADC, RSS

ES un valsts atbalsts
Support of the EU and the State Aid

Valsts atbalsts ciltstarbam un audzēšanai zirkopības nozarē 2004.gadā tika realizēts Ls 13,0 tūkst. apmērā ar mērķi attīstīt ciltstarbu, mērķtiecīgi izmantojot augstvērtīgus vaislas dzīvniekus, saglabājot un uzlabojot esošo genotipu Latvijas zirgu šķirnes ciltstarba programmas ietvaros. Atbalsta rezultātā audzēto zirgu kvalitāte paaugstinās.

Saskaņā ar Latvijas šķirnes zirgu braucamā tipa ciltstarba programmu 2004.gadā zirgu īpašniekiem bija iespēja saņemt Eiropas Savienības maksājumus Lauku attīstības plāna ietvaros par dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanu – 198 EUR.

The aid for the amount of LVL 13,0 thousand was granted for the breeding and farming to the horse-breeding sector in 2004 aimed at development of the breeding, by utilizing purposefully highly-valued breeding horses and preserving and improving the existing gene pool in accordance with the Breeding Programme of the Horse Breeds of Latvia. The quality of horses improves due to the aid.

In compliance with the Breeding Programme of the Riding-breed Horses of Latvia, in 2004 the proprietors of horses had possibility to receive payments for the amount of EUR 198 from the European Union for the preservation of the genetic resources of the horses in the framework of the Rural Development Plan.

Galvenie normatīvie akti
Main Legal Enactments

2004.gada 8.aprīļa MK noteikumi Nr.274 "Noteikumi par zirgu pārraudzību, zirgu darba spēju novērtēšanu un dalību zirgu sporta sacensībās";

Latvijas zirgu šķirnes ciltstarba programma 2004.gadam un tuvākai perspektīvai līdz 2009.gadam;

Latvijas šķirnes zirgu braucamā tipa ciltstarba programma 2004. – 2009.gadam.

Regulations No. 274 of the CM "Regulations on the monitoring of horses, the evaluation of the working capacity of horse and participation at the sporting competition of horses" of 8 April 2004;

Breeding Programme of the Horse Breeds of Latvia for 2004 and the nearest future by 2009;

Breeding Programme of the Riding-breed Horses of Latvia for 2004 – 2009.

5.7. Graudaugi
Cereals

Graudkopība ir visnozīmīgākā augkopības nozare Latvijā, un 2004. gadā graudaugi aizņēma 436,6 tūkst. ha jeb 48,6 % no sējumu kopplatības, kas bija par 1,9 % jeb 8,1 tūkst. ha vairāk nekā 2003. gadā. Visvairāk graudaugu bija iesēts Zemgalē - Jelgavas (45,2 tūkst. ha),

Cultivation of grain is the most significant sector of the cultivation of plants in Latvia and in 2004 the grain occupied 436,6 thousand ha or 48,6% of the total sowing area that was for 1,9% or 8,1 thousand ha more than in 2003. The largest amount of grain was sowed in Zemgale

Dobeles (36,3 tūkst. ha) un Bauskas rajonā (38,6 tūkst. ha).

Region – Jelgava (45,2 thousand ha), Dobeles (36,3 thousand ha) and Bauska Districts (38,6 thousand ha).

5.21. tabula

Table 5.21

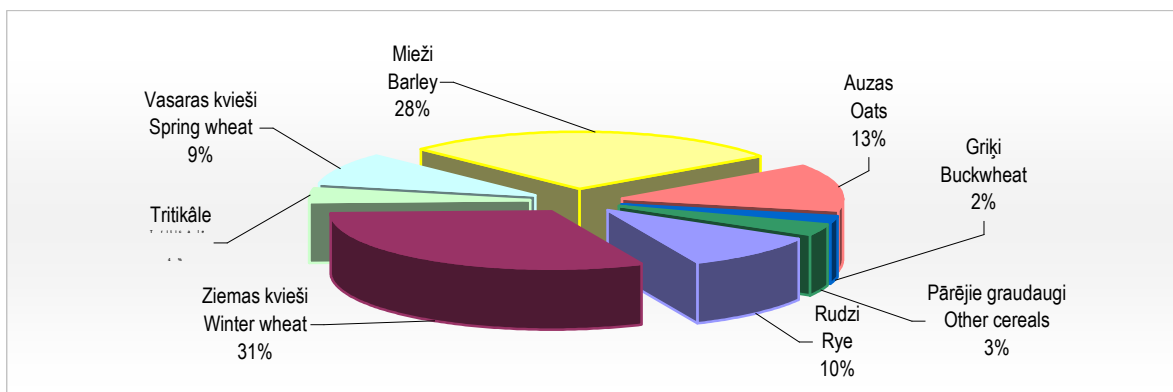
Graudaugu sējumu platības reģionos 2004. gadā
Areas under Cereal in regions in 2004

	Platības ha Areas, hectares	Ražība t/ha Yield, tons per hectare
Zemgale Zemgale	143 732	3,07
Vidzeme Vidzeme	64 283	1,96
Latgale Latgale	68 045	1,91
Kurzeme Kurzeme	104 074	2,31
Rīgas raj. Riga region	56 287	2,14

Avots CSP
Source: CSB

Vislielākās graudaugu sējumu platības aizņēma ziemas kvieši – 129,1 tūkst. ha un vasaras mieži – 123,5 tūkst. ha.

The winter wheat and the summer barley occupied the largest part of the grain sowing area – respectively 129,1 and – 123,5 thousand ha.

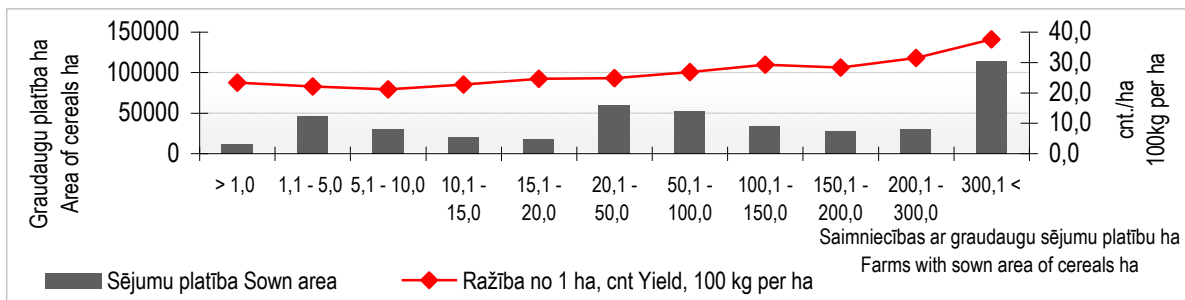
Avots: CSP
Source: CSB

5.1.attēls. Graudaugu sējumu struktūra 2004. gadā

Figure 5.1. Structure of cereal sowings in 2004

Graudaugus 2004. gadā audzēja 47,1 tūkst. saimniecību, taču 79% šo saimniecību graudaugu platības aizņēma tikai no 1,0 līdz 5,0 ha. Platībās virs 50 ha ar graudaugu audzēšanu nodarbojās tikai 1439 saimniecības jeb 3,1%, no visām saimniecībām ar graudaugu sējumiem. Tas tomēr ir par 0,4% vairāk nekā 2003.gadā.

47,1 thousand farms cultivated grain in 2004, though the grain areas occupied only 1,0 to 5,0 ha at 79% of these farms. Only 1439 farms or 3,1% of all the farms with grain sowings cultivated grain in the areas larger than 50 ha. Thus it is for 0,4% more than in the previous year.

Avots: CSP
Source: CSB

5.2.attēls. Saimniecību grupējums pēc graudaugu sējumu platībām 2004. gadā

Figure 5.2. Grouping of farms by sown areas of cereals in 2004

Izvērtējot graudaugu sējumu platību struktūru saimniecībās, ir novērojama tendence pieaugot sējumu platībām, arī graudaugu ražībai, kas liecina par sadrumstalotas graudaugu ražošanas ietekmi uz zemo vidējo ražību valstī. Tā saimniecībās, kurās graudaugus audzē platībās līdz 10 ha, to vidējā ražība bija 22,2 cnt/ha, kas ir vidēji par 6 cnt/ha augstāka nekā 2003.gadā, bet saimniecībās ar graudaugu platībām virs 300 ha tā vidēji ir gandrīz 2 reizes augstāka – 37,6 cnt/ha (8,7 cnt/ha vairāk nekā 2003.gadā).

Considering the structure of the grain sowing areas at the farms, the tendency is observed, when sowing areas are expanding, the productivity of grain is also growing that testifies on the impact of the fragmented grain production to the low average productivity in the country. Therefore the average productivity was 22,2 cwt/ha at the farms where grain is cultivated in the areas not larger than 10 ha and it is for 6 cwt/ha more than in 2003, but it is almost 2 times higher - 37,6 cwt/ha at the farms that have the grain sowing areas larger than 300 ha (8,7 cwt/ha more than in 2003).

5.22.tabula
Table 5.22

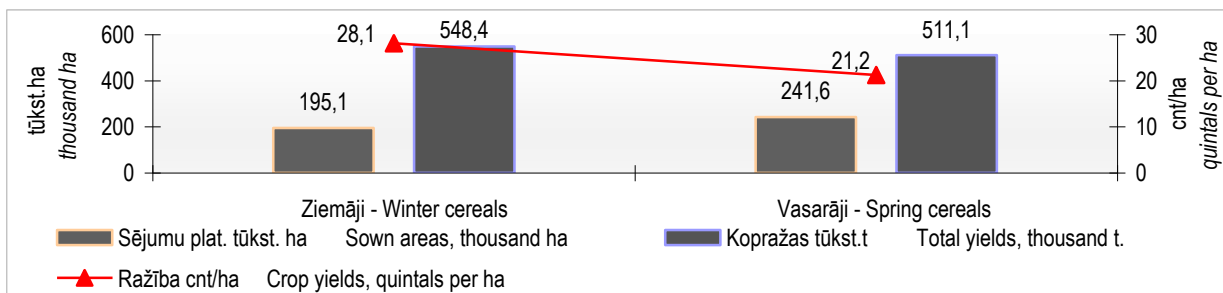
Graudaugu sējumu platības, kopražas un ražība
Sown Areas, Total Yields and Crop Yields of Cereals

	Platības tūkst. ha <i>Areas, thousand ha</i>				Ražība cnt/ha <i>Crop yield, quintals per ha</i>				Kopraža, tūkst. t <i>Total yield, thousand tons</i>			
	2002.	2003.	2004.	% 2004. / 2003.	2002.	2003.	2004.	% 2004. / 2003.	2002.	2003.	2004.	% 2004. / 2003.
Graudaugi <i>cereals</i>	415,0	428,5	436,7	101,9	24,8	21,8	24,3	111,5	1028,5	932,4	1059,5	113,6
Ziemāji t.sk. <i>winter crops</i> including:	178,5	194,6	195,1	100,3	31,5	25,2	28,1	111,5	562,4	490,8	548,4	111,7
kvieši <i>wheat</i>	115,9	127,9	129,1	100,9	35,4	28,5	31,0	108,8	410,1	364,0	400,8	110,1
rudzi <i>rye</i>	42,3	44,2	45,1	102,0	24,0	19,8	21,4	108,1	101,5	87,6	96,8	110,5
tritikāle <i>triticale</i>	15,5	19,1	17,1	89,5	26,5	17,3	24,7	160,1	40,9	33,0	42,1	127,6
Vasarāji, t.sk. <i>spring crops</i> including:	236,5	233,9	241,6	103,3	19,7	18,9	21,2	112,2	466,1	441,6	511,1	115,7
kvieši <i>wheat</i>	37,6	39,9	40,8	102,3	29,1	26,2	24,3	92,7	109,4	104,4	99,1	94,9
mieži <i>barley</i>	132,1	129,2	123,5	95,6	19,1	18,6	22,2	119,4	252,5	240,4	274,8	114,3
auzas <i>oats</i>	47,1	49,4	56,7	114,8	16,9	15,9	19,0	119,5	79,7	78,3	107,4	137,1
griķi <i>buckwheat</i>	10,5	6,5	9,7	149,2	7,9	8,2	7,2	87,8	8,3	5,4	6,9	127,7

Avots: CSP
Source: CSB

Pēc pēdējo trīs gadu graudaugu ražošanas rādītājiem redzams, ka graudaugu platības krasi nemainās. 2004.gadā tās, salīdzinot ar 2003.gadu, ir palielinājušās par 1,9%. 2004.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, nedaudz ir pieaugušas ziemāju graudaugu sējumu platības (par 0,3%) un arī vasarāju graudaugu sējumu platības (par 3,3%). Šajā periodā ir samazinājušās tikai tritikāles sējumu platības par 10,5%, taču tritikāles ražība ir palielinājusies par 60%. Visaugstākā vidējā ražība, tāpat kā iepriekšējos gados, 2004. gadā bija ziemas (31,0 cnt/ha) un vasaras (24,3 cnt/ha) kviešiem un tritikālei (24,7 cnt/ha).

According to the indicators of the grain production of the last three years, it is visible, that the grain areas are not changing rapidly. They have enlarged for 1,9% in 2004 compared to 2003. The sowing areas of the winter crops (for 0,3%), as well as the sowing areas of the summer crops (for 3,3%) have enlarged a bit in 2004 compared to the previous year. Only the sowing areas of the triticale have reduced for 10,5% within this period, though the productivity of the triticale has increased for 60%. The winter wheat (32,0 cwt/ha), the summer wheat (24,3 cwt/ha) and the triticale (24,7 cnt/ha) had the highest average productivity in 2004 similarly to the previous years.

Avots: CSP
Source: CSB

5.3.attēls. Ziemāju un vasarāju graudaugu struktūra 2004.gadā
Figure 5.3. Structure of winter and spring cereals in 2004

Lai gan vasarāju platības 2004. gadā bija nedaudz lielākas par ziemāju graudaugu platībām, tomēr ziemāju graudu kopražā bija par 7,3% lielāka nekā vasarāju kopražā.

Despite that the areas of summer crops were a little bit larger than the areas of the winter crops, in 2004 the total harvest of the winter crops was for 7,3% higher than the total harvest of the summer crops.

5.23.tabula
Table 5.23

Graudaugu bilance (tūkst.t)
Cereal Balance (thousand tons)

	2001./2002.	2002./2003.	2003./2004.
Atlikums gada sākumā Stocks at the beginning of the year	182,3	152,6	180,2
Saražots Produced	928,0	1028,5	932,4
Imports Import	74,5	63,1	103,5
Patēriņš iekšējā tirgū Consumption in the internal market	948,1	944,1	884,4
- no tā patērēts sēklai - of which for the seed	98,7	101,7	103,4
- no tā patērēts lopbarībai - of which consumed for feedingstuff	555,4	529,8	483,8
- no tā patērēts pārtikai - of which consumed for food	243,7	250,7	230,7
- no tā pārējais izlietojums - of which for other usufruct	41,2	51,9	58,0
- no tā zudumi - of which the losses	9,1	10,0	8,5
Eksports Export	84,1	119,9	184,5
Atlikums gada beigās Stocks at the end of the year	152,6	180,2	147,2

Avots: LAD
Source: RSS

Pēdējos gados vērojama tendence palielināties graudaugu eksportam, bet graudaugu ražošanas apjomi nodrošina vietējā tirgus pieprasījumu.

The tendency of the grain export increase is observed within the last years but the production amounts of grain provide the demand of the local market.

ES un nacionālais atbalsts
Support of the EU and the National Aid

Audzētāji par graudaugu platībām pēc iestājas Eiropas Savienībā saņēma vienoto platības maksājumu pēc likmes Ls 13,64 par hektāru un papildus valsts tiešos maksājumus par laukaugu platību – Ls 41,68 par hektāru.

Following the accession to the European Union the crop planters received the common area payment for the grain areas according to the rate – LVL 13,64 per ha and the payments of the additional state direct aid for the area of the field crops – LVL 41,68 per ha.

Tirgus intervence

Market Intervention

Programmas "Atbalsts lauksaimniecības un lauku integrētai un konkurētspējīgai attīstībai" apakšprogrammā "Intervences pasākumu nodrošināšana" tika īstenota labības intervence. Laika posmā no 2004.gada 1. janvāra līdz 2004.gada 1. maijam ir realizētas 1557,650 t labības no 2003./2004. gadā iepirtajiem krājumiem.

Pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā Lauku atbalsta dienests ir sācis intervences pasākumu administrēšanu saskaņā ar ES KTO likumdošanu un Ministru kabineta 2004.gada 20.aprīļa noteikumiem nr.361 „Labības tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība”. Latvijā kopumā ir apstiprināti 15 intervences centri, tai skaitā 8 intervences centri kviešiem un 7 miežiem.

Pēc iestāšanās Eiropas Savienībā, sākotnējā graudaugu intervences cena bija noteikta 101,31 EUR, jeb Ls 71,20 par tonnu, katru mēnesi palielinot cenu par 0,46 EUR/t. Intervencē, kas ir viens no Kopējās tirdzniecības organizācijas pasākumiem, labību var pārdot sākot no 1.novembra. Minimālais vienas labības partijas apjoms, kuru var piedāvāt intervencei vienā reizē ir 80 tonnas un labības pārdevējam ir jāsedz transporta izmaksas līdz tuvākajam intervenes centram. Labības intervences pasākums ir kā pēdējā iespēja audzētājam realizēt labību, ja to nav iespējams realizēt tirgū.

Laika posmā no 2004.g.1.novembra līdz 2004.g.31.decembrim ir saņemti un izskatīti 23 pieteikumi par 17757 t labības pārdošanu intervencē. Noslēgti 8 pakalpojumu līgumi par labības glabāšanu. Intervences noliktavā piegādātas 2501,700 t graudaugu, no tām kvalitātes prasībām atbilstošas ir 1988,140 t kviešu un 513,560 t miežu.

The intervention of grain was implemented according to the Sub-programme "Provision of the Intervention Measures" of the Programme "Support to the Integrated and Competitive Development of Agriculture and Rural Area".

1557,650 t of grain of the reserves purchased in 2003/2004 were realized in the period of time from 1 January to 1 May 2004.

Following the accession of Latvia to the European Union, the Rural Support Service has initialized the administration of the intervention measures in compliance with the legislation of the EU WTO and the Regulations No. 361 of the Cabinet of Ministers "Procedure of administration and monitoring of the intervention measures of the grain market" of 20 April 2004. 15 Intervention Centres are approved in Latvia, including 8 Intervention Centres for the wheat and 7 for the barley.

Following the accession of Latvia to the European Union, the initial intervention price of the grain was fixed for the amount of EUR 101,31 or 71,20 LVL per t, increasing the price for 0,46 EUR per tonne each month. It is permitted to sell the grain at the intervention that is one of the organizational measures of the common trade starting from 1 November. 80 tonnes is the minimal amount of one grain portion that can be offered for intervention at a time and the seller of grain has to pay the transport costs to the closest Intervention Centre. The intervention measure of grain is the last possibility for the producer to realize the grain if it is not possible to sell it on the market.

23 applications for 17757 t of grain for selling at the intervention are received and considered in the period of time from 1 November by 31 December 2004. 8 service agreements on the storage of the grain were concluded. 2501,700 t of grain were supplied to the intervention store house, 1988,140 t of the wheat and 513,560 t of barley correspond to the quality requirements.

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

Padomes 2003.gada 29.septembra Regula (EK) Nr.1784/2003 par labības tirgus kopējo organizāciju; Lauksaimniecības un lauku attīstības likums; Ministru kabineta 2004.gada 20. aprīļa noteikumi Nr.361 "Labības tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība".

Regulation (EC) No 1784/2003 of 29 November 2003 on the common organization of the market in cereals; Law "On the Development of Agriculture and Rural Area"; Regulations No. 361 of the Cabinet of Ministers "Procedure of administration and monitoring of the intervention measures of the grain market" of 20 April 2004.

5.8. Augļi un dārzeņi

Fruits and Vegetables

Augļkopība

Fruit-growing

Pēdējos gados nav vērojamas būtiskas izmaiņas augļu koku un ogulāju platībās. Katru gadu nedaudz palielinās ābeļu, jāņogu un upeņu stādījumu platības, bet samazinās plūmju, zemeņu un ķiršu stādījumi. 2003. gadā pirmo reizi tika uzskaitītas smiltsērķšķu platības – Latvijā tos

Essential changes regarding the areas of the fruit trees and berry bushes are not observed within the last years. The plantations of apple-trees, current bushes and black-currant bushes increase a little bit every year but the plantations of plum trees, strawberries and cherry trees

audzēja 15 ha platībā, taču 2004.gadā to stādījumi jau sasniedza 104 ha.

reduce. The plantations of sea buckthorn trees were listed for the first time in 2003 – they were cultivated in the area of 15 ha in Latvia, though their plantations reached 104 ha in 2004.

5.24.tabula
Table 5.24

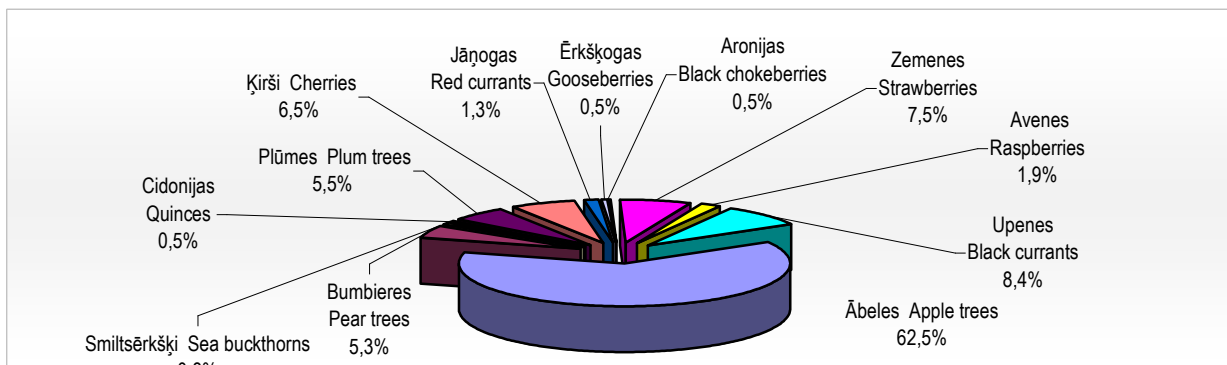
Galveno augļu koku un ogulāju stādījumu platības (tūkst. ha)
Planted Areas of the Main Fruit Trees and Berry Bushes (thousand ha)

	2002.	2003.	2004.
Kopā augļu koki un ogulāji <i>Fruit trees and berry bushes, total</i>	13,3	13,0	13,3
Ābeles <i>Apple trees</i>	8,2	8,2	8,3
Bumbieres <i>Pear trees</i>	0,7	0,6	0,7
Plūmes <i>Plum trees</i>	0,9	0,8	0,7
Ķirši <i>Cherries</i>	1,0	1,0	0,9
Jānogas, upenes <i>Red currants, black currants</i>	0,9	0,9	1,3
Avenes <i>Raspberries</i>	0,1	0,1	0,2
Ērkšķogas <i>Gooseberries</i>	0,1	0,1	0,1
Zemenes <i>Strawberries</i>	1,1	1,1	0,9

Avots CSP
Source: CSB

No augļu koku un ogulāju platībām vislielāko daļu aizņem ābeļdārzi- 62,5% (8320 ha), upenes -8,4 % (1117 ha), zemenes – 7,5% (912 ha) un ķirši 6,5 % (863 ha). Pēdējos gados ābeļdārzi un arī citi augļu un ogu stādījumi tiek veidoti, ievērojot progresīvākās agrotehniskās prasības, un nākotnē tie dos potenciāli augstākas ražas, salīdzinot ar vecajiem augļu un ogu dārziem. Ar katru gadu Latvijā palielinās dzērveņu un krūmmelleņu platības, kaut gan tās pašreiz audzē tikai nedaudzās saimniecībās.

The apple gardens occupy the largest part of the plantations of the fruit trees and berry bushes – 62,5% (8320 ha), black-currant bushes – 8,4% (1117 ha), strawberries - 7,5% (912 ha) and cherry trees – 6,5% (863 ha). Within the last years the apple gardens and other fruit and berry plantations are cultivated following the most progressive requirements of the agro technology and they will potentially yield more productively in the future compared to the old fruit and berry plantations. The plantations of cranberries and blackberry bushes are increasing in Latvia every year, although they are cultivated only at few farms.

Avots: CSP
Source: CSB

5.4.attēls. Augļu un ogu stādījumu struktūra 2004. gadā, ha
Figure 5.4. Structure of Fruit and berry plantations in 2004, ha

Kopumā 2004. gadā augļu koku un ogulāju kopražas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu bija par 61,5 % zemākas, jo vidējā ražība samazinājās par 22,1 cnt/ha, taču visvairāk ražības kritumu iespaidoja ābeles, kuru ražība 2004.gadā samazinājās par 81%. Lielāka ražība nekā iepriekšējā gadā bija ērkšķogām (par 27,4 cnt/ha), cidonijām (par 5,9 cnt/ha), zemenēm (par 4,5 cnt/ ha), plūmēm (par 2,5 cnt/ha) un ķiršiem (par 2,3 cnt/ha).

The total harvest of the fruit trees and berry bushes was for 61,5% lower in 2004 compared to the previous year because the average productivity reduced for 22,1 cwt/ha. The apple trees had the largest influence on the decrease of productivity, their productivity reduced for 81% in 2004. The gooseberry bushes had higher productivity than in the previous year (for 27,4 cwt/ha), quince bushes (for 5,9 cwt/ha), plum trees (for 2,5 cwt/ha) and cherry trees (for 2,3 cwt/ha).

5.25.tabula
Table 5.25

Augļu un ogu kopraža un ražība
Production and Yield of Fruits and Berries

	Kopraža t Production, t			Vidējā ražība no 1 ha, cnt Yield, 100 kg per ha	
	2003.	2004.	2004./ 2003. %	2003.	2004.
Augļi un ogas kopā <i>Fruits and berries, total</i>	46293	17836	38,5	35,5	13,4
Āboli <i>Apples</i>	36091	6918	19,1	43,8	8,3
Bumbieri <i>Pears</i>	1226	644	52,5	19,1	9,9
Smiltsērķšķi <i>Sea buckthorn</i>	43	19	44,2	28,5	1,8
Cidonijas <i>Quinces</i>	202	170	84,2	19,4	25,3
Plūmes <i>Plums</i>	957	1055	110,2	12,0	14,5
Kirši <i>Cherries</i>	883	953	107,9	8,7	11,0
Jānogas, upenes <i>Red currants, black currants</i>	2819	3898	138,3	29,8	30,2
Ērkšķogas <i>Gooseberries</i>	441	597	135,4	65,9	93,3
Aronijas <i>Black chokeberries</i>	119	97	81,5	21,7	15,4
Avenes <i>Raspberries</i>	180	208	115,5	18,3	8,1
Zemenes <i>Strawberries</i>	3332	3277	98,3	31,4	35,9

Avots CSP
Source: CSB

Dārzeni
Vegetables

Dārzenkopība Latvijā ir viena no prioritārajām lauksaimniecības nozarēm. Segto platību dārzeņu audzēšanai tiek būvētas jaunas, modernas siltumnīcas, kurās pielieto progresīvas dārzeņu audzēšanas tehnoloģijas, palielinot dārzeņu ražību un samazinot to audzēšanas izmaksas.

2004.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, par 4% samazinājās segtajās platībās saražoto dārzeņu apjoms (2003. gadā par 26, 4% vairāk nekā 2002. gadā). Ar katru gadu palielinās dārzeņu kvalitāte, siltumnīcās sāk audzēt arvien dažādāku dārzeņu sortimentu, arī zemenes.

Vegetable growing is one of the priority agricultural sectors in Latvia. New and up-to-date greenhouses are constructed for growing the vegetable of the covered areas, where progressive vegetable cultivation technologies are used, increasing the productivity of vegetables and reducing their growing costs.

The amount of vegetables produced in the covered areas have reduced for 4% in 2004 compared to 2003 (for 26,4% more in 2003 than in 2002). The quality of vegetables improves every year, more different assortment of vegetables has been cultivated at the greenhouses, including strawberries.

5.26.tabula
Table 5.26

Siltumnīcu dārzeņu ražošanas rādītāji (t)
Production Traits of Hothouse Vegetables (tons)

	2002.	2003.	2004.	2004./ 2003 %
Ražoti dārzeni visu veidu siltumnīcās tonnās <i>Production of vegetables in all hothouses, tons</i>	12979	16402	15746	96,0
tai skaitā of which:				
tomāti <i>tomatoes</i>	6493	8954	7172	80,0
gurķi <i>cucumbers</i>	6234	7067	7952	112,5
salāti <i>lettuce</i>	48	102	330	3,2 reizes / times
loki - <i>spring onions</i>	91	61	127	2,1 reizi / times
redīsi <i>radishes</i>	20	24	32	133,3
pārējie dārzeni - <i>other</i>	93	194	132	68,0
Bez tam, zemenes <i>In addition strawberries</i>	7	20	7	35,0

Avots: CSP
Source: CSB

Atklātā lauka dārzeņu audzēšanā vērojamas līdzīgas tendences – ir samazinājušās platības (par 5,4%) un ražība (par 17,9%). 2004.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, lielākās platībās tika audzēti mārrutki, sīpoli un kāposti.

Similar tendencies are observed regarding the cultivation of the vegetables of the open field – the areas have reduced for 5,4% and the productivity - for 17,9%. Horseradish, onions and cabbage are grown in larger areas in 2004 compared to the previous year.

5.27.tabula
Table 5.27

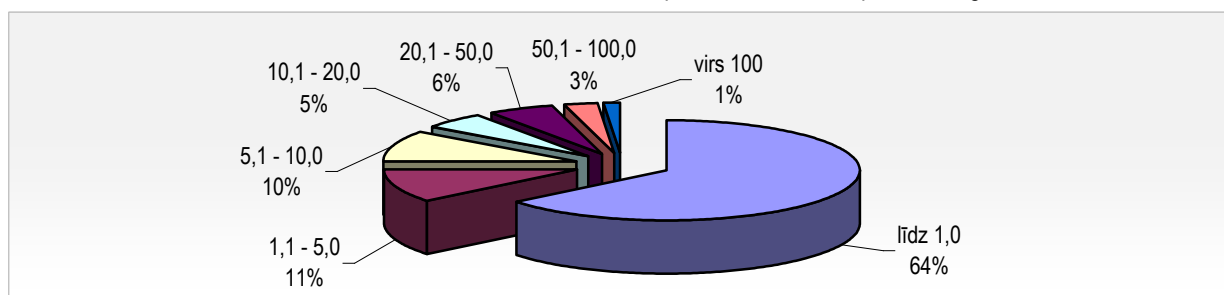
Atklātā laukā dārzeņu sējumu platības (ha)
Sown Areas of Vegetables in Open Fields (ha)

	2002.	2003.	2004.	2004./2003. %
Dārzeņi - kopā <i>Vegetables - total</i>	12369	14321	13544	94,6
<i>tai skaitā of which:</i>				
kāposti <i>cabbage</i>	3346	3513	3720	105,9
gurķi <i>cucumbers</i>	1197	1327	987	74,4
tomāti <i>tomatoes</i>	206	271	99	36,5
bietes <i>beetroots</i>	1648	2058	1777	86,3
burkāni <i>carrots</i>	2310	2655	2545	95,9
sīpoli <i>onions</i>	1592	1731	2101	121,4
ķiploki <i>garlic</i>	285	365	206	56,4
mārrutki <i>horse-radish</i>	40	45	136	3 reizes / times
kabači un ķirbji <i>gourds marrows</i>	330	439	365	83,1

Avots: CSP
Source: CSB

Atklātā lauka dārzeņu ražošana vēl joprojām ir sadrumstalota – 64,% saimniecību dārzeņus audzē platībās līdz 1 ha (5.5.attēls), un produkcija galvenokārt tiek izlietota ģimenes patēriņam. Tomēr palielinās saimniecību skaits, kas dārzeņus audzē vairākos desmitos un pat simtos hektāru un ar Latvijā saražoto produkciju apgādā lielveikalu tīklus.

The production of the open area vegetables is still fragmented – 64% farms cultivate the vegetables at the areas not larger than 1 ha (Figure 5.5.) and the production is mainly used for the family consumption. Though the number of farms increases that cultivate the vegetables at several tens or even hundreds of hectares and supply the nets of supermarkets with the production generated in Latvia.

Avots: CSP
Source: CSB

5.5.attēls. Saimniecību grupējums pēc dārzeņu platības, ha
Figure 5.5. Division of farms by vegetable areas, ha

2004.gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, dārzeņu kopraža ir samazinājusies par 17,9% galvenokārt uz tomātu, gurķu un ķiploku kopražu samazinājuma pamata. Mārrutkiem kopražas apjoms ir palielinājies pat 2 reizes, vēl kopražas palielinājums ir bijis sīpoliem par 13%, taču pārējiem dārzeņiem ir bijis kopražas samazinājums.

The total harvest of vegetable has reduced for 17,9% in 2004 compared to 2003, mainly due to decrease of the total harvest of tomatoes, cucumbers and garlic. The total harvest of the horseradish has increased even two times. Beside that the total harvest of onions has augmented for 13%, though the total harvest of other vegetables has reduced.

Atklātā lauka dārzeņu kopražā un ražība
Production and yield of vegetables in open areas

	Kopražā t Production, tons				Vidējā ražība no 1 ha, cnt Yield, 100 kg per ha		
	2002.	2003.	2004.	2004% pret (as per cent of) 2003	2002.	2003.	2004.
Dārzeni – kopā <i>Vegetables – total</i>	135198	201089	165069	82,1	107,8	140,4	121,8
tai skaitā <i>of which:</i>							
kāposti <i>cabbage</i>	59935	82580	75497	91,4	191,6	258,1	202,9
gurķi <i>cucumbers</i>	7791	10431	4117	39,5	64,7	78,6	41,7
tomāti <i>tomatoes</i>	1037	1493	360	27,1	50,3	55,1	36,6
bietes <i>beetroots</i>	16354	27835	19921	71,6	98,1	135,3	112,1
burkāni <i>carrots</i>	22977	41701	33323	79,9	97,9	157,1	130,9
sīpoli <i>onions</i>	14113	17490	19783	113,1	86,9	101,0	94,2
ķiploki <i>garlic</i>	940	1242	506	40,7	32,9	34,0	24,5
mārrutki <i>horse-radish</i>	260	156	304	194,9	49,0	34,6	22,3
kabači un ķirbji <i>gourds marrows</i>	4651	6645	4578	68,9	140,0	151,4	125,4

Avots CSP
Source : CSB

ES un valsts atbalsts
Support of the EU and the State Aid

Par produktīvo ilggadīgo stādījumu ierīkošanu, subsīdiju kopējā summa Ls 200 000.
Siltumnīcu platībām, kopējā subsīdiju summa Ls 234 000.
Maksājumi par sējplatību atklātā lauka dārzeņiem - Ls 127 400.
Ražojošām zemenēm - Ls 8 600.

The total amount of subsidies for the laying out of productive long-term plantations - LVL 200 000.
The total amount for the greenhouse areas – LVL 234 000.
Payments for sowing area of the open field vegetables – LVL 127 400.
For productive strawberries – 8 600 LVL.

Licencēšana
Licensing

Licences nepieciešamas:

Importam:

- banānu importam;
- ķiploku importam kvotu ietvaros;
- konservētu sēņu importam kvotu ietvaros;

Eksportam:

- svaigu augļu un dārzeņu eksportam, ja vēlas saņemt eksporta kompensāciju;
- pārstrādātu augļu un dārzeņu eksportam, ja vēlas saņemt eksporta kompensāciju.

The licenses are requested:

for the import:

- of bananas;
- of garlic within the framework of the quota;
- of the tinned mushrooms within the framework of the quota;

for the export:

- of fresh fruit and vegetable, if the exporter wants to receive the export refund;
- of processed fruit and vegetable, if the exporter wants to receive the export refund.

Intervences pasākumi
Intervention Measures

Tirgus intervence svaigiem augļiem un dārzeņiem Latvijas likumdošanā ir iestrādāta, bet netiek pielietota, jo produkcijas izņemšana no tirgus tiek veikta tikai ar ražotāju organizāciju starpniecību. Tirgus intervence svaigu augļu un dārzeņu sektorā izpaužas kā produktu izņemšana no tirgus. Intervences mērķis ir stabilizēt cenas tirgū, kad ir pārprodukcija, Latvijā pašreiz tādas nav. Pēc Latvijas likumdošanas mūsu valstī ir tikai viena atzīta augļu un dārzeņu ražotāju organizācija.

The market intervention of the fresh fruit and vegetable is entered in the legislation of Latvia but it is not applied because the withdrawal of the production from the market is provided only with mediation of the producer organizations. The market intervention of fresh fruit and vegetable means the withdrawal of the products from the market. The purpose of intervention is stabilization of prices at the market, when an overproduction exists. The overproduction is not observed in Latvia at the moment. Only one recognized fruit and vegetable producer organization exists in our country according to the legislation of Latvia.

Galvenie normatīvie akti Main Legal Enactments

Padomes 1996.gada 28. oktobra Regula 2200/96
par augļu un dārzeņu kopējo tirgus organizāciju;
Padomes 1996.gada 28. oktobra Regula 2201/96
par pārstrādātu augļu un dārzeņu kopējo tirgus organizāciju.

Council Regulation (EC) No 2200/96 of 28
October 1996 on the common organization of the market in
fruit and vegetables;

Council Regulation (EC) No 2201/96 of 28
October 1996 on the common organization of the markets in
processed fruit and vegetable products;

5.9. Cukurbietes un cukurs Sugar Beets and Sugar

Cukura nozarei Latvijā ir svarīga sociālā un
ekonomiskā nozīme, jo cukura sektors lauksaimniecībai
gadā dod aptuveni 6 milj. latu peļņu, kas ir vairāk nekā 6 %
no kopējā lauksaimniecības sektora neto ienākuma.

Sugar sector has an important social and economic
significance in Latvia because the sugar sector renders
income of about LVL 6 million annually for agriculture that is
more than 6% of the total net income of the agricultural
sector.

5.29.tabula
Table 5.29

Cukura ražošanas un patēriņa balance 2002. – 2004.gada, tūkst. t
Production and Consumption Balance Sheet of Sugar 2002 - 2004, thousand tons

Rādītāji	Criteria	2002.	2003.	2004.
Cukura atlikums uz 01.01.2004.		43,5	60,2	53,5
<i>Sugar stocks at 01.01.2004</i>				
No cukurbietēm saražotais cukurs kalendārajā gadā		76,9	74,9	67,1
t.sk.:				
<i>Sugar produced from sugar beets in a calendar year</i>				
<i>of which:</i>				
A kvotas cukurs	<i>A quota sugar</i>	62,0	62,0	66,4
B kvotas cukurs	<i>B quota sugar</i>	4,0	4,0	0,1
Virskvotas cukurs	<i>Overquota sugar</i>	10,9	8,9	0,6
Kopējie cukura resursi		120,4	135,1	120,6
<i>Total sugar resources</i>				
Vietējo cukurfabriku (A kvotas) cukura realizācija (patēriņš)		60,1	59,8	66,7
<i>Marketing (consumption) of the sugar (A quota) produced by the local refineries</i>				
Iekšējā tirgū pārdots papildu kvotas (B kvotas) cukurs		-	3,9	1,5
<i>Sugar of additional quota (B quota) marketed on the internal market</i>				
Cukura eksports	<i>Sugar export</i>	0	17,9	9,2
Cukura atlikums pārskata perioda beigās		60,2	53,5	43,2
<i>Sugar stocks at 31 December</i>				

Avots: LAD
Source: RSS

Līdz ar pievienošanos Eiropas Savienībai
2004.gadā tika izstrādāti „Noteikumi par pārejas posma
pasākumu piemērošanas kārtību cukura un cukura
saturējo produktu tirdzniecībā sakarā ar pievienošanos
Eiropas Savienībai”, kas noteica kārtību, kādā tiek
uzskaitīti Eiropas Komisijas 2004.gada 14.janvāra Regulas
(EK) Nr.60/2004, ar ko nosaka pārejas posma pasākumus
cukura nozarē sakarā ar Čehijas, Igaunijas, Kipras,
Latvijas, Lietuvas, Ungārijas, maltas, Polijas, Slovēnijas un
Slovākijas pievienošanos, 4.pantā noteiktie cukura un
cukuru saturošo produktu ražošanas vai tirdzniecības
rezultātā radušies krājumi, normālo un lieko produktu
krājumu noteikšanas kārtību.

By accession to the European Union, the
Regulations were developed “On the procedure of
adjusting the transition period measures for trade of sugar
and products containing sugar in connection to the
accession to the European Union” that stipulated the
procedure according to that the reserves that have arisen
due to production or trade of the sugar or products
containing sugar listed in Clause 4 of the Commission
Regulation (EC) No 60/2004 of 14 January 2004 laying
down transitional measures in the sugar sector by reason
of the accession of the Czech Republic, Estonia, Cyprus,
Latvia, Lithuania, Hungary, Malta, Poland, Slovenia and
Slovakia, and procedure of detection of the normal cary

Noteikumos paredzēts, ka par produktu normālo krājumu uzskatāms 2002.g. 1.maijā un 2003.gada 1.maijā fiksētais vidējais produktu krājuma apjoms vai 2003.gada 1.maijā fiksētais produktu krājuma apjoms (ja saimnieciskā darbība uzsākta pēc 2002.gada 1.maija), kam pieskaitīts tas produktu krājuma apjoms, kurš radies objektīvos krājumu veidošanās apstākļos.

Par objektīvo krājumu veidošanās apstākļu radītu krājumu, kas 2004.gada 30.aprīlī pārsniedz 2002.gada 1.maijā un 2003.gada 1.maijā fiksēto, tiek uzskatīts krājums, kas veidojies ražošanas tehnisko jaudu palielināšanas rezultātā, ar jaunas ražotnes izveidi vai iegādi, esošās ražotnes paplašināšanu un ražošanas jaudu izmantošanas palielināšanu, tai skaitā jaunu produktu ražošanas uzsākšanu

over or surplus product stocks.

The Regulations stipulate that as the normal carry over stock is considered the amount of the average product stock that is fixed on 1 May 2002 and 1 May 2004 or the amount of the product stock that is fixed on 1 May 2003 (if the economic activity is initiated following 1 May 2003), where the amount of the product stock is included, which has arisen due to impartial obstacles of forming the stock.

As the stock created due to impartial stock forming conditions that on 30 April 2004 exceeded the fixed one on 1 May 2002 and 1 May 2003 is considered the stock that has arisen due to increase of the production output by establishing or acquisition of a new production unit, expanding of the existing production unit and amplification of utilization of the production output, including initialization of production of new products.

Tirgus intervence

Market Intervention

Kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros arī cukura sektorā pastāv cukura tirgus intervences pasākumu realizēšanas iespējas. Ar cukura kopējās tirgus organizācijas regulu - cukura intervences cena tiek noteikta ik pēc 5 gadiem. Periodam no 02. 2001. līdz 06. 2005. tirdzniecības gadam ir noteiktas šādas cukura intervences cenas:

baltajam cukuram 63,19 EUR/100kg;

jēlcukuram 52,37 EUR/100kg.

Latvijā 2004.gadā nav bijis nepieciešams pēc intervences pasākumu ieviešanas cukura sektorā.

The possibilities for realization the intervention measures of the sugar market also exist at the sugar sector in the framework of the Common Agricultural Policy. By the Regulation on the organization of the common sugar market, the intervention price of sugar is stipulated every 5 years. The following intervention prices of sugar are stipulate for the period of time from February 2001 to June 2005:

white sugar – EUR 63,19 /100kg;

– raw sugar – EUR 52,37 /100kg.

It was not necessary to implement the intervention measures at the sugar sector in Latvia in 2004.

Kvotu sistēmas ieviešana

Implementation of the Quota System

Cukura kopējā tirgus organizācijā kā galvenais cukura tirgu regulējošais instruments Eiropas Savienībā darbojas cukura ražošanas kvotu sistēma. Līdz ar iestāšanos Eiropas Savienībā Latvijā spēkā stājās Padomes 2001.gada 19.jūnija Regula (EK) Nr.1260/2001 par cukura nozares tirgus kopējo organizāciju, kur Latvijai ir noteikta cukura ražošanas pamatkvota (A kvota) 66 400 tonnas un papildu kvota (B kvota) 105 tonnas. Ar Ministru kabineta 2004.gada 18.februāra rīkojumu Nr.111 „Par cukura ražošanas kvotas 2004.gadam sadali starp cukura ražošanas uzņēmumiem (uzņēmēj sabiedrībām)” starp cukurfabrikām tās tika sadalītas šādi:

akciju sabiedrībai „Jelgavas cukurfabrika”:

cukura ražošanas pamatkvota (A kvota) – 41588,73 tonnas;

cukura ražošanas papildu kvota (B kvota) – 65,77 tonnas;

akciju sabiedrībai „Liepājas cukurfabrika”:

cukura ražošanas pamatkvota (A kvota) – 24811,27 tonnas;

cukura ražošanas papildu kvota (B kvota) – 39,23 tonnas.

The quota system of the sugar production functions as the main instrument regulating the sugar market in the European Union regarding the organization of the common sugar market. By accession to the European Union the Council Regulation (EC) No 1260/2001 of 19 June 2001 on the common organization of the markets in the sugar sector entered into force, where the basic quota of the sugar production for Latvia is fixed (Quota A) – 66 400 t and the additional quota (Quota B) – 105 tons. In compliance with the Decree No. 111 of the Cabinet of Ministers “On division of the sugar production quota for 2004 between the sugar production enterprises (business companies)”, it was divided in the following way between the sugar-refineries:

for the joint-stock company “Jelgavas cukurfabrika”:

– basic quota for production of sugar (Quota A) – 41588,73 t;

– additional quota for production of sugar (Quota B) – 65,77 t;

for the joint-stock company “Liepājas cukurfabrika”:

– basic quota for production of sugar (Quota A) – 24811,27 t;

– additional quota for production of sugar (Quota B) – 39,23 t.

Galvenie normatīvie akti Main Legal Enactments

Padomes 2001.gada 19.jūnija Regula (EK) 1260/2001. par cukura nozares tirgu kopēju organizāciju;

Komisijas 2001.gada 17.jūnija Regula (EK) 1262/2001. ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) 1260/2001 īstenošanai attiecībā uz cukura iepirkšanu un pārdošanu, ko veic intervences aģentūras;

Komisijas 2002.gada 20.februāra Regula (EK) 314/2002. ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus kvotu sistēmas piemērošanai cukura nozarē.

2004.gad 27.aprīlī pieņemts likums „Cukura nozares likums” (spēkā stājās ar 2004.gada 1.maiju);

2004.gada 29.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr. 461 „Cukura tirgus analīzei un bilances sagatavošanai nepieciešamās informācijas iesniegšanas kārtība un saturs”;

2004.gada 29.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr. 460 „Noteikumi par cukurbiešu audzētāju reģistrā iekļaujamo informāciju, tās sniegšanas un reģistra uzturēšanas kārtību”;

2004.gada 6.maija Ministru kabineta noteikumi Nr.477 „Noteikumi par cukurbiešu audzētāju un cukura ražotāju savstarpējām saistībām”;

2004.gada 18. februāra Ministru kabineta rīkojums Nr.109 „Par valsts cukura ražošanas un patēriņa 2004.gada bilanci”;

2004.gada 18.februāra Ministru kabineta rīkojums Nr.111 „Par cukura ražošanas kvotas 2004.gadam sadali starp cukura ražošanas uzņēmumiem (uzņēmēj sabiedrībām)”.

Council Regulation (EC) No 1260/2001 of 19 June 2001 on the common organization of the markets in the sugar sector;

Commission Regulation (EC) No 1262/2001 of 27 June 2001 laying down detailed rules for implementing Council Regulation (EC) No 1260/2001 as regards the buying in and sale of sugar by intervention agencies;

Commission Regulation (EC) No 314/2002 of 20 February 2002 laying down detailed rules for the application of the quota system in the sugar sector;

Law “On the Sugar Sector” approved on 27 April 2004 (entered into force on 1 May 2004);

Regulations No. 461 of the Cabinet of Ministers “Procedure and content of submission of the information requested for the development of the analyses and balance of the sugar market” of 29 April 2004;

Regulations No. 460 of the Cabinet of Ministers “Regulations on the information to be included in the register of the sugar-beet producers, its submission and procedure of maintenance of the register” of 29 April 2004;

Regulations No. 477 of the Cabinet of Ministers “Regulations on the mutual commitments between the sugar-beet producers and sugar producers” of 6 May 2004;

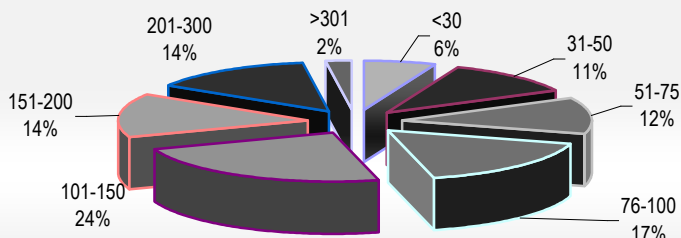
Regulations No. 109 of the Cabinet of Ministers “On the annual balance of the state sugar production and consumption of 2004 ” of 18 February 2004;

Decree No. 111 of the Cabinet of Ministers “On division of the sugar production quota for 2004 between the sugar production enterprises (business companies)” of 18 February 2004;

5.10. Kartupeļi Potatoes

Kartupeļi ir tradicionāla Latvijas kultūra, kas gadsimtiem ir dēvēta par „otro maizi”, tomēr pārsvarā tos audzē savas ģimenes vajadzībām. Kartupeļu ražošana ir ļoti sadrumstalota - 2004. gadā 96,1 % saimniecību tos audzēja platībās, kas mazāka par 1 ha, aizņemot 69,4% no kopējām kartupeļu stādījumu platībām. Vairāk par 5 ha kartupeļus audzēja 472 saimniecībās.

Potatoes are traditional cultivated plants in Latvia, which are called as “the second bread” for centuries, thought they are mainly cultivated for the needs of own family. The potato production is very fragmented - in 2004 96,1% farms cultivated them in the areas that are smaller than 1 ha, occupying 69,4% of the total areas of the potato plantations. 472 farms cultivated the potatoes in the areas larger than 5 ha.

Avots: CSP

Source: CSB

5.6.attēls. Saimniecību sadalījums pēc kartupeļu ražības cnt/ha 2004.gadā
Figure 5.6. Division of farms by potato yields, quintals per ha, 2004

Sadrumstatotā ražošana kopā ar ekstensīvu audzēšanas tehnoloģiju ir cēlonis kartupeļu zemajai ražībai vairāk nekā pusē stādījumu. Kartupeļu stādījumu platībām ir tendence mainīties un 2004. gadā tās samazinājās par 10,4%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Arī ražība bija zemāka, tāpēc kartupeļu kopražs bija par 110,6 tūkst. t mazāka nekā 2003. gadā. Neskatoties uz to, Latvija spēj nodrošināt iekšējo pieprasījumu pēc kartupeļiem ar pašražoto produkciju.

The fragmented production together with the extensive cultivation technology is the reason for the low productivity of potatoes regarding more than a half of the plantations. The areas of the potato plantations have a tendency to change and they have reduced for 10,4% in 2004 compared to the previous year. The productivity also was lower, therefore the total harvest of potatoes was for 110,6 thousand t lower than in 2003. Despite that Latvia is able to provide the internal demand for potatoes with the self-produced output.

5.30.tabula
Table 5.30

Kartupeļu ražošanas rādītāji Potato Production Traits

	2002.	2003.	2004.	2004./2003.%
Platības, tūkst. ha Areas, thousand ha	53,6	54,6	48,9	89,6
Kopražs, tūkst. t Productions, thousand tons	768,4	739,0	628,4	85,0
Ražība, cnt/ha Yield, quintals per ha	143	135	128,5	95,2

Avots CSP
Source: CSB

ES un valsts atbalsts Support of the EU and the State Aid

2004.gadā bija paredzēts nacionālais atbalsts tiem kartupeļu audzētājiem, kuru saimniecībā Valsts augu aizsardzības dienests 2002.gada un 2003.gada kartupeļu ražā bija konstatējis kartupeļu gaišo gredzenpuvi, lai ierobežotu kartupeļu gaišās gredzenpuves *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus* izplatīšanos un apkarot to. Subsīdijām paredzētā summa bija Ls 90 000.

Kartupeļu audzētāji par kartupeļu platībām saņēma vienoto platības maksājumu. Par kartupeļu cieti kartupeļu audzētāji 2004. gadā saņēma Ls 211,180 tūkst. papildus valsts tiešajos maksājumos. Maksājumi saņemti par 5 768,986 tonnām kartupeļu cietes. Par tonnu cietes atbalsta likme 2004. gadā bija Ls 36,61. Kopā tika saņemti 110 iesniegumi.

Kartupeļu cietes ražotājs SIA "Aloja – Starkelsen" saņēma Eiropas Savienības tiešos maksājumus 22,25 eiro par tonnu saražotās cietes piešķirtās ražošanas kvotas - 5778 tonnas – ietvaros. 2004. gadā tika saražotas 5791,194 tonnas cietes. Saskaņā ar Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem uzņēmums var izmantot nākamā gada ražošanas kvotu 5% robežās, tādēļ 2004.gadā tika apmaksāts viss saražotais apjoms Ls 86 395,74 apmērā. Līdz ar to nākamajā tirdzniecības gadā ražošanas kvota tiks samazināta par 13,194 tonnām.

In 2004 the national aid was planned for those producers in whose farms the State Plant Protection Service had established *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus* the harvest of 2002 and 2003 in order to localize and contain the above-mentioned disease. LVL 90 000 were planned for the subsidies.

Potato producers received the single area payments for the potato plantations. The potato producers received the complementary national direct payment for the amount of LVL 211,180 for the potato starch in 2004. The payments were received for 5 768,986 t of potato starch. The support rate per tonne of the starch was LVL 36,61. 100 applications were received in total.

The potato starch producer "Aloja – Starkelsen" Ltd received the direct payments of the European Union for the amount of EUR 22,25 per tonne of the produced starch in the framework of the granted quota – 5778 tonnes. 5791,194 tonnes of starch were produced in 2004. In compliance with the legal enactments of the European Union the enterprise can utilize the quota of the next year within limits of 5%, therefore all the produced output was disbursed for the amount of 86 395,74 LVL. The production quota will be reduced for 13,195 tonnes in the next trade year.

Galvenie normatīvie akti Main Legal Enactments

Padomes 1994.gada 27.jūlija Regula (EK) Nr.1868/94, ar ko ievieš kvotu sistēmu attiecībā uz kartupeļu cietes ražošanu.

Eiropas Komisijas 2003.gada 23. decembra Regula (EK) Nr.2236/2003, ar kuru nosaka sīki izstrādātas normas Padomes Regulas (EK) Nr.1868/94, ar ko ievieš kvotu sistēmu attiecībā uz kartupeļu cietes ražošanu,

Council Regulation (EC) No 1868/94 of 27 July 1994 establishing a quota system in relation to the production of potato starch;

Commission Regulation (EC) No 2236/2003 of 23 December 2003 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 1868/94 establishing a quota system in relation to the production;

piemērošanai.

Lauksaimniecības un lauku attīstības likums.

Ministru kabineta 2004.gada 20. aprīļa noteikumi Nr.363 "Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība kartupeļu cietes ražotājiem.

Ministru kabineta 2004.gada 22. aprīļa noteikumi Nr.408 "Kartupeļu cietes ražošanas kvotas piešķiršanas un administrēšanas kārtība".

Law "On the Development of Agriculture and Rural Area";

Regulations No. 363 of the Cabinet of Ministers "On the procedure of granting, administration and monitoring of the European Union support for producers of the potato starch" of 20 April 2004;

Regulations No. 408 of the Cabinet of Ministers "On the procedure of allocation and granting of the potato starch production quota" of 22 April 2004.

5.11. Eļļas augi

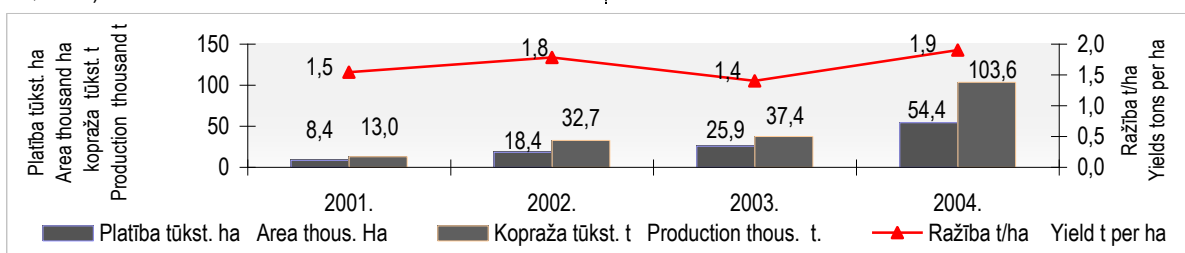
Oil Plants

Rapsis

Rape

2004.gadā saglabājās tendence strauji pieaugt rapša sējumu platībām. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tās palielinājās par 28,5 tūkst. ha jeb 2,1 reizi, iegūtajai kopražai palielinoties gandrīz 3 reizes jeb par 66,2 tūkst. tonnām. Rapša īpatsvars zemnieku saimniecību sējumu struktūrā gadu no gada palielinās, un 2004. gadā tas sasniedza 7,3% (2003.gadā – 3,9%). 2004.gadā 1,7 reizes pieaugušas vasaras rapša un 4,8 reizes ziemas rapša sējumu platības. Vēl joprojām vairāk sēja vasaras rapsi - 72,2% no kopējās rapšu sējplatības (2003.gadā 88%). 2004.gadā palielinājās arī rapša ražība un salīdzinājumā ar 2003.gadu tā pieauga par 35,7% (attiecīgi 1,9 t/ha un 1,4 t/ha).

The tendency of fast increasing of the sowing areas of rape maintained. Compared to the previous year, they augmented for 28,5 thousand ha or 2,1 times and the total harvest increased 3 times or for 66,2 thousand t. The proportion of the rape at the sowing structure of the farms grows every year and it reached 7,3% in 2004 (3,9% in 2003). The sowing areas of the summer rape have increased 1,7 times and – the winter rape 4,8 times. The farmers still sowed the summer rape more – 72,2% of the total sowing area of the rape (88% in 2003). In 2004 the productivity of rape also increased for 35,7% compared to 2003 (respectively 1,9t/ha and 1,4t/ha).

Avots: CSP

Source: CSB

5.7.attēls. Rapša sējumu platības, kopraža un ražība 2001.- 2004. gadā

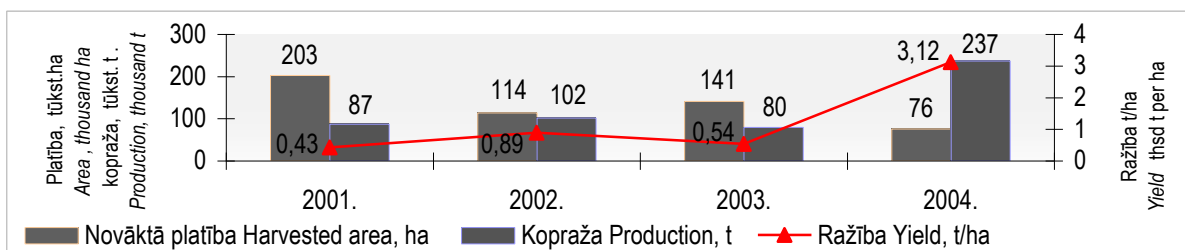
Figure 5.7. Sown areas, production and yield of rape 2001 – 2004

Eļļas lini

Linseed

Eļļas linus Latvijā audzē nelielās platībās. 2004.gadā to sējumu platības samazinājušās par 46% salīdzinājumā ar 2003.gadu.

The oil flax is cultivated in small areas in Latvia. In 2004 their sowing areas have reduced for 46% compared to 2003.

Avots: CSP

Source: CSB

5.8.attēls. Eļļas linu ražošanas rādītāji 2000. - 2004.gadā

Figure 5.8. Linseed production 2000 – 2004

ES un nacionālais atbalsts

Support of the EU and the National Aid

Audzētāji par eļļas augu platībām pēc iestājas Eiropas Savienībā saņēma vienoto platības maksājumu pēc likmes Ls 13,64 par hektāru un papildus valsts tiešos maksājumus par laukaugu platību – Ls 41,68 par hektāru.

Following the accession to the European Union the planters of oil plants received the single area payments for the grain areas according to the rate – LVL 13,64 per hectare and the payments of the complementary national direct payments for the areas of the field plants – LVL 41,68 per hectare.

5.12. Lini

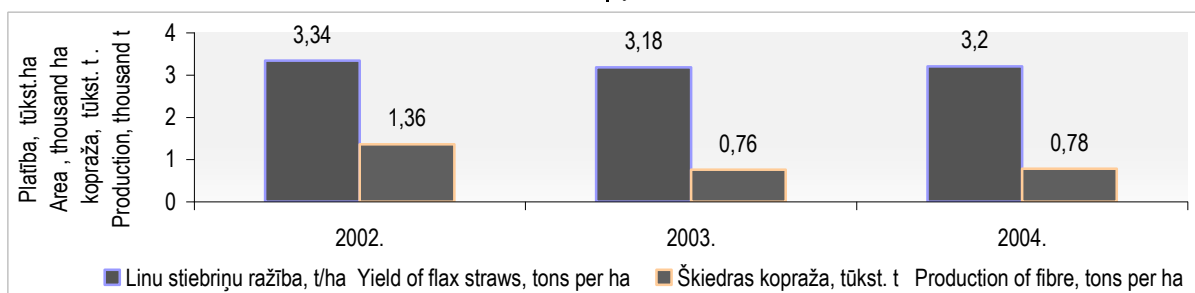
Flax

Pēc Latvijas linu audzētāju asociācijas datiem 2004.gadā garšķiedras linu sējuma platība bija 2,4 tūkst. hektāri un tā nav mainījies salīdzinot ar iepriekšējo gadu. No kopējās linu sējuma platības Dienvidlatgales reģionā bija iesēti 57,0 %, bet Austrumlatgales reģionā – 42,6%. Garšķiedras linus audzēja 50 saimniecībās. Vidēji vienā saimniecībā linus audzēja 49 ha platībā.

2004.gadā tika iegūtas 7,9 tūkst. tonnu tīlīnātu linu stiebrņu, kas ir par 100,2 tonnām vairāk nekā 2003.gadā, Līdzīgi kā iepriekšējā gadā, šo stiebrņu vidējā ražība bija 3,2 t/ha.

In compliance with the data of the Flax Planter Association of Latvia, the sowing area of the long-fibred flax was 2,4 thousand hectares in 2004 and it has not changed compared to the previous year. 27% of the total sowing area of the flax was sowed in Dienvidlatgale Region but 42,6% in Austrumlatgale Region. 50 farms cultivated the long-fibred flax. The flax was grown at the area of 49 ha at one farm in average.

In 2004 7,9 t of retted flax fibres were obtained that is for 100,2 t more than in 2003. The average productivity of these fibres was 3,2 t/ha as in the previous year.

Avots: Linu audzētāju asociācija

Source: Flax Planter Association

5.9.attēls. Linu ražība un kopraža 2002. – 2004. gadā

Figure 5.9. Productivity and total harvest of the flax in 2002 – 2004

2004.gadā linu audzētājiem tika piešķirts pagaidu valsts atbalsts Ls 392,4 tūkst. apmērā, paredzot izmaksāt Ls 40 – 60 par katru realizēto tīlīnāto linu stiebrņu tonnu pēc to kvalitātes. Tā kā pieteiktā valsts atbalsta summa 2004.gadā pārsniedza paredzēto, saskaņā ar nolikumu izmaksājamo valsts atbalsta lielumu linu audzētājiem LAD proporcionāli samazināja un linu audzētāji par vienas tīlīnāto linu stiebrņu tonnu saņēma vidēji 50,0 Ls jeb par 11 latiem mazāk nekā 2003.gadā. Kopumā linu audzētāji saņēma valsts atbalstu par 80,5 tūkst. mazāk nekā iepriekšējā gadā.

In 2004 the temporary state aid for the amount of LVL 392,4 thousand was granted to the flax planters, planning to disburse LVL 40 – 60 per each realized tonne of the retted flax fibres according to their quality. As the amount of the applied state aid exceeded the forecasted in 2004, in accordance with the Regulation the RSS reduced proportionally the amount of the state aid to be paid to the flax planters and the flax planters received LVL 50,0 per each tonne of the retted flax fibres in average or for LVL 11 less than in 2003. The flax planters received the state aid for LVL 80,5 thousand less in total than in the previous year.

Linu produkcijas ražošana Latvijā 2004.gadā
Production of the Flax Products in Latvia in 2004

Rajons Region	Saimniecību skaits Number of Farms		Novāktā linu sējumu platība, ha Harvested flax sowing area, ha			Tilinātu linu stiebrņu kopraža, t Total harvest of the retted flax fibres, t		
	2003.	2004.	2003.	2004.	2004./ 2003. %	2003.	2004.	2004./ 2003. %
Ludzas	10	9	465,3	340,6	73,2	1238,4	856,5	69,2
Krāslavas	19	17	1187,4	1011,8	85,2	3720,8	3162,6	85,0
Rēzeknes	14	16	549,1	700,2	127,5	1918,1	2356,9	122,9
Valmieras	1	1	10,0	10,0	100,0	-	-	-
Preiļu	5	7	230,0	380,0	165,3	894,3	1495,8	167,3
Kopā In total	49	50	2441,8	2442,9	100,0	7771,6	7871,9	101,3

Avots: ZM
Source: MoA

Saskaņā ar ES direktīvām, valsts atbalsts linu audzētājiem katru gadu pakāpeniski samazinās, tāpēc linu audzētājiem un pārstrādātājiem nepieciešams paaugstināt ražošanas efektivitāti, modernizēt tehnoloģiju, palielināt linu produkcijas linu stiebrņu ražību un kvalitāti.

In compliance with the directive of the EU the state aid to the flax planters reduces gradually every year, therefore the flax planters and processing units have to increase effectiveness of the production, to update the technology, to augment the productivity and quality of the flax fibres.

5.13. Augu ģenētisko resursu saglabāšana
Preservation of the Genetic Resources of Plants

Gadsimtu gaitā Latvijas zemnieki ir izaudzējuši vairākas vietējiem apstākļiem labi piemērotas kultūraugu šķirnes. Šādam ģenētiskajam materiālam ir liela nozīme, jo to īpašības var izrādīties ļoti būtiskas nākotnē, veidojot jaunas saimnieciski nozīmīgas šķirnes. Tāpēc vietējās izcelsmes paraugu saglabāšanai jāpievērš vislielākā uzmanība.

Plaši audzējot jaunas, augstražīgas un intensīvām tehnoloģijām piemērotas kultūraugu šķirnes, kā arī attīstoties gēnu inženierijai netiek saglabātas tradicionāli audzētās vietējās šķirnes. Šāda materiāla nozīme novērtēta samērā nesen. Līdz mūsu dienām saglabājušās tikai dažas šķirnes, kas iegūtas no vietējā materiāla.

Latvijā kultūraugu ģenētiskie resursi tiek saglabāti 8 laukaugu sugām, 19 augļu koku un ogulāju sugām, 13 daudzgadīgo zālaugu sugām un 8 dārzeņu sugām. Pamatā kultūraugu ģenētisko resursu kolekcijas atrodas valsts selekcijas stacijās un Latvijas Lauksaimniecības universitātē (LLU). Kā kultūraugu gēnu banka funkcionē Latvijas Universitātes Bioloģijas institūta Augu ģenētikas laboratorija. Gēnu bankā glabājas ap 1200 paraugu (dažādā sagatavošanas stadijā).

Kultūraugu ģenētisko resursu saglabāšana tiek finansēta no valsts subsīdiju programmas. Principus un apjomus kolekciju saglabāšanai izstrādā Nacionālā augu šķirņu padome.

2004.gadā uzsākta molekulārās pasportizācijas laboratorijas izveide, lai 2005. gadā varētu uzsākt kultūraugu molekulāro pasportizāciju. Pašreiz no augu ģenētisko resursu kolekcijā iekļautajiem paraugiem praktiski nevienai Latvijā izveidotajai šķirnei nav zināms, kādus gēnus tā satur. Lai veiktu pilnīgu Latvijas izcelsmes

During the centuries the farmers of Latvia have grown several species of the cultivated plants appropriate to the local circumstances. This kind of the genetic material has a great significance because their characteristics may be very essential in future for developing new and economically important species. Therefore great attention has to be paid to the preservation of the samples of the local origin.

The traditionally cultivated local species are not preserved while cultivating new, highly productive and appropriate for intensive technologies species of the cultivated plants, as well as by developing the gene engineering. The importance of such material is evaluated not long ago. Only several species have preserved until nowadays that are obtained of the local material.

The genetic resources of the cultivated plants are preserved for 8 species of the field crops, 19 species of the fruit trees and berry bushes, 13 species of the long term grass plants and 8 species of the vegetables in Latvia. The collections of the genetic resources of the cultivated plants are mainly located at the state plant-breeding stations and the Latvia University of Agriculture of (LUA). The Laboratory of the Plant Genetics of the Biology Institute of the University of Latvia functions as the bank of the genes of the cultivated plants. 1200 species are kept at the gene bank (at different preparation stages).

The state subsidy programme finances the preservation of the genetic resources of the cultured plants. The National Plant Specie Board develops the principles and amount for preservation of the collections.

In 2004 the establishment of the molecular certification laboratory is initialized in order to commence the molecular certification of the cultured plants in 2005. At

augu ģenētisko resursu analīzi un noteiktu to ģēnu sastāvs, nepieciešams veikt analīzes, izmantojot molekulāros marķierus.

the moment it is not known for any of the samples of the specie cultivated in Latvia included in the collection of the genetic resources of the plants what genes they is containing. In order to perform the complete analysis of the genetic resources of the plants originated in Latvia and to determine their gene content it is necessary to perform analyses using the molecular markers.

5.14. Biškopība

Apiculture

2004.gadā visu veidu saimniecībās tika saražots 745,7 t medus, no tām pārdotas 328,5 tonnas. Ieņēmumi no pārdotā medus bija Ls 730,6 tūkst. Vidēji iegūtais medus no vienas saimes 15,8 kg. Latvijā Pēc lauksaimniecības skaitīšanas rezultātiem 2001.gadā bišu saimju skaits bija 49,4 tūkst. saimes, 2002.gadā palielinājās līdz 54,2 tūkst. saimēm, bet uz 2004.gada beigām to skaits sarucis līdz 48,4 tūkst. bišu saimēm.

Biškopības attīstību kavē medus imports par ļoti zemām cenām. Pēdējo trīs gadu laikā medus patēriņš gadā pieaudzis par 60,9% (no 242g līdz 397 g) uz vienu iedzīvotāju.

745,7 t of honey were produced at all types of farms in 2004, 328,5 tons of it were realized. The income of the sold honey constituted LVL 730,6 thousand. The average amount of honey obtained from one beehive was 15,8 kg. According to the results of the agricultural census, the number of the beehives reached 49,4 thous. in 2001, in 2002 it increased by 54,2 thous. beehives but their number has reduced by 48,4 thous. at the end of 2004.

The honey import for very low prices impedes the development of the beekeeping. The consumption of honey has increased for 60,9% (from 242 g to 397g) per one inhabitant within the last three years.

5.32. tabula

Table 5.32

Saražotā medus daudzums, imports un eksports 2002. – 2004.gadā (tonnas)

Amount, Imports and Eksports of the Produced Honey 2002 – 2004 (tons)

Rādītāji <i>Parameters</i>	2002.	2003.	2004.
Saražots medus <i>Produced honey</i>	759,6	552,5	745,7
Medus eksports <i>Honey export</i>	12,1	4,6	3,7
Medus imports <i>Honey import</i>	183,7	148,6	291,2

Avots: CSP
Source: CSB

Izanalizējot tabulā apkopotos datus var secināt, ka 2004.gada saražotā medus daudzums, salīdzinot ar 2003.gadu, bija pieaudzis par 35 %. Medus eksports samazinājies par 20%. Galvenokārt medus tika eksportēts uz Igauniju, Maltu. Medu lielākoties ieveda no Ungārijas, līdz pat 99%, no Ukrainas, Krievijas.

Latvijas biškopji ražo ne tikai medu, bet arī citus biškopības produktus. No visiem biškopības produktiem lielākais īpatsvars ir medum 92%; vasks 4%, propoliss 0,2%, ziedputekšņi līdz 4%.

Latvijā biškopju profesionālo organizāciju biedru īpašumā ir ap 52% no visām valstī esošām saimēm.

Analyzing the data summarized in the table it may be concluded that the amount of the produced honey had increased for 35 % in 2004 compared to 2003. The export of the honey reduced for 20%. The honey was mainly exported to Estonia and Malta. The honey was mainly imported from Hungary, by 99%, the Ukraine and Russia.

The beekeepers of Latvia produce not only honey but also other beekeeping products. The largest proportion of the beekeeping products make the honey – 92%, wax – 4%, bee-glue – 0,2% and pollen - to 4%.

The members of the professional organizations of the beekeepers own 52% of the total number of the beehives in the country.

ES un nacionālais atbalsts

Support of the EU and the National Aid

No valsts atbalsta – subsīdiu programmas „Daļējs ES fondu līdzfinansējums” Latvijas biškopības nozares attīstības nacionālās programmas realizācijai tika subsidēti Ls 23,8 tūkst.

Biškopības nozarei atbalsts 2004.gadā bija pieejams arī no strukturālajiem fondiem – bišu dravu

23,8 thousand LVL were granted for launching the National Programme of the Development of the Beekeeping Sector of Latvia.

The support from the structural funds was available for the beekeeping sector in 2004 – the proprietors of the bee-gardens could apply for the support

pretendenti varēja pretendēt uz atbalstu pasākuma „Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos” un „Lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga uzlabošana” ietvaros.

2005.gada 19.aprīlī pieņemtie Ministru Kabineta noteikumi Nr.271 „Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu biškopības nozares attīstībai”, nosaka biškopības nozares attīstības pasākumus un to finansējumu 2005. - 2007.gadam.

Atbalsts, ietver informācijas izplatīšanu, tehnisko palīdzību, varozes kontroli un medus analīzes. Atbalstu saņem biškopju biedrības, kuras organizē pasākumus Latvijas biškopjiem visos reģionos.

in the framework of the Measure “Investments in the agricultural enterprises” or “Improvement of the processing and marketing of the agricultural products”.

The Regulations No. 271 of the Cabinet of Ministers “On the procedure according to that the state and the European Union aid for the development of the beekeeping sector is granted, administrated and monitored” of 19 April 2005 stipulate the development measures of the beekeeping sector and their financing for 2005 – 2007.

The support includes distribution of information, technical assistance, control of varroasis and analyses of honey. The beekeeper societies, which organize the activities for the beekeepers of Latvia in all the regions, receive the support.

5.15. Netradicionālās lauksaimniecības nozares

Non-traditional Agricultural Sectors

Zvērkopība

Fur-farming

Latvijā kažokzvēru audzēšanu koordinē Latvijas Zvērkopības asociācija, kurā ir 13 ūdeļu, lapsu un polārlapsu saimniecību un 11 šinšillu saimniecības. Pārsvārā tās audzē ūdeles, polārlapsas un sudrablapsas. Lielākās saimniecības, kas nodarbojas ar ūdeļu audzēšanu, ir SIA „Gauja AB”, a/s „Grobīņa” un z/s „Stirnas”.

The Fur-farming Association of Latvia that includes 13 mink, fox and Arctic fox farms and 11 chinchilla farms, coordinates the fur-farming in Latvia. They are mainly growing minks, arctic foxes and silver foxes. “Gauja AB” Ltd, the stock company “Grobīņa” and the farm “Stirnas” are the largest farms involved in the mink-breeding.

5.33. tabula

Table 5.33

Kažokzvēru māšu un izaudzēto kucēnu skaits 2002. - 2004.gadā (gab.)
Number of Fur-bearing Animals – Mothers and Reared Cubs 2002 – 2004 (head)

Gads Year	2002.		2003.		2004.	
	Māšu skaits Number of mothers	Izaudzēto kucēnu skaits Number of eared cubs	Māšu skaits Number of mothers	Izaudzēto kucēnu skaits Number of eared cubs	Māšu skaits Number of mothers	Izaudzēto kucēnu skaits Number of eared cubs
Ūdeles Minks	100543	406552	102779	378077	115732	412606
Polārlapsas Arctic foxes	2222	9560	2218	11247	1702	8312
Lapsas Foxes	2236	6459	2506	8708	3945	12806

Avots: ZM, Zvērkopības asociācija
Source: MoA, Fur-farming association

Izaudzēto kucēnu skaits kopumā Latvijā 2004. gadā ir pieaudzis ūdelēm par 9%, bet lapsām par 47%. Toties samazinājies ir polārlapsu kucēnu skaits par 26%. 2004. gadā saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem par šķirnes dzīvnieku audzēšanas organizāciju atdzišanu, Latvijas Zvērkopības asociācija ir ieguvusi šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijas statusu, kura realizē Ciltsdarba programmu zvērkopībā (ZM rīkojums Nr. 39 18.02.2003). SIA „Gauja AB”, a/s „Grobīņa” un SIA „Onikss AB” ir ieviestas datorizētas kažokzvēru uzskaites programmas, kas atvieglo saimniecību speciālistu darbu pāru atlasē un augstvērtīgu dzīvnieku izmantošanā.

2004. gadā Latvijā šinšillu audzēšanas saimniecībās bija 922 mātes un tika izaudzēti 2233 kucēni. Z/s „Rūjiena”, kas nodarbojas ar šinšillu audzēšanu, ir

The total number of the cubs has increased for 9% for minks and for 47% for foxes in Latvia in 2004. The number of the cubs of the Arctic foxes has reduced for 26%. In 2004 in accordance with the Regulations of the Cabinet of Ministers on the recognition of the pedigree animal breeding organizations, the Fur-farming Association of Latvia has obtained the status of the pedigree animal farming organization that launches the breeding programme at the fur-farming sector (Decree No. 39 of the MA of 18 February 2003). The computerized programmes for the registration of the fur animals are implemented at “Gauja AB” Ltd, the stock company “Grobīņa” and the farm “Stirnas” that facilitate the work of the experts of the farms regarding selection of couples and utilization of highly valued animals.

922 female chinchillas were at the chinchilla

ieviesusi datorizētu šinšillu uzskaites programmu, kas veiksmīgi atvieglo darbu.

2004. gadā no Igaunijas, Lietuvas, Somijas un Dānijas saimniecības iepirka vaislas materiālu, kas 50% apmērā tika finansēts no valsts subsīdijām (nolikums „Lopkopības attīstība”, IX. Vaislas materiāla iegāde ārvalstīs).

breeding farms in Latvia in 2004 and 2233 cabs were bred. The farm “Rujiena” that is involved in farming of the chinchilla has introduced the computerized registration system of the chinchilla that successfully facilitates the work.

The farms purchased breeding material from Estonia, Lithuanian, Finland and Denmark in 2004, 50% of it was financed by the subsidies of the state (Regulation “Development of the Animal Production” IX. Purchasing of the Breeding Material Abroad).

Savvaļas dzīvnieku audzēšana *Breeding of the Wild Animals*

Latvijā savvaļas dzīvnieku audzēšanu iežogotās platībās koordinē Savvaļas dzīvnieku audzētāju asociācija, kurā 2004. gadā bija 37 biedri, kas nodarbojas ar staltbriežu, dambriežu, meža cūku, muflonu un stirnu audzēšanu. Savvaļas dzīvnieku audzētāju organizācija 2004. gadā ir ieguvusi šķirnes dzīvnieku audzētāju asociācijas statusu

Latvijā saimniecības ir orientētas galvenokārt uz gaļas ražošanu, dzīvnieku selekciju un komercmedību organizēšanu.

Pašreiz asociācijas ietvaros pilnīgi ir izveidoti 16 dārzi. Pārsvārā šeit tiek audzēti staltbrieži un dambrieži. Lielākās saimniecības ir z/s „Viesaki”, un z/s „Saulstari -1”, kas kļuva arī par konkursa „Sējējs 2004” laureātiem netradicionālās lauksaimniecības nozarē.

The Wild Animal Breeder Association coordinates the breeding of the wild animals at closed areas in Latvia, there were 37 members in it in 2004 that were involved in red deer, fallow-deer, wild bore, moufflon and roe breeding. The Wild Animal Breeder Association has obtained the status of the pedigree animal farming organization in 2004.

The farms of Latvia are mainly oriented to the production of meat, breeding of animals and organization of the commercial hunting.

16 parks are established completely within the framework of the Association. The red deer and fallow-deer are mainly bred there. The farm “Viesaki” and the farm “Saulstari – 1” are the largest farms that became winners of the competition “Sejejs 2004” in the sector of the inconvenient farming.

Ciltsdarbs *Breeding*

2004. gadā ar ZM rīkojumu Nr.184 30.04.2004 tika apstiprināta Ciltsdarba programma briežkopībā, kuras mērķis ir ar mērķtiecīgu ciltsdarbu piedāvāt konkurētspējīgus trofejas un gaļas dzīvniekus.

Lai izveidotu labu ģenētisko potenciālu, vaislas materiāls tiek importēts galvenokārt no Polijas, kur ir līdzīgi klimatiskie apstākļi. Vaislas materiāla iegādei Savvaļas dzīvnieku audzētāju asociācijas biedri izmanto arī subsīdijas, kas 50% apmērā tika finansētas no valsts subsīdijām (nolikums „Lopkopības attīstība”, IX. Vaislas materiāla iegāde ārvalstīs).

In 2004 the Decree No. 184 of the MA of 30 April 2004 approved the Breeding Programme of the Deer-farming, whose objective is offering the competitive trophy and meat animals by developing purposeful breeding.

In order to establish a good genetic potential, the breeding material is exported mainly from Poland, where there are similar climatic conditions. The members of the Wild Animal Breeder Association utilize also subsidies for purchasing the breeding material. 50% of the purchase was financed by the subsidies of the state (Regulation “Development of the Animal Production” IX. Purchasing of the Breeding Material Abroad).

Strausu, paipalu un fazānu audzēšana *Breeding of Ostriches, Quails and Pheasants*

Mērķtiecīga strausu audzēšana tika uzsākta 2003. gadā. To veic netradicionālo savvaļas dzīvnieku biedrība “Latvijas strauss”, kura, sākot ar 2004. gadu, ir atzīta par šķirnes dzīvnieku audzētāju asociāciju. Biedrībā ir 7 biedri un 3 pilnībā izveidotas saimniecības, kuras realizē Ciltsdarba programmu strauskopībā (ZM rīkojums Nr. 305, 20.09.2004). Šajās saimniecībās ir ap 200 vaislas strausu.

Izmantojot ES strukturālos fondus, ir pilnībā izveidota mūsdienīga strausu ferma „Ozoliņi, Atašienes pagastā, Daugavpils rajonā, kurā ir ap 80 vaislas strausu.

2004. gadā Latvijas lielveikalos ir uzsākta strausu gaļas produkcijas realizācija.

The purposeful ostrich breeding was initiated in 2003. It is performed by the Association of the Unconventional Wild Animals “Latvijas strauss”, which starting from 2004 is recognized as a pedigree animal breeder association. There are 7 members at the association and 3 completely established farms that launch the breeding programme at the ostrich breeding sector (Decree No. 305 of the MA of 20 September 2004). There are about 200 breeding ostriches at these farms.

Utilizing the EU structural Funds, the up-to-date ostrich farm “Ozolini” is established completely at Atašienes Parish, Daugavpils District. There are 80 breeding ostriches.

2004. gadā no Polijas tika iepirkti vaislas strausi. Iegāde 50% apmērā tika finansēta no valsts subsīdijām (nolikums „Lopkopības attīstība”, IX. Vaislas materiāla iegāde ārvalstīs).

The realization of the ostrich meat products is started at the supermarkets in Latvia in 2004.

In 2004 the breeding ostriches were purchased from Poland. 50% of the purchase was financed by the subsidies of the state (Regulation “Development of the Animal Production” IX. Purchasing of the Breeding Material Abroad).

Truškopība Rabbit-breeding

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2004.gada beigās visu veidu saimniecībās bija 135,5 tūkst. trušu. Salīdzinājumā ar 2003.gada beigām to skaits samazinājies par 9,2% jeb par 13,7 tūkst. trušu.

According to the data of the Central Statistic Board, there were 135,5 thousand rabbits at all types of farms in 2004. Their number has reduced for 9,2% or 13,7 thousand compared to the end of 2003.

5.34.tabula
Table 5.34

Trušu skaits 2002.-2004.gada beigās (tūkst.gab.)
Number of Rabbits at the end of the period of 2002 – 2004 (head)

Gads Year	2002.	2003.	2004.
Trušu skaits Number of rabbits	141600	149200	135514

Avots:CSP
Source: CSB

Latvijā truši tiek audzēti gaļas un kvalitatīvas ādiņas ieguvei. Lai sekmīgi attīstītos trušu gaļas ražošana, pirmais noteikums ir labs vaislas materiāls. Šo faktoru var nodrošināt pietiekami daudzas saimniecības ar lieliem šķirnes trušu pamatganāmpulkiem.

2004. gadā šķirnes dzīvnieku audzētāju asociācijas- „Šķirnes dzīvnieku audzētāju savienība” un Latvijas Sīkdzīvnieku audzētāju asociācija „Trusis un citi” ir izvērtējušas 8 saimniecības, kurām ir piešķirts šķirnes saimniecību statuss.

2004. gadā no Čehijas, Dānijas un Vācijas saimniecības iepirka vaislas materiālu, kas 50% apmērā tika finansēts no valsts subsīdijām (nolikums „Lopkopības attīstība”, IX. Vaislas materiāla iegāde ārvalstīs).

Rabbits are bred in Latvia for obtaining meat and qualitative fur. Good breeding material is the first provision for successful development of the production of the rabbit meat. Sufficient number of farms with the large basic herds of rabbits can provide this factor.

In 2004 the following pedigree animal breeder associations – the Pedigree Animal Breeder Society and the Small Animal Breeder Association of Latvia “Trusis un citi” have evaluated 8 farms and the status of the pedigree farms has been allocated to them.

In 2004 the breeding material was purchased from the farms of the Check Republic, Denmark and Germany . 50% of the purchase was financed by the subsidies of the state (Regulation “Development of the Animal Production” IX. Purchasing of the Breeding Material Abroad).

5.16. Bioloģiskā lauksaimniecība Organic Farming

Bioloģiskā lauksaimniecība pēdējos gados strauji attīstās, pieaugot gan saimniecību skaitam, gan bioloģisko saimniecību platībām.

2004. gadā sertificētās platības aizņēma 18,1% no visas lauksaimniecībā izmantojamās zemes jeb 43902 ha. Bioloģisko saimniecību skaits pēdējā gada laikā ir dubultojies un no 1043 saimniecībām 309 bija sertificētas, 198 ieguva pārejas periodu un bioloģiskās saimniecības sertifikātu, bet 536 saimniecības uzsāka pārejas periodu.

Attīstību veicināja gan valsts subsīdijas, gan Lauku attīstības plāna pasākums “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība”.

Lauksaimniecības attīstības plāna ietvaros atbalsts saimniecībām, kas saņēmušas bioloģiskās lauksaimniecības sertifikātu, bija 82 EUR par ha, bet

Organic agriculture is developing fast during the last years, the number of farms and the areas of the organic farms are increasing.

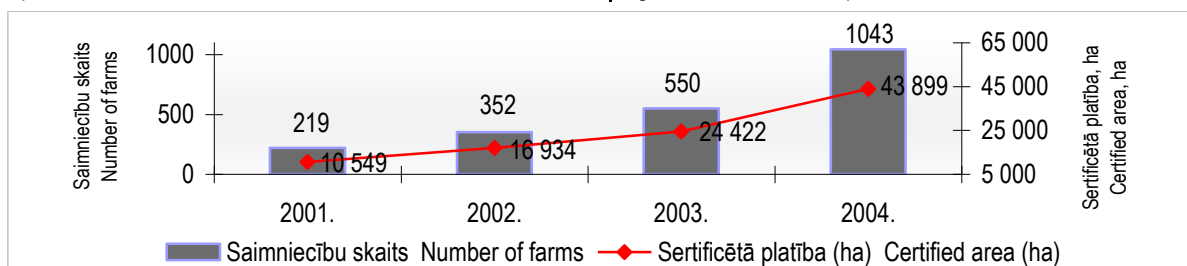
In 2004 the certified areas occupied 18,1% of the agricultural land or 43902 ha. The number of the organic farms has doubled during the last year and 309 farms of 1043 were certified, 198 farms obtained the transition period and the certificate of the organic farming and 536 farms initiated the transition period.

The state subsidies and the Measure “Development of the Organic farming” of the Rural Development Plan have promoted the development.

According to the Development Plan of Agriculture, the support for the farms, which have received the certificate of the organic farming was EUR 82 per ha but

saimniecībām ar pārejas perioda sertifikātu vai tām, kuras uzsākušas pāreju uz bioloģisko lauksaimniecību - 139 EUR par ha.

for the farms with the certificate of the transition period or for those that have initialized transition to the organic agriculture – EUR 139 per ha.

Avots: ZM

Source: MoA

5.10.attēls Sertificēto bioloģisko saimniecību platība

Figure 5.10. Certified organic farms area

2004.gadā atbalstu saņēma 996 zemnieki kopsummā Ls 4 891 000.

Valsts atbalstu saņēma zemnieku saimniecības, kas izstrādāja un realizēja projektus bioloģiskās lauksaimniecības produktu ražošanai, pirmapstrādei, pārstrādei un realizācijai ar mērķi veicināt preču produkcijas ražošanu un realizāciju. 2004.gadā atbalstu no valsts subsīdiju programmas saņēma 76 zemnieki kopsummā Ls 170 173.

Bioloģiskās lauksaimniecības platību pieaugums veicināja bioloģiski ražoto produktu apjomu, kā arī šo produktu tirgus attīstību.

Lai sekmētu bioloģiskās lauksaimniecības attīstību, 2003.gadā tika izstrādāta un 2004.gadā uzsākta Bioloģiskās lauksaimniecības attīstības programmas 2003. - 2006.gadam realizēšana. Šīs programmas ietvaros tika akreditētas kontroles institūcijas sabiedriskā organizācija „Vides kvalitāte” un valsts SIS „Sertifikācijas un testēšanas centrs”. Pilnveidota izglītības un konsultāciju sistēma, uzsākta bioloģiskās lauksaimniecības sēklkopības sistēmas izstrāde, atbalstīta Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas piedalīšanās starptautiskās izstādēs, veicināta bioloģiskās lauksaimniecības produktu pirmapstrāde un pārstrāde, veikti zinātniskie pētījumi dažādās bioloģiskās lauksaimniecības jomās, izveidota veselības saimniecību sistēma.

Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centra vadībā 535 zemnieki 2004.gadā apguva bioloģiskās lauksaimniecības kursu 180 stundu apjomā.

2004.gadā pieņemtie Ministru kabineta noteikumi Nr.414 „Bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtība” reglamentē bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzību un kontroli, nosaka kompetentās institūcijas bioloģiskās lauksaimniecības jomā, kā arī nosaka prasības bioloģiskās lauksaimniecības produktu marķēšanai.

In 2004 996 farmers received the aid for the amount of LVL 4 891 000.

The farms that developed and implemented projects for generation, pre-processing, processing and realization of the products of the organic agriculture aimed at promoting production and selling the products received the aid. In 2004 76 farmers received the support from the state subsidy programme for the total amount of LVL 170 173.

The increase of the areas of the organic agriculture promoted the amount of the organic products, as well as the development of the market of these products.

In order to encourage the development of the organic agriculture the Development Programme of the Organic Agriculture for 2003 – 2006 was developed and implementation initialized in 2003. According to the programme the following control institutions were accredited – the public organization “Vides kvalitāte” and the plant-breeding pilot station “Certification and Pilot Centre”. The education and consultation system was improved, the development of the seed farming system of the biological agriculture was initialized, the participation of the Organic Agriculture Association of Latvia at the international exhibitions was supported, the pre-processing and processing of the products of the biological agriculture were promoted, the scientific researches were performed at different sectors of the biological agriculture and the system of the health farms was established.

535 farmers under the guidance of the Latvian Rural Advisory and Training Centre mastered the course on the organic agriculture for the amount of 180 hours.

The Regulations No. 414 of the Cabinet of Ministers “On the procedure of monitoring and control of the organic agriculture” adopted in 2004 regulate the monitoring and control of the organic farming, stipulate the relevant institutions at the sector of the biological agriculture, as well as stipulate the requirements for marking the products of the organic agriculture.

6. Pārtika Food

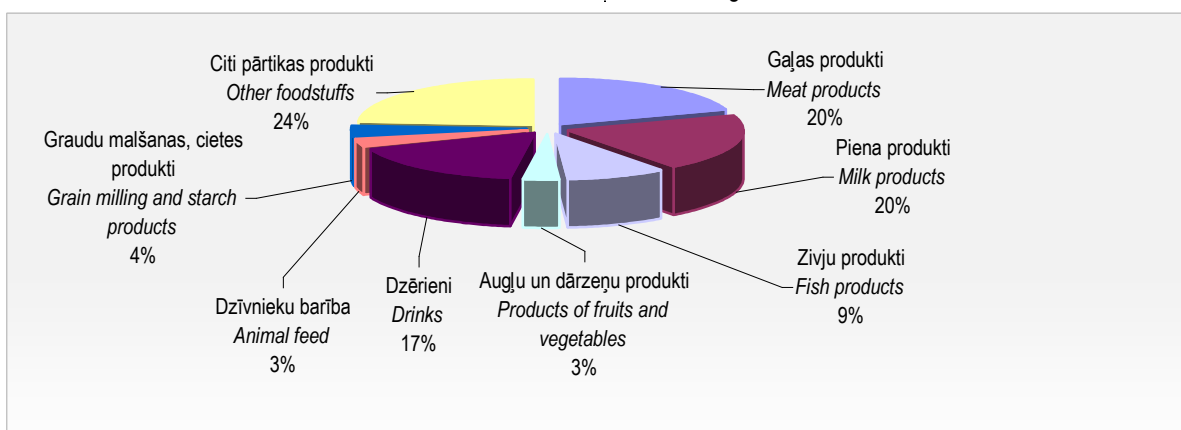
6.1. Pārtikas ražošana Production of Food

Pārtikas produktu pārstrāde ieņem ievērojamu vietu Latvijas pārstrādes rūpniecībā, 2004. gadā tā deva 23% no visas rūpniecībā saražotās produkcijas vērtības. Pārtikas ražošanas uzņēmumi nodrošina darbu 3,2% no kopējiem nodarbinātajiem iedzīvotājiem.

Pārtikas un dzērienu ražošanas sektorā saražotās produkcijas vērtība 2004. gadā bija Ls 661,4 milj. un tas ir par 10,3% vairāk nekā iepriekšējā gadā (Ls 599,5 milj.). Vislielākais īpatsvars šajā sektorā bija piena produktu (20% jeb Ls 127,8 milj.), gaļas produktu un dzērienu ražošanai – attiecīgi 19,6% jeb Ls 25,4 milj. un 16,7% jeb Ls 105,6 milj. Pārtikas produktu un dzērienu ražošanas struktūra redzama 6.1. attēlā.

The processing of the food products occupies significant place at the processing industry of Latvia, it provided 23% of the total value of production generated by the industry in 2004. The food production enterprises ensure work for 3,2% of the total employed inhabitants.

The value of the products generated at the food and drink production sectors constituted LVL 661,4 million in 2004 and it is for 10,3% more than in the previous year (LVL 599,5 million). The production of the milk products (20% or LVL 127,8 million), the meat products and drinks – respectively 19,6% or LVL 25,4 million and 16,7% or LVL 105,6 million had the largest proportion at the sector. The structure of the food product and drink production is visible at Figure 6.1.

Avots : CSP
Source: CSB

6.1. attēls. Pārtikas produktu un dzērienu ražošanas struktūra 2004. gadā
Figure 6.1. Structure of the Food Product and Drink Production in 2004

No visa saražotā pārtikas produktu daudzuma 2004. gadā tika eksportēti 21,9%, bet kopumā šo produktu eksporta apjoms ir pieaudzis par 40,1% salīdzinot ar 2003. gadu.

21,9% of the total produced amount of the food products were exported in 2004, in general the export amount of these products has increased for 40,1% compared 2003.

6.2. Pārtikas drošība un kvalitāte Safety and Quality of Food

Pārtikas nekaitīguma un kvalitātes valsts funkcijas nodrošināšana ir Zemkopības ministrijas kompetencē, kas tiek īstenota ar Veterinārā un pārtikas departamenta (normatīvo aktu projektu izstrāde) un pakļautības iestādes – Pārtikas un veterinārā dienesta - visaptverošu, profesionālu, ES pamatnostādņēm un prasībām atbilstošu darbību.

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) 2004. gadā turpināja attīstīt un pilnveidot pārtikas nekaitīguma, kvalitātes un higiēnas apstākļu kontroli pārtikas aprītē atbilstoši koncepcijai “no fermas līdz galdam”, organizējot un veicot uzraudzību un kontroli divos galvenajos, savstarpēji saistītos pamatvirzienos (uzraudzības jomās) – pārtikas aprītē (valsts pārtikas aprites uzraudzība) un

The provision of the state's function of the food safety and quality is under the competence of the Ministry of Agriculture that is implemented by the comprehensive and professional activities appropriate to the EU basic statements and requirements of the Veterinary and Food Department (development of the draft legal enactments) and of the subordinated institution – the Food and Veterinary Service.

In 2004 the Food and Veterinary Service (FVS) continued developing and promoting the control of the food safety, quality and hygienic conditions at the food turnover in compliance with the conception “from the farm to the fork”, by organizing and encouraging the control in the two main and mutually related basic sectors

dzīvnieku veselībā un labturībā (valsts veterinārā uzraudzība). Lai nodrošinātu valsts uzraudzības un kontroles augstu, ES prasībām atbilstošu efektivitāti, Pārtikas un veterinārajā dienestā izveidota moderna, funkcijām un uzdevumiem atbilstoša struktūra un nodarbināti vairāk kā 1030 profesionāli sagatavoti darbinieki – daudzu nozaru speciālisti.

Dienestu veido Centrālais aparāts un teritoriālās struktūrvienības (rajonu un Rīgas pilsētas PVD pārvaldes), Valsts veterinārmedicīnas diagnostikas centrs (VVMDC) ar teritoriālajām laboratorijām, Sanitārā robežinspekcija.

Dienestā ir 2 līmeņu valsts uzraudzības un kontroles struktūras:

1. līmenis – PVD Centrālā aparāta struktūras, kas organizē un koordinē uzraudzības un kontroles veikšanu, izstrādā uzraudzības un kontroles datu iegūšanas, uzkrāšanas un analīzes metodes un sistēmas, apkopo un analizē uzraudzības rezultātus, veic valsts uzraudzības optimizēšanas korekcijas;

2. līmenis – dienesta teritoriālās struktūrvienības - pārvaldes, kuru inspektori nodrošina uzraudzības objektu tiešu valsts uzraudzību un kontroli, veicot tajos plānveida un ārpuskārtas pārbaudes saskaņā ar PVD Centrālā aparāta izstrādātajām programmām un metodiku.

PVD valsts uzraudzības un kontroles darbības abās galvenajās uzraudzības jomās (pārtikas aprītē un veterinārajā uzraudzībā) tiek nodrošinātas ar valsts budžeta programmas 20.00.00 "Drošas, nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas aprīte" finansējumu.

(monitoring sectors) – regarding the food turnover (monitoring of the food turnover of the state) and regarding the health and welfare of the animals (veterinary monitoring of the state). In order to ensure high effectiveness of the monitoring and control that is appropriate to the EU requirements, an up-to-date unit corresponding to the functions and task is established in the Food and Veterinary Service and more than 130 professionally prepared employees – the experts of many sectors, are employed there.

The headquarters and territorial units (boards of the districts and Riga city of the FVS), the State Diagnostic Centre of the Veterinary Medicine (SDCVM) with the territorial laboratories and the Sanitary Border Inspection form the service.

There are two-level monitoring and control structures in the service:

Level 1 – units of the headquarters of the FVS that organize and control the performance of the monitoring and control, develop techniques and systems of the data obtaining, accumulation and analyses of the monitoring and control, summarize and analyse the results of the monitoring and perform improvement corrections of the state's monitoring;

Level 2 – territorial units of the service – the boards whose inspectors ensure the direct state monitoring and control of the objects to be monitored, by performing regular and extraordinary controls at them using the programmes and techniques developed by the headquarters of the FVS.

The financing of the national budget programme 20.00.00 "Turnover of the secure, safe and qualitative food" ensures the state's monitoring and control activities of the FVS at the both main monitoring sectors (food turnover and veterinary monitoring).

6.3.Valsts pārtikas aprites uzraudzība

State's Monitoring of the Food Turnover

2004. gadā visas pārtikas aprites visos tās posmos valsts uzraudzībai un kontrolei tika pakļauti vairāk kā 18548 uzraudzības objekti - pārtikas uzņēmumi. Uzraudzības objektu skaita dinamika (2002. – 2004. gadam) 6.1.tabulā.

Valstī pēdējā gada laikā pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu skaits ir palielinājies par 4%. Visstraujāk palielinājies uzraudzībā esošo bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu skaits- par 52,7%. Šāds bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu skaita pieaugums (tieši pirmā gada saimniecībām – iesācējiem) skaidrojams ar valsts atbalstu šai nozarei, kā arī ar saimniecību cerībām konkurēt ES tirgū ar bioloģiskajiem produktiem. Turpretim dzīvnieku izcelsmes uzņēmumu skaits atzīšanas rezultātā samazinājies par 1,6%.

In 2004 more than 18548 monitoring objects – food enterprises were subjected to the state's monitoring and control at the all stages of the entire food turnover. The dynamics of the number of the monitoring objects is visible at the Table 6.1.

The number of the enterprises involved in the food turnover has increased for 4% in the country within the last year. The number of the organic agriculture enterprises under the monitoring has increased most rapidly – for 52,7%. Such increase of the number of the biological agriculture enterprises (exactly for the first-year farms – the beginners) is substantiated by the state aid for the sector, as well as by hopes of the farmers to compete with the biological products at the EU market. While the number of the enterprises generating the production of the animal origin has reduced for 1,6% as a result of certification.

Pārtikas un veterinārā dienesta pārtikas aprites uzraudzības objektu skaits
Number of the monitoring objects of the food turnover by the Food and Veterinary Service

Pārtikas uzņēmumu veidi <i>Types of food establishments</i>	2002.	2003.	2004.	2004./2003., %
Pārtikas izplatīšanas uzņēmumi kopā, t.sk. <i>Food distribution establishments, total, incl.</i>	12604	2003	2004	3,1
Pārtikas tirdzniecības uzņēmumi (t.sk. noliktavas, muitas noliktavas, vairumtirdzniecības uzņēmumi) <i>Food trading establishments (incl. Warehouses, customs warehouses, wholesalers)</i>	7735	9317	9402	0,9
Sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi <i>Catering Establishments</i>	4869	5826	6217	6,7
Pārtikas produktu pārstrādes un pārstrādes posma uzņēmumi kopā, t.sk. <i>Food manufacturing and processing stage establishments, total, incl.</i>	2204	2686	2929	9,0
Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pārstrādes un pārstrādes posma uzņēmumi <i>Food manufacturing and processing stage establishments producing products of animal origin</i>	851	696	685	-1,6
Augu izcelsmes, dzērienu un medus apstrādes uzņēmumi <i>Establishments producing plant origin products, beverages, organic agriculture and apiculture products</i>	1353	1990	2244	12,8
Pārtikas aprites uzņēmumi kopā: <i>Food chain establishments, total:</i>	14808	22518	23481	4,0

Avots: Pārtikas un veterinārais dienests (PVD)
 Source: Food and Veterinary service (FVS)

Veiksmīgi noritējis pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu atzīšanas process. 2004. gadā atzīti 729 uzņēmumi. Pārejas perioda sakārtošanas uzraudzībā ir atzīti 52 dzīvnieku izcelsmes produkcijas ražošanas uzņēmumi, darbība apturēta 35 uzņēmumos, deviņos uzņēmumos turpinās pārejas periods.

PVD 2004. gadā veicis vairāk kā 37 tūkst. plānveida un ārpuskārtas pārbaudes pārtikas aprītē iesaistītajos uzņēmumos, un tas ir par 21% vairāk kā 2003. gadā un par 59% vairāk kā 2002. gadā.

Salīdzinot ar 2003. gadu, augu izcelsmes produktu, dzērienu un biškopības produktu ražošanas uzņēmumos 2004. gadā veikto pārbažu skaits palielinājies par 31%. Bioloģiskās lauksaimniecības jomā pārbažu mērķis ir pārbaudīt sertifikācijas institūciju darba kvalitāti un noteiktais pārbažu skaits ir vismaz 10% no uzņēmumu kopskaita, tādēļ, lai gan uzņēmumu skaits gandrīz dubultojies, pārbažu skaita pieaugums atbilst plānotajam.

Pieaugot pārtikas izplatīšanas uzraudzības objektu skaitam, pieaudzis arī pārbažu skaits pārtikas izplatīšanas posma uzņēmumos - kopā par 24,5%, tai skaitā sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu pārbaudes ir pieaugušas par 27,9%. Sakarā ar to, ka iepriekšējos gados (2000. – 2002.) tika reģistrēts pārtikas izraisīto grupveida saslimšanu pieaugums izglītības iestāžu, Nacionālo Bruņoto spēku u.c. slēgta tipa sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos, 2004. gadā tieši šī veida uzņēmumiem tika pievērsta pastiprināta uzraudzība.

Pārbažu skaits dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumos, salīdzinot ar

The certification process of the enterprises involved in the food turnover has been successful. 729 enterprises were recognized in 2004. 52 enterprises generating the products of the animal origin are certified under the monitoring of the transition period adjustment, the operation of 35 enterprises has been suspended and the transition period continues at 9 enterprises.

In 2004 the FVS has performed more than 37 thousand regular and extraordinary reviews at the enterprises involved in the food turnover and it is for 21% more than in 2003 and for 59% more than in 2002.

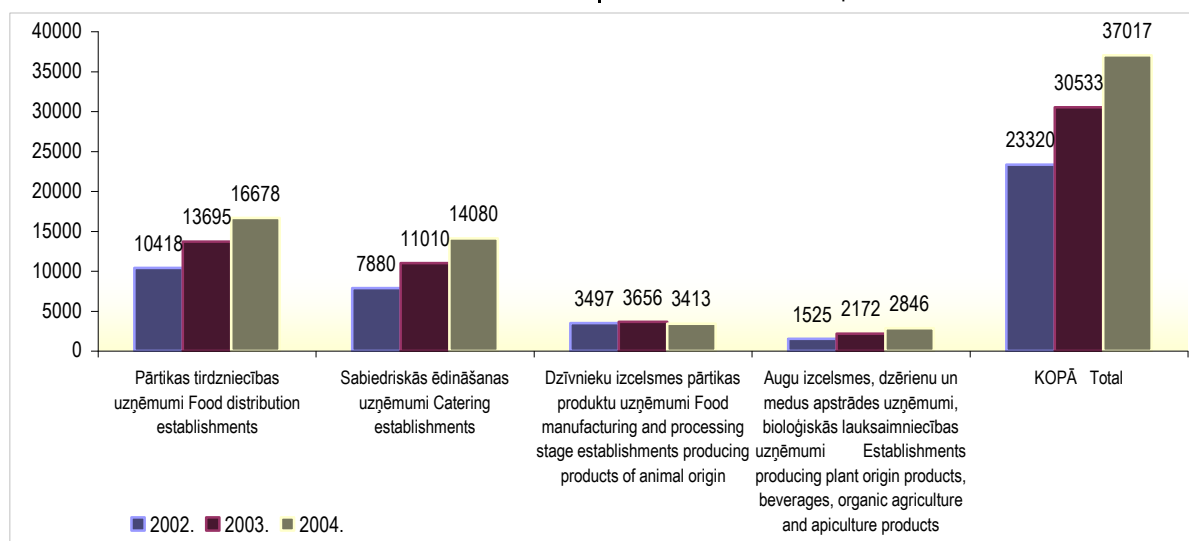
The number of the reviews performed at the enterprises generating plant origin products, drinks and beekeeping products has increased for 31% in 2004 compared to 2003. The purpose of the reviews at the biological agriculture sector is reviewing the quality of the certification authorities and the determined number of reviews is at least 10% of the total numbers of the enterprises, therefore, despite the fact that the number of the enterprises has almost doubled, the increase of the number of the reviews complies with the planned one.

By increasing the number of the monitoring objects of the food distribution, the number of the reviews at the enterprises of the food distribution chain has also grown – for 24,5% in total, including the number of the reviews has increased for 27,9% at the public catering enterprises. Due to the fact that the increase of the group sicknesses was registered at the educational establishments, the National Armed Forces and other institutions that have the closed public catering enterprises during the previous years (2000 – 2002), the reinforced attention was paid to this type of

2003. gadu, samazinājies par 6,7%. Tas skaidrojams ar uzņēmumu skaita samazinājumu.

enterprises in 2004.

The number of the reviews at the enterprises generating the animal origin products has reduced for 6,7% compared to 2003. It can be explained by the decrease of the number of the enterprises.

Avots:PVD

Source: FVS

6.2.attēls. Pārtikas aprites uzraudzības objektos veikto pārbažu skaits 2002.-2004.gadā

Figure 6.2. Number of the reviews performed at the objects under the monitoring of the food turnover in 2002 – 2004

Veiktajās pārbaudēs pārtikas aprītē iesaistītajos uzņēmumos konstatētas 50525 neatbilstības normatīvo aktu prasībām.

50525 irregularities regarding the requirements of the legal enactments were stated at the enterprises involved in the food turnover during the reviews.

6.2.tabula

Table 6.2

Pārtikas uzņēmumos konstatēto neatbilstību (pārkāpumu) skaits Number of the irregularities (infringements) stated at the food enterprises

Pārtikas uzņēmumu veidi Types of food establishments	2002.	2003.	2004.	2004./2003.
Pārtikas izplatīšanas uzņēmumi kopā, t.sk. Food distribution establishments, total, incl.	27534	2003	2004	1,3
Pārtikas tirdzniecības uzņēmumi (t.sk. noliktavas, muitas noliktavas, vairumtirdzniecības uzņēmumi) Food trading establishments (incl. Warehouses, customs warehouses, wholesalers)	17482	23657	22130	-6,5
Sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi Catering Establishments	10052	17821	19903	11,7
Pārtikas produktu pārstrādes un pārstrādes posma uzņēmumi kopā, t.sk. Food manufacturing and processing stage establishments, total, incl.	7925	8774	8492	-3,2
Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pārstrādes un pārstrādes posma uzņēmumi Food manufacturing and processing stage establishments producing products of animal origin	3867	4694	3938	16,1
Augu izcelsmes, dzērienu un medus apstrādes uzņēmumi Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi Establishments producing plant origin products, beverages, organic agriculture and apiculture products	4058	4080	4554	11,6
Pārtikas aprites uzņēmumi kopā: Food chain establishments, total:	35459	61029	61021	0,5

Avots: PVD

Source: FVS

Pārtikas aprites uzņēmumos konstatēto neatbilstību skaits, salīdzinot ar 2003. gadu, palielinājies par 0,5%. Ņemot vērā to, ka 2004. gadā uzņēmumu skaits palielinājies par 4 %, bet veikto pārbaudu skaits par 21,2% var secināt, ka neatbilstību skaits faktiski ir samazinājies, rēķinot uz vienu veikto pārbaudi. Ja vidēji valstī vienā veiktajā pārbaudē 2002. gadā tika konstatētas 1,5 neatbilstības, 2003. gadā - 1,6 neatbilstības, tad 2004. gadā vairs tikai 1,4 neatbilstības.

Salīdzinot ar 2002. un 2003. gadu, 2004. gadā pieņemto lēmumu un rīcību skaits ir palielinājies – 2002. gadā bijis 6971 lēmums, 2003. gadā - 8535 lēmumi, 2004. gadā - 8723 lēmumi.

The number of the irregularities stated at the enterprises of the food turnover has increased for 0,5% compared to 2003. Taking into consideration that the number of the enterprises has increased for 4% in 2004 but the number of the performed review – for 21,2%, it can be concluded, that the number of the irregularities has actually reduced per one performed review. If in 2002 1,5 irregularities was stated during the reviews, in 2003 - 1,6 then in 2004 - only 1,4.

Compared to 2002 and 2003 the number of the taken decisions and actions has grown – there were 6971 decisions in 2002, 8535 decisions in 2003 and 8723 decisions in 2004.

6.3.tabula

Table 6.3

Par pārkāpumiem pārtikas aprītē piemērotās sankcijas, gadījumu skaits

Sanctions imposed for irregularities at the food turnover, number of cases

Pieņemtie lēmumi un rīcība <i>Decisions and actions taken</i>	2002.	2003.	2004.
Pārtikas produktu izplatīšanas apturēšana <i>Suspension of distribution of the food products</i>	714	774	668
Pārtikas produktu izņemšana no apgrozības <i>Withdrawal of the food products from the circulation</i>	465	567	793
Brīdinājuma rīkojumi <i>Warning decrees</i>	1301	1451	1141
Sastādītie administratīvie protokoli <i>Administrative protocols drawn up</i>	1421	1423	1030
Uzliktie naudas sodi <i>Fines imposed</i>	2737	3613	4673
Apturēta uzņēmumu darbība <i>Operation of the enterprise was suspended</i>	212	464	284
Atjaunota uzņēmumu darbība <i>Operation of the enterprise was renovated</i>	121	243	134
Kopā: <i>Total:</i>	6971	8535	8723

Avots: PVD

Source: FVS

Vērtējot pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu higiēniskā novērtējuma grupu īpatsvara procentuālo dinamiku, pēdējo trīs gadu laikā vērojama pozitīva dinamika. Higiēnas prasībām pilnībā atbilstošo uzņēmumu procentuālais īpatsvars 2004.gadā bija 29%, 2003.gadā – 18%, bet 2002.gadā - tikai 14%. Joprojām lielākais īpatsvars ir daļēji atbilstošo (vērtējums „daļēji atbilst” – uzņēmumā nav konstatēti būtiski higiēnas prasību pārkāpumi un atklāto neatbilstību novēršanai nav nepieciešams ilgāks laiks par 3 mēnešiem) uzņēmumu grupai- 2004.gadā - 68%, 2003.gadā - 77%, 2002.gadā - 82%.

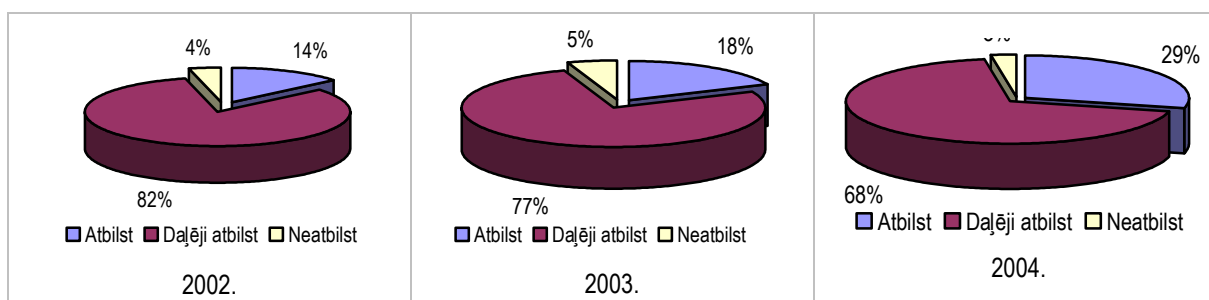
Considering the dynamics of the proportion of the hygienic evaluation groups of the enterprises involved in the food turnover, the positive dynamics is observed during the last three years. The proportion of the enterprises completely complying with the hygienic requirements was 29% in 2004, 18% in 2003 and only 14% in 2002. Still the largest proportion makes the group of enterprises partially complying with the hygienic requirements (the evaluation “partially complying with” – no significant irregularities of the hygienic requirements were violated at the enterprises and no more than 3 month is requested for prevention of the detected irregularities) – 68% in 2004, 77% in 2003 and 82% in 2002.

6.4.tabula
Table 6.4

Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu higiēniskais novērtējums
Hygienic evaluation of the enterprises involved in the food turnover

Uzņēmumu veids Type of enterprise	2002.			2003.			2004.		
	Atbilst Comply with	Daļēji atbilst Comply with partially	Neatbilst Do not comply with	Atbilst Comply with	Daļēji atbilst Comply with partially	Neatbilst Do not comply with	Atbilst Comply with	Daļēji atbilst Comply with partially	Neatbilst Do not comply with
Pārtikas izplatīšanas uzņēmumi kopā, t.sk. <i>Food distribution enterprises in total, including</i>	1820	9675	480	2003	2003	2003	2004	2004	2004
Pārtikas tirdzniecības uzņēmumi (t.sk. noliktavas, muitas noliktavas, vairumtirdzniecības uzņēmumi) <i>Food trade enterprises (including, storehouses, storehouses of the customs, wholesale enterprises)</i>	911	5791	256	1423	5998	384	2762	6126	250
Sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi <i>Public catering enterprises</i>	909	3884	224	1056	4138	180	1681	4115	95
Pārtikas produktu pārstrādes un pārstrādes posma uzņēmumi kopā, t.sk. <i>Enterprises of the processing and a processing stage of the food products in total, including</i>	3640	19350	960	4482	12139	2567	6447	12245	2349
Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pārstrādes un pārstrādes posma uzņēmumi <i>Enterprises of the processing and a processing stage of the food products of the animal origin</i>	28	915	25	199	457	177	391	318	29
Augu izcelsmes, dzērienu un medus apstrādes uzņēmumi <i>Enterprises of the products of the plant origin, drinks and honey processing</i>	108	873	50	144	1162	65	401	1813	88
Pārtikas aprītes uzņēmumi kopā: <i>Enterprises of the food turnover in total:</i>	7416	40488	1995	9307	25897	5376	13686	26621	4815

Avots: PVD
Source: FVS

Avots: PVD
Source: FVS

6.3.attēls. Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu īpatsvars higiēniskā novērtējuma grupās (%)

Figure 6.3. Proportion of the enterprises involved in the food turnover at the hygienic evaluation groups, (%)

Dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumu sakārtošanās procesa - atbilstoši ES normatīvo aktu prasībām uzraudzības un atzīšanas procesa veiksmīgas īstenošanas rezultātā atbilstošo uzņēmumu skaits šai grupā pieaudzis par 96%, daļēji atbilstošo skaits samazinājums par 30% un neatbilstošo skaits samazinājies par 83% (salīdzinot ar 2003.gadu).

2004. gadā Sanitārajā robežinspekcijā notika

Due to successful realization of the monitoring and certification process of the adjustment process of the food production enterprises generating the products of the animal origin to the requirements of the EU legal enactments, the number of the appropriate enterprises has grown for 96% at this group, the number of the partially complying with the requirements has reduced for 30% and the number of the non-complying with the requirements

strukturālas pārmaiņas. Kontrole uz ES iekšējās robežas tika atcelta, un atbilstoši prasībām tika aprīkoti ārējie Eiropas Savienības kontroles punkti. Uz Latvijas Republikas robežas 2004. gadā pārbaudītas 122 725 preču kravas, no kurām 352 konstatētas kā Latvijas Republikas prasībām neatbilstošas (336 kravas aizsūtītas atpakaļ uz eksportētājvalsti, bet 67 – iznīcinātas). Laboratoriskiem izmeklējumiem 2004. gadā nosūtīti 1013 ņemtie paraugi, kuriem veikti 3487 izmeklējumi.

VVMDC 2004. gadā veicis vairāk kā 429253 laboratoriskos izmeklējumus pārtikas aprītē un dzīvnieku infekcijas slimību diagnostiskā.

2004. gadā PVD izstrādāja un realizēja pārtikas laboratoriskās kontroles programmas (9 programmas, ņemti 12191 paraugi, veikti 33055 laboratoriskie izmeklējumi).

has decreased for 83% (compared to 2003).

Structural changes were going on at the Sanitary Border Inspection in 2004. The control on the internal border of the EU was removed and other control points of the European Union were equipped in compliance with the requirements. 122 725 cargos of goods were checked on the border of the Republic of Latvia in 2004, 352 of them were stated as non-complying with the requirements of the Republic of Latvia (336 cargos were sent back to the exporting country but 67 were extinguished). 1013 samples taken were sent for the laboratory examinations, where 3487 examinations were performed.

The SDCVM has performed more than 429253 laboratorial examinations at the food turnover and diagnostics of the animal infection diseases in 2004.

The FVS developed and implemented the systems of the food laboratorial control in 2004 (9 programmes, 12191 samples taken, 33055 laboratorial examinations performed).

6.4. Valsts veterinārā uzraudzība

Public Veterinary Surveillance

Visaptverošas un efektīvas valsts veterinārās uzraudzības nodrošināšana ir valsts budžeta programmas "Drošas, nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas aprīte" ļoti svarīgs un būtisks komponents. Tiek uzskatīts, ka pasaules valstu tirdznieciskajās un ekonomiskajās, kā arī iedzīvotāju veselības nodrošināšanas interesēs dzīvnieku veselība ir viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem drošas un cilvēku veselībai nekaitīgas dzīvnieku izcelsmes pārtikas ieguvei.

2004.gadā PVD ir veicis valsts uzraudzību un kontroli dzīvnieku veselībā un labturībā, dzīvnieku barības un veterināro zāļu aprītē vairāk kā 93 tūkst. uzraudzības objektos, veicot 33330 plānveida un ārpuskārtas pārbaudes, t.sk. 23627 dzīvnieku novietnēs.

Provision of the comprehensive and effective state's veterinary monitoring is an important and essential component of the state budget programme "Turnover of the safe, harmless and qualitative food". It is considered that in accordance with the trade and economic interests of the world, as well as with the interests regarding the provision of the health of the inhabitants, the health of animals is one of the most significant preconditions for safe acquisition of the food of the animal origin that is safe to the health of humans.

In 2004 the FVS has provided the state's monitoring and control regarding the health and welfare of animals and the turnover of feed and veterinary medicine more than at 93 thousand monitoring objects, by performing 33330 regular and extraordinary reviews, including at 23627 cattle sheds.

6.5.tabula
Table 6.5

Veterinārās uzraudzības objektu skaits
Number of the objects under the veterinary monitoring

Veterinārās uzraudzības objekti <i>Objects under the veterinary monitoring</i>	2002.	2003.	2004.	2004./2003., %
Lauksaimniecības dzīvnieku novietnes <i>Agricultural cattle sheds</i>	83636	86400	88660	2,6
Veterināro zāļu ražošana, izplatīšana, lietošana <i>Production, distribution and utilization of the veterinary medicine</i>	544	608	1282	10,9
Dzīvnieku barības ražošana, izplatīšana <i>Production and distribution of feed</i>	2736	4086	3268	-20,0
Kopā <i>In total</i>	86916	91094	93210	2,3

Avots: PVD
Source: FVS

Tika veiktas savlaicīgas un visaptverošas darbības dzīvnieku infekcijas slimību diagnostikā un to iespējamo uzliesmojumu profilaksē valsts teritorijā.

Timely and comprehensive activities were ensured regarding the diagnostics of the animal infection diseases and prophylaxis of their possible outbreaks at the territory of the country.

6.6.tabula
Table 6.6

Veterinārās uzraudzības objektos veikto pārbažu skaits
Number of reviews performed at the objects under the veterinary monitoring

Veterinārās uzraudzības objekti <i>Objects under the veterinary monitoring</i>	2002.	2003.	2004.	2004./2003., %
Lauksaimniecības dzīvnieku novietnes <i>Agricultural cattle sheds</i>	14495	22629	23627	4,4
Veterināro zāļu ražošana, izplatīšana, lietošana <i>Production, distribution and utilization of the veterinary medicine</i>	1481	1601	2353	46,9
Dzīvnieku barības ražošana, izplatīšana <i>Production and distribution of feed</i>	5917	7265	7350	1,2
Kopā <i>In total</i>	21893	31495	33330	5,8

Avots: PVD
Source: FVS

Veikti 584157 valsts uzraudzības diagnostiskie izmeklējumi, tajā skaitā attiecībā 244314 seroloģiskie izmeklējumi, 33255 virusoloģiskie izmeklējumi, 29576 izmeklējumi uz govju sūkļveida encefalopātiju (BSE), 38 izmeklējumi uz skrēpi slimību aitām un kazām, 205 823 dzīvniekiem veikta tuberkulozes alerģiskā diagnostika, kā arī veikti 4943 epizootiskā fona izmeklējumi attiecībā uz sevišķi bīstamām (A un B grupas) infekcijas slimībām.

584157 diagnostic examinations were performed, including 244314 serologic examinations, 33255 virology examinations, 29576 examinations regarding the spongiform encephalopathy of cows (BSE), 38 examinations for the skrepi disease of sheep and goats, the allergic diagnostics for the tuberculosis were performed for 205 823 animals, as well as 4943 examinations of the epizootic were performed for especially dangerous (Group A and B) contagious diseases.

6.7.tabula
Table 6.7

Diagnostisko izmeklējumu skaits
Number of the Diagnostic

Gads Year	Diagnostisko izmeklējumu skaits: <i>Number of the Diagnostic Examinations</i>						
	Diagnostiskie izmeklējumi kopā <i>Diagnostic examinations in total</i>	dzīvnieku tuberkulīnizācija <i>tuberculosis of animals</i>	seroloģiskie izmeklējumi <i>Serologic examinations</i>	virusoloģiskie izmeklējumi <i>Virology examinations</i>	seroloģisko un virusoloģisko izmeklējumu skaits: <i>In the number of the serologic and virology examinations :</i>		
					govju sūkļveida encefalopātija <i>spongiform encephalopathy of cows</i>	Skrēpi slimība aitām, kazām <i>Skrepi disease of sheep and goats</i>	epizootiskā fona izmeklējumi uz sevišķi bīstamām slimībām <i>Examinations of the epizootic for especially dangerous diseases</i>
2002.	1016648	300005	441038	8770	4345	10	5371
2003.	902944	309329	566371	11819	6126	4	6550
2004.	584157	205823	244314	33255	29576	38	4943

Avots: PVD
Source: FVS

Veiktie pasākumi, 2004. gadā valstī nodrošināja stabili epizootisko situāciju, Latvijas kā labvēlīgas teritorijas statusu saimnieciskajām un tirdzniecības aktivitātēm.

The performed activities ensured the stable epizootic situation in the country in 2004 and the status of Latvia as a favourable area for economic and trade.

Galvenie normatīvie akti
Main Legal Enactments

Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 28.janvāra Regula (EK) Nr.178/2002, ar ko paredz vispārīgus pārtikas aprites tiesību aktu principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu;

Eiropas Padomes 1991.gada 24.jūnija regula (EK) Nr.2092/91 par lauksaimniecības produktu bioloģisko

Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety;

Council Regulation (EEC) No 2092/91 of 24 June 1991 on organic production of agricultural products and

ražošanu un norādēm uz lauksaimniecības produktiem un pārtiku un tās grozījumi un papildinājumi. Minētajā regulā noteikto netieši piemērojamo tiesību normu piemērošanai pieņemti Ministru kabineta 2005.gada 22.aprīļa noteikumi Nr.414 „Bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzība un kontroles kārtība”;

Eiropas Padomes 1992.gada 14.jūlija Regula (EEK) Nr. 2081/92 par lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu un cilmes vietu nosaukumu aizsardzību un tās grozījumi un papildinājumi;

Eiropas Padomes 1992.gada 14.jūlija Regula (EEK) Nr. 2082/92 par īpaša rakstura sertifikātiem lauksaimniecības un pārtikas produktiem un tās grozījumi un papildinājumi;

Regulās 2081/92 un 2082/92 noteikto netieši piemērojamo tiesību normu piemērošanai pieņemti Ministru kabineta 2004.gada 27.aprīļa noteikumi Nr. 437 „Lauksaimniecības un pārtikas produktu ģeogrāfisko norāžu reģistrācijas un aizsardzības kārtība”.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 3.oktobra regula (EK) Nr.1774/2002, ar ko nosaka veterinārsanitāros noteikumus attiecībā uz dzīvnieku blakusproduktiem, kas nav paredzēti lietošanai pārtikā un tās grozījumi un papildinājumi. Minētajā regulā noteikto netieši piemērojamo tiesību normu piemērošanai pieņemti Ministru kabineta 2004.gada 20.jūlija noteikumi Nr.606 „Veterinārajām prasībām dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu, kuri nav paredzēti izmantošanai pārtikā aprītei”.

No 2006.gada 1.janvāra Eiropas Savienība spēkā stāties jauna pārtikas higiēnas likumdošana:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regula (EK) Nr.852/2004 par pārtikas higiēnu;

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regula (EK) Nr.853/2004, ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku;

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regula (EK) Nr.854/2004, ar ko nosaka īpašus noteikumus attiecībā uz lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālas kontroles organizēšanu;

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr.882/2004 par oficiālo kontroli, ko veic, lai nodrošinātu atbilstības pārbaudi saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem;

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2004/41/EK, ar ko atceļ dažas direktīvas par pārtikas higiēnu un dzīvnieku veselības nosacījumiem, attiecībā uz dažādu lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu ražošanu un laišanu tirgū un groza Padomes Direktīvas 89/622/EEK.

Jaunās regulas atceļ vairāk kā 16 Eiropas Padomes un Komisijas direktīvu un līdz ar to spēku zaudēs pašreiz Latvijā spēkā esošie Ministru kabineta noteikumi, kas ievieš šo direktīvu prasības, piemēram, Ministru kabineta noteikumi Nr.251 „Piena un piena produktu aprites noteikumi”, kas ievieš Padomes direktīvu 92/46/EEK.

indications referring thereto on agricultural products and foodstuffs. The Regulations No. 414 of the Cabinet of Ministers “On the procedure of the monitoring and control of the biological agriculture” of 22 April 2005 were adopted for the application of the legal terms to be applied indirectly stipulated at the above-mentioned Regulation;

Council Regulation (EEC) No 2081/92 of 14 July 1992 on the protection of geographical indications and designations of origin for agricultural products and foodstuffs;

Council Regulation (EEC) No 2082/92 of 14 July 1992 on certificates of specific character for agricultural products and foodstuffs;

Regulations No. 437 of the Cabinet of Ministers “On the procedure of registration and protection of the geographic indications of the agricultural and food products” of 27 April 2004 were adopted for the application of the legal terms to be applied indirectly stipulated at the Regulation 2081/92 and 2082/92.

Regulation (EC) No 1774/2002 of the European Parliament and of the Council of 3 October 2002 laying down health rules concerning animal by-products not intended for human consumption. The Regulations No. 606 of the Cabinet of Ministers “On the veterinary requirements for the utilization of the side-products of the animal origin that are not envisaged for use at the food turnover” of 20 July 2004 were adopted for the application of the legal terms to be applied indirectly stipulated at the above-mentioned Regulation;

On 1 January 2006 a new regulation on the legislation of the food hygiene will enter into force;

Regulation (EC) No 852/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the hygiene of foodstuffs;

Regulation (EC) No 853/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 laying down specific hygiene rules for food of animal origin;

Regulation (EC) No 854/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 laying down specific rules for the organization of official controls on products of animal origin intended for human consumption;

Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on official controls performed to ensure the verification of compliance with food law, animal health and animal welfare rules;

Directive 2004/41/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 repealing certain directives concerning food hygiene and health conditions for the production and placing on the market of certain products of animal origin intended for human consumption and amending Council Directives 89/662/EEC and Council decision 95/408/EC;

The new regulations will suspend more than 16 directives of the Council of European Union and the Commission and therefore the regulations of the Cabinet of Ministers in force at the moment that introduce the requirements of these directives, will lose the validity, for instance, the Regulations No. 251 of the Cabinet of Ministers “On the turnover of the milk and milk products” that implement the Council Directive 92/46/EEC.

7. Ārējās tirdzniecība *External Trade*

7.1. Starptautiskās tirdzniecības līgumi *International Trade Agreements*

Līdz brīdim, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā (turpmāk – ES), lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības politika tikai veidota galvenokārt atbilstoši tirdzniecības un ekonomiskajām interesēm un ņemot vērā integrācijas procesu ES. Tika veicināta tuvāka reģionālā integrācija starp Latviju, ES un ES kandidātvalstīm. Tādējādi tika noslēgti un piemēroti 10 brīvās tirdzniecības līgumi ar 27 valstīm, tai skaitā Līgums par asociācijas izveidošanu ar ES.

Pēc iestāšanās ES uz Latviju attiecas ES veidotā ārējās tirdzniecības politika, kas tiek veidota pēc vienotiem principiem un tādējādi sarunu vešanu par tirdzniecības jautājumiem ar trešajām valstīm 25 dalībvalstis deleģējušas Komisijai. Ņemot vērā iepriekšminēto, ES ir viens no galvenajiem spēlētājiem tirdzniecības politikas laukā pasaulē. Tādējādi tās veidotās ārējās tirdzniecības politikas mērķi ir ne tikai veicināt ES ārējās tirdzniecības un ekonomisko attīstību, bet arī veicināt ilgtspējīgu ekonomisko attīstību pasaules mērogā, integrējot daudzas valstis pasaules tirdzniecībā.

Eiropas Savienības ārējās tirdzniecības politika tiek attīstīta vienlaicīgi trijās dimensijās - daudzpusējā, divpusējā un vienpusējā.

Daudzpusējā dimensija tiek realizēta Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) ietvaros ar 148 valstīm. Tās mērķis ir veicināt savstarpēju pieeju pasaules tirgiem uz vienlīdzīgiem un globāli pārvaldāmiem nosacījumiem. PTO lauksaimniecības politikas reformu (Dohas attīstības raunds) sarunu mērķis ir izveidot uz taisnīgu tirgu orientētu sistēmu, nostiprinot pašreizējos nosacījumus, kā arī aizsardzības un atbalsta saistības.

ES, t.sk. Latvija iestājas par vienotiem un izdevīgiem daudzpusējās tirdzniecības noteikumiem, kas regulē augošo tirdzniecību starp visām pasaules valstīm neatkarīgi no to attīstības pakāpes. Tāpēc ES ir aktīva PTO dalībniece un iesaistās lauksaimniecības sarunās. ES ir apņēmusies stingri ievērot Dohas attīstības programmu (izstrādāta PTO dalībvalstu ministru konferencē Dohā, Katarā 2001.gada novembrī), uz kuras pamata balstītas pašreizējās lauksaimniecības sarunas un kuru mērķis ir sasniegt lielāku tirdzniecības liberalizāciju, vienlaicīgi veicinot attīstību.

2004.gada 1.augustā PTO dalībvalstis brūģēja ceļu turpmākām lauksaimniecības liberalizācijas sarunām (radot „letvara dokumentu”), apņemoties vienoties par ievērojami lielāku lauksaimniecības produktu tirdzniecības liberalizāciju nekā iepriekšējās lauksaimniecības sarunās Urugvajes raundā (1986 -1994). „letvara dokuments” satur

Until the moment when Latvia acceded to the European Union (hereinafter referred to as – the EU), foreign trade policy of the agricultural products was mainly formed in compliance with the trade and economic interests and taking into consideration the integration process in the EU. The closer regional integration between Latvia, the EU and the EU Candidate Countries was encouraged. 10 agreements of the free trade were concluded and applied with 27 countries, including the agreement on establishment of the association with the EU.

Following the accession to the EU, the foreign trade policy formed by the EU referred to Latvia that is formed according to common principles and therefore 25 Member States delegated to the Commission the negotiating on the trade issues with the third countries. Taking into consideration the above-mentioned, the EU is one of the leading players at the field of the trade policy in the world. Therefore the purposes of the foreign trade policy formed by it are not only the promoting development of the EU foreign trade and economics but also encouraging sustainable development of the economics in the world, by integrating many countries in the world trade.

The foreign trade policy of the European Union is developed simultaneously at three dimensions – multilateral, mutual and bilateral.

The multilateral dimension is launched with 148 countries within the framework of the World Trade organization (WTO). Its aim is promoting mutual access to the markets of the world basing on equal and globally manageable provisions. The purpose of the negotiations on the agricultural policy reform (Doha Development Round) of the WTO is establishing the truthful market-oriented system, by securing the existing terms, as well as commitments of protection and support.

The EU, including Latvia, supports the unified and profitable regulations of the multilateral trade that regulate the growing trade between all the countries of the world despite their development stage. Therefore the EU is an active member of the WTO and gets involved in the negotiations on agriculture. The EU has strongly decided to follow the Doha Development Programme (developed at the conference of the Ministers of the member states at Doha, Qatar in November 2001), where the present negotiations on agriculture are based on and whose purpose is reaching larger trade liberalization simultaneously encouraging the development.

On 1 August 2004 the member states of the WTO paved the way for further negotiations on the agricultural liberalization (developing “Framework Document”), deciding to agree on essentially greater trade liberalization of the agricultural products than at the previous

turpmāko sarunu vadlīnijas tādās jomās kā iekšējais atbalsts, eksporta konkurence un tirgus pieeja.

Sarunu vadlīnijas un progress attiecībā uz iekšējā atbalsta jomu:

– tirgus kroplojošā iekšējā lauksaimniecības atbalsta (subsīdiju)⁶ likvidēšana, kas ietver ražošanas tiešā atbalsta (cenu atbalsts, kompensāciju maksājumi u.c.) samazināšanu, to subsīdiju apjoma ierobežošanu, kas nav pakļaujams samazināšanai⁷, – tiks piemērota joslu formula PTO dalībvalstu tirgus kroplojošā iekšējā lauksaimniecības atbalsta samazināšanai ar mērķi pirmajā jauno saistību ieviešanas gadā panākt 20% samazinājumu. ES atbalsta *de minimis* likvidēšanu, kā arī par samazinājuma bāzi noteikt ražošanas vērtību;

– tiešo maksājumu ražošanas ierobežošanai, ko uzskata par daļēji tirgus kroplošanu - ierobežošanu⁸ (atbalsts par fiksētu platību vai lauku, maksājumi par lopu skaitu u.c.), marķēšanas kritēriju pārskatīšana, 5% maksājumu sliekšņa apmērā no valsts kopējās lauksaimniecības ražošanas ieviešana. Daudzas valstis vēlas saglabāt esošos maksājumu nosacījumus, citas turpretī vēlas ierobežot un pat samazināt šos maksājumus, jo tie daļēji pieskaitāmi pie tirgus kroplojošā atbalsta. ES neatbalsta šī atbalsta ierobežošanu, pamatojoties uz jauniem kritērijiem, bet gan tikai uz esošajiem.

tirgus nekroplojošo atbalsta programmu⁹ (valsts finansēti pētījumi, lauku infrastruktūras uzlabošana, dabas stihiju postījumu novēršana u.c.) kritēriju nostiprināšana un stingrāku šo maksājumu kontroles un notificēšanas prasību ieviešana – dalībvalstis vēlas saglabāt un pat iekļaut maksājumus mazajām fermām un dzīvnieku labturībai, idejas par šo maksājumu griestu noteikšanu. Nepieciešams arī pārskatīt un likvidēt tirgus kroplojošos elementus. ES uzskata, ka šie maksājumi ir jāsaglabā, iekļaujot maksājumus dzīvnieku labturībai. Galvenā stratēģija – izvairīties no pārāk stingriem kritērijiem. Šis ir jutīgs jautājums – nav pieļaujami jauni un stingri ierobežojumi, aspekti, detalizētāk jāformulē jautājumi, kas nav saistīti ar tirdzniecību¹⁰.

Sarunu vadlīnijas un progress attiecībā uz eksporta konkurences jomu:

– tirdzniecību kroplojošo eksporta subsīdiju

negotiations in the Uruguay Round (1986 – 1994). The "Framework document" includes the guidelines of the further negotiations regarding the following areas – internal support, export competition and market access.

Guidelines of the negotiations and progress regarding the sector of the internal support:

- elimination of the agricultural support (subsidies)¹¹ distorting the market that includes reduction of the direct production support (support of prices, refund payments etc.), limitation of the amount of their subsidies that is not to be subjected to the decrease¹² - the zone formula will be applied for reduction of the internal agricultural support distorting the market of the WTO member countries aimed at reaching the reduction of 20% at the first year of implementation, liquidation of the *de minimis* support of the EU, as well as defining the production value as the reduction basis.;

- restriction¹³ of the direct payments for limitation of production that is considered as a partial distortion of the market (support for the fixed area or field, payments for the number of livestock etc), re-evaluation of the marking criteria for the amount of 5% of the total agricultural production of the state. Many countries wish to maintain the existing payment requirements, while other ones wish to limit and even to decrease these payments because they can be partially considered as the support distorting the market. The EU does not support the restriction of this support basing on new criteria but only on the existing ones.

- Strengthening of the criteria of the support programme not distorting the market¹⁴ (researches financed by the state, improvement of the rural infrastructure, prevention of the damages caused by natural disasters) and implementation of harder requirements of the control and notification of these payments – the member states wish to maintain and even to include payments for the small farms and welfare of animals, ideas on determination of the top of these payments. It is necessary to re-consider and eliminate the elements that are distorting the market. The EU considers that these payments have to be maintained by including payments for the welfare of animals. The principal strategy is avoiding the too hard criteria. This is a sensitive issue – new and hard restrictions and aspects are not allowable, the issues that are not related to the trade¹⁵ have to be formulated more detailed.

Guidelines of the negotiations and progress regarding the sector of the export competition:

- Elimination of the export subsidies distorting the trade –

⁶ Dzeltenās kastes atbalsta maksājumi

⁷ *De minimis* līmenis 5%

⁸ Zilās kastes atbalsta maksājumi

⁹ Zaļās kastes atbalsta maksājumi

¹⁰ Ne – tirdzniecības aspekti

¹¹ Support payments of the amber box.

¹² *De minimis* level of 5%.

¹³ Support payments of the blue box.

¹⁴ Support payments of the green box.

¹⁵ Non-commercial aspects.

likvidēšana – jālikvidē, jāvienojas par konkrētu datumu, līdz kuram eksporta subsīdijas likvidējamas pilnībā;

citu eksporta atbalsta veidu (eksporta kredītēšana, eksporta darījumu apdrošināšana, valsts tirdzniecības uzņēmumu privilēģēti darījumi) ierobežošana, nosakot stingrākus kritērijus - jāievieš stingrāki nosacījumi eksporta kredītēšanai. Eksporta finansēšanas veidi un to sniedzēji jāpakļauj stingrākiem nosacījumiem. Jādefinē visi iespējamie eksporta finansēšanā iesaistītie uzņēmumi, institūcijas, kas savukārt jāpakļauj konkrētiem noteikumiem. Jāsamazina eksporta kredīta atmaksas termiņš. Jānosaka stingrāki nosacījumi valsts tirdzniecības uzņēmumiem. Jānovērš šo uzņēmumu monopola vara. Tā kā ES iniciēja eksporta subsīdiu likvidēšanu, kaut arī pati ir viena no lielākajām to maksātājām, tā stingri iestājas par citu tirdzniecību kroplojošo eksporta atbalsta veidu likvidēšanu, jo jebkura valsts iekļaušanās eksporta finansēšanā, kas rada labumu kādam uzņēmumam, t.sk., valsts tirdzniecības uzņēmumiem, ir uzskatāma par eksporta subsidēšanu.

Sarunu vadlīnijas un progress attiecībā uz tirgus pieeju:

– importa nodokļu samazināšana, izmantojot joslu formulu;

– tirdzniecības tehnisko barjeru atcelšana;
– pārtikas marķēšanas prasību ievērošana, kas apliecina kvalitāti un piederību noteiktam ražotājam;
– pieļaujot vienlaicīgi mērenākus nosacījumus attiecībā uz jutīgajiem lauksaimniecības produktiem.

Joslu formulas objektīvai piemērošanai nepieciešams kopīgs mehānisms dažādu tarifu veidu (specifiskie tarifi, saliktie tarifi) pārvēršanai *ad valorem*¹⁶ formā, lai tarifi būtu salīdzināmi (tarifu vienkāršošana) un sagrupējami dažādās joslās atkarībā no to lieluma.

Par *ad valorem* tarifu aprēķināšanas metodi izvirzīta vienības vērtības metode.

Jutīgo produktu noteikšana strikti jāierobežo, tie jānosaka, kombinējot tarifu kvotu un tarifu samazinājuma saistības.

ES atbalsta vienības vērtības metodes izmantošanu *ad valorem* tarifu aprēķināšanā. ES uzsver, ka tā neatbalsta salikto un specifisko tarifu aizstāšanu ar aprēķinātiem *ad valorem* tarifiem, kā to vēlas citas valstis.

ES ir stingra apņemšanās lauksaimniecības liberalizācijas procesā ņemt vērā arī jautājumus, kas nav saistīti ar tirdzniecību, uzsverot, ka lauksaimniecība ir svarīga ekonomiskai attīstībai un ka lauksaimniecības politikai it jābūt vērīgai uz daudzfunkcionālu attīstību, ekonomikas dažādošanu un nabadzības samazināšanu, ievērojot jaunattīstības valstu un vismazāk attīstīto valstu intereses.

Šis sarunu raunds tiek saukts arī par attīstības

they have to be eliminated and it is necessary to agree on the exact date by which the export duties have to be fully eliminated;

- Restriction of other types of the export support (export crediting, insurance of the export transactions, and privileged transactions of the commercial enterprises of the state) by stipulating harder criteria – harder terms for the export crediting have to be implemented. The types of the export financings and the authorities, which are providing them, have to be subjected to harder provisions. All the possible enterprises and institutions that are involved in the export financing have to be defined and subjected to the particular regulations. The term of the reimbursement of the export credit have to be reduced. Harder provisions have to be stipulated for the commercial enterprises of the state. The monopoly of these enterprises has to be prevented. As the EU initialized the liquidation of the export subsidies, despite of the fact that it is one of the larger payers of them, the EU strongly supports elimination of other export support distorting the trade because any involvement of the state in the export financing that produces benefit to any entrepreneur, including to the commercial enterprises of the state, is considered as subsidizing of the export.

Guidelines of the negotiations and progress regarding the market access:

- reduction of the import duties by using the zone formula;

- suspension of the technical commercial barriers;
- following the requirements regarding the food marking that testify the quality and belonging to the particular producer;

- simultaneously allowing more moderate conditions regarding the sensitive agricultural products.

Common mechanism is required for the impartial application of the zone formula for transforming different types of tariffs in the *ad valorem*¹⁷ form in order the tariffs would be comparable and it would be possible to group them in different zones depending on the size.

The unit value technique is put forward as the calculation technique of the *ad valorem* tariffs.

The determination of the sensitive products has to be strictly limited, they should be defined by combining the relations between the quota and tariff reduction.

Utilization of the unit value technique of the EU support for calculation of the *ad valorem* tariffs. It should be emphasized that it does not support the replacement of the complex and specific tariffs with the calculated *ad valorem* tariffs, as other countries wish.

The EU has strongly decided to take into account also the issues that are not related to the trade during the agricultural liberalization process, by emphasizing that agriculture is important for the economic development and that the agricultural policy must be directed toward multi-functional development, diversification of economics and decrease of poverty by taking into consideration the

¹⁶ % no produkta vērtības

¹⁷ % of the value of the products.

sarunu raundu, jo katrā sarunu jautājumā jaunattīstības valstīm kopējo saistību ieviešanā paredzēts īpašs režīms ar vieglākiem nosacījumiem un ilgākiem ieviešanas periodiem, ko ES pārliecinoši atbalsta.

Divpusējā sadarbība Latvijai ir kļuvuši saistoši ES noslēgtie ekonomiskās sadarbības līgumi un preferenciālās tirdzniecības līgumi ar 121 valsti, t. sk. preferenciālie tirdzniecības līgumi ar Eiropas Brīvās Tirdzniecības asociācijas (EBTA) valstīm, Dienvidāfriku, Vidusjūras valstīm (EuroMed), Dienvidamerikas valstīm (Meksiku un Čīli), ekonomiskās sadarbības līgumi ar Āfrikas, Karību un Klusā okeāna valstīm (ĀKK), muitas ūnija ar Turciju, Andoru, Sanmarīno, partnerattiecību un sadarbības līgumi ar Krieviju, Ukrainu, Uzbekistānu u.c.

ES 2004. gadā svarīgākās bija sarunas par tirdzniecības nosacījumu pielāgojumiem, lai pēc ES paplašināšanās tiktu saglabāta ES jauno dalībvalstu un trešo valstu tirdzniecības plūsma. Tirdzniecības pielāgojumu sarunas notika ES noslēgto līgumu ietvaros ar Šveici, Norvēģiju, Islandi, Bulgāriju, Rumāniju. 2004. gadā notika sarunas par asociācijas līguma noslēgšanu ar *Mercosur* (Argentīna, Brazīlija, Paragvaja, Urugvaja) valstīm, t. sk. par atvieglojumiem tirdzniecībā ar lauksaimniecības produktiem.

Vienpusējie ES piemērotie tirdzniecības pasākumi tiek realizēti, piemērojot vispārējo priekšrocību sistēmu (VPS) un tarifu atlikšanas pasākumus.

ES jau kopš 1971.gada piešķir tirdzniecības atvieglojumus attīstības valstīm VPS shēmas ietvaros, lai veicinātu tajās nabadzības izskaušanu un to ilgspejīgu attīstību. Ar 2005.gada 1.jūliju paredzēts, ka stāsies spēkā jauna VPS shēmas piemērošanas kārtība, kura tiks piemērota laikposmā no 2006.gada līdz 2015.gadam. VPS shēmas ietvaros tiks piemēroti atvieglojumi triju pasākumu veidā, tas ir, kā vispārējs režīmpasākums, īpaši ilgspējīgas attīstības un labas pārvaldības un īpaša režīma pasākumi vismazāk attīstītajām valstīm. Tarifu atvieglojumi ir paredzēti samazināta vai atcelta tarifa veidā atkarībā no piemērotā pasākumu veida un produkta jutīguma. VPS shēma tiek attiecināta kopumā uz 178 pasaules valstīm, tai skaitā uz NVS valstīm.

ES saskaņā ar Kopienas dibināšanas līguma 27.pantu vienpusēji piemēro muitas nodokļa atlikšanas pasākumus, lai sniegtu Kopienas uzņēmumiem iespēju izmantot izejvielas, nepabeigtas preces vai sastāvdaļas, kas nav pieejamas ES teritorijā. Muitas nodokļa atlikšanas pasākumi tiek piemēroti samazināta tarifa vai tarifu kvotu veidā un tiek pārskatīti divas reizes gadā. Attiecībā uz zivju un lauksaimniecības produktiem muitas nodokļa atlikšanas pasākumi tiek piemēroti tikai atsevišķu saldētu zivju veidiem, īslaicīgai uzglabāšanai paredzētiem atsevišķiem dārzeņiem un augļiem, atsevišķiem tabakas

interests of the developing countries and the less developed countries.

This negotiation round is also called as the Development Round because specific regime with easier conditions and longer implementation periods is envisaged for implementation of the common obligations in the developing countries at each negotiation issue and the EU supports it with certainty.

Bilateral cooperation. The agreements on the economic cooperation concluded by the EU have become binding to Latvia, as well as the preferential trade agreements with 121 countries, including the preferential commercial agreements with the countries of the European Free Trade Association (EFTA), South Africa, countries of the Mediterranean Sea (EuroMed), the countries of the South America (Mexico and Chile), the economic cooperation agreements with the countries of Africa, Caribbean Sea and the Pacific Ocean (ACP), the Customs Union with Turkey, Andorra, San Marino, the partnership and cooperation agreements with Russia, the Ukraine, Uzbekistan etc.

In 2004 in the EU the most important negotiations were on the adjustment of the trade conditions, in order the trade flow of the new EU Member States and the third countries would be maintained following the EU enlargement. The negotiations on the trade adjustment were going on in the framework of the agreements concluded with Switzerland, Norway, island, Bulgaria and Romania. In 2004 the negotiations on the conclusion of the association agreement with the countries of the Mercosur (Argentina, Brazil, Paraguay and Uruguay) were going on, including on advantages regarding the trade with the agricultural products.

Unilateral commercial measures applied by the EU are implemented by applying the general privilege system (GPS) and tariff suspension measures.

The EU allocates trade allowances to the developing countries in the framework of the GPS scheme already since 1971, in order to promote prevention of poverty at them and their sustainable development. It is envisaged that a new application procedure of the GPS enters into force on 1 July 2005 that will be applied within the period of time from 2006 to 2015. Allowances in the form of three different measures will be applied in the framework of the GPS scheme, i.e., as a general regime measure, measures of especially sustainable development and good management and special regime measures for the less developed countries. The tariff allowances are envisaged in the form of reduced or suspended tariff depending on the type of the applied measure and sensitivity of the product. In general the GPS scheme is attributed to 178 countries of the world, including the CIS countries.

In accordance with Article 27 of the Treaty Establishing the European Community, the EU unilaterally applies the measures of suspension of the customs duty in order to ensure the possibility to the enterprises of the Community to utilize raw materials, uncompleted goods or their elements that are not accessible at the EU territory. The suspension measures of the customs duty are applied as reduced tariffs or quotas and are revised twice a year.

veidiem.

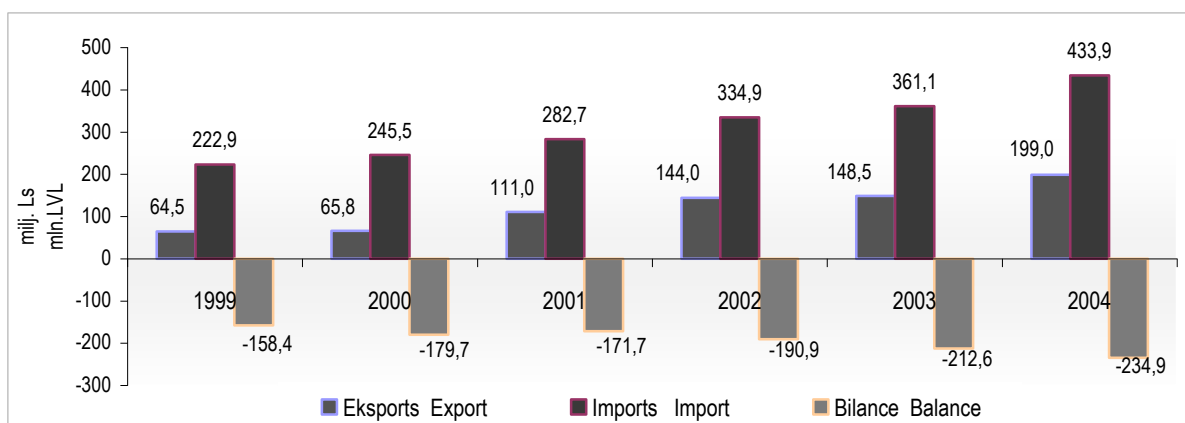
Regarding the fish and agricultural products, the suspension measures of the customs duty are applied only for particular types of the frozen fish, particular vegetable and fruit envisaged for short-term storage and particular types of tobacco.

7.2. Ārējās tirdzniecības analīze

External Trade Analysis

Izvērtējot Latvijas tirdzniecības attīstību ar lauksaimniecības produktiem pēc iestāšanās Eiropas Savienībā, 2004. gadā jāatzīmē straujāks eksporta apjoma pieaugums – par 34%, nekā importa pieaugums – par 20%. Pagājušajā gadā īpaši pieaudzis eksporta apjoms uz ES dalībvalstīm – gandrīz par 50%. Izvērtējot ārējās tirdzniecības bilanci (7.1.attēls), 2004. gadā ārējās tirdzniecības negatīvais saldo ir palielinājies par 10,5%, salīdzinot 2003.gadā tas sastādīja 11%.

Considering the development of the trade regarding the agricultural products following the accession to the EU, the fastest increase of the export should be noted – 34% than the increase of the import - 20% in 2004. The amount of export to the EU Countries has especially grown in the last year – almost for 50%. Considering the balance of the foreign trade (figure 7.1.), the negative balance of the foreign trade has increased for 10,5% in 2004, comparatively it constituted 11% in 2003.

Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

7.1. attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības balance 1999.-2004. gadā (milj. Ls)

Figure 7.1. Latvian External Trade Balance of Agricultural Products 2002-2004 (million LVL)

Latvijas galvenās lauksaimniecības produktu eksporta preces pēdējos gados ir bijušas bezalkoholiskie un alkoholiskie dzērieni, zivju izstrādājumi, piena produkti un zivju produkti (7.2. attēls).

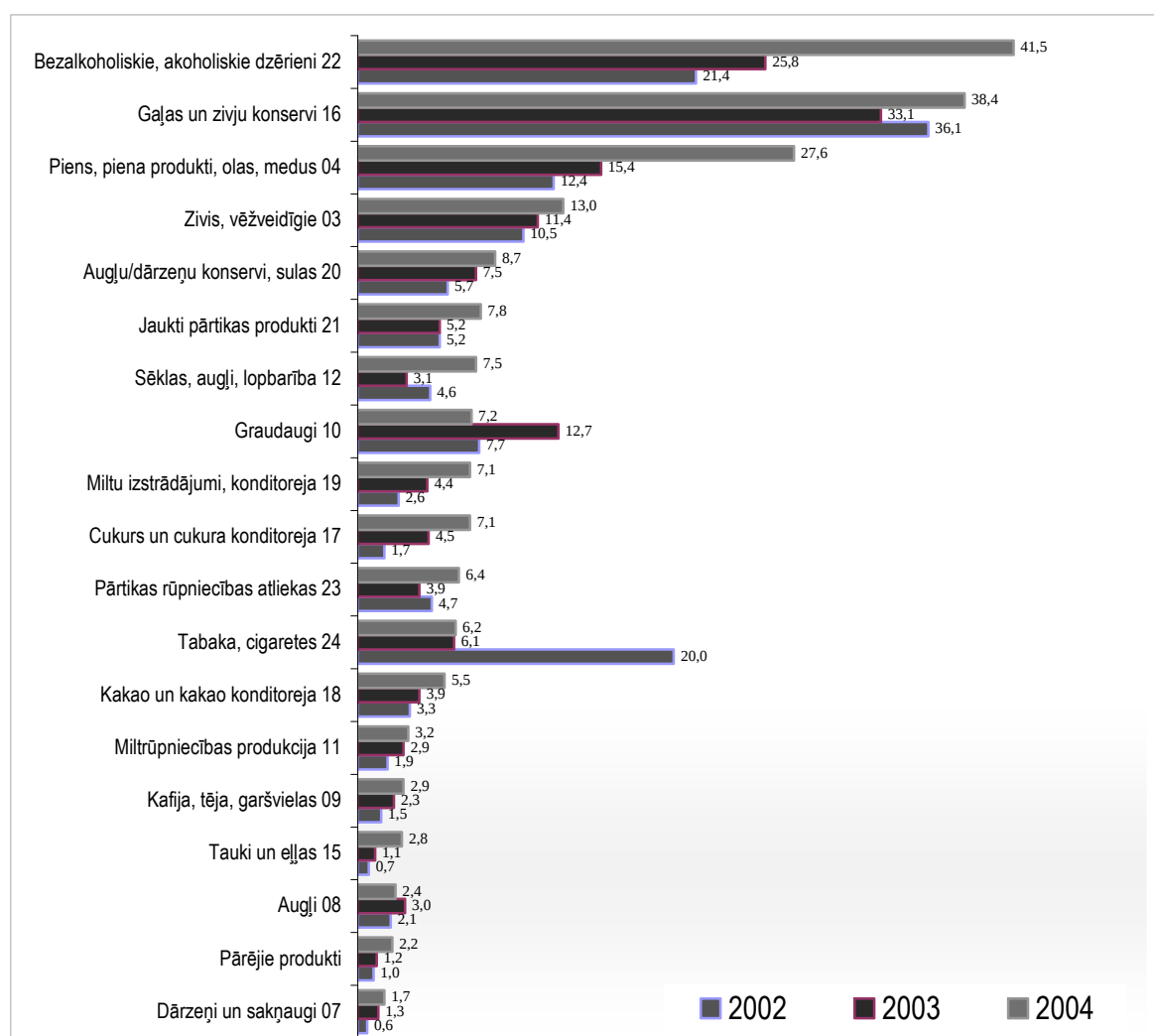
Eksporta kopapjoma pieaugumu 2004.gadā galvenokārt nodrošināja šādu produktu eksporta apjoma palielinājums – vīnogu vīna par 5 reizēm jeb par 6,1 milj. Ls, alkoholisko dzērienu par 35% jeb 5,8 milj. Ls, zivju konservu par 17% jeb 5,3 milj. Ls, rapšu sēklu 2 reizes jeb par 3,7 milj. Ls, sieru par 32% jeb 3,2 milj. Ls, sviesta un sviesta pastu par 85% jeb 2,3 milj. Ls, cukura 1,3 reizes jeb par 3,0 milj. Ls.

Latvijas eksporta plūsmā vērojams, ka ik gadu pieaug eksporta apjomi uz valstīm, kuras šobrīd veido Eiropas Savienību (7.4. attēls). Tā 2002. gadā eksports uz šīm valstīm palielinājās par 25%; 2003. gadā – par 18%; 2004. gadā – par 48%. Eksporta struktūrā 2003.gadā ES 25 valstu īpatsvars sastādīja 59%, 2004. gadā - 65%. Visbūtiskāk 2004. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, palielinājies eksports uz ES jaunajām dalībvalstīm – par 65%, un to īpatsvars eksportā sastāda 40%.

Soft drinks and alcoholic drinks, fish products and milk products have been the main export goods of the agricultural products of Latvia (Figure 7.2).

The increase of the export amount of the following products provided the increase of the total export amount in 2004 – grape wine 5 times or for LVL 6,1 million, alcoholic drinks for 35% or LVL 5,8 million, tinned fish for 17% or 5,3 million LVL, rape seeds 2 times or for LVL 3,7 million, cheese for 32% or LVL 3,2 million, butter and butter paste for 85 % or LVL 2,3 million, sugar 1,3 times or LVL 3,0 million.

It is observed in the export flow of Latvia that the export amounts grow each year to the countries of the European Union (figure 7.4). In 2002 the export to these countries increased for 25%, in 2003 – for 18%, in 2004 – for 48%. The proportion of the EU Member States constituted 59% in the export structure in 2003, 65% - in 2004. In 2004 the export to the new Members States has grown most of all - for 65% compared to 2003 and their proportion in the export constitutes 40%.

Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

7.2.attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu eksports 2002.-2004. gadā (milj. Ls)

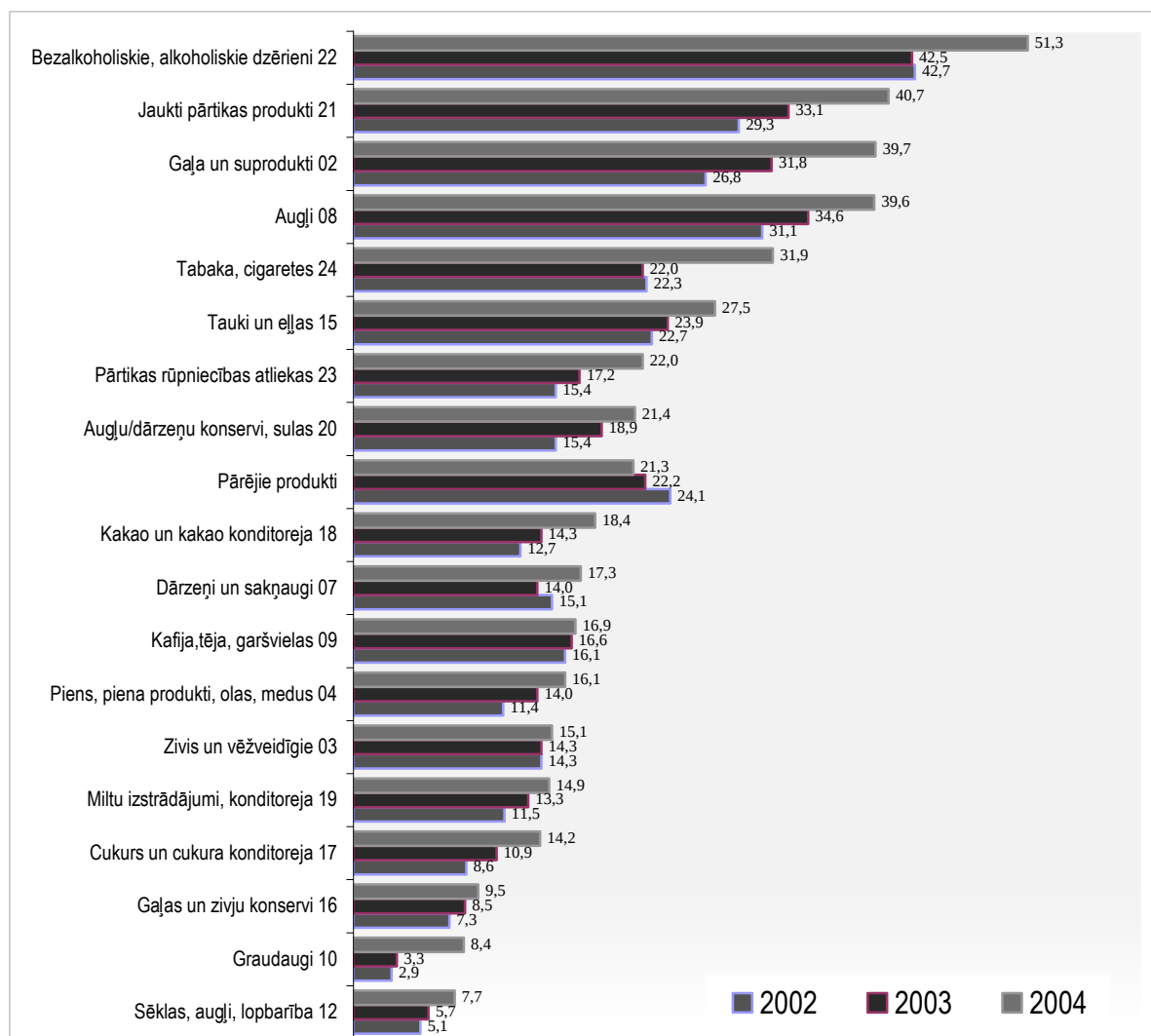
Figure 7.2. Export of Agricultural Products from Latvia 2002-2004 (million LVL)

Izvērtējot Latvijas lauksaimniecības produktu importa struktūru (7.3. attēls), saglabājas tendence, ka lielāko īpatsvaru veido produkti, kurus Latvijā neražo vai ražo nepietiekamā daudzumā, lai nodrošinātu pašnodrošinājumu, tai skaitā alkoholiskie dzērieni, gaļas produkti, eksotiski augļi, dārzeņi (ārpus ražošanas sezonas), augu eļļas, kafija, tēja.

Latvijas lauksaimniecības produktu importā 2004. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, vislielākais importa pieaugums attiecas uz sekojošiem produktiem – tabakas izstrādājumi par 57% jeb 10,3 milj. Ls, alkoholiskie dzērieni par 66% jeb 7,6 milj. Ls, cūkgāļa par 34% jeb 4,3 milj. Ls, kakao produkti par 33% jeb 4 milj. Ls, dzīvnieku barība par 23% jeb 2,6 milj. Ls.

Considering the import structure of the agricultural products of Latvia (figure 7.3.), the tendency maintains that the products that are not produced or are produced in small quantities in Latvia form the largest proportion, in order to ensure self-provision, including alcoholic drinks, meat products, exotic fruit, vegetable (out of the season), plant oils, coffee and tea.

The greatest increase attributes to the following products in the import of the agricultural products in Latvia in 2004 compared to 2003 – tobacco products for 57% or LVL 10,3 million, alcoholic drinks for 66% or LVL 7,6 million, pork for 34% or LVL 4,3 million, cocoa products for 33% or LVL 4 million, animal feed for 23% or LVL 2,6 million LVL.

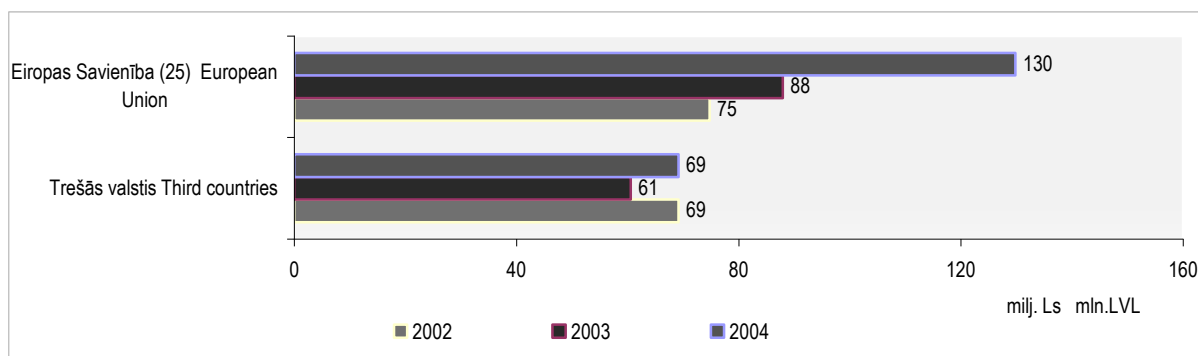

Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

7.3.attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu imports 2002.-2004. gadā (milj. Ls)
Figure 7.3. Import of Agricultural Products into Latvia 2002-2004 (million LVL)

Izvērtējot Latvijas lauksaimniecības produktu importa plūsmu pa valstu grupām, 83-85% no kopējā produktu ievaduma veido imports no ES dalībvalstīm (7.5.attēls). Pēdējos trijos gados (2002.-2004.) importa kopapjoma pieaugums attiecināms tikai uz produktu ievadumu no ES dalībvalstīm, importa plūsmā no ES trešajām valstīm paliekot nemainīgai.

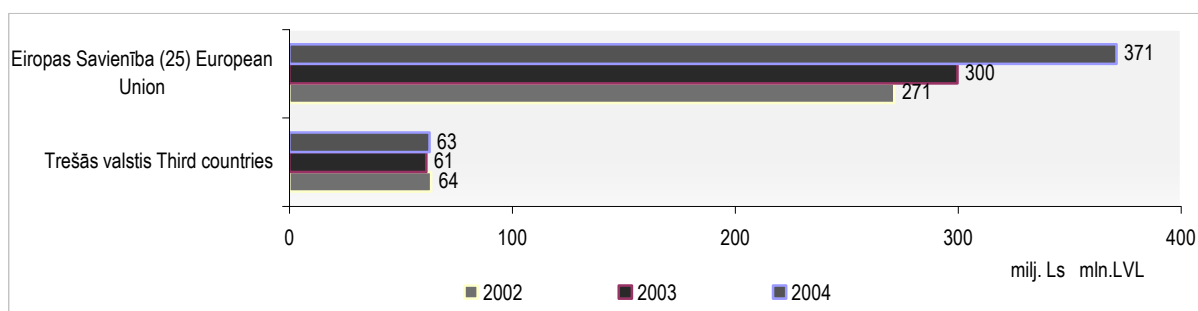
Considering the import flow of the agricultural products in Latvia according to the groups of countries, the import from the EU Member States forms 83-85% of the total amount of the imported products (figure 7.5.). The increase of the total amount of the import is attributed only to the products imported from the EU Member States during the last three years (2002-2004), while the import flow from the third countries remained unchangeable.

Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

7.4.attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu eksports pa valstu grupām 2002.-2004. gadā

Figure 7.4. Export of Agricultural Products from Latvia by Groups of Countries in 2002-2004 (million LVL)

Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA from CSB

7.5.attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu imports pa valstu grupām 2002.-2004. gadā

Figure 7.5. Import of Agricultural Products into Latvia by Groups of Countries in 2002-2004 (million LVL)

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

Komisijas 1999. gada 15. aprīļa Regula (EK) 800/1999, ar kuru paredz kopīgus, sīki izstrādātus noteikumus, kas jāievēro, piemērojot eksporta kompensāciju sistēmu lauksaimniecības produktiem;

Komisijas 1985. gada 22. jūlija Regula (EK) 2220/85, kas nosaka kopējas sīki izstrādātas piemērošanas normas nodrošinājumu sistēmai lauksaimniecības produktiem;

Komisijas 2000. gada 13. jūlija Regula (EK) 1520/2000, kas nosaka kopīgus sīkus noteikumus eksporta kompensāciju piešķiršanas sistēmas piemērošanai noteiktiem lauksaimniecības produktiem, ko eksportē tādu preču veidā, kuras neaptver Līguma I pielikums, kā arī šo kompensāciju apjoma noteikšanas kritērijus;

Komisijas 2000. gada 9. jūnija Regula (EK) 1291/2000, kas nosaka sīki izstrādātus kopējus noteikumus, kas jāievēro, piemērojot importa un eksporta licenču un iepriekš noteiktas kompensācijas sertifikātu sistēmu lauksaimniecības produktiem;

Padomes 1990.gada 12. februāra Regula (EEK) 386/1990 par uzraudzību, ko eksporta laikā veic lauksaimniecības produktiem, kas saņem eksporta kompensācijas vai citas summas;

Komisijas 2002. gada 26. novembra Regula (EK) 2090/2002 ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus

Commission Regulation (EC) No 800/1999 of 15 April 1999 laying down common detailed rules for the application of the system of export refunds on agricultural products;

Commission Regulation (EEC) No 2220/85 of 22 July 1985 laying down common detailed rules for the application of the system of securities for agricultural products;

Commission Regulation (EC) No 1520/2000 of 13 July 2000 laying down common detailed rules for the application of the system of granting export refunds on certain agricultural products exported in the form of goods not covered by Annex I to the Treaty, and the criteria for fixing the amount of such refunds;

Regulation (EC) No 1291/2000 of 9 June 2000 laying down common detailed rules for the application of the system of import and export licences and advance fixing certificates for agricultural products;

Council Regulation (EEC) No 386/90 of 12 February 1990 on the monitoring carried out at the time of export of agricultural products receiving refunds or other amounts;

Commission Regulation (EC) No 2090/2002 of 26 November 2002 laying down detailed rules for applying Council Regulation (EEC) No 386/90 as regards physical checks carried out when agricultural products qualifying for

Padomes Regulas (EEK) 386/90 piemērošanai attiecībā uz fiziskām pārbaudēm, kuras veic, eksportējot tos lauksaimniecības produktus, par kuriem pretendē uz eksporta kompensācijas maksājumiem;

MK noteikumi Nr. 406. „Lauksaimniecības un pārstrādāto lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības režīma administrēšanas kārtība”.

refunds are exported;

Regulations No. 406 of the CM “On the procedure of administration of the external trade regime of the agricultural and processed agricultural products”.

7.3. Eiropas Savienības tirgus aizsardzības pasākumi, kuri skar Latvijas lauksaimniecības intereses

Market Protection Measures of the European Union that Affect the Agricultural Interests of Latvia

Kālija hlorīda un amonija nitrāta antidempinga pasākumi importam no Krievijas un Baltkrievijas

KCl and NH₄NO₃ Anti-dumping Measures against the Import from Russia and Byelorussia

Eiropas Savienībā kopš 1992.gada 24. oktobra ir spēkā antidempinga pasākumi pret Krievijas un Baltkrievijas izcelsmes kālija hlorīda importu. 2000.gadā antidempinga nodeva tika pārskatīta un tās piemērošana pagarināta vēl uz pieciem gadiem. Pašreiz notiek starposma pārskatīšana antidempinga nodevas piemērošanai kālija hlorīda importam no Krievijas un Baltkrievijas, kuras rezultātā tiks noteikts jauns antidempinga nodevas līmenis turpmākam periodam.

Attiecībā uz Latviju un jaunajām ES dalībvalstīm 2004.gada 24.maijā kālija hlorīda importam piemērojamam antidempinga importam tika noteikti pārejas pasākumi, kas ļāva no Baltkrievijas un Krievijas importēt bez antidempinga nodevas 50% no tradicionālā importa. Komisija ir ierosinājusi pārejas pasākumus jaunajām ES dalībvalstīm turpināt līdz 2006.gada aprīlim.

Eiropas Savienībā kopš 1995.gada ir spēkā antidempinga pasākumi pret Krievijas izcelsmes amonija nitrāta importu. Antidempinga pasākumi būs spēkā līdz 2007.gadam. Antidempinga nodeva noteikta 47,07 EUR/t apmērā.

Jaunajām ES dalībvalstīm līdz šī gada maijam spēkā bija pārejas pasākumi, kas, tāpat kā kālija hlorīda antidempinga pasākumi, ļāva importēt noteiktu daudzumu amonija nitrāta bez antidempinga nodevas piemērošanas.

Latvijā nav vietējo kālija hlorīda un amonija nitrāta ražotāju, tādējādi valsts vajadzības pēc šiem minerāliem tiek nodrošinātas ar importa palīdzību, galvenokārt no Krievijas un Baltkrievijas.

The anti-dumping measures against the import of the KCl originated from Russia and Byelorussia are in force in the European Union since 24 October 1992. In 2000 the anti-dumping duty was re-evaluated and its application was prolonged for 5 years. At the moment the interim re-evaluation of the anti-dumping duty is going on for application to the KCl import from Russia and Byelorussia, as a result a new level of the anti-dumping duty will be stipulated for the further period.

Regarding Latvia and the other new EU Member States, on 24 May 2004 transition measures were defined for the KCl import, that allowed to import 50% of the traditional quantity without the anti-dumping duty. The Commission has proposed to continue the transition activities for the new EU Member States until April 2006.

The anti-dumping measures against the NH₄NO₃ import originated from Russia are in force in the European Union since 1995. The anti-dumping measures will be in force until 2007. The anti-dumping duty is stipulated for the amount of EUR 47,07 per tonne.

The transition measures were in force for the new Member States by May 2004, which similarly as the KCl anti-dumping measures allowed to import the definite amount of the NH₄NO₃ without the application of the anti-dumping duty.

There are no local KCl and NH₄NO₃ producers in Latvia, therefore the needs of the country regarding these mineral substances are provided with the assistance of import, mainly from Russia and Byelorussian.

Antidempinga pasākumi lašu importam no Norvēģijas

Anti-dumping measures against the salmon import from Norway

Komisija pēc vietējo ražotāju iesnieguma ir uzsākusi antidempinga pārbaudi attiecībā uz rūpnieciski audzētu lašu importu no Norvēģijas. Šī gada 23.aprīlī ir ieviesti pagaidu antidempinga pasākumi lašu importam no Norvēģijas, nosakot antidempinga nodevu apmērā no 6,8% līdz 24,5%. Ņemot vērā, ka tirgū sākās būtiskas lašu cenu svārstības, Komisija tiem ražojošiem eksportētājiem, kuri sadarbojās pārbaudē iepriekšminēto antidempinga nodevu aizstāja ar minimālo cenu – 2,81 EUR/kg, pārējiem antidempinga nodeva palika nemainīga.

Latvijā lasis galvenokārt tiek importēts no Norvēģijas – 2004.gada 87,3%.

According to the application of the local producers, the Commission has commenced the anti-dumping control regarding the import of the industrially produced salmons from Norway, by defining the anti-dumping duty for the amount from 6,8% to 24,5%. Taking into consideration that essential price fluctuations of the salmons initialized, the Commission for those producing exporters, who cooperated during the review, replaced the above-mentioned anti-dumping duty with the minimal price – EUR 2,81 per kg; the anti-dumping duty was not changed for the other ones.

Salmons are imported to Latvia mainly from Norway – 87,3% in 2004.

8. Zivsaimniecības nozare

Fisheries Sector

Zivsaimniecības nozare aptver trīs galvenās darbības jomas – zvejniecību, zivju apstrādi un akvakultūru. Latvijas ekonomiskajā zonā ietilpst vairāk nekā 10% no Baltijas jūras ūdeņu kopējās platības. Upes, ezeri, ūdenskrātuves un jūras teritoriālie ūdeņi kopā aizņem 1 550 km² jeb 2,4% no valsts teritorijas. Piekrastes rajonos zivsaimniecība ir nozīmīga uzņēmējdarbības aktivitāte, bet iekšzemes lauku reģionos kā alternatīvs nodarbošanās veids turpina attīstīties akvakultūra.

Pēdējos gados zivsaimniecības īpatsvars iekšzemes kopproduktā pakāpeniski samazinājies un 2004. gadā tas bija mazāk nekā 1%. Eksporta struktūrā zivsaimniecības īpatsvars ir krities no 9 % 1996. gadā līdz 2,8% 2004. gadā. Tomēr zivsaimniecības produkcijas ārējās tirdzniecības bilanci laikā no 2001. – 2003. gadam raksturo stabili, pozitīvi rādītāji, un 2004. gadā tie būtiski palielinājās līdz 40,45 milj. latu.

The fish-farming sector encompasses three main types of activities – fishery, fish processing and aquaculture. The economic zone of Latvia contains more than 10% of the total area of the water of the Baltic Sea. Rivers, lakes, water reservoirs and the territorial sea waters occupy 1,550 km² or 2,4% of the territory of the country. Fishery is an important business activity at the coastal districts but aquaculture continues to develop as an alternative type of occupation at the internal rural regions.

During the last years the proportion of fisheries at the gross domestic product gradually decreased and in 2004 it was less than 1%. The proportion of the fisheries has decreased for 9% at the export structure in 1996 to 2,8% in 2004. Though stable and positive indicators characterize the external trade balance of the fishery products in the period of time from 2001 to 2003 and they increased significantly in 2004 – until LVL 40,45 million.

8.1.tabula
Table 8.1

Galvenie ekonomiskie rādītāji zivsaimniecībā 2002.-2004.gads
Main economic indicators at the fish-farming in 2002 - 2004

Rādītāji Indicators	2002.	2003.	2004.
Īpatsvars iekšzemes kopproduktā (%) <i>Proportion at the gross domestic product (%)</i>	1,5	1,1	0,94
Īpatsvars kopējā eksporta apjomā (%) <i>Proportion in the total export amount (%)</i>	3,7	3,2	2,8
Ārējās tirdzniecības balance, milj. Ls <i>Foreign trade balance, million/ LVL</i>	34,6	35,15	40,45

Avots:CSP
Source: CSB

Zvejniecība

Fishery

Zvejniecības attīstība Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī ir atkarīga no zivju krājumu stāvokļa, kuru savukārt ietekmē zivju barošanās apstākļi, ūdens temperatūra un ūdens piesārņojuma līmenis. Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī aiz piekrastes joslas 2004. gadā zvejā bija reģistrēti 217 kuģi, bet piekrastes joslā reģistrētas 695 zvejas laivas.

Pēdējos gados Latvijai piešķirtās zvejas iespējas tiek gandrīz pilnībā izmantotas. Ja 2003. gadā tika apgūtas 98,3% no Latvijai piešķirtajām zvejas iespējām, tad 2004. gadā to izmantošanas līmenis sasniedza 99,5%. Kopumā 2004. gadā limitēto zivju sugu (brētliņa, reņģe, menca, lasis) nozvejas kvotas Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī bija 82208 tonnas, no kurām tika nozvejotas 81785 tonnas. Sakarā ar dreifējošo tīklu izmantošanas pakāpenisku aizliegumu, lai ierobežotu cūkdelfīnu iekļūšanu tīklos, kā arī ūdens piesārņojumu, kas ir izraisījis dioksīna satura palielināšanos lašos, turpmākajos gados lašu zveja var tikt būtiski apdraudēta. Labvēlīgu barošanās apstākļu dēļ pēdējos gados ir palielinājušies brētliņu krājumi, tādēļ pieaugusi Latvijas brētliņu nozvejas kvota. Visu zivju sugu nozveja Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī bija 65,6% no Latvijas kopējās

Development of fishery depends on conditions of the fish reserves in the Baltic Sea and Riga Bay that in its turn is influenced by the fish feeding circumstances, temperature of water and water pollution level. In 2004 217 ships were registered in the Baltic Sea and the Riga Bay behind the coastal area and 695 boats were registered at the coastal area.

During the last years Latvia utilises the allocated fishing possibilities almost completely. If in 2003 98,3% of the fishing possibilities allocated to Latvia was utilized, then in 2004 it was 99,5%. The fishing quota of the limited fish species (sprats, Baltic herrings and cods) in the Baltic Sea and Riga Bay were 82206 tonnes in total in 2004, 81785 tonnes of them were caught. Due to the gradual prohibition of the drifting net utilization, in order to limit the penetrating of cetaceans in the nets, as well as water pollution that has generated the increase of the dioxin content in the salmons, the fishing of salmons can be essentially jeopardized in the closest years. Due to favourable feeding circumstances, the reserves of the sprats have increased during the last years, therefore the sprat fishing quota of Latvia has increased. The fishing of

gada nozvejas.

Ar tālējūras zveju 2004. gadā nodarbojās 11 kuģi, kas nozvejoja 34,1% no kopējā nozvejas apjoma. Tālējūras zveja pamatā notiek Centrālaustumu Atlantijas zvejas rajona piekrastes valstu ekonomisko zonu ūdeņos, balstoties uz zvejas licencēm, kas izsniegtas saskaņā ar Eiropas Savienības un attiecīgo piekrastes valstu noslēgtiem zvejniecības līgumiem. Pēc iestāšanās ES Latvijas zvejas iespējas Ziemeļrietumu Atlantijas zvejniecības organizācijas (NAFO) darbības rajonā pamatā ir saglabājušās tādas paša, kādas tās bija Latvijai kā atsevišķai NAFO dalībvalstij līdz iestāšanās brīdim ES.

Iekšējo ūdeņu zveja sakarā ar likumdošanā pieņemtajiem rūpnieciskās zvejas ierobežojumiem 2004. gadā samazinājās par 39% un kopumā bija mazāka par 1% no Latvijas kopējā nozvejas apjoma.

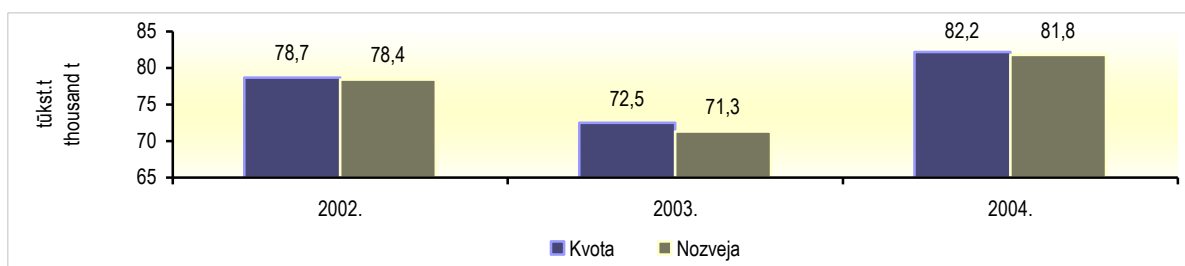
Zvejniecības aktivitāšu nodrošināšanai zvejas kuģi Latvijā var izmantot 10 ostas, kuru infrastruktūra ir vairāk vai mazāk pielāgota zvejnieku vajadzībām. Tomēr ir nepieciešama to tālāka atjaunošana un modernizēšana.

all the species in the Baltic Sea and Riga Bay constituted 65,6% of the total annual fishing amount of Latvia.

11 ships were involved in high seas fishing in 2004 that caught 34,1% of the total fishing amount. The high seas fishing mainly is realized at the economic zone waters of the coastal countries of the Central East Atlantic fishing area, basing on the fishing licences that are issued in accordance with the fishing contracts concluded between the European Union and the respective coastal area countries. Following the accession to the European Union the fishing possibilities of Latvia have remained the same at the operation area of the Northwest Atlantic Fishing Organization (NAFO), as Latvia had as a separate NAFO member state until the accession to the EU.

Due to the limitations of the industrial fishing approved in the legislation, the internal fishing reduced for 39% in 2004 and constituted less than 1% of the total fishing amount of Latvia.

The fishing ships can use 10 ports for provision of the fishing activities in Latvia, whose infrastructure is more or less adjusted for the needs of fishermen. However their further improvement and equipment are requested.

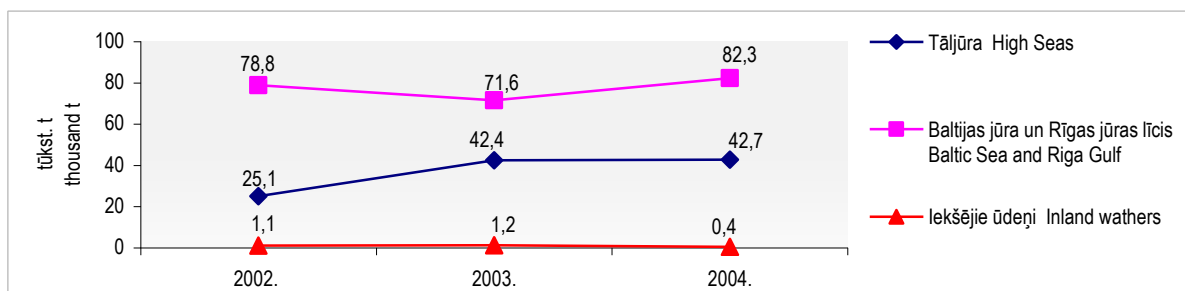

Avots: Valsts zivsaimniecības pārvalde (VZP)

Source: State Fishery Board (SFB)

8.1.attēls. Latvijas teritoriālo ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu izmantošana Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī 2002.-2004.gadā

Figure 8.1. Use of Fish Resources in the Territorial and Economic Area Waters of Latvia in 2002 – 2004

Avots: VZP

Source: SFB

8.2.attēls. Kopējā Latvijas nozveja 2002.-2004.gadā, (tūkst.t.)

Figure 8.2. Total Catch in 2002-2004 (thousand t)

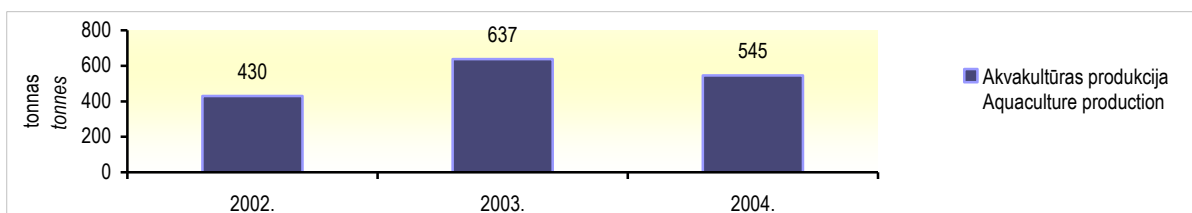
Akvakultūra Aquaculture

Pateicoties ES struktūrfondu līdzekļu pieejamībai, 2004. gada laikā ir palielinājusies interese par akvakultūras uzņēmējdarbību. Tāpēc šajā nozarē nepieciešamas turpmākas investīcijas, lai varētu veidot lielākus, modernākus, konkurētspējīgākus un videi draudzīgākus uzņēmumus. Tā kā ES brīvā tirgus apstākļos

Thanks to the accessibility of the EU structural fund financing, in 2004 the interest on the aquaculture business has increased. Therefore further investments are requested in the sector, in order to be able to establish larger, more up-to-date, more competitive and friendlier to the nature enterprises. As competition with other

palielinās konkurence ar citām valstīm, kurās ir zivju audzēšanai piemērotāki apstākļi, Latvijas zivju audzētājiem nepieciešams koncentrēt uzmanību uz Latvijas klimatiskajiem apstākļiem piemērotāku sugu selekciju un audzēšanu. 2004. gada beigās akvakultūras uzņēmējdarbības licence bija izsniegta 88 uzņēmumiem. Latvijā visvairāk tiek audzētas karpas, nelielos apjomos arī karūsas, foreles, līdakas un stores, kā arī platspīļu vēži. Kopējā 2004. gada akvakultūras produkcija bija 545 tonnas.

countries, where there are more favourable conditions for fish-farms, grows in the EU free market situation, producers of Latvia have to focus on selection and farming of species that are more appropriate to the climatic conditions of Latvia. At the end of 2004 the licence of the aquaculture business were issued to 88 enterprises. The following fish species are mainly grown in Latvia – carps, for little amount also crucian carps, trout, pikes and sturgeons, as well as crayfish. The total aquaculture production constituted 545 tonnes in 2004.

Avots: VZP
Source: SFB

8.3.attēls. Akvakultūras produkcija 2002.-2004.gadā

Figure 8.3. Aquaculture Production in 2002 – 2004 (tonnes)

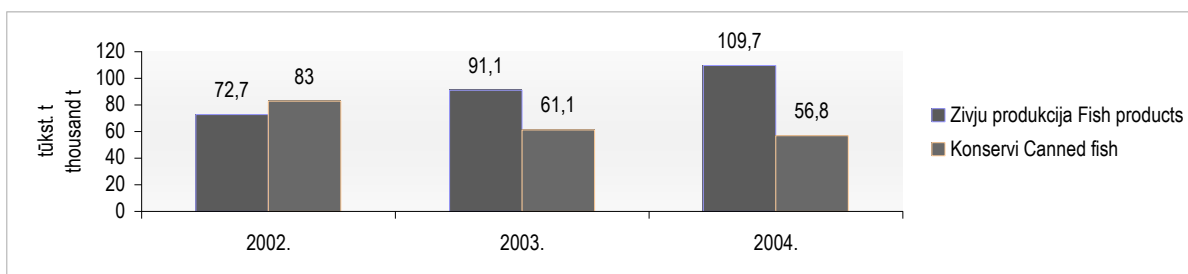
Zivju apstrāde Fish Processing

Zivju apstrādē galvenokārt izmanto vietējo zvejnieku nozveidotās brētliņas, reņģes, mencas un lašus, kā arī sortimenta dažādošanai ievie importēto zivju izejvielu, galvenokārt siļķes, makreles un sardinellas. Nelielos daudzumos apstrādei izmanto arī saldūdens zivis. Latvijā ar zivju apstrādi 2004. gada beigās nodarbojās 98 uzņēmumi, un tie visi bija atzīti atbilstoši ES prasībām. No tiem tiesības eksportēt produkciju uz Krieviju bija ieguvuši 23 uzņēmumi.

Latvijā tiek ražota ļoti dažāda zivju produkcija – saldētas, sālītas un kūpinātas zivis, nesterilizēti konservi (prezervi) un kulinārijas izstrādājumi, kā arī sterilizēti konservi. Pēdējos gados samazinās sagatavotās un konservētās zivju produkcijas īpatsvars kopējā produkcijas apjomā. 2004. gadā tikai 34% no saražotās zivju produkcijas bija zivju konservi. Visas saražotās produkcijas apjoms 2004. gadā bija 166,5 tūkst. tonnas.

Sprats, Baltic herrings, cods and salmons caught by the local fishermen are mainly used for the fish processing, as well as raw stuff is imported, mainly herring, mackerels and sardinella for diversification of assortment. Small amounts of the fresh water fish are also used for processing. 98 enterprises were involved in fish processing in Latvia at the end of 2004 and they all were certified according to the requirements of the EU. 23 enterprises had obtained licences to export the production to Russia.

Varied fish products are produced in Latvia – frozen, salted and smoked fish, non-sterilized preserves and ready-to-serve products, as well as sterilized preserves. During the last years the proportion of the processed and tinned products reduces in the total amount of the production. In 2004 only 34% of the generated fish products were tinned fish products, then total amount of the generated production reached 166,5 tonnes in 2004.

Avots: VZP
Source: SFD

8.4.attēls. Zivju produkcijas un zivju konservu ražošanas apjomi 2002.-2004.gadā

Figure 8.4. Production volumes of fish products and canned fish in 2002-2004 (thous.t)

Zivju produkcijas tirdzniecība

Trade in Fishery Products

Saražotā zivju produkcija pārsvarā tiek eksportēta. Zivju produkcija un konservi 2004. gadā tika eksportēti uz 57 valstīm. 2004. gadā zivju produkcijas eksporta apjoms saglabājās 2003. gada līmenī, taču nedaudz aktīvāka ir kļuvusi tirdzniecība ar ES dalībvalstīm. Tas vērojams gan eksporta, gan importa apjomu palielinājumā. Zivju produkcijas eksporta apjomi uz ES(15) un ES(25) dalībvalstīm palielinājās attiecīgi par 9% un 5%. Vienlaicīgi jāuzsver, ka 2004. gada II pusgadā salīdzinājumā ar 2004. gada I pusgadu par 34% palielinājās cenas zivju produkcijai, kura tika eksportēta uz ES dalībvalstīm. Uz ES dalībvalstīm 2004. gadā eksportēti 47,6% no visas eksportam paredzētās zivju produkcijas.

2004. gadā zivju produkcijas eksports uz NVS valstīm saglabājās 2003. gada līmenī un bija 34,0% no kopējā zivju produkcijas eksporta apjoma. Taču mainījās eksporta struktūra: palielinājās zivju produkcijas eksports uz Ukrainu (41%), Moldovu (42%) un Baltkrieviju (5,4%), bet par 20% samazinājās zivju produkcijas (galvenokārt saldēto zivju) eksports uz Krieviju.

Neskatoties uz to, ka 2004. gadā salīdzinājumā ar 2003. gadu sagatavoto un konservēto zivju apjoms samazinājās par 19,5%, zivju konservu eksports uz ES (15) un ES (25) dalībvalstīm pieaudzis attiecīgi par 2,5% un 80%. Vienlaikus palielinājās cenas eksportētiem zivju konserviem uz ES (15) un ES (25) dalībvalstīm attiecīgi par 5,2% un 48%. Lielāko daļu zivju konservu eksporta vēl joprojām veido NVS valstis, bet šo valstu īpatsvars kopējā zivju konservu eksporta apjomā ik gadu samazinās, un 2004. gadā tas bija 69,2% (2003. gadā – 85,2%).

Lai apmierinātu pieprasījumu pēc okeāna zivju produkcijas, Latvijas uzņēmēji tās ražošanai importē nepieciešamās saldētās zivis (siļķes, makreles u.c.) no citām valstīm. 2004. gadā tika ievestas 23,0 tūkst. tonnas zivju produkcijas, neskatot sagatavoto un konservēto zivju produkciju, kas ir par 16,3% mazāk, nekā gadu iepriekš. Lielāko piegādātājvalstu statusu nemainīgi saglabā Norvēģija, Lietuva, Zviedrija, Dānija un Islande. Jāpiebilst, ka, lai gan zivju produkcijas importa apjomi ir samazinājušies, produkcijas cenas ir kāpušas par 25%, un īpašs cenu pieaugums bija vērojams 2004. gada II pusgadā. Cenu pieaugums bija gan izejvielai, kuru importēja no ES dalībvalstīm, gan izejvielai no trešajām valstīm.

Vietējā tirgus pieprasījums tiek apmierināts galvenokārt ar Latvijas zivju apstrādes uzņēmumu saražoto produkciju, tomēr pēdējo trīs gadu laikā pieaudzis sagatavoto un konservēto zivju produktu imports. Par 30% palielinājusies arī importēto zivju konservu cena, jo 2004. gadā vairāk tika importēti konservi no garneļiem un tunzivīm. 2004. gadā kopā tika importētas 2,7 tūkst. tonnas zivju konservu un citādi sagatavotu zivju. Ļoti ievērojami (vairāk nekā 2 reizes) palielinājās sagatavoto un konservēto zivju imports no ES(15) dalībvalstīm, kā arī no Lietuvas (pieaugums par 28%). Tomēr tajā pašā laikā 2,3 reizes samazinājās sagatavoto zivju imports no Īgaunijas.

Kopumā ārējās tirdzniecības balance zivju produkcijai un sagatavotām un konservētām zivīm ir

The generated production is mainly exported. Fish products and canned products were exported to 57 countries in 2004. In 2004 the export quantity of the fish products remained at the level of 2003; however the trade with the EU Member States has become more active. It is observed regarding the increase of the export and the import. The export amount of the fish products to the EU (15) and the EU (25) increased respectively for 9% and 5%. It should be emphasised simultaneously that in the second semester of 2004 prices for the fish products, which were exported to the EU member States, increased for 34% compared to the first semester of 2004. 47,6% of the total fish products envisaged for export were exported to the EU Member States in 2004.

In 2004 the export of the fish products to the CIS countries remained at the level of 2003 and constituted 34,0% of the total export amount of the fish products. Though the structure of the export changed: the fish product export increased to the Ukraine (41%), Moldova (42%) and Byelorussia (5,4%), but the fish product export to Russia reduced for 20% (mainly frozen fish).

Despite that the amount of the processed and tinned fish products reduced for 19,5 % in 2004 compared to 2003, the export of the tinned fish products to the EU (15) and the EU (25) has grown respectively for 2,5% and 80%. The prices of the exported tinned fish products to the EU (15) and the EU (25) has grown simultaneously respectively for 5,2% and 48%. The export to the CIS countries still form the largest share of the tinned fish products, but the proportion of these countries in the total export amount of the tinned fish products reduces every year and it constituted 69,2 % in 2004 (85,2% in 2003).

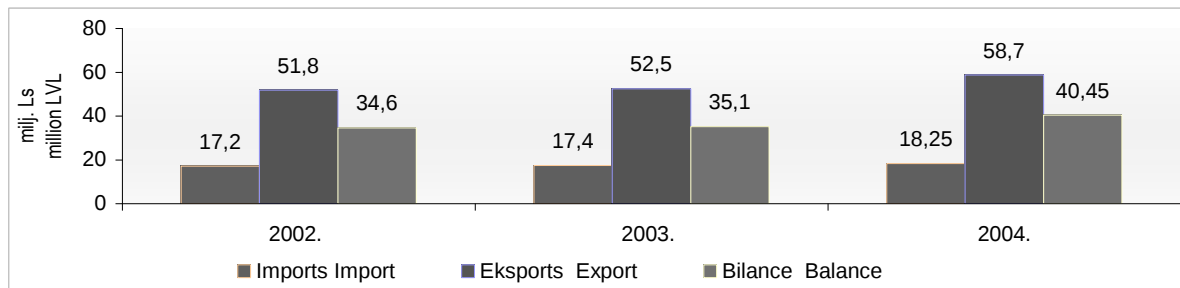
In order to provide the demand for the ocean fish products, the producers of Latvia import the requested frozen fish (herring, mackerels etc) from other countries. In 2004 23,0 thousand tonnes of fish products were imported, apart from the prepared and tinned fish products that is for 16,3% less than in the previous year. The statuses of the larger supply countries invariably maintain Norway, Lithuania, Sweden, Denmark and Island. It should be added that despite that the import amount of the fish products has reduced, the product prices have grown for 25% and an especial price increase was observed in the second semester of 2004. Either the raw stuff that was imported from the EU Member States or the raw stuff imported from the third countries had the price increase.

The demand of the local market is mainly provided with the production generated by the local fish processing enterprises, though the import of the processed and tinned fish products has grown within the last three years. The price of the imported tinned fish products has grown for 30% because in 2004 the tinned fish products of shrimps and tuna fish were imported more. In 2004 2,7 thousand tonnes of the tinned fish products and other types of processed fish were imported in total. The import of the processed and tinned fish products from the EU (15) increased essentially (more than 2 times), as well as from Lithuania (increase for 28%). The same time

saglabājusies pozitīva un 2004. gadā tā sasniedza 40,45 milj. latu.

the import of the processed fish from Estonia reduced 2,3 times.

In general the foreign trade balance of the fish production and the processed and tinned fish products has remained positive and in 2004 it reached 40,45 million LVL.

Avots: VZP
Source: SFB

8.5.attēls. Zivju produkcijas ārējās tirdzniecības bilance 2002.-2004.gadā
Figure 8.5. External Trade Data of Fish Products in 2002-2004 (million LVL)

Struktūrfondu atbalsts zivsaimniecībā Support from the Structural Funds at the Fish-farming Sector

Vienotā programmdokumenta (VPD) 2004.-2006. gadam programmas papildinājuma 4. prioritātes „Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana” ietvaros paredzēta virkne atbalsta pasākumu zivsaimniecības nozares attīstībai, kas aptver zvejniecību, akvakultūru, apstrādi, kā arī sociāli ekonomiskos pasākumus.

Izmantojot šīs iespējas 2004. gadā, zvejas intensitātes sabalansēšana pasākumam, kas bija saistīts ar zvejas kuģu sagriešanu metāllūžņos vai nodošanu to turpmākai izmantošanai citiem, nekomerciāla rakstura mērķiem, sabiedriskais finansējums tika apstiprināts 33 projektiem ar sabiedriskā finansējuma summu - Ls 6019261,50, no kuriem realizēti 17 projekti.

Darbu zaudējušo zvejas kuģu apkāpes locekļu sociāli ekonomiskajam atbalstam apstiprināti 16 pieteikumi ar sabiedriskā finansējuma kopējo summu Ls 106400.

Zvejas kuģu modernizēšanai sabiedriskais finansējums apstiprināts 34 projektiem ar sabiedriskā finansējuma summu Ls 130350,47, no kuriem realizēti 17 projekti.

Zvejas ostu infrastruktūras nodrošināšanai un pilnveidošanai sabiedriskais finansējums apstiprināts 3 projektiem ar sabiedriskā finansējuma summu Ls 238499,70.

Zivju apstrādes uzņēmumu sakārtošanai un pilnveidošanai atbilstoši ES prasībām sabiedriskais finansējums apstiprināts 11 projektiem par sabiedriskā finansējuma summu Ls 1014628,61, no kuriem realizēti 3 projekti.

Akvakultūras attīstībai sabiedriskais finansējums apstiprināts 22 projektiem ar sabiedriskā finansējuma summu Ls 1114306,62, no kuriem realizēti 2 projekti.

Zvejas intensitātes saglabāšanai un akvakultūras attīstībai pieteikto projektu sabiedriskā finansējuma apjoms pārsniedza šajās aktivitātēs visā programmēšanas periodā

In the framework of the priority No 4 “Promotion of development of rural area and fisheries” of the Programme Addendum to the Single Programming Document (SPD) for 2004 – 2006, a lot of support measures are planned for the development of the fishery sector that includes fishing, aquaculture, processing, as well as socio-economic activities.

In 2004 using these possibilities public financing was approved for 33 projects with the amount of the public financing – LVL 6019261,50, for the measures regarding the balancing of the fishing intensity that was related to cutting of the fishing ships for scrap or their transferring to other persons for further utilization for non-commercial purposes, 17 projects of them were implemented.

16 applications were approved for the socio-economic support of the crew members of the fishing ships, who have lost the job, for the total amount of the public financing of LVL 106400.

The public financing for modernization of the fishing ships was approved for 34 projects for the public financing amount of LVL 130350,47, 17 projects were implemented.

The public financing for the provision and improvement of the infrastructure of the fishing ports was approved for 3 projects with the public financing amount of LVL 238499,70.

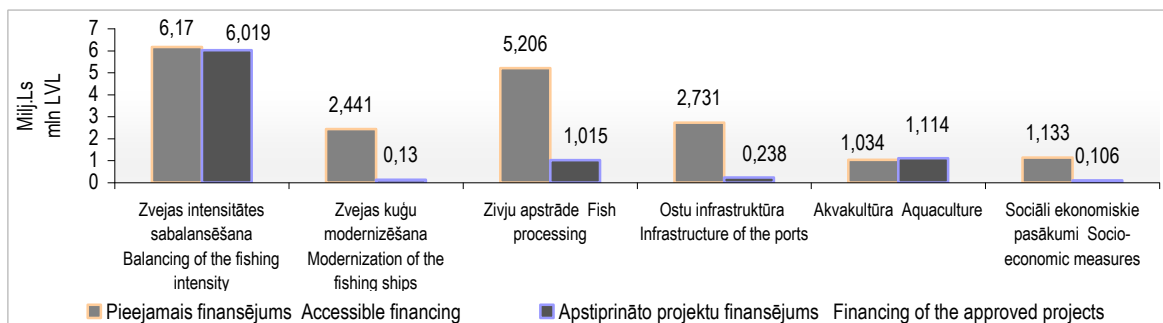
The public financing for adjustment and improvement of the fish processing enterprises according to the EU requirements was approved for 11 projects for the public financing amount of LVL 1014628,61, 3 projects were implemented.

The public financing for the aquaculture was approved for 22 projects for the public financing amount of LVL 1114306,62, 2 projects are implemented.

The amount of the public financing of the projects

līdz 2006. gada beigām pieejamo finansējuma apjomu, un līdz ar to 2004. gada beigās tika pārtraukta attiecīgo projektu pieteikumu pieņemšana.

applied for maintenance of the fishing intensity and development of the aquaculture exceeded the accessible financing amount for these activities within the whole programming period by 2006 and therefore at the end of 2004 the acceptance of the respective project applications was suspended.

Avots: VZP

Source: SFD

8.6.attēls. Sabiedriskā finansējuma izmantošanas līmenis VPD 4. prioritātes zivsaimniecības pasākumos

Figure 8.6. Level of utilization of the public financing under the measures of the priority No 4 of the SPD regarding the fisheries (million LVL)

Galvenie normatīvie akti

Main Legal Enactments

Galvenie Latvijas Republikas normatīvie akti, kas reglamentē zivsaimniecības nozari

Zvejniecībā:

Civillikuma (28.01.1937.) 3. daļas piektā apakšnodalā „Īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumi” 3. punkta „Ūdeņu lietošanas tiesību aprobežojumi” 1112.-1119. pants nosaka zvejas tiesību piederību;

Zvejniecības likums, kas pieņemts 1995. gada 12. aprīlī, nosaka zvejas tiesību pārzināšanu, zivju resursu pārzināšanu, aizsardzību un atjaunošanu, kā arī maksu par zvejas tiesību nomu un Zivju fonda darbību;

Ministru kabineta 2005. gada 11. janvāra noteikumi Nr. 41 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos”;

Ministru kabineta 2005. gada 11. janvāra noteikumi Nr. 39 „Kārtībā, kādā izsniedzamas speciālās atļaujas (licences) uzņēmējdarbībai zvejniecībā”;

Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumi Nr. 433 „Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas tiesību nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību”.

Zivju produkcijas ražošanā un tirdzniecībā

Ministru kabineta 1998. gada 17. marta noteikumi Nr. 89 „Noteikumi par higiēnas prasībām un svaiguma un lieluma kritērijiem zvejas produktu ražošanai un piedāvājumam tirgū”;

Ministru kabineta 2004. gada 18. marta noteikumi Nr. 141 „Veterinārās prasības zivju un molusku iegūšanai, akvakultūras dzīvnieku un akvakultūras produktu pārvadāšanai un piedāvājumam tirgū”;

Ministru kabineta 2004. gada 21. decembra noteikumi Nr. 1049 „Zvejas un akvakultūras produktu tirgus intervences pasākumu administrēšanas un

Main legal enactments of the Republic of Latvia regulating the fish-farming sector:

Fishing:

Paragraph 1112-1119 of Clause 3 “Limitations of the right of use of waters” of Sub-chapter 5 “Limitations of the right of use of property” of Part 3 of the Civil Law (28.01.1937) stipulate the ownership of the right of fishing;

The Law “On Fishing” that was approved on 12 April 1995 stipulates the management of the right of fishing, the management, the protection and the renovation of the fishing resources, as well as the charge for the lease of the right of fishing and activities of the Fish Fund;

Regulations No. 41 of the Cabinet of Ministers “On the industrial fishing at the territorial waters and the economic zone waters” of 11 January 2005;

Regulations No. 39 of the Cabinet of Ministers “On the procedure according to that special licences shall be issued for business activities at the fishing” of 11 January 2005;

Regulations No. 433 of the Cabinet of Ministers “On the regulations on the procedure of lease and utilization of right of the watercourse and industrial fishing” of 12 December 2000;

Production and trade of the fish products:

Regulations No. 89 of the Cabinet of Ministers “On regulations on the hygienic requirements and criteria of freshness and size for production of the fish products and the demand at the market” of 17 March 1998;

Regulations No. 141 of the Cabinet of Ministers “On the veterinary requirements for acquisition of fish and molluscs, transportation of animals and products of aquaculture and demand at the market” of 18 March 2004;

uzraudzības kārtība”.

Galvenie Eiropas Savienības normatīvie akti, kas regulē zivsaimniecības nozari

Zvejniecībā:

Padomes regula (EK) Nr. 2371/2002 (2002. gada 20. decembris) par zivsaimniecības resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku;

Padomes regula (EK) Nr. 2287/2003 (2003. gada 19. decembris), ar ko attiecībā uz atsevišķiem zivju krājumiem un zivju krājumu grupām nosaka zvejas iespējas 2004. gadam, kā arī ar tām saistītos nosacījumus, kas piemērojami Kopienas ūdeņos un Kopienas kuģiem ūdeņos, kur nepieciešami nozvejas ierobežojumi;

Padomes Regula (EK) Nr. 88/98 (1997. gada 18. decembris), ar kuru nosaka dažus tehniskus pasākumus zvejas resursu saglabāšanai Baltijas jūrā, Beltos un Zunda šaurumā.

Strukturālā atbalsta jomā:

Padomes Regula (EK) 1260/1999 (1999. gada 21. jūnijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par struktūrfondiem;

Padomes Regula (EK) 2792/1999 (1999. gada 17. decembris), kas nosaka sīki izstrādātus Kopienas noteikumus un kārtību attiecībā uz struktūrpalīdzību zivsaimniecības nozarē.

Zivju produkcijas tirdzniecība:

Padomes Regula (EK) 104/2000 (1999. gada 17. decembris) par zivsaimniecības un akvakultūras produktu tirgus kopīgo organizāciju.

Regulations No. 1049 of the Cabinet of Ministers “On the procedure of administration and monitoring of the market intervention measures regarding the fish and aquaculture products” of 21 December 2004;

Fishing:

Council Regulation (EC) No 2371/2002 of 20 December 2002 on the conservation and sustainable exploitation of fisheries resources under the common fisheries policy;

Council Regulation (EC) No 2287/2003 of 19 December 2003 fixing for 2004 the fishing opportunities and associated conditions for certain fish stocks and groups of fish stocks, applicable in Community waters and, for Community vessels, in waters where catch limitations are required;

Council Regulation (EC) No 88/98 of 18 December 1997 laying down certain technical measures for the conservation of fishery resources in the waters of the Baltic Sea, the Belts and the Sound;

Structural support sector:

Council Regulation (EC) No 1260/1999 of 21 June 1999 laying down general provisions on the Structural Funds;

Council Regulation (EC) No 2792/1999 of 17 December 1999 laying down the detailed rules and arrangements regarding Community structural assistance in the fisheries sector;

Trade of fish products

Council Regulation (EC) No 104/2000 of 17 December 1999 on the common organisation of the markets in fishery and aquaculture products.

9. Lauksaimniecības un lauku attīstības politikas izstrāde un īstenošanas institūcijas

Forming of the Rural Development Policy and its Implementation at Different Institutions

Zemkopības ministrija (ZM) ir vadošā valsts pārvaldes iestāde lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē. Ministrijas galvenās funkcijas ir izstrādāt lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības politiku, organizēt un koordinēt tās īstenošanu. www.zm.gov.lv.

Par Zemkopības ministrijas darbu kopumā atbild ministrs un ZM struktūrvienības ir departamenti, to nodaļas un patstāvīgā nodaļa, kas ir pakļautas valsts sekretāram vai viņa vietniekam saskaņā ar valsts sekretāra noteikto funkciju sadalījumu.

Ministrijas struktūra:

Ministrs,
valsts sekretāre,
valsts sekretāres vietnieki,
departamenti,
nodaļas.

Lauku atbalsta dienests (LAD) - <http://www.lad.gov.lv>

Zemkopības ministrijas padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas atbild par vienotu valsts atbalsta un Eiropas Savienības atbalsta politikas realizāciju valstī, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā un pilda citas ar lauksaimniecības un lauku atbalsta politikas realizāciju saistītas funkcijas.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs - <http://www.llkc.lv>

LLKC piedāvā šādus pakalpojumus un konsultācijas:

lauksaimniecībā,
grāmatvedībā un likumdošanā,
ekonomikā un lauku attīstībā: biznesa plānu izstrādē ES un valsts atbalstam,
izdevējdarbībā,
tālākizglītībā.

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) www.pvd.gov.lv

Pārtikas un veterinārais dienests ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kura veic pārtikas aprites un veterinārmedicīnas nozares valsts uzraudzību un kontroli.

Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts (LVAEI) - <http://www.lvaei.lv>

Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts ir neatkarīga valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija, kura veic pētījumus un sniedz konsultācijas par ekonomiskajiem procesiem lauksaimnieciskajā ražošanā un lauku attīstībā, lai veicinātu lauku ekonomisko un sociālo izaugsmi.

Valsts Zivsaimniecības pārvalde - <http://www.vzp.gov.lv>

Valsts zivsaimniecības pārvalde ir Zemkopības

The **Ministry of Agriculture (MoA)** is the leading public administration institution at the agricultural, forestry and fishery sector. The main functions of the ministry are development of the agricultural, forestry and fishery policy and organization and coordination of its implementation.

The minister and units and departments of the MoA, their units and the permanent unit that are subordinated to the state secretary or his/her deputy in compliance with the segregation of functions defined by the state secretary, have overall responsibility for the operation of the Ministry of Agriculture.

Structure of the Ministry:

- Minister,
- State Secretary,
- Deputy State Secretaries,
- Departments,
- Units.

Rural Support Service (RSS) - <http://www.lad.gov.lv>

The Rural Support Service is a direct management institution subordinated to the Ministry of Agriculture that is responsible for united implementation of the state aid and the European Union support policy in the country, monitors compliance with the legal enactments at the agricultural sector and fulfils other functions related to implementation of the agricultural and rural support policy.

Latvian Rural Advisory and Training Centre (LRAC) - <http://www.llkc.lv>

The LRAC ensures services and advises regarding:

- agriculture,
- accountancy and legislation,
- economics and rural development: development of business plans for the EU and national support,
- publishing,
- continued education.

Food and Veterinary Service (FVS) - www.pvd.gov.lv

The Food and Veterinary Service is a public administration institution under the subordination of the Ministry of Agriculture that ensures state monitoring and control of the food turnover and veterinary medicine sectors.

Institute of Agrarian Economy of Latvia (IAEL) <http://www.lvaei.lv>

Institute of Agrarian Economy of Latvia is an independent state scientific non-profit organization that launches researches and provides advises on the economic processes regarding agricultural production and rural development in order to promote the economic and social development of the rural area.

State Fishery Board - <http://www.vzp.gov.lv>

The State Fishery Board is a civil institution under the subordination of the Ministry of Agriculture that

ministrijas pārraudzībā esoša civiltiestāde, kas realizē valsts politiku zivsaimniecības nozarē un pārvalda Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursus.

Valsts mežu dienests - <http://www.vmd.gov.lv>

Valsts meža dienests ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas atbild par meža politikas realizāciju visā Latvijas teritorijā, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu, realizē atbalsta programmas ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanai.

Valsts aģentūra "Lauksaimniecības datu centrs" - <http://www ldc.gov.lv>

Kopš 1997.gada Zemkopības ministrijas pārraudzībā darbojās valsts SIA "Valsts ciltstarba informācijas datu apstrādes centrs" (VCIDAC), kura tika izveidota, lai veiktu zootehniska, veterināra un lauksaimnieciska rakstura informācijas¹⁸ apkopošanu, apstrādi un analīzi Latvijas Republikā ar mērķi ieviest vienotu dzīvnieku un ganāmpulku reģistru, ciltstarba informācijas sistēmu saskaņā ar starptautiskām prasībām.

Pamatojoties uz Publisko aģentūru likumu, valsts SIA "Valsts ciltstarba informācijas datu apstrādes centrs" mainīja juridisko statusu. Saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 3.augustā noteikumiem Nr. 663 ar 2004.gada 1.novembri darbu sāk valsts aģentūra "Lauksaimniecības datu centrs", kas ir Valsts SIA "Valsts ciltstarba informācijas datu apstrādes centrs" tiesību un saistību pārņēmēja.

Valsts augu aizsardzības dienests
<http://www.vaad.gov.lv>

Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts iestāde, kas veic valsts kontroli un uzraudzību augu aizsardzības līdzekļu, mēslošanas līdzekļu, augu un augu produktu, augu šķirņu, sēkļu un stādāmo materiālu aprītes jomā, kā arī sadarbojas ar starptautiskām organizācijām un nodrošina informācijas apmaiņu ar citām valstīm par augu aizsardzības, augu karantīnas, sēkļu aprītes un selekcionāra tiesību aizsardzības jautājumiem.

Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome (LOSP) - www.losp.lv

LOSP Zemkopības ministrijā ieņem nozīmīgu lomu politisko dokumentu izstrādē, jo apvieno ievērojamu skaitu nacionāla mēroga lauksaimniecību pārstāvošas sabiedriskas organizācijas. Viens no LOSP mērķiem ir nodrošināt lauksaimniecības produkcijas ražotāju un pārstrādātāju interešu pārstāvēšanu un prasību izpildi Zemkopības ministrijā, kā arī palīdzēt organizācijām veidot sadarbību ar valsts institūcijām un ārvalstu partneriem.

implements the state policy at the fish-farm sector and manages the internal waters of the Republic of Latvia and fish resources of the territorial and economic zone waters.

State Forest Service - <http://www.vmd.gov.lv>

The State Forest Service is a public administration institution under the subordination of the Ministry of Agriculture that is responsible for implementation of the forest policy in the whole territory of Latvia, monitors implementation of the legal enactments and launches support programme for provision of the sustainable forestry.

State Agency "Agricultural Data Centre" - <http://www ldc.gov.lv>

Since 1997 the „State Breeding Information Data Processing Centre” Ltd (SBIDPC) was operating under the supervision of the Ministry of Agriculture, it was established for summarizing, processing and analyzing the information regarding zoo-techniques, veterinary and agriculture in the Republic of Latvia aimed at establishing common animal and herd register- breeding information system in compliance with international requirements.

Basing on the Law “On the Public Agencies”, the “State Breeding Information Data Processing Centre” Ltd changed the legal status. In accordance with the Regulations No. 663 of the Cabinet of Ministers of 3 August 2004, the state agency “Agricultural Data Centre” started the work on 1 November 2004 and it is the legal successor of rights and liabilities of the “State Breeding Information Data Processing Centre” Ltd.

State Plant Protection Service - <http://www.vaad.gov.lv>

The State Plant Protection Service is a public institution under the subordination of the Ministry of Agriculture that performs state control and monitoring regarding the plant protection measures, fertilizing substances, turnover of plants, plant products, plant species, seeds and planting materials, as well as cooperates with the international institutions and provides exchange of information with other countries on the issues regarding plant protection, plant quarantine, seed turnover and protection of breeder rights.

Latvian Agricultural Joint Consultative Council (LAJCC) - www.losp.lv

The LAJCC has a significant role in the Ministry of Agriculture regarding the development of the policy documents because it unites a large number of public organizations representing agriculture at the national scale. One of the purposes of the LAJCC is ensuring representation of the interests of the agricultural product producers and processors and fulfillment of their requirements at the Ministry of Agriculture, as well as to help the organizations to establish cooperation with the public institutions and foreign partners.

¹⁸ dvvbgjghjghtr